

ÚZEMNÝ PLÁN REGIÓNU ŽILINSKÉHO KRAJA

SPRÁVA O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

*podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení
niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*

NOVEMBER 2022

OBSAH

POUŽITÉ SKRATKY A POJMY	5
A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE.....	6
I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI	6
1. OZNAČENIE	6
2. SÍDLO	6
3. MENO, PRIEZVISKO, ADRESA, TELEFÓNNE ČÍSLO A INÉ KONTAKTNÉ ÚDAJE OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU OBSTARÁVATEĽA, OSOBY S ODBOR-NOU SPÔSOBILOSŤOU NA OBSTARÁVANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV A ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE OBCAMI A SAMOSPRÁVNymi KRAJMI (§ 2A STAVEBNÉHO ZÁKONA), OD KTOREJ MOŽNO DOSTAŤ RELEVANTNÉ INFORMÁCIE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII, A MIESTO NA KONZULTÁCIE	6
II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII	7
1. NÁZOV	7
2. ÚZEMIE	7
3. DOTKNUTÉ OBCE	9
4. DOTKNUTÉ ORGÁNY	10
5. SCHVAĽUJÚCI ORGÁN.....	12
6. VYJADRENIE O VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE	12
B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA.....	14
I. ÚDAJE O VSTUPOCH	15
1. PÔDA	15
2. VODA	16
3. SUROVINY	26
4. ENERGETICKÉ ZDROJE	26
5. NÁROKY NA DOPRAVU A INÚ INFRAŠTRUKTÚRU	29
II. ÚDAJE O VÝSTUPOCH	33
1. OVZDUŠIE	33
2. VODA	39
3. ODPADY	44
4. HLUK A VIBRÁCIE	48
5. ŽIARENIE A INÉ FYZIKÁLNE POLIA.....	48

6. DOPLŇUJÚCE ÚDAJE.....	49
C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA	50
I. VYMEDZENIE HRANÍC DOTKNUTÉHO ÚZEMIA.....	50
II. CHARAKTERISTIKA SÚČASNÉHO STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	50
1. HORNINOVÉ PROSTREDIE.....	50
2. KLIMATICKÉ POMERY	60
3. OVZDUŠIE	62
4. VODNÉ POMERY	64
5. PÔDNE POMERY	72
6. FAUNA, FLÓRA.....	79
7. KRAJINA	85
8. CHRÁNENÉ ÚZEMIA, CHRÁNENÉ STROMY A OCHRANNÉ PÁSMA PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV, ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY	86
9. OBYVATEĽSTVO	98
10. KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIATKY A POZORUHODNOSTI, ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ 112	
11. PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ.....	115
12. INÉ ZDROJE ZNEČISTENIA	115
13. ZHODNOTENIE SÚČASNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH PROBLÉMOV	115
III. HODNOTENIE PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNO-VACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA A ODHAD ICH VÝZNAMNOSTI (PREDPOKLADANÉ VPLYVY PRIAME, NEPRIAME, SEKUNDÁRNE, KUMULATÍVNE, SYNERGICKÉ, KRÁTKODOBÉ, DOČASNÉ, DLHODOBÉ A TRVALÉ) PODĽA STUPŇA ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE.....	118
1. VPLYVY NA OBYVATEĽSTVO – POČET OBYVATEĽOV DOTKNUTÝCH VPLYVMI NAVRHOVANEJ ČINNOSTI V DOTKNUTÝCH OBCIACH, ZDRAVOTNÉ RIZIKÁ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ DÔSLEDKY A SÚVISLOSTI, NARUŠENIE POHODY A KVALITY ŽIVOTA, PRIJATEĽNOSŤ ČINNOSTI PRE DOTKNUTÉ OBCE (NAPR. PODĽA NÁZOROVÝCH STANOVÍSK A PRIPOMIENOK DOTKNUTÝCH OBCÍ, SOCIOLOGICKÉHO PRIESKUMU MEDZI OBYVATEĽMI DOTKNUTÝCH OBCÍ), INÉ VPLYVY	119
2. VPLYVY NA HORNINOVÉ PROSTREDIE, NERASTNÉ SUROVINY, GEODYNAMICKÉ JAVY A GEOMORFOLOGICKÉ POMERY	121
3. VPLYVY NA KLIMATICKÉ POMERY	122
4. VPLYVY NA OVZDUŠIE (NAPR. MNOŽSTVO A KONCENTRÁCIA EMISIÍ A IMISIÍ).....	123
5. VPLYVY NA VODNÉ POMERY (NAPR. KVALITU, REŽIMY, ODTOKOVÉ POMERY, ZÁSoby)...	123
6. VPLYVY NA PÔDU (NAPR. SPÔSOB VYUŽÍVANIA, KONTAMINÁCIA, PÔDNA ERÓZIA)	126

7. VPLYVY NA FAUNU, FLÓRU A ICH BIOTOPY (NAPR. CHRÁNENÉ, VZÁCNÉ, OHROZENÉ DRUHY A ICH BIOTOPY, MIGRAČNÉ KORIDORY ŽIVOČÍCHOV, ZDRAVOTNÝ STAV VEGETÁCIE A ŽIVOČÍŠTVA ATĎ.)	127
8. VPLYVY NA KRAJINU – ŠTRUKTÚRU A VYUŽÍVANIE KRAJINY, SCENÉRIU KRAJINY	129
9. VPLYVY NA CHRÁNENÉ ÚZEMIA A OCHRANNÉ PÁSMA [NAPR. NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU, EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000), NÁRODNÉ PARKY, CHRÁNENÉ KRAJINNÉ OBLASTI, CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI], NA ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY.....	131
9.1 Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma	131
9.2 Primerané posúdenie strategického dokumentu podľa Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000	132
10. VPLYVY NA KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIATKY, VPLYVY NA ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ	133
11. VPLYVY NA PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ A VÝZNAMNÉ GEOLOGICKÉ LOKALITY.....	133
12. INÉ VPLYVY	134
13. KOMPLEXNÉ POSÚDENIE OČAKÁVANÝCH VPLYVOV Z HĽADISKA ICH VÝZNAMNOSTI, VZÁJOMNÝCH VZŤAHOV A ICH POROVNANIE S PLATNÝMI PRÁVNÝMI PREDPISMI.....	134
13.1 Komplexné posúdenie vplyvov návrhov verejného dopravného vybavenia.....	136
13.1.1 Cestná doprava.....	136
13.1.2 Železničná doprava.....	161
13.1.3 Letecká doprava	168
13.1.4 Vodná doprava	172
13.1.5 Cyklistická doprava	173
13.1.6 Verejná osobná doprava	181
13.2 Komplexné posúdenie vplyvov návrhov verejného technického vybavenia	182
IV. NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE.....	200
V. POROVNANIE VARIANTOV ZOHĽADŇUJÚCICH CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU VRÁTANE POROVNANIA S NULOVÝM VARIANTOM	213
1. TVORBA SÚBORU KRITÉRIÍ A URČENIE ICH DÔLEŽITOSTI NA VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU.....	213
2. POROVNANIE VARIANTOV	214
3. VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU	218
VI. METÓDY POUŽITÉ V PROCESE HODNOTENIA VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE A SPÔSOB A ZDROJE ZÍSKAVANIA ÚDAJOV O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA	221

VII.	NEDOSTATKY A NEURČITOSTI V POZNATKOCH, KTORÉ SA VYSKYTLI PRI VYPRACÚVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ.....	222
VIII.	VŠEOBECNE ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE	223
IX.	ZOZNAM RIEŠITEĽOV A ORGANIZÁCIÍ, KTORÉ SA NA VYPRACOVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ PODIEĽALI, ICH PODPIS (PEČIATKA).....	224
X.	ZOZNAM DOPLŇUJÚCICH ANALYTICKÝCH SPRÁV A ŠTÚDIÍ, KTORÉ SÚ K DISPOZÍCII U NAVRHOVATEĽA A KTORÉ BOLI PODKLADOM NA VYPRACOVANIE SPRÁVY O HODNOTENÍ.....	225
1	ZOZNAM PRÍLOH	225
2	ZOZNAM HLAVNÝCH POUŽITÝCH MATERIÁLOV	225
XI.	DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV PODPISOM (PEČIATKOU) OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU NAVRHOVATEĽA	228
1	MIESTO A DÁTUM SPRACOVANIA	228
2	POTVRDENIE ZA SPRACOVATEĽA SPRÁVY O HODNOTENÍ	228
3	POTVRDENIE ZA OBSTARÁVATEĽA	228

POUŽITÉ SKRATKY A POJMY

BR	biosférická rezervácia
CKP	centrálnokarpatský paleogén
ČOV	čistiareň odpadových vôd
EO	ekvivalentných obyvateľov
ES	elektrická stanica
EZ	environmentálna záťaž
GNÚSES	generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability
HZS	horská záchranná služba
CHA	chránený areál
CHKO	chránené krajinná oblasť
CHVÚ	chránené vtáčie územie
LH	limitné hodnoty
LV	Liptovská vodárenská spoločnosť a. s. Liptovský Mikuláš
MCHÚ	maloplošné chránené územie
MÚSES	miestny územný systém ekologickej stability
NAPANT	národný park Nízke Tatry
NKP	národná kultúrna pamiatka
NMSKO	národná monitorovacia sieť kvality ovzdušia
NP	národný park
NPP	národná prírodná pamiatka
NPR	národná prírodná rezervácia
OARn	objemová aktivita radónu
OP	ochranné pásmo
ORKO	oblasti riadenia kvality vzdušia
OS	odovzdávacia stanica plynu
OV	odpadová voda
OVS	Oravská vodárenská spoločnosť a. s. Dolný Kubín
PP	prírodná pamiatka
PR	prírodná rezervácia
PS SR	prenosová sústava Slovenskej republiky
RS	regulačná stanica
RÚSES	regiónálny územný systém ekologickej stability
SEVAK	Severoslovenské vodárne a kanalizácie a. s. Žilina
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SKV	skupinový vodovod
SURDM ŽSK	stratégia udržateľného rozvoja dopravy a mobility ŽSK
SZ	stredné zdroje
SZZO	stredné zdroje znečisťovania ovzdušia
TANAP	Tatranský národný park
TZL	tuhé znečisťujúce látky
ÚEV	územie európskeho významu
ÚPN R ŽK	územný plán regiónu Žilinského kraja
V1	variant 1
V2	variant 2
VCHÚ	veľkoplošné chránené územie
VS	vodárenská spoločnosť
VTL	vysokotlakový plynovod
VZ	veľký zdroj
VZZO	veľký zdroj znečisťovania
WHO	svetová zdravotnícka organizácia
ZZO	zdroj znečisťovania ovzdušia
ŽK	Žilinský kraj (alebo aj Žilinský samosprávny kraj)
ŽSK	Žilinský samosprávny kraj

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI

1. OZNAČENIE

Žilinský samosprávny kraj
IČO: 37808427

2. SÍDLO

Ul. Komenského 48, 011 09 Žilina

3. MENO, PRIEZVISKO, ADRESA, TELEFÓNNE ČÍSLO A INÉ KONTAKTNÉ ÚDAJE OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU OBSTARÁVATEĽA, OSOBY S ODBORNOU SPÔSOBILOSŤOU NA OBSTARÁVANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV A ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE OBCAMI A SAMOSPRÁVNymi KRAJMI (§ 2A STAVEBNÉHO ZÁKONA), OD KTOREJ MOŽNO DOSTAŤ RELEVANTNÉ INFORMÁCIE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII, A MIESTO NA KONZULTÁCIE

Ing. Erika Jurinová
predsedníčka Žilinského samosprávneho kraja
Komenského 48, 011 09 Žilina
Tel.: 041/5032700
e-mail: predseda@zilinskazupa.sk

Ing. Katarína Náhliková
Úrad ŽSK, odbor regionálneho rozvoja
Komenského 48, 011 09 Žilina
Tel.: 041/5032310
e-mail: katarina.nahlikova@zilinskazupa.sk

Miesto a čas na konzultácie

Úrad ŽSK, odbor regionálneho rozvoja, Komenského 48, 011 09 Žilina

II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII

1. NÁZOV

Územný plán regiónu Žilinského kraja, Koncept

Obstarávateľ

Žilinský samosprávny kraj, Ul. Komenského 48, 011 09 Žilina

Spracovateľ

AŽ PROJEKT s. r. o.

2. ÚZEMIE

Riešené územie Územného plánu regiónu Žilinského kraja (ÚPN R ŽK) je vymedzené administratívnou hranicou Žilinského kraja, s celkovou rozlohou 6 809 km². Riešené územie pozostáva z 11 okresov: Bytča, Čadca, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Ružomberok, Turčianske Teplice, Tvrdošín, Žilina. Do územia Žilinského kraja spadá 315 obcí.

Tab. 1 Vymedzenie Žilinského kraja

Okres	Počet obcí	Rozloha v ha	Počet obyvateľov (31.12.2021)	Hustota obyv./km ²
Bytča	12	28 152	31 163	111
Čadca	23	76 062	87 969	116
Dolný Kubín	24	49 184	38 937	79
Kysucké Nové Mesto	14	17 368	32 654	188
Liptovský Mikuláš	56	134 103	71 685	53
Martin	43	73 571	93 816	128
Námestovo	24	69 046	63 563	92
Ružomberok	25	64 680	57 036	88
Turčianske Teplice	26	39 286	15 848	40
Tvrdošín	15	47 892	35 802	75
Žilina	53	81 508	161 052	198
Spolu	315	680 852	689 525	101

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2021

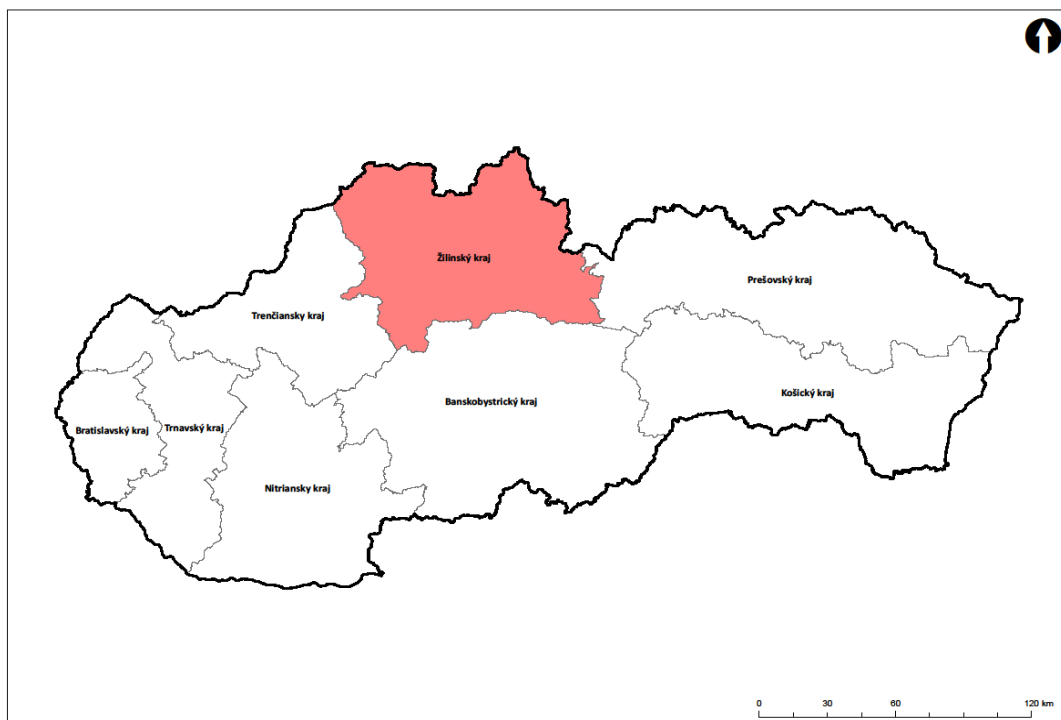
ŽK susedí s nasledovnými regiónmi:

- I. Malopoľské vojvodstvo – Poľsko
- II. Sliezske vojvodstvo – Poľsko
- III. Moravskosliezsky kraj – Česká republika
- IV. Zlínsky kraj – Česká republika

V rámci Slovenskej republiky:

1. Trenčiansky samosprávny kraj
2. Banskobystrický samosprávny kraj
3. Prešovský samosprávny kraj

Obr. 1 Územné členenie SR na samosprávne kraje s vyznačením riešeného územia

Obr. 2 Územné členenie Žilinského samosprávneho kraja na okresy

3. DOTKNUTÉ OBCE

Podľa Nariadenia vlády SR č. 258/1996 Z. z, v znení neskorších predpisov, ktorým sa vydáva zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy v SR, územia okresov Žilinského kraja sa skladajú z týchto území miest a obcí:

Okres Žilina

Mestá: Žilina, Rajec, Rajecké Teplice

Obce: Belá, Bitarová, Brezany, Čičmany, Divina, Divinka, Dlhé Pole, Dolná Tižina, Dolný Hričov, Ďurčiná, Fačkov, Gbeľany, Horný Hričov, Hôrky, Hričovské Podhradie, Jasenové, Kamenná Poruba, Kľače, Konská, Kotrčiná Lúčka, Krasňany, Kunerad, Lietava, Lietavská Lúčka, Lietavská Svinná-Babkov, Lutiše, Lysica, Malá Čierna, Mojš, Nededza, Nezbudská Lúčka, Ovčiarsko, Paština Závada, Podhorie, Porúbka, Rajecká Lesná, , Rosina, Stráňavy, Stránske, Stráža, Strečno, Svederník, Šuja, Teplička nad Váhom, Terchová, Turie, Varín, Veľká Čierna, Višňové, Zbyňov,

Okres Bytča

Mesto: Bytča

Obce: Hlboké nad Váhom, Hvozdnica, Jablonové, Kolárovice, Kotešová, Maršová-Rašov, Petrovice, Predmier, Súľov-Hradná, Štiavnik, Veľké Rovné

Okres Čadca

Mestá: Čadca, Krásno nad Kysucou, Turzovka

Obce: Čierne, Dlhá nad Kysucou, Dunajov, Klokočov, Klubina, Korňa, Makov, Nová Bystrica, Olešná, Oščadnica, Podvysoká, Radôstka, Raková, Skalité, Stará Bystrica, Staškov, Svrčinovec, Vysoká nad Kysucou, Zákopčie, Zborov nad Bystricou

Okres Dolný Kubín

Mesto: Dolný Kubín

Obce: Bziny, Dlhá nad Oravou, Horná Lehota, Chlebnice, Istebné, Jasenová, Kraľovany, Krivá, Leštiny, Malatiná, Medzibrodie nad Oravou, Oravská Poruba, Oravský Podzámok, Osádka, Párnica, Pokryváč, Pribiš, Pucov, Sedliacka Dubová, Veličná, Vyšný Kubín, Zázrivá, Žaškov

Okres Kysucké Nové Mesto

Mesto: Kysucké Nové Mesto

Obce: Dolný Vadičov, Horný Vadičov, Kysucký Lieskovec, Lodno, Lopusné Pažite, Nesluša, Ochodnica, Povina, Radoľa, Rudina, Rudinka, Rudinská, Snežnica

Okres Liptovský Mikuláš

Mestá: Liptovský Mikuláš, Liptovský Hrádok

Obce: Beňadiková, Bobrovček, Bobrovec, Bobrovník, Bukovina, Demänovská Dolina, Dúbrava, Galovany, Gôtovany, Huty, Hybe, Ižipovce, Jakubovany, Jalovec, Jamník, Konská, Kráľova Lehota, Kvačany, Lazisko, Liptovská Anna, Liptovská Kokava, Liptovská Porúbka, Liptovská Sielnica, Liptovské Beharovce, Liptovské Kľačany, Liptovské Matiašovce, Liptovský Ján, Liptovský Ondrej, Liptovský Peter, Liptovský Trnovec, Ľubelňa, Malatíny, Malé Borové, Malužiná, Nižná Boca, Partizánska Ľupča,

Pavčina Lehota, Pavlova Ves, Podtureň, Pribylina, Prosiek, Smrečany, Svätý Kríž, Trstené, Uhorská Ves, Vavrišovo, Važec, Veľké Borové, Veterná Poruba, Vlachy, Východná, Vyšná Boca, Závažná Poruba, Žiar

Okres Martin

Mestá: Martin, Turany, Vrútky

Obce: Belá-Dulice, Benice, Blatnica, Bystrica, Ďanová, Diaková, Dolný Kalník, Dražkovce, Folkušová, Horný Kalník, Karlová, Kláštor pod Znievom, Košťany nad Turcom, Krpeľany, Laskár, Ležiachov, Lipovec, Necpaly, Nolčovo, Podhradie, Pribovce, Rakovo, Ratkovo, Sklabiňa, Sklabinský Podzámok, Slovany, Socovce, Sučany, Šútovo, Trebostovo, Trnovo, Turčianska Štiavnička, Turčianske Jaseno, Turčianske Kľačany, Turčiansky Ďur, Turčiansky Peter, Valča, Vrúcko, Záborie, Žabokreky

Okres Námestovo

Mesto: Námestovo,

Obce: Babín, Beňadovo, Bobrov, Breza, Hruštín, Klin, Krušetnica, Lokca, Lomná, Mútne, Novoť, Oravská Jasenica, Oravská Lesná, Oravská Polhora, Oravské Veselé, Rabča, Rabčice, Sihelné, Ťapešovo, Vasil'ov, Vavrečka, Zákamenné, Zubrohlava

Okres Ružomberok

Mesto: Ružomberok,

Obce: Bešeňová, Hubová, Ivachnová, Kalameny, Komjatná, Likavka, Liptovská Lúžna, Liptovská Osada, Liptovská Štiavnica, Liptovská Teplá, Liptovské Revúce, Liptovské Sliače, Liptovský Michal, Lisková, Ľubochňa, Lúčky, Ludrová, Martinček, Potok, Stankovany, Štiavnička, Švošov, Turík, Valaská Dubová

Okres Turčianske Teplice

Mesto: Turčianske Teplice,

Obce: Abramová, Blažovce, Bodorová, Borcová, Brieštie, Budiš, Čremošné, Dubové, Háj, Horná Štubňa, Ivančiná, Jasenovo, Jazernica, Kaľamenová, Liešno, Malý Čepčín, Moškovec, Mošovce, Ondrašová, Rakša, Rudno, Sklené, Slovenské Pravno, Turček, Veľký Čepčín

Okres Tvrdošín

Mestá: Tvrdošín, Trstená

Obce: Brezovica, Čimhová, Habovka, Hladovka, Liesek, Nižná, Oravský Biely Potok, Podbiel, Suchá Hora, Štefanov nad Oravou, Vitanová, Zábiedovo, Zuberec

4. DOTKNUTÉ ORGÁNY

Dotknutými subjektmi sú všetky orgány samosprávy a štátnej správy na národnej a regionálnej úrovni v ŽSK.

Orgány štátnej správy

Ministerstvá

- Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Náместie Slobody 6, 810 05 Bratislava
- Ministerstvo životného prostredia SR, Náместie Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava

- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Špitálska 4,6,8, 816 43 Bratislava
- Ministerstvo hospodárstva SR, Mlynské nivy 44/a, 827 15 Bratislava 212
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Stromová 1, 813 30 Bratislava
- Ministerstvo kultúry SR, Nám. SNP č. 33, 813 31 Bratislava – Staré Mesto
- Ministerstvo zdravotníctva SR, Limbová 2, P.O. BOX 52, 837 52 Bratislava 37
- Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Štefánikova 15, 811 05 Bratislava
- Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Okresné úrady v sídle kraja

- Okresný úrad Žilina - odbor starostlivosti o životné prostredie, Vysokoškolákov 8556/338, 010 08 Žilina
- Okresný úrad Žilina – odbor cestnej dopravy a pozemné komunikácie, Vysokoškolákov 8556/338, 010 08 Žilina
- Okresný úrad Žilina – odbor výstavby a bytovej politiky, Vysokoškolákov 8556/338, 010 08 Žilina
- Okresný úrad Žilina – odbor pozemkový a lesný, Vysokoškolákov 8556/338, 010 08 Žilina
- Okresný úrad Žilina – odbor školstva, Vysokoškolákov 8556/338, 010 08 Žilina
- Krajský pamiatkový úrad Žilina

Regionálne orgány štátnej správy

- Okresný úrad Žilina, Vysokoškolákov 8556/338, 010 08 Žilina
- Okresný úrad Bytča, Zámok 104, 014 01 Bytča
- Okresný úrad Čadca, Palárikova 91, 022 01 Čadca
- Okresný úrad Dolný Kubín, Námestie slobody 1, 026 01 Dolný Kubín
- Okresný úrad Kysucké Nové Mesto, Litovelská 1218, 024 01 Kysucké Nové Mesto
- Okresný úrad Liptovský Mikuláš, Námestie osloboditeľov 1, 031 41 Liptovský Mikuláš
- Okresný úrad Martin, Námestie S. H. Vajanského 1, 036 58 Martin
- Okresný úrad Námestovo, Miestneho priemyslu 571, 029 01 Námestovo
- Okresný úrad Ružomberok, Dončova 11, 034 01 Ružomberok
- Okresný úrad Turčianske Teplice, UL. SNP 514/122, 039 01 Turčianske Teplice
- Okresný úrad Tvrdošín, Medvedzie 132, 027 44 Tvrdošín

Regionálne úrady verejného zdravotníctva

- Regionálny úrad verejného zdravotníctva Žilina, V. Spanyola 27, 011 71 Žilina
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Čadci, Palárikova 1156, 022 01 Čadca
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Dolnom Kubíne, Nemocničná 12, 026 01 Dolný Kubín
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Martine, Kuzmányho 27, 036 80 Martin
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Liptovskom Mikuláši, Ul. Štúrova 36, 031 80 Liptovský Mikuláš

Orgány samosprávy

Samosprávne kraje

- Banskobystrický samosprávny kraj, Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica
- Trenčiansky samosprávny kraj, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín
- Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 2, 080 01 Prešov

Mestá, obce a ich združenia

- Združenie miest a obcí Slovenska, Bezručova 9, 811 09 Bratislava
- Únia miest Slovenska, Biela 6, 811 01 Bratislava
- Inštitút urbánneho rozvoja, Tomášikova 26, 821 01 Bratislava
- Regionálne združenie miest a obcí Horného Považia, Oslobodenia 183, 013 05 Belá
- Združenie obcí Mikroregión Terchovská dolina, Oslobodenia 183, 013 05 Belá
- Združenie Dolný Liptov, Nám. A. Hlinka 1, 034 01 Ružomberok
- Združenie miest a obcí Liptova, Štúrova 1989/41, 031 42 Liptovský Mikuláš
- Združenie miest a obcí Kysúc, Námestie slobody 30, 022 01 Čadca
- Združenie miest a obcí Dolných Kysúc, Rudina 442, 023 31 Rudina
- Združenie miest a obcí Rajeckej doliny, Námestie SNP 2/2, 015 01 Rajec
- Združenie obcí Rajecká cyklotrasa, Námestie obetí komunizmu 3350/1, 01131 Žilina
- Združenie miest a obcí Biela Orava, Hattalova 1087, 029 01 Námestovo
- Združenie miest a obcí Dolná Orava, Hviezdoslavovo námestie 1651/2, 026 01 Dolný Kubín
- Združenie miest a obcí Horná Orava, Zábiedovo 76, 028 01 Trstená
- Združenie miest a obcí – región Turiec, nám. Vajanského 1, 036 01 Martin
- Mestá a obce v Žilinskom kraji

Dotknuté susedné štáty

- Česká republika (Moravskosliezsky kraj, Zlínsky kraj)
- Poľská republika (Sliezske a Malopoľské vojvodstvo)

Vymedzenie zainteresovanej verejnosti vrátane jej združení

Dotknutou verejnosťou pri posudzovaní vplyvov strategických dokumentov je verejnosť, ktorá má záujem alebo môže mať záujem o prípravu strategických dokumentov pred ich schválením (§6a zákona č. 24/2006 Z.z.).

5. SCHVAĽUJÚCI ORGÁN

Zastupiteľstvo Žilinského samosprávneho kraja

6. VYJADRENIE O VPLYVOCH UZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE

V krajinách Európy sa vytvoril rad koncepčných dokumentov obsahujúcich odporúčenia, ktoré upravujú postavenie riešeného priestoru v medzinárodných súvislostiach. Priestor Žilinského kraja je síce mimo dosahu a vplyvu aglomerácii metropolitného celoeurópskeho významu, ale pre ďalší vývoj štruktúr osídlenia budú dôležité prihraničné lokality pozdĺž hraníc s Poľskom a Českou republikou.

ŽK susedí s nasledovnými regiónmi:

- Malopoľské vojvodstvo – Poľsko
- Sliezske vojvodstvo – Poľsko
- Moravskosliezsky kraj – Česká republika
- Zlínsky kraj – Česká republika

V rámci Slovenskej republiky:

- Trenčiansky samosprávny kraj
- Banskobystrický samosprávny kraj

- Prešovský samosprávny kraj

Danosti európskej komunikačnej siete ovplyvnia ďalší rozvoj sídelných štruktúr, predovšetkým v prepojeniach dohodnutých na medzinárodnej úrovni. Transeurópska dopravná sieť a predovšetkým križovania tejto siete v smere sever – juh a západ – východ, z ktorých najmä úsek základnej TEN-T siete Bratislava – Žilina – Košice – Vyšné Nemecké, vytvára podmienky pre doplnenie severojužného úseku základnej TEN-T siete na území SR v trase:

- Skalité – Čadca - Žilina (Dolný Hričov) D1, peáž s úsekom č. 1, D1 Martin – Šášovské Podhradie – Zvolen – Šahy

A súhrnnej TEN-T siete na území SR v trase:

- Trstená – Dolný Kubín – Kraľovany/Hubová (D1), peáž s úsekom č. 1, Ružomberok – Banská Bystrica – Zvolen

Širšie nadregionálne väzby vo vzťahu k Poľskej a Českej republike sa vytvárajú, resp. ďalej rozvíjajú v oblasti:

- ochrany prírody - veľkoplošné chránené územia na slovenskej strane nadväzujú na chránené,
- územia na poľskej strane a českej strane (Tatranský národný park na Tatrzański park narodowy, Chránená krajinná oblasť Orava na Babiogórski park narodowy, Chránená krajinná oblasť Kysuce na CHKO Beskydy),
- cestovného ruchu, kde sa vytvárajú podmienky pre spoločné obhospodarovanie a sprístupňovanie pohraničných rekreačných oblastí a zlepšenie úrovne malého cezhraničného styku,
- cezhraničných spoločenských, kultúrnych a výchovno-vzdelávacích aktivít, podporujúcich stretávanie sa obidvoch komunit, vzájomné spoznávanie tradícií a propagáciu kultúrneho a prírodného dedičstva partnerských regiónov,
- dopravy a technickej infraštruktúry - vytvárať podmienky pre rozvoj spoločnej vzájomne prepojenej železničnej a cestnej siete, zavádzať možnosti spoločného užívania energetických zariadení.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

Správa o hodnotení strategického dokumentu, Územného plánu regiónu Žilinského samosprávneho kraja, bola spracovaná na podkladoch:

- Územného plánu regiónu Žilinského kraja, Koncept, Smerná časť,
- Územného plánu regiónu Žilinského kraja, Koncept, Záväzná časť,
- Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja ŽK 2021+, Analytická časť
- a iných odborných podkladov.

Navrhovaný koncept riešenia ÚPN R ŽK bol vypracovaný v 2 variantoch budúceho rozvoja kraja.

Variant 1 - Konzervatívny scenár, vyplývajúci z komplexnej územnej analýzy a predpokladov demografického a socioekonomického vývoja, vo všeobecnosti sa predpokladá stagnácia resp. mierny rast. Ťažiskom koncepcie variantu je orientácia na existujúce zastavané územia obcí, vo zvyšovaní kvality a komplexity urbánnych prostredí (obslužných, sociálnych a pracoviskových funkcií), najmä kvality verejných komunikačných priestorov, v zvyšovaní kvality medzisídelných spojovacích línii a znižovaní dochádzkových vzdialeností. Fundamentálnym cieľom je v tomto kontexte, dobudovanie dopravnej infraštruktúry (vzhľadom na rastúcu mobilitu obyvateľstva) a technickej infraštruktúry pre minimalizáciu negatívnych dopadov na životné prostredie a záberov pôdy s vysokou bonitou.

Variant 2 - Progresívny scenár, koncipovaný ako viac optimistický, založený na využití rozvojového územného potenciálu obcí, vo všeobecnosti sa predpokladá vyvážený rast. Z hľadiska štruktúry osídlenia sa v tomto variante predpokladajú heterogénne procesy (prechod zo štádia suburbanizácie do štádia reurbanizácie), pričom do roku 2040 sa zameriava na zvrátenie poklesu až čiastočný nárast miery urbanizácie najmä v dôsledku nastavených požiadaviek reurbanizácie a podpory koncentračných tendencií. V najviac rozvinutých aglomeráciách miest (krajského mesta, príp. okresných miest) sa očakáva tendencia vracania sa obyvateľov do centier miest, čo povedie k zvýšenému tlaku na zahusťovanie urbanizovaného územia miest.

Návrhový horizont ÚPN R ŽK je stanovený do roku 2040, **výhľadový horizont** po roku 2040.

I. ÚDAJE O VSTUPOCH

1. PÔDA

Ochrana poľnohospodárskej pôdy je stanovená v zákone č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa uvedeného zákona sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. skupiny a najmenej kvalitné do 9. skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa § 12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie.

V Žilinskom kraji majú najväčšie zastúpenie pôdy skupín č. 9 (45,05 %), č. 7 (30,27 %). Chránené pôdy, teda pôdy 1. až 4. kvalitatívnej skupiny sa nachádzajú len v minimálnom rozsahu, ktoré tvoria iba 0,10 % z rozlohy poľnohospodárskej pôdy. V rámci okresov sa chránené pôdy nachádzajú iba v okresoch Martin (0,91 %) a Turčianske Teplice (0,22 %).

Na Slovensku je perspektívnym trendom rast podielu pôdy obhospodarovanej v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby a jeho výška v roku 2019 indikuje predpoklad splnenia cieľa Európskeho spoločenstva pre rok 2030 – dosiahnutia podielu 13,5 % pôdy obhospodarovanej v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby.

Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných zámerov je spracované v zmysle zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov a zákona č. 326/2005 o lesoch v znení neskorších predpisov a súvisiacich vyhlášok.

Vyhodnotenie sa zameriava na špecifikáciu navrhovaných stavebných zámerov v rozsahu nadradených komunikačných systémov regionálneho a nadregionálneho významu pre účely získania predbežného súhlasu v zmysle § 13 zákona č. 220/2004 a § 5 a § 7 zákona č. 326/2005. Všetky ostatné stavebné a iné zábery regionálneho charakteru sa riešia v rámci územnoplánovacích dokumentácií jednotlivých obcí, prípadne sa odňatie poľnohospodárskej alebo lesnej pôdy rieši individuálne pri konkrétnych stavbách.

Je nevyhnutné zdôrazniť, že zábery sú vyhodnocované vzhľadom na etapu koncept a detail riešenia rámcovo, pričom výmery stavebných zámerov sú generalizované a zodpovedajú mierke spracovania územnoplánovacej dokumentácie na regionálnej úrovni (M 1:50 000). Ide teda o približný odhad, pričom reálny rozsah záberov poľnohospodárskej a lesnej pôdy bude riešený v územnoplánovacích dokumentáciách jednotlivých obcí.

Pri vyhodnotení dôsledkov stavebných zámerov v členení podľa jednotlivých variantov riešenia konceptu sa vychádzalo z nasledovných podkladov:

1. Navrhované stavebné zábery dopravného charakteru regionálneho a nadregionálneho významu vyjadrené plochou predpokladaného záberu pôdy,
2. Bonitované pôdno-ekologické jednotky (Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy),
3. Register jednotiek priestorového rozdelenia lesa (Národné lesnícke centrum),
4. Odvodnenia a závlahy (Hydromeliorácie, š. p.).

Tab. 2 Porovnanie variantov riešenia

Výmery		Variant 1	Variant 2
Predpokladaná výmera stavebných zámerov (ha)	Celková výmera	1588	1989
	Diaľnice a cesty	977	1215
	Železničné trate	36	200
	Cyklotrasy	574	574
Predpokladaná výmera záberu pôdy pre odňatie (ha)	Poľnohospodárska pôda z toho:	1186	1166
	- chránená poľnohosp. pôda	773	900
	- hydromeliorácie	64	104
	Lesná pôda	71	77

Podrobnejšie informácie o budúcom možnom využití poľnohospodárskej a lesnej pôdy pre stavebné účely je prehľadne spracovaný v ÚPN R ŽK Koncept – smerná časť, v kap. 22.1 a 22.2.

Porovnanie variantov

Z hľadiska porovnania variantov má vyššie nároky na zábery poľnohospodárskej a lesnej pôdy pre stavebné účely variant 2, čo je dané predpokladaným vyváženým rastom v porovnaní s variantom 1, kde sa predpokladá stagnáciu, respektíve miernu regresiu vo väčšine z analyzovaných oblastí..

2. VODA

Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou

Zdrojmi vody využívanými na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou na území ŽK sú podzemné vody, priame odbery z tokov a vodárenské nádrže. V ŽK sa využíva 218 zdrojov podzemnej vody na odbery na hromadné zásobovanie pitnou vodou. Ich využiteľná výdatnosť po znížení o ekologické limity je 2 192 l.s⁻¹. Najvýznamnejšie zdroje sú v okrese Martin (500 l.s⁻¹ – pramene Necpaly – Lazce 59 l.s⁻¹, pramene v Blatnickej doline) a Žilina (400 l.s⁻¹ – pramene a vrt v oblasti Fačkova 84 l.s⁻¹, vrty Lietava, Lietavská Svinná 120 l.s⁻¹, zdroje Teplička 160 l.s⁻¹), významné zdroje sú aj na Orave v oblasti Oravíc.

Takmer celá táto oblasť s významnými zdrojmi vody vysokej kvality je zahrnutá do CHVO Strážovské vrchy. Najvýznamnejšie pramene s vysokou výdatnosťou vystupujú v širšom okolí obce Liptovská Porúbka, Liptovský Hrádok. Významné množstvo podzemných vôd vystupuje v Západných Tatrách v povodí Oravy, v okolí obce Zuberec.

S cieľom zabezpečiť ekologicky únosnú exploatáciu podzemných vôd na uspokojovanie potrieb obyvateľov, bola pri prameňoch znížená minimálna výdatnosť a pri vrtoch doporučená výdatnosť o koeficient tzv. ekologického limitu, ktorý sa pohybuje vo väzbe na geologické, hydrogeologické a hydrologické podmienky od 5 % do 30 %.

Na území Žilinského kraja sa nachádza 21 vodárenských tokov, najviac v okresoch Liptovský Mikuláš (6) a Čadca (5). V okresoch Žilina, Kysucké Nové Mesto a Dolný Kubín sa nenachádzajú žiadne vodárenské toky.

V súčasnosti sú v Žilinskom kraji vybudované dve vodárenské nádrže - Nová Bystrica v okrese Čadca a Turček v okrese Turčianske Teplice. Kapacita úpravne vody VN Nová Bystrica je 1 030 l.s⁻¹ a kapacita úpravne vody VN Turček 500 l.s⁻¹. Vodárenský zdroj Turček sa nachádza na území Žilinského kraja, ale voda z neho je odoberaná StVPS, a. s. Banská Bystrica a distribuovaná väčšinou do BB kraja (v rámci ŽK dodávky v množstve cca 2,5 l/s obce Sklené a Turček).

Významný pokles spotreby vody vo verejných vodovodoch zmierňuje tlak na budovanie nových zdrojov vody pre potreby Žilinského kraja.

Vypracovanie, vyhodnocovanie, aktualizovanie plánu rozvoja verejných vodovodov pre územie krajov zabezpečujú príslušné okresné úrady v sídle kraja, v súlade so zákonom č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákonov č. 276/2000 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov.

Podľa Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Žilinského kraja je stanovenie základnej koncepcie optimálneho rozvoja zásobovania pitnou vodou a odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd sídel Žilinského kraja a zahrňuje zhodnotenie jestvujúceho stavu v zásobovaní vodou a odkanalizovaní miest a obcí s návrhom výhľadového riešenia do roku 2027.

Obce s verejným vodovodom

Z hodnotenia súčasného stavu zásobovania obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov vyplýva, že z celkového počtu obyvateľstva Žilinského kraja bolo k 31.12.2018 zásobovaných pitnou vodou 98,4 %. Z hodnotenia vyplýva, že ide o vyššiu zásobovanosť o 14,7 % ako je celoslovenský priemer (83,7 %). V porovnaní so zásobovanosťou jednotlivých krajov ide o tretiu najpriaznivejšiu situáciu na Slovensku po Bratislavskom a Trenčianskom kraji.

Zásobovanosť v jednotlivých okresoch kraja dosahuje rôznu úroveň. Najlepšie je zásobovaný región Turca spolu s Liptovom. V Oravskom regióne okres Námestovo zaostáva za ostatnými dvoma okresmi Tvrdošín a Dolný Kubín. Výrazný rozdiel zásobovanosti je medzi okresmi Žilina a Bytča. Najmenej obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu je v regióne Kysúc (okresy Čadca a Kysucké Nové Mesto).

K 31.12.2018 bolo v Žilinskom kraji evidovaných 315 sídiel, z nich v 309 bol vybudovaný aspoň v časti sídla verejný vodovod. Z tohto pohľadu sú na tom najlepšie v okresoch Čadca, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Turčianske Teplice a Tvrdošín, kde je vo všetkých sídlach vybudovaný aspoň v časti obce verejný vodovod.

Veľmi dobrá úroveň je aj v okresoch Martin, Námestovo, Žilina a Ružomberok. Vyššiu úroveň než je celoslovenský priemer dosahujú aj zostávajúce dva okresy Bytča a Liptovský Mikuláš.

Územie Žilinského kraja spadá do pôsobnosti piatich vodárenských spoločností, ktorými sú:

- Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a. s., Žilina - okresy Žilina, Bytča, Kysucké Nové Mesto, Čadca,
- Oravská vodárenská spoločnosť, a. s., Dolný Kubín - okresy Dolný Kubín, Námestovo, Tvrdošín,
- Liptovská vodárenská spoločnosť, a. s., Liptovský Mikuláš - okres Liptovský Mikuláš,
- Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a. s., Ružomberok – okres Ružomberok,
- Turčianska vodárenská spoločnosť, a. s., Martin – okresy Martin, Turčianske Teplice.

Obce bez verejného vodovodu a návrh na riešenie

Z celkového počtu 315 obcí v kraji sú 3 obce, t. j. cca 0,95 % z celkového počtu obcí, bez verejného vodovodu. Bez verejného vodovodu sú 3 obce v okrese Liptovský Mikuláš (Bukovina, Veľké Borové, Huty) – vo výhľadovom období sa plánuje výstavba obecných vodovodov.

Najlepšia situácia je v okresoch Čadca, Žilina, Kysucké Nové Mesto, Ružomberok, Martin, Turčianske Teplice a Tvrdošín, kde majú vo všetkých obciach vybudovaný aspoň v časti obce verejný vodovod.

V prevažnej väčšine ide o sídla do 1 000 obyvateľov, nad 1 000 sú len 4 z nich. V časti týchto obcí je už vodovod rozostavaný, v ďalších sa bude realizovať v rámci schválených projektov spolufinancovaných EÚ.

Obce s rozostavaným vodovodom

V Žilinskom kraji bol k 31.12.2018 rozostavaný verejný vodovod vo viacerých obciach. V okrese Liptovský Mikuláš v obciach Bobrovček, Pavlova Ves, Liptovské Behárovce, Malé Borové a dobudovanie obecného vodovodu Nižná Boca. Vodovody sú rozostavané už dlhšie, najmä z dôvodov nezabezpečeného financovania. Je preto potrebné prioritne zabezpečiť ich dokončenie na základe plánu rozvoja kraja.

Zdroje pre náhradné zásobovanie pitnou vodou

Náhradné – núdzové zásobovanie pitnou vodou je osobitný a limitovaný spôsob nutnej dodávky vody. Dodávka pitnej vody sa zabezpečuje len na úrovni minimálnej potreby pitnej vody. Náhradné zásobovanie vodou sa rieši pre každú obec v dvoch úrovniach.

1. Zásobovanie pitnou vodou, ktorá bude riešená dopravou vody v cisternách, inými dopravnými prostriedkami alebo formou balenej vody
2. Zásobovanie úžitkovou vodou určenej prioritne pre pokrytie hygienických potrieb obyvateľstva, ktorú podľa povahy situácie možno používať z vodovodu, ktorá nemusí spĺňať štandardné požiadavky pitnej vody. Rozhodnutie o prípustnej kvalite úžitkovej vody je v kompetencii RÚ verejného zdravotníctva.

Vodárenské objekty vybrané (určené) na náhradné zásobovanie vodou musia byť technicky zabezpečené podľa STN 755 040 núdzové zásobovanie vodou. Rozsah náhradného zásobovania a prevádzkové hodnoty potrebného množstva vody stanovuje prevádzkovateľ vodovodu v spolupráci s príslušným správnym orgánom.

Pri výbere príslušných vodných zdrojov je potrebné prihliadať k ich charakteru, podmienkam pre ich zabezpečenie proti zneužitiu a k dopravným podmienkam. Za takéto zdroje na náhradné zásobovanie sú určené predovšetkým vodné zdroje podzemných vôd s gravitačnou dopravou vody, bez nároku na energetické zdroje a úpravu vody, okrem hygienického zabezpečenia pitnej vody. Ide najmä o hĺbkové šachtové a vŕtané studne, nachádzajúce sa v územiach neohrozovaných záplavami a v územiach odolných proti povrchovej kontaminácii. Ide o dostatočné kapacitné zdroje s kvalitou spĺňajúcou požiadavky na akosť pitnej vody.

Kvalita vody a kapacity vodných zdrojov

V nasledovnej tab. sú uvedené informácie o kvalite vody a kapacite vodných zdrojov, ako aj návrhy na riešenie.

Tab. 3 Vodovody problémové z hľadiska kvality dodávanej vody, nedostatočnej kapacity vodných zdrojov, prípadne veľkých strát a návrh na ich riešenie k termínu 31.12.2018

Severoslovenské vodárne a kanalizácie a.s., Žilina		
Vodovod	Definovanie problému	Návrh na riešenie
Okres Čadca		
Klokočov	Poruchy na vodovodnom potrubí	Rekonštrukcia rozvodnej siete a rozšírenie obecného vodovodu
SKV Žilina - Dunajov	poruchy na vodovodnom potrubí	rekonštrukcia rozvodnej siete
SKV Žilina - Čadca	poruchy na vodovodnom potrubí, vysoké straty	rekonštrukcia rozvodnej siete
SKV Žilina - Turzovka	poruchy na vodovodnom potrubí, vysoké straty	rekonštrukcia rozvodnej siete
SKV Žilina – Krásno nad	poruchy na vodovodnom	rekonštrukcia rozvodnej siete

Územný plán regiónu Žilinského kraja
Správa o hodnotení strategického dokumentu

Severoslovenské vodárne a kanalizácie a.s., Žilina		
Vodovod	Definovanie problému	Návrh na riešenie
Kysucou	potrubí, vysoké straty	
SKV Žilina - Raková	poruchy na vodovodnom potrubí, vysoké straty	rekonštrukcia rozvodnej siete
Raková - Korchaň	kvalita vody v nesúlade s platnou legislatívou pri zákalových stavoch	prepojenie na SKV Nová Bystrica – Čadca - Žilina
SKV Žilina - Svrčinovec	poruchy na vodovodnom potrubí, vysoké straty	rekonštrukcia rozvodnej siete
Okres Kysucké Nové Mesto		
Dolný Vadičov	nedostatočná výdatnosť VZ	vybudovanie prepojenia na vodovod Horný Vadičov
Oškerda	nedostatočná výdatnosť VZ	prepojenie na SKV Žilina
Nesluša	problémy s kvalitou, nedostatočná kapacita vodojemov a nedostatočná výdatnosť VZ	zvýšenie kapacity vodojemov – výstavba nových, prepojenie na SKV Kysucké Nové Mesto, vybudovanie filtračných staníc
Okres Žilina		
Hričovské Podhradie	nedostatočná výdatnosť VZ	prepojenie obecného vodovodu na SKV Žilina
SKV Belá	nedostatočná výdatnosť VZ a kvalita vody v súlade s platnou legislatívou	dobudovanie a intenzifikácia existujúcej ÚV na As
Malá Čierna	nedostatočná výdatnosť VZ Malá Čierna	prepojenie na vodovod Veľká Čierna
Nezbudská Lúčka	kvalita vody vo VZ nevyhovuje – tvrdosť vody	vybudovanie prepojenia Nezbudská Lúčka na SKV Gbeľany
SKV Žilina – Žilina M.Č. Budatín, Bytčica, Strážov, Staré mesto, Solinky, Vlčince	poruchy na vodovodnom potrubí, vysoké straty	rekonštrukcia rozvodnej siete
Čičmany	nedostatočná výdatnosť VZ	intenzifikácia existujúceho VZ
SKV Žilina – prírodné potrubia z VZ Fačkov, VZ Kamenná Poruba, VZ Stráňavy, VZ Patúch	poruchy na vodovodnom potrubí	rekonštrukcia prírodných potrubí
Okres Bytča		
SKV Bytča – Mestská časť Hrabové	nedostatočná výdatnosť VZ	intenzifikácia existujúceho VZ, alternatívne zriadenie DČS z SKV Bytča na posilnenie hornej časti MČ
VV Veľké Rovné	Zlý technický stav a veľké straty	Napojenie na SEVaK
Oravská vodárenská spoločnosť a.s., Dolný Kubín		
Okres Námestovo		
Vodovod	Definovanie problému	Návrh na riešenie
Breza	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na OSV
Oravské Veselé	nedostatočná výdatnosť VZ	Budovanie nového vodojemu. Vybudovanie nových vodovodných radov Možnosť napojenie na OSV
Oravská Polhora	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na VZ Hlasná rieka, rekonštrukcia rozvodnej siete, alternatívne napojenie na OSV

Severoslovenské vodárne a kanalizácie a.s., Žilina		
Vodovod	Definovanie problému	Návrh na riešenie
Novoť	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na OSV, záchyt nových vodných zdrojov
Lomná	nedostatočná výdatnosť VZ	prívod vody z Krušetnica napojenie na OSV
Beňadovo	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na OSV, alt. Na SKV Oravské Veselé-Mutné
Mutné	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na OSV, alter. nové vodné zdroje Randová + ÚV
Oravská Lesná	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na OSV, rekonštrukcia ÚV
Babín	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na vodovod Hruštín
Zákamenné	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na OSV
Krušetnica	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na OSV
Vasíľov	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na vodovod Hruštín
Rabčice	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na OSV
Sihelné	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na OSV
Rabča		Rekonštrukcia vlastných rozvodov VS, Možnosť napojenie na OSV
Okres Tvrdošín		
Brezovica	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na OSV
SKV Hladovka – Suchá Hora	nedostatočná výdatnosť VZ	Napojenie na OSV
Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a.s.		
Okres Ružomberok		
Komjatná	Veľké straty v starých potrubíach	Rekonštrukcia potrubia

Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Žilinského kraja (aktualizácia 2013), Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027

Z analýzy súčasného stavu rozvoja zásobovania obyvateľstva Žilinského kraja pitnou vodou z verejných vodovodov vyplýva, že okrem budovania nových vodovodov v obciach bez vodovodu a dobudovania sietí tam, kde je vodovod v prevádzke, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť aj poruchám na vodovodných sieťach a rekonštrukciám poruchových sietí. Vysoké straty vody sú typické najmä pre menšie vodovodné systémy a obecné vodovody. Treba pamätať na včasnú obnovu vodovodnej siete v jednotlivých aglomeráciách.

Zdroje problémové z hľadiska dodávanej kvality a kvantity a návrh na ich vyradenie z prevádzky

Problémy vo vodovodoch z hľadiska poklesu výdatnosti vodných zdrojov a deficitu v období minimálnych výdatností vodných zdrojov uvádza v Žilinskom kraji okres Čadca, Žilina a Námestovo.

VZ Korňa – k.ú. Čadca, kapacita 1 l/s. VZ sa nachádza v intraviláne a nie je možné dodržať ochranné pásma VZ.

Vzhľadom k tomu, že priame odbery z tokov sú zo všetkých zdrojov najzraniteľnejšie a často je problém zabezpečiť ochranné opatrenia v povodí vodárenského toku, čo spôsobuje najmä epidemiologické riziko, po doporučení hygienikov sa postupne tieto zdroje vyradujú.

Taktiež sú na vyradenie navrhnuté zdroje podzemnej vody, ktoré nevyhovujú kvalitatívne, alebo nie je možné zabezpečiť ich dostatočnú ochranu v zmysle platnej legislatívy na úseku ochrany vôd.

Potreba vody pre navrhnutý optimálny rozvoj

Pre účely plánu rozvoja verejných vodovodov bola potreba vody stanovená s ohľadom na doterajší vývoj tohto ukazovateľa a očakávané trendy, pre plánované vodovody bola stanovená podľa vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z.z. Potreba vody je určená počtom zásobovaných obyvateľov a výškou špecifickej potreby pitnej vody.

Spotreba vody sa od roku 1991 dlhodobo znižuje u všetkých odberateľov, v domácnostiach aj v priemysle. V domácnostiach najmä dôsledkom racionálneho využívania vôd v súvislosti so zavedením meračov vody a zvýšením poplatkov za vodu, v priemysle zas vďaka zavádzaniu nových výrobných postupov, ale aj kvôli zníženiu výroby alebo reorganizácii podnikov.

Klesajúci trend odberov vody na pitné účely pretrváva, ale možno pozorovať jeho postupné zmierňovanie.

Pokles odberov pitnej vody sa prejavil vo všetkých zásobovaných mestách a obciach Žilinského kraja. V mnohých obciach klesli pod dolnú hranicu hygienického minima (80 l/obyv./deň).

V roku 2018 bola priemerná spotreba na jedného obyvateľa v domácnosti v SR 78 l/obyv./deň, čo je hodnota pod hygienickým minimom, ktoré bolo stanovené WHO na 80,0 l/obyv./deň. Predpokladá sa, že výhľadová špecifická potreba vody pre domácnosti v SR dosiahne 89,3 l/obyv./deň v roku 2027. Špecifická potreba vody pre priemysel by už nemala klesať, naopak očakáva sa oživenie priemyselnej výroby. Celková špecifická potreba bola v roku 2018 vo výške 165,2 l/obyv./deň

V Žilinskom kraji dosiahla priemerná spotreba vody na jedného obyvateľa pre domácnosti úroveň 97 l/obyv./deň. Predpokladaný vývoj potrieb vody v jednotlivých okresoch a na území pôsobnosti jednotlivých akciových spoločností v roku 2022 a 2027 je uvedený v tab.4.

Rámcová bilancia zdrojov a potrieb vody

Z globálneho pohľadu rámcovej bilancie potrieb vody, ktoré budú zodpovedať rozvoju verejných vodovodov a zdrojov vody využívaných na území kraja vyplýva, že vybudované kapacity zdrojov budú pokrývať všetky potreby.

Tab. 4 *Rámcová bilancia potrieb pitnej vody do roku 2022 a 2027 a využívaných VZ po znížení ich výdatnosti o nevyhovujúce zdroje vody podľa vodárenských spoločností v Žilinskom kraji*

Vodárenská spoločnosť	Potreba vody $Q_{\max}$		Výdatnosť vodných zdrojov po úprave			Balancia	
	2022	2027	Vodárenské spoločnosti	Obecné úrady	Spolu VS + OÚ	2022	2027
Severoslovenská VS	547	596	1 481	77	1 558	1 011	962
Oravská VS	190	224	683	72	755	565	531
Liptovská VS	158	170	750	29	779	621	610
VS Ružomberok	104	111	514	27	541	437	430
Turčianska VS	209	220	824	3	827	618	607
Spolu Žilinský kraj	3553,28		3188,5		211,21	1	

Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Žilinského kraja (aktualizácia 2013)
Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027

Výhľadová kapacita vodných zdrojov v jednotlivých okresoch v l/s je uvedená v tabuľke Výhľadová kapacita VZ zahŕňa výdatnosti podzemných zdrojov vody (znížené o ekologické limity a vyradené zdroje), odbery z vodárenských tokov (znížené o vyradené zdroje) a odbery z vodárenských nádrží.

Tab. 5 *Výhľadová kapacita vodných zdrojov v Žilinskom kraji*

Okres	BY	CA	KNM	ZA	DK	NO	TV	LM	RK	MT	TT
(VK)	76	1111	65,5	486	56	26	207	435,5	189,5	466	70,5

Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Žilinského kraja (aktualizácia 2013)
Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027

Vysoko prebytkové je ako celok územie v pôsobnosti **SEVAK a.s. Žilina**, pričom ale 3 zo 4 okresov sa vyznačujú nepostačujúcimi využiteľnými zásobami podzemných vôd vo výhľadových rokoch. Tento deficit je kompenzovaný odberom povrchovej vody z vodárenskej nádrže Nová Bystrica. Množstvo novej odoberanej vody je obmedzené kapacitou prislúchajúcej úpravne vody.

Liptovská vodárenská spoločnosť a. s. (LVS) Liptovský Mikuláš disponuje s vysoko prebytkovými zdrojmi podzemných vôd. Tiež využíva a plánuje v sledovanom období využívať jeden zdroj povrchovej vody.

Obdobne je to s výdatnosťou zdrojov podzemných vôd u **Turčianskej vodárenskej spoločnosti a. s. Martin (TurVod)** v okrese Martin. V okrese Turčianske Teplice je možné prípadný deficit podzemných vôd riešiť odberom z vodárenskej nádrže Turček.

Z bilancie spracovanej pre vodovody **Oravskej vodárenskej spoločnosti a.s. (OVS) Dolný Kubín** vyplýva, že ani tieto nebudú, v prípade realizácie plánovaného rozvoja verejných vodovodov, nárastu zásobovanosti a vyradenia povrchových zdrojov vody, deficitné. Plánuje sa to riešiť dodávkou vody z iných systémov v rámci spoločnosti, budovaním prívodov vody, prípadne využitím nových zdrojov.

Z posúdenia súčasnej kapacity vodných zdrojov využívaných na zásobovanie pitnou vodou na území **Vodárenskej spoločnosti Ružomberok a.s. (VSR)** a predpokladaných výhľadových potrieb pitnej vody vyplýva, že v systéme sa javí deficit. Vzhľadom na to, že výhľadová kapacita zdrojov vody v pôsobnosti VSR a.s. je 541 l/s (údaj z roku 2018), nebude problémom navýšiť kapacitu na požadovanú úroveň.

Stratégia zásobovania obyvateľstva na území bez verejných vodovodov

Strategickým cieľom je zabezpečiť kvalitnú pitnú vodu pre všetkých obyvateľov kraja. Obce v dosahu hlavných vodárenských systémov budú postupne na ne napájané a obyvatelia budú zásobovaní pitnou vodou dodávanou zo zdrojov kvalitnej vody.

Do obcí, ktoré sú mimo dosahu terajších prívodov vody a veľkokapacitných zdrojov by postupne mali byť budované prívody vody. Ak je možnosť využívania miestnych zdrojov s dostatočnou výdatnosťou a vyhovujúcou kvalitou, bude efektívnejšie zriadiť miestny vodovod.

Koncepcia krytia potrieb pitnej vody

Koncepcia rozvoja verejných vodovodov je orientovaná predovšetkým na využívanie kapacít vybudovaných zdrojov pitnej vody. Všetade tam, kde je dostatok zdrojov podzemnej vody vyhovujúcej kvality, sa prednostne na zásobovanie obyvateľov pitnou vodou budú aj v budúcnosti využívať tieto zdroje. Z hľadiska systémového riešenia danej skutočnosti je potrebné vypracovať kvalitný hydrogeologický prieskum, ktorý poskytne dostatočne presné údaje o potenciálnych zdrojoch pitnej vody. Vodovody na území Žilinského kraja sú zásobované v prevažnej miere na báze podzemných zdrojov pitnej vody. V okresoch pôsobnosti SEVAK a.s. sa bude využívať aj veľkokapacitný zdroj povrchovej vody – vodárenská nádrž Nová Bystrica.

Realizácia Plánu rozvoja verejných vodovodov nebude mať nepriaznivý vplyv na ekologické podmienky krajiny, pretože potreby vody budú v prevažnej miere kryté z existujúcich zdrojov vody a teda nebude zaťažovať krajinu zvýšenými odbermi vody z prostredia. Naopak, Plán rozvoja predpokladá zníženie exploatácie týchto zdrojov tak, aby boli dodržané ekologické limity zdroja a súčasne zohľadňuje aj predpokladané vplyvy globálneho otepľovania.

Bolo by žiaduce, aby sa v obciach súčasne s výstavbou verejného vodovodu realizovala aj výstavba verejnej kanalizácie, lebo je pravdepodobné, že sa zvýši spotreba vody a teda aj produkcia odpadovej vody, čo nepriaznivo ovplyvní kvalitu životného prostredia.

Realizácia Plánu rozvoja verejných vodovodov zvýši životnú úroveň obyvateľov a priaznivo ovplyvní rozvoj regiónov, v obciach bez verejného vodovodu je minimálne predpoklad rozvoja výrobných prevádzok a zvyšovanie zamestnanosti.

Priority výstavby verejných vodovodov

Na naplnenie strategického cieľa rozvoja verejných vodovodov sú stanovené nasledovné priority výstavby verejných vodovodov:

Zvyšovať podiel obyvateľov zásobovaných bezchybnou a kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov, hlavne v tých okresoch, ktoré v súčasnosti nedosahujú ani celoslovenskú úroveň, t.j. v okresoch Kysucké Nové Mesto, Námestovo, Čadca a Bytča, týmito cestami:

- urýchlením dokončením rozostavaných vodovodov v obciach
- výstavbou nových vodovodov predovšetkým v sídlach ležiacich v blízkosti jestvujúcich skupinových vodovodov .
- samostatné vodovody budovať tam, kde sú disponibilné miestne zdroje, pretože privody z jestvujúcich skupinových vodovodov by boli neekonomické
- realizáciou opatrení na odstránenie nedostatkov v problémových vodovodoch (kvalita a kvantita).
- pre spoľahlivé zásobovanie vodou doplniť chýbajúce akumulácie, prednostne pre vodovody a skupinové vodovody , ktoré sú v súčasnosti pripojené na diaľkové systémy.
- Realizáciou sankčných opatrení pri prevádzkovaní skupinových vodovodov s nedostatočne zabezpečenou kvalitou vody.
- Rekonštrukciou vodovodných sietí so zameraním sa na znižovanie strát pitnej vody.

Na zabezpečenie týchto cieľov výstavby verejných vodovodov budú smerované podpory prostredníctvom programového financovania.

Návrh rozvoja verejných vodovodov

Okrem návrhu investícií do vodárenských zariadení, navrhujú sa v rámci samosprávnych jednotiek kraja a vodárenských spoločností nasledujúce investičné aktivity:

Zoznam projektov vodárenskej infraštruktúry, ktoré boli v procese EIA podľa zákona č. 24/2006 Z. z. O posudzovaní vplyvov na životné prostredie... obsahuje navrhované činnosti za obdobie:

- prvého Plánu rozvoja VVaVK – roky 2006-2015 pre územie Slovenskej republiky (schváleného v roku 2006)
- prvej aktualizácie Plánu rozvoja VVaVK – roky 2015-2027 pre územie Slovenskej republiky - (schváleného v roku 2015)

Oravská VS

- Okres Tvrdošín
 - Nedostatočná výdatnosť VZ – napojenie na Oravský skupinový vodovod – 3 obce: Brezovica, Hladovka, Suchá hora
- Okres Dolný Kubín
 - Vybudovanie SKV Osádka – Leštiny – Malatiná s napojením na OSK(obce Leštiny, Osádka, Malatiná

Turčianska VS – TurVod

- Okres Turčianske Teplice
 - Modernizácia úpravne vody Turček (obec Turček)
 - SKV Turčianske Teplice – privod vody z Hornej Štubne (obec Turčianske Teplice)

Liptovská VS

- Okres Liptovský Mikuláš
 - Prívod vody z Prosieka (Ižipovce)
 - Dobudovanie skupinového vodovodu Bobrovček, Pavlova Ves, Liptovské Beharovce
 - Dobudovanie obecného vodovodu Nižná Boca

VS Ružomberok

- Okres Ružomberok
 - Rekonštrukcia potrubia vodovodu Komjatná z dôvodu veľkých strát

Ide o investičné aktivity prevažne s vyriešenými resp. jestvujúcimi zdrojmi vôd s dostatočnou rezervou schválenou z hľadiska využiteľných množstiev Komisiou MŽP SR a nenavrhujú sa žiadne nové zdroje podzemných vôd s dopadom na bilanciu. Vplyvy sú spojené len so stavebnou činnosťou pri budovaní vodovodov bez predpokladu závažného dopadu na vodné pomery.

Ďalšími investíciami rozvoja verejných vodovodov sú investície, ktoré budú realizované spolu s investíciami do kanalizácie – uvedené v kapitole Odvádzanie a čistenie odpadových vôd.

Pozitívnym príspevkom k zlepšeniu situácie v zásobovaní je rekonštrukcia vodovodu Komjatná, čím sa budú eliminovať straty v potrubí.

Posúdenie súčasného stavu ochrany vodných zdrojov

Rozhodujúcim faktorom pri ochrane kvality vodných zdrojov je problematika zdrojov znečisťovania vôd, či už s priamym alebo nepriamym dopadom na vodné zdroje.

Ochrana množstva vôd, kvantitatívna ochrana, je založená na zvyšovaní akumulačnej schopnosti krajiny a na kontrole dodržiavania vypočítaných hodnôt pre odoberané množstvá vôd. Za tým účelom sa stanovujú limity využívania zásob podzemných vôd (ekologické limity), ako aj záväzné minimálne prietoky.

Oba aspekty ochrany vôd sú premietnuté v tzv. územnej ochrane vôd. Táto je zabezpečovaná v troch rovinách:

- vo všeobecnej, vyplývajúcej z vodného zákona
- v širšej – regionálnej ochrane, realizovanej formou chránených vodohospodárskych oblastí

Chránená vodohospodárska oblasť (CHVO) je územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. Podmienky ochrany vôd v CHVO sú upravené v § 31 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách.

V súčasnosti sú v Žilinskom kraji vyhlásené 4 chránené vodohospodárske oblasti (CHVO) s celkovou rozlohou 4547 km², a to CHVO Strážovské vrchy, CHVO Beskydy-Javorníky, CHVO Veľká Fatra a CHVO Nízke Tatry.

Jednou z kľúčových úloh ochrany využívaných zdrojov vôd na úseku kvalitatívnej ochrany je riešenie problematiky zdrojov znečistenia, a to bodových zdrojov znečistenia alebo plošných zdrojov znečistenia.

Rozhodujúcimi zdrojmi bodového znečistenia sú vypúšťané odpadové vody, komunálne, ale aj priemyselné.

V súčasnosti prevádzkované komunálne ČOV, ktorých technológia čistenia odpadových vôd nezodpovedá kritériám ostatných legislatívnych predpisov, najmä na odstraňovanie nutrientov sú súčasťou riešenia Plánu rozvoja verejných kanalizácií. Na produkcii znečistenia sa však podieľa aj priemysel, ktorý nie je napojený na komunálne ČOV.

Zdroje plošného znečistenia sú ťažšie identifikovateľné než bodové, ale ich účinky sú rovnako dlhodobé a ťažko odstrániteľné. Najväčšími zdrojmi plošného znečistenia sú: poľnohospodárstvo, odkaliská a rozptýlené skládky, kontaminované závlahové, ale i zrážkové vody.

Návrh ochrany pred povodňami

Na ochranu proti povodňam sú v návrhu zahrnuté ďalšie potrebné úpravy tokov, vrátane ich ohradzovania, resp. budovania poldrov.

Zoznam projektov vodárenskej infraštruktúry v povodí Váhu – v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh:

- a) Čadca - Sihelník, úprava Kysuce,
- b) Podkylava-Olešná - Staškov, úprava toku Olešnianka,
- c) Olešná, Staškov – Čierny potok,
- d) Vysoká nad Kysucou – Kysuca,
- e) Raďoľa - Vadičový potok,
- f) Horný Vadičov, Dolný Vadičov, Lopušné Pažite - Vadičový potok,
- g) Radôstka, Lutiše - Radôstka
- h) Oravská Polhora, Rabča, Zubrohlava - úprava Polhoranky,
- i) Oravská Polhora, Rabča, Rabčie - Bystrá
- j) Kysucký Lieskovec úprava toku Kysuca,
- k) Žilina – Kysuca úprava Bánovského, Rosinského, Trnovského a Zaporovského potoka
- l) Oravská Jasenica, Oravské Veselé - Veselianska, Biela Orava,
- m) Habovka, Podbieľ, Zuberec - Studený potok
- n) Čimhová, Liesek, Trstená, Tvrdošín, Vitanová - Oravica, úprava toku Oravica,
- o) Staškov, Podvysoká, Turzovka, úprava toku Kysuca
- p) Malý Čepčín, Turčianske Teplice – Teplica
- q) Benice, Dubové, Košťany nad Turcom, Príbovce, Rakovo, Socovce, Turček – Turiec
- r) Benice, Valča, – Valčiansky potok
- s) Belá-Dulice, Žabokreky – Beliansky potok
- t) Rajecké Teplice – Rajčianka
- u) Lietavská Lúčka – Rajčianka
- v) Bodorová, Blažovce – Dolinka
- w) Bobrovec, Liptovský Mikuláš, - Jalovský potok,
- x) Liptovské Kľačany, Vluchy - Kľačianka,
- y) Krásno nad Kysucou – pravostanná ochranná hrádza Kysuce,
- z) Raková – Raková - Trstená

Rezervovať územie poldra Dvorec na rieke Turiec pre ochranu aglomerácie Martin – Vrútky a Radôstka na potoku Radôstka.

Návrh vodných nádrží

V rámci konceptu sú navrhované vodné nádrže: Garajky (vodný tok Ipoltica), VN Oravská Polhora (Polhoranka), VN Ľubochňa (Ľubochňanka), VN Rusnákovci (Klubinský potok).

V rámci konceptu sú navrhované priehrady, nádrže a iné zariadenia určené na zadržiavanie alebo na akumuláciu vody (Plán rozvoja VVaVK pre územie Žilinského kraja v rámci Slovenskej republiky na roky 2021-2027 podľa jednotlivých povodí):

Povodie rieky Váh:

- Využitie hydroenergetického potenciálu Váhu v úseku Krpeľany- Ružomberok
- MVE Lisková

- MVE Liptovská Teplá II
- Malá vodná elektrárňa na rieke Váh – Liptovský Ján
- MVE Švošov
- Stredisko rekreácie Huty
- Vodná stavba: MVE Krivá
- Demänovská Dolina – vodná nádrž Zadná Voda

Povodie rieky Orava:

- Vodné dielo Kraľovany
- Vodné dielo Medzibrodie nad Oravou
- Horný Štefanov, Lokalita Magura – Zlepšenie vodného hospodárstva v lesoch

Povodie rieky Kysuca:

- Komplexné riešenie SCR Veľká Rača
- Dobudovanie strediska vidieckej rekreácie Veľké Rovné – Dolinky.

Porovnanie variantov

Návrhy v oblasti zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a rozvoja verejných vodovodov na území ŽK nie sú riešené variantne.

3. SUROVINY

Jednou z hlavných úloh regionálnej politiky je stanovenie priestorových limitov a časových termínov dobývania ložísk nerastných surovín v územných plánoch vyšších územných celkov s rešpektovaním únosnosti územia.

Vyhradené a nevyhradené ložiská nerastných surovín v Žilinskom kraji boli spracované na podkladoch vedených Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra a ich prehľad je uvedený v kap. C.II.1.

Primárny význam majú nerastné suroviny využívané na stavebné účely ako sú štrky, piesky, dolomity, vápence a ďalšie. Ostatné nerasty nie sú zväčša dobývané.

Priestorové rozmiestnenie nerastných surovín na území ŽK je relatívne rovnomerné, pričom navyše stavebných surovín sa nachádza v okresoch križovaných riekami Váh, Orava. Rudné suroviny ako zlato a antimón sa nachádzajú v južnej časti okresu LM a energetické horniny (bituminózne) sa vyskytujú v blízkosti hraníc s Poľskom v okrese TS.

Porovnanie variantov

Návrhy v oblasti ťažby nerastných surovín na území ŽK nie sú riešené variantne.

4. ENERGETICKÉ ZDROJE

Zásobovanie elektrickou energiou

Pre zásobovanie elektrickou energiou Žilinského kraja má dôležité postavenie využitie potenciálu vodnej energie na výrobu elektrickej energie v sústave vodných elektrární na riekach Váh a Orava a tranzit energetických médií po nadradenej 400 kV sieti v prietahu východ - západ a sever - juh cez riešené územie ŽK.

Výroba elektrickej energie na území ŽK je zabezpečovaná vo forme vodných elektrární, tepelných elektrární, veterné elektrárne v súčasnosti nie sú zastúpené. Prenos elektrickej energie v kraji sa

uskutočňuje po prenosovom systéme 400 - 220 - 110 kV prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV transformovni ako aj distribučných sústav veľmi vysokého napätia (VVN) 110 kV.

V bilančnom území Žilinského kraja majú prioritné postavenie tepláreň Žilina a tepláreň Martin, zabezpečujúce základnú výrobu elektrickej energie. V rámci operačného programu kvalite životného prostredia, začala Žilinská teplárenská, a.s. pripravovať projekt, ktorého cieľom je výmena a úprava potrubných rozvodov a rozšírenie centrálnej výmennikovej stanice v areáli Žilinskej teplárenskej, a.s., ktorá zabezpečuje transformáciu pary na horúcu vodu, zmena teplotného média z pary na horúcu vodu v meste Žilina.

Na základe projektu „Ekologizácia spoločnosti Martinská teplárenská, a.s.“, bolo ukončené používania uhlia v Martinskej teplárni. V rámci projektu boli inštalované štyri horúco-vodné kotly s jednotkovým výkonom 14,3 MW a tri kogeneračné jednotky s elektrickým výkonom 9,34 MW na palivo zemný plyn, ako pokračovanie projektov inovácie a modernizácie technológie výroby tepla a elektriny a modernizácie horúco-vodnej rozvodnej siete.

Martinská teplárenská, a. s., sa naďalej snaží modernizovať svoje zariadenia tak, aby spĺňali najvyššie možné parametre v oblasti účinnosti aj v oblasti ochrany životného prostredia. S týmto cieľom bude v roku 2022 zrealizovaná denitrifikácia kotla na biomasu a inštalácia nového elektrostatického odľučovača, čoho výsledkom bude zníženie TZL. „V rokoch 2023 – 2024 čaká tepláreň rekonštrukcia chemickej úpravne vody, ktorá je predpokladom zlepšenia stavu distribučnej siete, ako aj realizácia projektu suchého odberu popolčeka za kotlom K4. Následne sa v rokoch 2024 – 2025 plánuje výmena parnej turbíny TG2 zapojenej za kotlom K4 na biomasu. V strednodobom horizonte bude preverovať možnosti využitia slnečnej energie v kombinácii s vhodnou technológiou akumulácie energie.

Prenosová sústava

Prenosová sústava Slovenskej republiky (PS SR) je súčasťou elektrizačnej PS kontinentálnej Európy. Prenosová sústava 400 kV riešeného územia s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu prechádza severnou časťou na smere Lemešany - Spišská Nová Ves - Liptovská Mara - Sučany - Varín - Nošovice (Česká republika), v smere sever - juh Sučany - Horná Ždaňa - Levice a Varín - Bošáca.

Prenosová sústava v Žilinskom kraji tiež disponuje dvojitém vedením (V7001) s napätím 110 kV, ktoré napája ES Sučany a Vodnú elektrárňu Sučany. Slovenská elektrizačná prenosová sústava a. s. uvažuje s nasledovnými rozvojovými zámermi, pre ktoré je potrebné v ďalších územnoplánovacích dokumentáciách rezervovať príslušné koridory a priestory pre:

- Výstavbu nového 400 kV vedenia sa pripravuje vybudovať s výnimkou lokálnych odchýlok v prevažnej miere v koridore existujúceho vedenia V404144. V súčasnosti prebieha proces posudzovania vplyvu stavby na životné prostredie, v ktorom je výstavba nového vedenia 400 kV posudzovaná variantne, v koridore existujúceho vedenia V404 Varín - Nošovice a v novej trase, ktorý je zapracovaný v ÚPN mesta Čadca, resp. v ÚPN R ŽK.
- Zdvojenie severnej vetvy v úseku od ES L. Mara po ES Sp. N. Ves145. Pre uvedený zámer je potrebné zálohovať koridor o šírke 80 m. Trasovanie nového 2 x 400 kV vedenia v regióne ŽK je s výnimkou minimálnych odchýlok v prevažnej miere umiestnené v koridore existujúceho 220 kV vedenia V273.
- Zabezpečiť koridor pre 2 x 110 kV vedenie v súbehu s existujúcim vedením V7001146 počítať s rozšírením areálu existujúcej elektrickej stanice Sučany cca o 15 metrov smerom na západ od hranice pozemkov SEPS,
- V rozsahu ŽK rezervovať koridor pre výstavbu nového medzištátneho vedenia 2 x 400 kV Varín – štátna hranica SR/PR (Byczyna), ktorý bol schválený Nariadením vlády SR a vyšiel v Zbierke zákonov č. 461/2011, konkrétne v bode: „12.2.2.12. koridor pre nové medzištátne 2x400 kV vedenie ZVN v profile Varín – štátna hranica s Poľskou republikou (Byczyna)“,
- Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV z ES Čadca – ES Turzovka, vrátane ES,

- Zabezpečiť koridor pre nové nadzemné vedenie 110 kV Turzovka – Kysucké Nové Mesto,
- Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV Sučany- Turčianske Teplice, vrátane ES,
- Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV Varín – Terchová, vrátane ES,
- Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV Vavrečka – Námestovo, vrátane ES,
- Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV Liptovská Mara – Sv. Kríž Jasná, vrátane ES,
- Zabezpečiť koridor pre nové nadzemné vedenie 110 kV Sučany – Lisková – Medzibrod,
- Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV VE Sučany – ES Sučany,
- Zabezpečiť koridor pre nové nadzemné vedenie pre 2x110 kV vedenie v súbehu s existujúcim vedením V7001.

Tab. 6 Vzdušné vedenia VVN v Žilinskom kraji – Návrh, výhľad

Napätie (kV)	Názov (úsek)	Okresy, ktorými vedenie prechádza	Poznámka
110	ES Čadca – ES Turzovka	CA	návrh
110	Turzovka – Kysucké Nové Mesto	CA, KNM	výhľad
110	Sučany- Turčianske Teplice	MT, TR	návrh
110	Varín – Terchová	ZA	návrh
110	Vavrečka - Námestovo	NO	návrh
110	Liptovská Mara – Sv. Kríž Jasná	LM	návrh
110	Sučany – Lisková - Medzibrod	MT, RK	návrh/výhľad
2x110	VE Sučany – ES Sučany	MT	návrh

Distribučná sústava

Distribučné vedenia 110 kV slúžia pre rozdelenie elektrickej energie z nadradenej sústavy (uzol Varín, Sučany, Liptovská Mara) a zdrojov elektrickej energie (tepelné a vodné elektrárne) pre zásobovanie distribučných staníc 110/22 kV.

Zásobovanie plynom

Cez Slovenskú republiku prechádza približne 20 % plynu, ktorý spotrebuje Európa. Distribučná sieť plynu v SR patrí k najvyspelejším vo svete. Vyše 98 % plynu, ktorý sa v SR spotrebuje, sa musí dovážať. Zásobovanie zemným plynom sa v ŽK zabezpečuje prostredníctvom vysokotlakových (VTL) plynovodov, VTL prípojk a sústavy regulačných staníc (RS), ktoré umožňujú využitie zemného plynu vo všetkých formách spotreby (vykurovanie, príprava teplej úžitkovej vody, varenie a technologické účely). Z hľadiska nadradenej plynárenskej sústavy Slovenska je hlavný zdroj zemného plynu pre kraj medzištátny VTL plynovod Bratstvo s prepojavacími VTL plynovodmi Malženice – Považská Bystrica, severné Slovensko a Rimavská Sobota – Michalová – Liptovská Kokava.

Podľa poskytnutých údajov z SPP a. s. bolo v roku 2020 na území Žilinského kraja plynofikovaných 208 obcí, čo predstavuje 66,00 % z celkového počtu obcí 315. 100% zásobovanosť plynom obcí je na území troch okresov (Bytča, Kysucké Nové Mesto a Tvrdošín). Najnižšia zásobovanosť plynom obcí (pod 50%) je v okresoch Námestovo (iba 20,80%) Turčianske Teplice a Ružomberok.

V rámci záväznej časti konceptu ÚPN R ŽK je navrhované podporovať rozvoj plynifikácie územia kraja, chrániť koridory existujúcich a navrhovaných plynovodov a plynárenských zariadení. Zvýšiť percento plynifikácie obcí v kraji v ekonomicky efektívnych oblastiach a v územiach so zvýšenými požiadavkami na ochranu životného a prírodného prostredia (Národné parky, ich OP, CHKO a pod.). Zriaďovať zásobovacie VTL a STL prepojovacie sústavy plynovodov hlavne v okresoch Námestovo, Ružomberok, Liptovský Mikuláš. Vytvoriť územné podmienky pre realizáciu plynárenských zariadení, prípadne ich rekonštrukciu a pri využívaní územia chrániť vybudované plynárenské zariadenia predpísanými ochrannými pásmami.

Zásobovanie teplom

Spôsob zabezpečovania tepla sa delí na decentralizovaný a centralizovaný, pričom je závislý od hustoty zástavby, roku výstavby objektov a ich charakteru. Centralizovaný systém zásobovania teplom sa uplatňuje v krajskom meste Žilina a vo všetkých okresných mestách ŽK. Zdrojom energie je predovšetkým zemný plyn.

V zmysle pripravovanej legislatívy je potrebné nové zdroje tepla riešiť výstavbou kogeneračných zdrojov s kombinovanou výrobou tepla a elektrickej energie – PPC (paroplynový cyklus). Toto riešenie je potrebné uplatňovať aj pri rekonštrukcii existujúcich zdrojov tepla (teplární, kotolní, výhrevní). S prihliadnutím na hustú sieť plynárenských zariadení u menších objektov sa navrhuje riešiť telefikáciu samostatnými tepelnými zdrojmi, reprezentovanými kotolňami a palivovou základnou zemný plyn, ako aj tiež vo väčšej miere budovať využívanie obnoviteľných zdrojov a slnka.

V rámci Závaznej časti konceptu ÚPN R ŽK sú v oblasti zásobovania teplom je navrhované: budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla tam, kde je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom, vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike. Podporovať a presadzovať v podhorských obciach využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, MVE a pod.) pre potreby obyvateľstva a služieb pri zohľadnení miestnych podmienok.

Porovnanie variantov

Návrhy v oblasti energetických zdrojov na území ŽK nie sú riešené variantne.

5. NÁROKY NA DOPRAVU A INÚ INFRAŠTRUKTÚRU

ÚPN R ŽK Zadanie uvádza ciele, ktoré je potrebné v riešení ÚPN R ŽK dosiahnuť. V oblasti dopravy a dopravného vybavenia ide predovšetkým o:

- plnohodnotné zapojenie Žilinského kraja do medzinárodných a celoslovenských sídelných, ekologických a hospodárskych štruktúr, v oblasti dopravy prostredníctvom zlepšenia fyzickej dopravnej dostupnosti,
- vyvážený rozvoj kraja z hľadiska sídelných, socioekonomických, územnotechnických, environmentálnych a krajinno-ekologických aspektov, v oblasti dopravy prostredníctvom zabezpečenia adekvátnych environmentálne udržateľných dopravných a digitálnych prepojení sídelných a hospodárskych komplexov v urbanizovanej, vidieckej a prírodnej krajine,
- stanovenie zásad a regulatívov usporiadania verejného dopravného vybavenia,
- sídelný rozvoj vychádzajúci z princípov polycentrickej koncepcie, ktorá systém miest a obcí chápe ako sieť charakterizovanú funkčným zdieľaním úloh a špecializáciou v záujme vytvárania požadovanej spoločnej funkčnej komplexnosti, v oblasti dopravy s dôrazom na gravitačne zdôvodnenú lokalizáciu verejnej vybavenosti v prirodzených sídelných centrách s pozitívnym dosahom na prepravnú náročnosť,
- pri územnom rozvoji a tvorbe krajiny kraja zohľadniť východiskové klimatické charakteristiky a ich predpokladané zmeny k návrhovému horizontu ÚPN-R, vrátane adaptácie územia na klimatické zmeny, v oblasti dopravy s cieľom zníženia prepravnej náročnosti systému verejnej a individuálnej dopravy.

Požiadavky na riešenie verejného dopravného vybavenia definované v ÚPN R ŽK Zadanie sú usporiadané do variantných návrhov, ktoré sa v riešení jednotlivých požiadaviek líšia v závislosti od celkovej koncepcie návrhu.

Variant 1 je založený na plnej akceptácii riešení uvedených v Závaznej časti KURS 2001 v znení KURS 2011. V prípade problematik, ktoré nie sú predmetom riešení v Závaznej časti KURS 2001 v znení KURS 2011 Variant 1 postupuje podľa schválených rozvojových plánov správcov a vlastníkov predmetnej dopravnej infraštruktúry.

Variant 2 navrhuje zachovanie výsledných riešení dopravných problematik podľa odporúčaného variantu krajskej dopravnej stratégie plánu trvalo udržateľnej mobility SURDM ŽSK.

V kontexte obidvoch Variantov je potrebné pripomenúť, že kritériom k zaradeniu projektov do Variantov je ich stav vo vzťahu k procesu povinného posudzovania ich vplyvu na životné prostredie.

Dopravné väzby sú koncentrované v údolí Váhu (regióny Horné Považie, Turiec a Liptov), kde je dopravná infraštruktúra súčasťou hierarchicky najvyššej úrovne Základnej siete a Siete Európskych dopravných koridorov TEN-T. Výrazná dopravno-gravitačná pozícia FMO Žilina je reflektovaná jej zaradením medzi Mestské dopravné uzly siete TEN-T. Okrem údolia Váhu existujú výrazné dopravné väzby i v sídelných koridoroch Kysúc, Turca (súčasť Základnej siete TEN-T) a Oravy (súčasť Súhrnnej siete TEN-T).

Dlhodobý trend rastu výkonov cestnej nákladnej dopravy a poklesu výkonov železničnej nákladnej dopravy v krajinách V4 je predovšetkým viazaný na štrukturálne zmeny v ekonomike krajín od začiatku deväťdesiatych rokov minulého storočia, viazaný na globalizáciu ekonomiky a postupné presadzovanie nových výrobných technológií vo svete.

Dopravná sústava Žilinského kraja pozostáva zo systémov cestnej, železničnej, leteckej a kombinovanej dopravy. Vzájomné prepojenie jednotlivých dopravných úsekov je na európskej úrovni koordinované formou multimodálnych koridorov.

Cestná doprava

Územím kraja prechádzajú dôležité medzinárodné cestné ťahy:

- E50 Česko – Žilina – Košice – Ukrajina,
- E75 (sever – juhozápad) Poľsko – Čadca – Žilina – Maďarsko – Rakúsko,
- E77 Poľsko – Trstená – Dolný Kubín – Šahy – Maďarsko,
- E442 Česko – Makov – Bytča – Žilina s pripojením na E50 a E75.

Cez kraj vedie aj diaľničná sieť, ktorej ďalšie úseky sú stále vo výstavbe. Dobudovanie diaľničnej siete pomôže SR napojiť sa na medzinárodné koridory.

Žilina leží na križovatke európskych multimodálnych koridorov číslo Va (Terst – Viedeň – Bratislava – Žilina - Ukrajina) a číslo VI (Gdansk – Bielsko – Biala – Zwardoň – Skalitz – Žilina). Cez mesto vedú medzinárodné trasy dopravy E 50 (Paríž – Praha – Žilina – Ukrajina), E 75 (Balt – Žilina – Belehrad – Atény) a E 442 (Drážďany – Žilina).

Na pravidelnej verejnej preprave osôb na území kraja sa podieľa verejná autobusová doprava a železničná osobná doprava. Pravidelná autobusová doprava vykonávaná podnikmi SAD Žilina, a. s. a ARRIVA Liorbus, a. s. zabezpečuje plošnú obsluhu územia.

Podniky SAD zabezpečujú mestskú hromadnú dopravu v týchto mestách: Čadca, Kysucké Nové Mesto, Martin, Vrútky, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Dolný Kubín. V meste Žilina mestskú autobusovú dopravu zabezpečuje Dopravný podnik mesta Žilina, prevádzkujúci trolejbusovú a autobusovú dopravu.

Železničná doprava

Poloha Žilinského kraja je významná aj pre železničnú dopravu. Podiel vnútornej železničnej prepravy osôb na území ŽK reprezentuje 63 %.

Dôležité je križovanie železničných tratí E 42 a E 52. Priame vlakové spojenia sú zo Žiliny do Prahy, Varšavy, Moskvy a Budapešti.

Regionálny charakter majú železnice Čadca – Makov na Kysuciach, Žilina – Rajec a Kraľovany – Trstená na Orave. Centrálnym uzlom je Žilina s novou zriaďovacou stanicou Teplička nad Váhom.

V rámci IDS Žilinského kraja sa počíta s využívaním všetkých doterajších železničných staníc a zastávok.

V súčasnosti prebieha rekonštrukcia hlavného železničného koridoru Bratislava – Žilina – Košice – Čierna nad Tisou na rýchlosť 140 - 160 km/h.

Letecká doprava

V rámci ŽK je uvedené letisko Žilina – Dolný Hričov jediným verejným letiskom schváleným pre medzinárodnú dopravu, ktoré zabezpečovalo dopravnú obsluhu regiónu Severozápadného Slovenska – prevádzkovaním liniek pravidelnej regionálnej leteckej dopravy. Letisko má ideálne priame napojenie na diaľničnú sieť prostredníctvom pripojenia do diaľničnej križovatky D1 a D3 v Dolnom Hričove. Letisko ďalej zabezpečuje obchodné lety všeobecného letectva pre podniky v spádovej oblasti a charterové lety spojené so športovými a kultúrnymi podujatiami.

Letisko JASNA je nové verejné, medzinárodné letisko v súkromnom vlastníctve, vybavené asfaltobetónovou dráhou. Spevnená dráha s dĺžkou 550 metrov a šírkou 15 metrov umožňuje celoročnú prevádzku. Letisko je umiestnené na Liptove, v blízkosti Demänovskej doliny a atraktívnej destinácie cestovného ruchu Jasná. Letisko vzniklo rekonštrukciou pôvodného práškarského letiska Gôťovany, vybudovaného v sedemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia.

Na území ŽS sa taktiež nachádzajú dve letiská využívané aeroklubmi v Martine/Dražkovciach a v Ružomberku/Liskovej, ktoré majú štatút civilných letísk určených pre vnútroštátnu nepravidelnú dopravu.

Dopravný úrad SR prezentuje súčasnú sieť letísk pre letecké práce v poľnohospodárstve a heliportov v ŽK v nasledujúcom usporiadaní:

- Letisko Košťany;
- Letisko Dolná Štubňa;
- Letisko Liptovský Ondrej;
- Heliport pre leteckú záchrannú službu Fakultnej nemocnice s poliklinikou Žilina;
- Heliport pre leteckú záchrannú službu Nemocnice s poliklinikou Liptovský Mikuláš;
- Heliport pre leteckú záchrannú službu Nemocnice s poliklinikou MUDr. L. Nádaši-Jégého v Dolnom Kubíne;
- Heliport Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok.

Cyklistická doprava

V rámci vnímania nízkoemisnej mobility sa v mestských aglomeráciach – výraznejšie ako vo vidieckej krajine – uplatňuje podiel výkonov cyklistickej a pešej dopravy. V mestských aglomeráciách prevažuje cyklistická doprava pravidelná (práca a škola), vo vidieckej krajine prevláda cyklistická doprava nepravidelná vo väčšine prípadov cykloturistická.

V súčasnosti je väčší podiel vybudovaných cyklotrás na území miest a obcí, aj keď taktiež v obmedzenej podobe.

Čiastková/neúplná cyklistická infraštruktúra sa nachádza v mestách Žilina, Martin, Liptovský Mikuláš, Turzovka, Dolný Kubín, Rajec.

Súčasný stav ucelených cyklistických komunikácií reprezentujú cyklotrasy:

- Krásno nad Kysucou – Nová Bystrica;
- Žilina – Budatín – Vodné dielo Žilina – Varín / Strečno;

- Teplička n. Váhom – Nededza – Gbeľany;
- Vodné dielo Žilina – Teplička n. Váhom;
- Dunajov – Oščadnica;
- Cyklocestička okolo Oravskej priehrady;
- Trstená – Nowy Targ (PR);
- Liptovský Mikuláš – Liptovská Ondrašová;
- Cyklochodník Žiar – Smrečany – Liptovský Mikuláš – Liptovský Trnovec;
- Námestovo – Klin – Oravské Veselé – Jelešne (PR);
- Ružomberok – Korytnica (tzv. Korytnička, ktorá však nie je legálne vybudovanou cyklocestičkou a plní skôr turistickú funkciu),
- Vybudovanie cyklotrasy Pltníky – Vrútky po nábreží rieky Turiec.

Vodná doprava

- E 81, C – E 81 Vážska vodná cesta Komárno – Žilina
 - a) Rešpektovať a vo výhľadovom období realizovať Vážsku vodnú cestu Komárno – Žilina v trase koryta, vodných nádrží a elektrárenského kanálu rieky Váh,
 - b) Rešpektovať a vo výhľadovom období realizovať verejný prístav P 81 – 11 Žilina/Strážov.
- Prieplavné prepojenie riek E 81 Váh – E 30 Odra
 - a) Rešpektovať a vo výhľadovom období realizovať prieplav v koridore rieky Kysuca a Čerňanka vrátane vodných nádrží, mostov a tunelov,
 - b) verejný prístav P 81 – 12 Čadca.

Porovnanie variantov

Podrobné vyhodnotenie variantov v oblasti dopravy na území ŽK je vzhľadom na značný rozsah spracované v kap. C.III.13.1.

II. ÚDAJE O VÝSTUPOCH

1. OVZDUŠIE

Ovzdušie je jednou z najdôležitejších, ale zároveň aj najviac poškodených zložiek životného prostredia. Znečistené ovzdušie, najmä v dôsledku silného emisno-imisného zaťaženia zo zdrojov znečisťovania, je potenciálnou hrozbou pre zdravie obyvateľstva.

Ochrana ovzdušia v Slovenskej republike je zakotvená v zákone č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov. Kritériá kvality ovzdušia (limitné a cieľové hodnoty, medze tolerancie, horné a dolné medze na hodnotenie a ďalšie) sú uvedené vo vyhláške MŽP SR č. 360/2010 Z.z. o kvalite ovzdušia.

Kvalitu ovzdušia v kraji ovplyvňuje predovšetkým činnosť veľkých priemyselných zdrojov, ktoré sú tu lokalizované, napr. teplárenské spoločnosti, cementárne, papierenský priemysel, ferozliatinársky a chemický priemysel.

Zdroje znečistenia ovzdušia

Dominantný podiel na znečistení ovzdušia v Žilinskom kraji má energetika, strojárka výroba, drevárska výroba, chemický priemysel (výroba papiera a celulózy). Prevažná časť emisnej záťaže v regióne pochádza najmä z okresu Ružomberok, Martin a Žilina kde sú situované veľké priemyselné zdroje, ktoré sú významnými zástupcami palivovo-energetického a chemického priemyslu v Slovenskej republike.

V Žilinskom kraji bolo v roku 2019 evidovaných v databáze Národného emisného informačného systému (NEIS) 1614 veľkých a stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia, ktoré uvádza nasledovná tabuľka.

Tab. 7 Počet zdrojov znečisťovania ovzdušia v Žilinskom kraji (2019)

Okres	Počet zdrojov znečistenia ovzdušia (ZZO)		
	Veľké zdroje (VZ)	Stredné zdroje (SZ)	Spolu VZ a SZ
Bytča	5	47	52
Čadca	2	114	116
Dolný Kubín	7	130	137
Kysucké Nové Mesto	4	96	100
Liptovský Mikuláš	6	236	243
Martin	15	237	245
Námestovo	4	99	103
Ružomberok	20	123	143
Turčianske Teplice	2	44	46
Tvrdošín	4	68	72
Žilina	25	332	357
Žilinský kraj spolu	94	1 520	1614

Zdroj: SHMÚ, NEIS, Informácia o kvalite ovzdušia a o podiele jednotlivých zdrojov znečisťovania ovzdušia na jeho znečisťovaní v Žilinskom kraji za rok 2019

Podľa materiálu „Správa o kvalite ovzdušia v SR“ (rok 2019), z celkového počtu 94 VZZO za územie Žilinského samosprávneho kraja bolo 13 mimo prevádzky a z celkového počtu 1520 SZZO bolo 223 mimo prevádzky, čo môže svedčiť o zavádzaní ekologických opatrení do výroby, resp. o rušení prevádzok.

Podľa porovnania rokov 2015 – 2020 celkového množstva znečisťujúcich látok zo stacionárnych zdrojov možno konštatovať, že pri tuhých znečisťujúcich látkach (TZL) je evidovaný mierny pokles v období rokov 2015 – 2019 s miernym nárastom v roku 2020, v SO₂ je zaznamenaný nárast v roku 2017 (po roku 2017 je zaznamenaný pokles), rovnako aj v NO_x, v CO je medzi rokmi 2016 – 2017 zaznamenaný evidentný kontinuálny pokles a rovnako v TOC, ktoré znázorňuje nasledovná tabuľka.

Tab. 8 Vývoj emisií v ŽK za roky 2015 – 2020

Rok	TZL	SO ₂	NO _x	CO	TOC
2015	427,516	1687,203	2754,950	3043,849	778,779
2016	397,284	1778,578	2761,746	4167,083	907,967
2017	383,955	1856,439	2830,782	2882,136	934,072
2018	349,175	1515,060	2611,195	2405,205	901,155
2019	358,708	1438,525	2660,550	2326,811	815,168
2020	394,169	983,924	2650,521	2214,095	659,115

Zdroj: NEIS, Informácia o kvalite ovzdušia a o podiele jednotlivých zdrojov znečisťovania ovzdušia na jeho znečisťovaní v Žilinskom kraji za rok 2019

Vývoj emisií vypustených zo zdrojov najvýznamnejších prevádzkovateľov na území Žilinského kraja za roky 2017 a 2019 udáva nasledujúca tabuľka.

Tab. 9 Tuhé znečisťujúce látky, oxidy síry, oxidy dusíka a oxid uhoľnatý vypustené zo zdrojov najvýznamnejších prevádzkovateľov na území kraja za roky 2017 a 2019

ZL	P. č.	Prevádzkovateľ	Zdroje v okrese	Emisie (t) podľa rokov		Podiel na celkových emisiách	
				2017	2019	kraja (%)	SR (%)
TZL	1	Mondi SCP, a. s.	Ružomberok	80,78	76,95	22,04	1,62
	2	DOLVAP, s. r. o.	Žilina	55,60	50,62	14,50	1,06
	3	OFZ, a. s.	Dolný Kubín	27,98	10,43	2,99	0,22
	4	Bekam, s. r. o.	Žilina	19,87	12,69	3,99	0,29
	5	TEHOS, s. r. o.	Dolný Kubín	13,47	12,37	3,64	0,27
	6	DOLKAM Šuja, a. s.	Žilina	11,34	12,45	2,95	0,26
	7	Kia Motors Slovakia s. r. o.	Žilina	10,42	10,72	2,71	0,23
	8	Žilinská teplárenská a. s.	Žilina	10,07	10,22	2,93	0,21
	9	Martinská teplárenská a. s.	Martin	7,74	7,39	2,11	0,16
	10	LTM, a. s.	Liptovský Mikuláš	7,16	6,93	1,98	0,15
Spolu				244,44	212,34	60,81	4,47
SO ₂	1	OFZ, a. s.	Dolný Kubín	805,85	720,62	47,56	3,82
	2	Martinská teplárenská a. s.	Martin	404,24	337,97	22,31	1,79
	3	Mondi SCP, a. s.	Ružomberok	200,24	59,44	3,92	0,32
	4	Žilinská teplárenská a. s.	Žilina	190,99	181,81	12,00	0,96
	5	ŽOS Vrútky a. s.	Martin	82,55	67,34	4,44	0,36
	6	SOTE s. r. o.	Čadca	82,25	65,95	3,92	0,35
	7	AFG s. r. o.	Turčianske Teplice	12,74	15,91	1,05	0,08
	8	BPS BORCOVA, s. r. o.	Turčianske Teplice	8,02	7,52	0,50	0,04
	9	ZDROJ MT, spol. s r. o.	Martin	7,85	6,75	0,45	0,04
	10	DOLVAP, s. r. o.	Žilina	7,33			
		Cementáreň Lietavská Lúčka	Žilina		4,89	0,32	0,03

Územný plán regiónu Žilinského kraja
Správa o hodnotení strategického dokumentu

ZL	P. č.	Prevádzkovateľ	Zdroje v okrese	Emisie (t) podľa rokov		Podiel na celkových emisiách	
				2017	2019	kraja (%)	SR (%)
Spolu				1 802,05	1 468,21	96,91	7,79
NO ₂	1	Mondi SCP, a. s.	Ružomberok	1 102,71	985,59	37,74	3,77
	2	OFZ, a. s.	Dolný Kubín	574,98	499,83	19,14	1,91
	3	Martinská teplárenská a. s.	Martin	258,00	235,65	9,02	0,90
	4	Žilinská teplárenská a. s.	Žilina	159,58	160,57	6,15	0,61
	5	Rettenmeier Tatra Timber, s. r. o.	Liptovský Mikuláš	149,45	147,25	5,64	0,56
	6	SPECIALITY MINERALS SLOVAKIA, spol. s r. o.	Ružomberok	62,34	68,68	2,63	0,26
	7	Kia Motors Slovakia s. r. o.	Žilina	45,12	42,65	1,63	0,16
	8	LTM, a. s.	Liptovský Mikuláš	40,13	36,38	1,39	0,14
	9	KYSUCA s. r. o.	Kysucké Nové Mesto	28,63	30,86	1,18	0,12
	10	SOTE s. r. o.	Čadca	26,07	23,03	0,88	0,09
Spolu				2 447,01	2 230,49	85,42	8,52
CO	1	OFZ, a. s.	Dolný Kubín	1 310,75	1064,36	44,25	0,75
	2	Mondi SCP, a. s.	Ružomberok	479,56	273,68	11,38	0,19
	3	LTM, a. s.	Liptovský Mikuláš	178,96	162,46	6,75	0,11
	4	SOTE s. r. o.	Čadca	105,45	95,90	3,99	0,07
	5	Rettenmeier Tatra Timber, s. r. o.	Liptovský Mikuláš	64,47	63,52	2,64	0,04
	6	ŽOS Vrútky a. s.	Martin	61,22	53,33	2,22	0,04
	7	LEHOTSKY KAPITAL s. r. o.	Liptovský Mikuláš	45,75	39,95	1,66	0,03
	8	TURZOVSKÁ DREVÁRSKA FABRIKA s. r. o.	Čadca	44,09	48,81	2,03	0,03
	9	Žilinská teplárenská a. s.	Žilina	42,19	33,88	1,41	0,03
	10	PELCKO s. r. o.	Ružomberok	29,84			
	SPECIALITY MINERALS SLOVAKIA			70,40	2,93	0,05	
Spolu				2362,28	1 906,29	79,26	1,34

Zdroj: SHMÚ, Ročná správa o emisiách z veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia za roky 2017 a 2019

Na základe zhodnotenia množstva emisií (t) za rok základných znečisťujúcich látok vypustených z veľkých a stredných stacionárnych zdrojov v Žilinskom kraji za roky 2017 – 2019 možno konštatovať, že prakticky u všetkých zložiek znečisťujúcich látok dochádza v priebehu trojročného sledovania k ich redukcii.

Z hľadiska zaťaženia územia, najvyššie zastúpenie množstva emisných zložiek NO₂ a CO má okres Ružomberok, ďalej je to okres Dolný Kubín a Žilina. Najnižšie hodnoty vykazuje okres Bytča.

Tab. 10 Emisie v Žilinskom kraji za rok 2019 (t) podľa okresov a merné územné emisie (t.km⁻²) ZZL vypustených z veľkých a stredných stacionárnych zdrojov

Okres	Emisie (t)				merné územné emisie (t.km ⁻²)			
	TZL	SO ₂	NO ₂	CO	TZL	SO ₂	NO ₂	CO
Bytča	2,318	1,262	8,952	6,915	0,01	0,00	0,03	0,02
Čadca	5,183	67,552	45,793	160,654	0,01	0,09	0,06	0,21
Dolný Kubín	34,095	721,801	533,789	1 122,536	0,07	1,47	1,09	2,28
Kysucké Nové mesto	10,110	0,830	46,320	27,420	0,06	0,00	0,27	0,16
Liptovský Mikuláš	34,20	3,028	242,837	325,220	0,03	0,00	0,18	0,24
Martin	23,745	414,964	276,968	109,353	0,03	0,56	0,38	0,15
Námestovo	15,882	13,681	20,833	61,982	0,02	0,02	0,03	0,09
Ružomberok	87,572	62,303	1 090,410	408,386	0,14	0,10	1,69	0,63
Turčianske Teplice	1,999	29,956	36,956	29,859	0,01	0,08	0,09	0,08
Tvrdošín	12,311	2,648	29,226	12,217	0,03	0,01	0,06	0,03
Žilina	121,756	197,035	279,741	140,663	0,15	0,24	0,34	0,17

Spôsob merania emisií

V súlade so zákonom č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov, bolo územie SR rozdelené do 8 zón a 2 aglomerácií a v rámci nich 12 **oblastí riadenia kvality ovzdušia** (ORKO). ORKO sa navrhujú s cieľom identifikovať lokality, kam je potrebné prioritne zamerať opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia.

Keďže monitorovacie stanice nemôžu svojím meraním pokryť celú krajinu s tak členitým terénom, ako má Slovensko, je potrebné vymedziť ORKO nielen tam, kde sa zistilo znečistenie prekračujúce limitné hodnoty alebo cieľové hodnoty niektorej znečisťujúcej látky na základe merania (zohľadňujú sa najmenej ostatné 3 roky), ale do ORKO treba zahrnúť aj rizikové oblasti, kde zhoršená kvalita ovzdušia vychádza na základe modelovania.

Podľa prílohy č. 11 k vyhláške MŽP SR č. 244/2016 Z. z. o kvalite ovzdušia v znení neskorších predpisov je územie kraja vymedzené ako zóna Žilinský kraj, v ktorej sú vymedzené oblasti riadenia kvality ovzdušia uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 11 ORKO vymedzené na základe merania v rokoch 2017 - 2019 v Žilinskom kraji

Aglomerácia/ Zóna	Vymedzená oblasť riadenia kvality ovzdušia	Znečisťujúca látky	Rozloha (km ²) ¹⁾	Počet obyvateľov ¹⁾
Žilinský kraj	Územie mesta Ružomberok a obce Likavka	PM ₁₀	145	29 386
	Územie mesta Žilina	PM ₁₀ , PM _{2,5} , BaP	80	80 386

Zdroj: Vymedzenie oblasti riadenia kvality ovzdušia (SHMÚ 2021)

Vysvetlivky:

Koncentrácie PM_{2,5} boli hodnotené vzhľadom k limitnej hodnote pre priemernú ročnú koncentráciu, ktorá je platná od 1.1.2020 (20 µg·m⁻³).

1) Stav k 31. 12. 2020

ORKO tvoria 3,29 % z rozlohy územia kraja. Počet obyvateľov, ktorí žijú v ORKO tvorí 15,88 % z počtu obyvateľov kraja.

Národná monitorovacia sieť kvality ovzdušia na území Žilinského kraja je tvorená 4 monitorovacími stanicami na území troch okresov Žilina, Martin, Ružomberok, ktoré sú vo vlastníctve SHMÚ. Monitorovacie stanice sú účelovo vybavené analyzátormi podľa zdrojov znečistenia v danej lokalite.

Tab. 12 Množstvá znečisťujúcich látok sledované na monitorovacích staniciach v roku 2020

Zóna	Názov stanice	Znečisťujúca látka						
		SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	PM _{2,5}	CO	Benzén	O ₃
Žilinský kraj	Chopok EMEP		94					94
	Martin, Jesenského		95	99	98	95	99	
	Ružomberok, Riadok	93	96	98	98	95	98	93
	Žilina, Obežná		96	98	98	96		95

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia v SR (2021)

Vysvetlivky:

* ≥ 90 % platných meraní (ako to po implementácii legislatívy EÚ požaduje naša legislatíva vo Vyhláške MŽP SR č. 244/2016 Z.z. o kvalite ovzdušia v znení Vyhlášky č. 296/2017 Z. z.)

Limitná hodnota pre priemerné denné koncentrácie PM₁₀ ani pre priemernú ročnú koncentráciu PM₁₀ nebola v zóne Žilinský kraj prekročená, rovnako ako limitné hodnoty pre SO₂, NO₂, benzén a CO. Rovnako tu neprišlo ani k prekročeniu cieľovej hodnoty pre PM_{2,5}.

Tab. 13 Vyhodnotenie znečistenia ovzdušia pre znečisťujúce látky ozón a benzo(a)pyrén

Priemerné ročné koncentrácie prízemného ozónu (µg.m ⁻³)				
Stanica/rok	2017	2018	2019	2020
Chopok EMEP	98	95	90	91
Žilina, Obežná	38	44	44	36
Ružomberok, Riadok	37	36	36	35
Vyhodnotenie znečistenia ovzdušia benzo(a)pyrénom (ng.m ⁻³)				
Stanica/rok	2017	2018	2019	2020
Žilina, Obežná		6,0	2,0	1,9
Ružomberok, Riadok				4,5*

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike, 2021

Vysvetlivky:

* - merania na AMS Ružomberok, Riadok začali v decembri
červenou farbou - vyznačené prekročenie cieľovej hodnoty

V roku 2019 a 2020 boli prekročené limitné hodnoty pre benzo(a)pyrén (ng.m⁻³) na stanici Žilina, Obežná.

Tab. 14 Vyhodnotenie znečistenia ovzdušia podľa limitných hodnôt (LH) na ochranu zdravia ľudí v roku 2020

Žilinský kraj					Ochrana zdravia					VP ²⁾	
Znečisťujúca látka	SO ₂		NO ₂		PM ₁₀		PM _{2,5}	CO	Benzén	SO ₂	NO ₂
Doba spriemerovania	1h	24h	1h	1r	24h	1r	1r	8h ¹⁾	1r	3h po sebe	3h po sebe
Limitná hodnota [µg.m ⁻³] (počet prekročení)	350 (24)	125 (3)	200 (18)	40	50 (35)	40	25	10 000	5	500	400
Chopok EMEP			0	2							0
Martin, Jesenského			0	19	12	22	15	1 788	0,8		0
Ružomberok, Riadok	0	0	0	17	21	24	19	2 550	1,0	0	0
Žilina, Obežná			0	16	14	23	17	1 664			0

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike, 2021

Vysvetlivky:

1) maximálna osemhodinová koncentrácia,

2) limitné hodnoty pre výstražné prahy,

Hrubo vyznačené je prekročenie limitnej hodnoty.

V roku 2020 neboli prekročené limitné hodnoty na žiadnej monitorovacej stanici v Žilinskom kraji.

V rokoch 2017 – 2020 bol realizovaný projekt AIR TRITIA , ktorý riešil spoločný prístup k riadeniu kvality ovzdušia na úrovni funkčných mestských oblastí Žilina, Ostrava, Opava, Opole a Rybník, ako aj spoločnú stratégiu riadenia kvality ovzdušia pre celý región TRITIA na pomedzí troch štátov - Slovenska – Česka a Poľska. Región zahŕňa 4 kraje - Opolský, Sliezsky, Moravskosliezsky a Žilinský, s viac ako 7,5 milióna obyvateľov s veľmi znečisteným ovzduším, so znázornením oblastí v s prekročenými imisnými limitmi, rok 2015. V Žilinskom kraji boli prekročené limitné hodnoty pre PM_{2,5} a B(a)P v mestách Žilina, Kysucké Nové Mesto, Dolný Kubín, Námestovo, Vrútky a Ružomberok. Limitné hodnoty pre B(a)P boli prekročené v oblasti Kysúc, Hornej Oravy, v okolí miest Vrútky, Martin, Ružomberok, Dolný Kubín a Liptovský Mikuláš.

Na väčšine územia Žilinského kraja majú najväčší vplyv na koncentráciách PM₁₀, PM_{2,5} lokálne vykurovanie nad príspevkami ostatných skupín zdrojov, v priľahlom okolí frekventovaných komunikácií prevažuje doprava (D1, resp. D3, ťahy zo Žiliny na Čadcu a Martin, ťah z Ružomberok a na Banskú Bystricu). Medzi zdrojmi prevažuje jednoznačne podiel lokálnych kúrenísk nad ostatnými skupinami zdrojov. Prevažujúci vplyv v zdrojoch majú na väčšine územia Žilinského kraja miestne zdroje prevažne lokálneho vykurovania. Lokálne je potom zrejmý vplyv významných priemyselných zdrojov.

Vplyv poľských zdrojov zasahuje v prípade priemerných ročných koncentrácií malú časť územia Žilinského kraja, prevláda vplyv miestnych zdrojov.

Pre zlepšenie kvality ovzdušia na území ŽK bolo v rámci dokumentu „Stratégia udržateľného rozvoja dopravy a mobility v ŽK“ uskutočnené modelovanie výhľadového stavu do roku 2040, do ktorého sa premietli opatrenia na elimináciu negatívnych vplyvov. Ide o:

- Zníženie počtu vozidiel pohybujúcich sa v husto osídlených centrách sídiel vedie k "odklonu" zdrojov znečisťovania a zároveň k zvýšeniu plynulosti pohybu vozidiel,
- Znižovanie nárokov na parkovanie v mestách
- obmedzenie individuálnej dopravy ponukou iných dopravných možností, najmä kvalitnej verejnej dopravy,
- prechod na elektromobilitu a iné alternatívne palivá,
- využívanie zdieľanej ekonomiky, poskytovanie služieb v rámci komunity, zdieľanie áut, car sharing,
- rozvoj pešej a cyklistickej dopravy na krátke vzdialenosti s nadväznosťou na verejnú dopravu.

V rámci projektu bola vypracovaná aj Stratégia riadenia kvality ovzdušia pre mesto Žilina vrátane funkčnej mestskej oblasti na obdobie 2020 až 2040.

Porovnanie variantov

Návrhy v oblasti zlepšenia kvality ovzdušia na území ŽK nie sú riešené variantne. V rámci záväznej časti konceptu ÚPN R ŽK sú uvedené návrhy v oblasti rozvoja hospodárstva: podporovať nové energetické koncepcie zamerané na úspory energie a využívanie obnoviteľných zdrojov energie a nové technológie, ktoré znižujú emisie, s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu v roku 2050.

V oblasti rozvoja dopravy: v návrhovom a výhľadovom období uprednostniť výstavbu záchytných parkovacích plôch automobilovej dopravy vybavených zariadeniami pre alternatívny pohon automobilov, umožňujúci zriadenie nízkoemisných a bezemisných zón v urbanizovanom území sídiel a na území subregiónov a stredísk cestovného ruchu.

2. VODA

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Súčasný stav v čistení a odvádzaní odpadových vôd v Žilinskom kraji zodpovedá historickému vývoju spoločnosti ako celku, možnostiam ekonomiky, stavu vývoja a aplikácie nových technológií v oblasti realizácie stokových sietí a čistiarní odpadových vôd (ČOV), kvalite stavebných prác, fyzickému opotrebovaniu strojnotechnologických zariadení a kanalizačných objektov. Berúc do úvahy dlhú životnosť kanalizačných objektov, ich technické parametre a konštrukčné riešenia zodpovedajú koncepčným zámerom a účelu, ktorý bol aktuálny v dobe ich návrhu a realizácie, ako aj finančným a technickým možnostiam danej doby.

Rozvoj verejných kanalizácií v Žilinskom kraji výrazne zaostáva za stavom v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou z verejného vodovodu. Ku koncu roku 2018 bol počet obyvateľov v Žilinskom kraji bývajúcich v domoch pripojených na verejnú kanalizáciu 484 272, čo tvorí 70,09 % z celkového počtu obyvateľov, z čoho kanalizácie v správe vodárenských spoločností (VS) zabezpečovali odvádzanie prevažnej časti odpadových vôd a len v malej miere kanalizácie v správe obcí. Počet obyvateľov bývajúcich v domoch pripojených na kanalizáciu s ČOV je 484 158, čo je 70,08 %.

V Žilinskom kraji je verejná kanalizácia vybudovaná alebo čiastočne vybudovaná v 181 obciach z čoho v správe VS sú kanalizácie v 158 obciach a v 24 obciach je kanalizácia v správe obcí. Celkovo je v Žilinskom kraji evidovaných 181 prevádzkovaných komunálnych ČOV. V roku 2018 bolo vypúšťaných cez verejnú kanalizáciu do vodných tokov 91 229 tis.m³/rok odpadovej vody, z čoho bolo vyčistených na ČOV 94 268 tis. m³. K začiatku roku 2005 bola celková dĺžka kanalizačnej siete 2 270 km, z toho v správe VS 2 178,2 km a v správe obcí 92,0 km.

Tab. 15 Prehľad stavu v odvádzaní a čistení odpadových vôd v Žilinskom kraji k začiatku roku 2018 v členení podľa okresov

Názov okresu	Počet obyvateľov	Počet obyvateľov napojených na SS a ČOV	% podiel napojených obyvateľov	Stoková sieť v prevádzke	ČOV v prevádzke
Bytča	30 833	14 808	48,03	7	7
Čadca	90 307	46 445	51,43	16	18
Dolný Kubín	39 491	24 164	61,19	12	12
Kysucké Nové Mesto	32 946	20 377	61,85	6	6
Liptovský Mikuláš	72 301	60 700	83,95	32	32
Martin	96 549	85 824	88,89	26	26
Námestovo	62 256	34 282	55,07	17	17
Ružomberok	56 728	46 626	82,19	19	19
Turčianske Teplice	15 919	7 017	44,08	4	4
Tvrdošín	36 116	27 987	77,49	10	10
Žilina	157 444	115 928	73,63	30	30
Spolu	690 890	484 158	70,08	179	181

Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky (aktualizácia 2013)
Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027

Tab. 16 Zoznam jestvujúcich ČOV podľa VS a okresov

Vodárenská spoločnosť	okres	Okres/ČOV
SEVAK	ZA	ČOV Žilina, ČOV Dolná Tižina, ČOV Gbeľany, ČOV Horný Hričov, ČOV Kamenná Poruba, ČOV Konská, ČOV Krasňany, ČOV Kunerad, ČOV Lietava, ČOV Lietavská Lúčka, ČOV Lysica, ČOV Mojš, ČOV Nededza, ČOV Porúbka, ČOV Rajec, ČOV Rajecké

Územný plán regiónu Žilinského kraja
Správa o hodnotení strategického dokumentu

Vodárenská spoločnosť	okres	Okres/ČOV
		Teplice, ČOV Rosina, ČOV Stráňavy, ČOV Stráža, ČOV Strečno, ČOV Svederník, ČOV Šuja, ČOV Teplička nad Váhom, ČOV Terchová, ČOV Turie, ČOV Varín, ČOV Višňové
	BY	ČOV Čadca, ČOV Krásno nad Kysucou, ČOV Čierne, ČOV Dlhé nad Kysucou, ČOV Klokočov, ČOV Korňa, ČOV Makov, ČOV Turzovka, ČOV Olešná, ČOV Podvysoká, ČOV Raková, ČOV Skalité, ČOV Staškov, ČOV Svrčinovec, ČOV Vysoká nad Kysucou, ČOV Zákopčie
	KM	ČOV Kysucké Nové Mesto, ČOV Radoľa, ČOV Kysucký Lieskovec, ČOV Nesluša, ČOV Povina, ČOV Snežnica
	BY	ČOV Bytča, ČOV Hvozdnica, ČOV Kotešová, ČOV Kolárovice, ČOV Petrovice, ČOV Štiavnik, ČOV Veľké Rovné
OVS	NO	ČOV Klin, ČOV Kruštenica, ČOV Lokca, ČOV Lomná, ČOV Novoť, ČOV Námestovo, ČOV Oravská Jasenica, ČOV Oravská Lesná, ČOV Oravská Polhora, ČOV Rabča, ČOV Sihelné, ČOV Ťapešovo, ČOV Vasilov, ČOV Vavrečka, ČOV Zakamenné, ČOV Zubrohlava
	TS	ČOV Nižná, ČOV Štefanov nad Oravou, ČOV Trstená, ČOV Zuberec, ČOV Štefanov nad Oravou, ČOV Zuberec
	DK	ČOV Dolný Kubín, ČOV Horná Lehota, ČOV Kraľovany, ČOV Jasenová, ČOV Vyšný Kubín, ČOV Zázrivá, ČOV Žaškov
LVS	LM	ČOV Liptovský Mikuláš, ČOV Beňadiková, ČOV Bobrovec, ČOV Dúbrava, ČOV Demänovská Dolina, ČOV Hybe, ČOV kráľová Lehota, ČOV Jamník, ČOV Jalovec, ČOV Jakubovany, ČOV Liptovská Kokava, ČOV Lipovský Ján, ČOV Liptovský Peter, ČOV Liptovský Ondrej, ČOV Liptovská Porúbka, ČOV Liptovská Sielnica, ČOV Liptovský Hrádok, ČOV Liptovský Trnovec, ČOV Podtureň, ČOV Pavčina Lehota, ČOV Pribylina, ČOV Svätý Kríž, ČOV Smrečany, ČOV Vavrišovo, ČOV Važec, ČOV Važec, ČOV Vyšná Boca, ČOV východná, ČOV Východná, ČOV Trstená, ČOV Uhorská Ves, ČOV Závažná Poruba, ČOV Žiar
TurVod	MT	ČOV Martin, ČOV Belá Dulice, ČOV Bystrička, ČOV Diaková, ČOV Dolný Kolník, ČOV Dražkovce, ČOV Košťany nad Turcom, ČOV Krpeľany, ČOV Lipovec, ČOV Necpaly, ČOV Příbovce, ČOV Rakovo, ČOV Sklabiňa, ČOV Slovany, ČOV Sučany, ČOV Turany, ČOV Turčianska Štiavnička, ČOV Turčianske Kľačany, ČOV Turčiansky Peter, ČOV Valča, ČOV Vrícko, ČOV Vrútky, ČOV Žabokreky
	TR	ČOV Turčianske Teplice, ČOV Mošovce
VSR	RK	ČOV Ružomberok, ČOV Bešeňová, ČOV Hubová, ČOV Ivachnová, ČOV Likavka, ČOV Liptovská Lužná, ČOV Liptovská Osada, ČOV Liptovská Štiavnica, ČOV Liptovská Teplá, ČOV Liptovské Sliače, ČOV Liptovský Michal, ČOV Lisková, ČOV Ľubochňa, ČOV Lúčky, ČOV Ludrová, ČOV Martinček, ČOV Stankovany, ČOV Štiavnička, ČOV Švošov

Niektoré ČOV sú vlastnené obcami a spravované obcami alebo VS. Medzi taktéto ČOV patria v okrese Námestovo: ČOV Bobrov – vlastní: obec, prevádzkovateľ: OVS, ČOV Hruštín – vlastní aj prevádzkovateľ obec, v okrese Tvrdošín: ČOV Čimhová vlastní aj prevádzkovateľ obec, ČOV Liesek vlastní aj prevádzkovateľ obec, ČOV Habovka – vlastní obec, prevádzkovateľ OVS, ČOV Podbiel vlastní obec, prevádzkovateľ OVS, ČOV Vitánová – vlastní obec, prevádzkovateľ OVS, v okrese Dolný Kubín ČOV Bziny - vlastní obec, prevádzkovateľ súkrom. spol., ČOV Dlhá nad Oravou - vlastní obec, prevádzkovateľ OVS, ČOV Istebné - vlastní aj prevádzkovateľ obec, ČOV Krivá - vlastní obec, prevádzkovateľ OVS, ČOV Oravský Podzámok - vlastní aj prevádzkovateľ: obec, v okrese Martin – ČOV Blatnica - vlastní obec, prevádzkovateľ TurVod, ČOV Kláštor pod Znievom - vlastní aj prevádzkovateľ obec a v okrese Turčianske Teplice ČOV Háj - vlastní aj prevádzkovateľ obec, ČOV Turček- vlastní aj prevádzkovateľ obec.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Rozhodujúce problémy, vyskytujúce sa na existujúcich kanalizačných systémoch v súčasnosti vyskytujúce v Žilinskom kraji možno zahrnúť najmä:

- nevyhovujúce dispozičné, stavebné riešenia a zastarané a energeticky náročné strojnotechnologické zariadenia ČOV nevyhovujúce súčasným podmienkam,
- vysoký podiel balastných vôd a nariadenie odpadových vôd, ich ochladzovanie v dôsledku odvodnenia územia jednotnou kanalizáciou, čo následne spôsobuje problémy v procese čistenia (zaústenie drenáží, prameňov, potokov a pod.); nízka pozornosť bola venovaná odvádzaniu vôd z extravilánu,
- nízky počet napojených obyvateľov na nové verejné kanalizácie,
- neustále sa zvyšujúci záujem obyvateľstva o budovanie malých domových čistiarní odpadových vôd, bez ohľadu na vhodnosť takéhoto riešenia v predmetnej lokalite, chýbajúca legislatívna právomoc povoľovať tieto stavby ako dočasné, do doby vybudovania verejnej kanalizácie
- dlhodobopretrvávajúce problémy s likvidáciou čistiarenských kalov
- vysoký podiel priemyselných odpadových vôd čistených na komunálnych ČOV, čo v niektorých prípadoch spôsobuje veľké problémy v čistiarenskom procese
- nedostatočná pozornosť sa venuje opravám a údržbe zariadení a často sú riešené až havarijné stavy kanalizačných systémov
- predimenzované profily zberačov, v ktorých sedimentuje znečistenie, vybudované v dôsledku veľkorysých prognóz rozvoja miest.

Pozitíva v oblasti verejných kanalizácií

- dostatočný potenciál pre zabezpečenie kvalitnej predprojektovej a projektovej prípravy kanalizačných stavieb, odbornými realizačnými a dodávateľskými firmami,
- prístupnosť vhodných a kvalitných strojnotechnologických zariadení, techniky pre riadenie, automatizáciu a optimalizáciu procesov odvádzania a čistenia odpadových vôd,
- vodárenské spoločnosti, ktoré vytvárajú strojným a strojno-technologickým vybavením a hlavne odborným potenciálom, dobrú pozíciu pre zvládnutie prevádzky aj nových kanalizačných systémov,
- systémom výchovy nových odborníkov pre oblasť riadenia, prevádzky, technického a technologického zabezpečenia stokových sietí a čistiarní odpadových vôd, možnosťami pre zvyšovanie odbornej úrovne pracovníkov z praxe,

Plnenie kritérií ustanovených smernicou 91/271/EHS

Stav v čistení odpadových vôd na ČOV v správe vodárenských spoločností a obcí v Žilinskom kraji v jednotlivých veľkostných kategóriách je uvedený v tabuľke. U väčších ČOV sú problémové ukazovatele najmä dusík a fosfor, čo bolo príčinou vydania povolení na vypúšťanie odpadových vôd na prechodné obdobie, v ktorých sa povolili vyššie limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia ako predpisuje platná legislatíva. Zabezpečenie zosúladenia reálnych možností existujúcich ČOV s kvalitatívnymi požiadavkami platnej legislatívy si vyžaduje najčastejšie úplnú rekonštrukciu, resp. vybudovanie nových ČOV.

Environmentálne a technické kritériá pre stanovenie priorít rozvoja verejných kanalizácií

Postupnosť budovania verejných kanalizácií je daná prioritami rozvoja. Tieto priority sú v súlade s rozhodujúcimi požiadavkami koncepcných zámerov. Podrobnejšie sú rozpracované tak, aby bola dosiahnutá čo najvyššia efektívnosť realizovaných opatrení.

Rozvoj verejných kanalizácií vyžaduje skĺbenie ekologických a technických aspektov. Pre stanovenie priorit rozvoja verejných kanalizácií boli preto vybrané nasledovné kritériá.

Environmentálne kritériá:

- veľkosť zdroja komunálneho znečistenia (počet EO_{BSK60}, v prípade absencie údaju sa berie za počet EO počet trvalo bývajúcich obyvateľov),
- požadovaná miera ochrany recipienta (potreba vyššej miery ochrany recipientov, ktoré slúžia alebo sú potenciálne uvažované ako zdroje pitných vôd, podzemných zdrojov vôd využívaných pre hromadné zásobovanie obyvateľstva nachádzajúcich sa v alúviách riek, situovanie aglomerácie v CHVO, povrchové vody nadmerne zaťažené nutrientami – IV. a V. trieda kvality a súčasné zohľadnenie možnosti transportu nutrientov do nižších častí povodí v súlade s požiadavkami pre identifikáciu citlivých oblastí), požadovaná úroveň čistenia odpadových vôd.

Technické kritériá plánov rozvoja verejných kanalizácií

Pri plánovaní výstavby kanalizačných stavieb musia byť rešpektované všetky určujúce požiadavky optimálnej funkčnosti, prevádzkovej stability, primeranej investičnej náročnosti, primeranej prevádzkovej náročnosti, vplyvu zaústenia na recipient.

Pri spracovávaní plánov rozvoja verejných kanalizácií boli zohľadňované, resp. posúdené nasledovné princípy a kritériá pre jednotlivé aglomerácie :

- nižšie investičné náklady na výstavbu stokového prepojenia (privádzača) medzi obcami v porovnaní s výstavbou ČOV pre danú obec,
- zabezpečenie spoločného odkanalizovania pre viac obcí pri nižších celkových nákladoch,
- zvýšenie miery ochrany významných zdrojov pitnej vody (povrchových aj podzemných), minerálnych a liečivých vôd pred možnosťou ich kontaminácie, a to odvedením odpadových vôd do väčšej, spoľahlivo prevádzkovej ČOV v nižšie položenej oblasti a ich vypúšťaním do vhodnejšieho (spravidla vodnatejšieho) úseku recipienta, vhodnosť hydrologických alebo hydrogeologických podmienok pre vypúšťanie vyčistených vôd,
- v rozhodujúcej miere uplatňovanie systému gravitačného odvádzania odpadových vôd,
- rešpektovanie ukončených a rozostavaných diel i v prípadoch, keď ich lokalizácia nie je najvhodnejšia,
- vo vybraných nevyhnutných prípadoch (malá kapacita zariadenia nevhodná pre rozšírenie, riešenie nevhodné pre rekonštrukciu) pripustenie radikálnej zmeny doterajšieho nakladania s odpadovými vodami,
- pripájanie priemyslu na komunálne ČOV (individuálny prístup).

Priority výstavby kanalizácií

Z pohľadu medzinárodných záväzkov, ekonomických a organizačno-technických možností je nutné riešiť v horizonte do roku 2010 všetky aglomerácie nad 10 000 EO a v časovom období do roku 2015 všetky aglomerácie nad 2000 EO. Ostatné aglomerácie (obce) nespádajúce do uvedených veľkostných kategórií budú riešené priebežne, postupne a individuálne.

Ekologicko-technické kritériá na základe, ktorých bola vytvorená prioritizácia naliehavosti výstavby verejných kanalizácií

Ekologicko-technické kritériá podľa ktorých je možné vytvárať prioritizáciu, resp. naliehavosť výstavby kanalizácií sú charakterizované nasledovne :

veľkosť zdroja znečistenia (aglomerácie) - určujúcim pre rozvoj verejných kanalizácií sú časové horizonty splnenia požiadaviek Smernice 91/271/EHS (transponované do národnej legislatívy) vo vzťahu k veľkostným kategóriám aglomerácií,

dosiahnutie požadovanej miery čistenia odpadových vôd - potreba dosiahnuť odstránenie nutrientov N a P. Rovnaký stupeň naliehavosti je priznávaný kanalizačným systémom, kde nie je zabezpečené čistenie odpadových vôd a aglomeráciám, ktoré nemajú kanalizáciu a je v nich treba zabezpečiť čistenie odpadových vôd aj s odstraňovaním nutrientov alebo s nitrifikáciou. Najnižší stupeň naliehavosti v rámci tohto kritéria predstavujú kanalizácie, ktorých parametre spĺňajú výhľadové požiadavky, alebo dosiahnutie požadovanej úrovne čistenia odpadových vôd je podmienené relatívne nízkymi investičnými nárokmi.

podiel odkanalizovaného obyvateľstva v aglomerácii – dôraz je kladený na rozvoj existujúcich kanalizačných systémov s relatívne slabo odkanalizovaným obyvateľstvom (20 - 60 % odkanalizovaných obyvateľov). Naopak aglomerácie s vysokým podielom odkanalizovania obyvateľov považujeme za bezproblémové.

situovanie aglomerácie – aglomerácie, ktoré sa nachádzajú v oblastiach so zvýšeným eutrofizačným potenciálom, v CHVO, alebo ktoré môžu ovplyvniť vodárenské toky nad odberným profilom pre hromadné zásobovanie obyvateľstva, zdroje pitných vôd v alúviách riek a aglomerácie ovplyvňujúce ostatné povrchové toky.

Vymedzenie konkrétnych cieľov rozvoja verejných kanalizácií

Zabezpečiť :

- vyhovujúce odvádzanie a primerané čistenie odpadových vôd zo všetkých aglomerácií nad 2 000 EO,
- priebežne v aglomeráciách pod 2000 EO, kde je vybudovaná stoková sieť, primerané čistenie odpadových vôd,
- riešenie odvádzania vôd z povrchového odtoku v aglomeráciách v súlade s požiadavkami právnej úpravy,
- technicky, organizačne a ekonomicky pripraviť riešenie čistenia odpadových vôd pre aglomerácie pod 2 000 EO.

Ciele rozvoja verejných kanalizácií – návrh opatrení podľa vodárenských spoločností a okresov

Pre aglomerácie viac ako 10 000 EO :

- a) Bytča, vybudovanie kanalizácie v obciach Kolárovice, Kotešová, Petrovice, Veľké Rovné, Hlboké nad Váhom, Štiavnik a v m.č. Bytče, intenzifikácia ČOV Bytča a pripojenie aglomerácie Hvozdnica (zrušenie ČOV Hvozdnica),
- b) Krásno nad Kysucou, vybudovanie kanalizácie v obciach Klubina, Nová Bystrica, Oščadnica, Radôstka, Stará Bystrica, Zborov nad Bystricou, Čadca - miestna časť Horelica, v miestnych častiach Krásna nad Kysucou, rekonštrukcia ČOV Krásno nad Kysucou,
- c) Kysucké Nové Mesto, vybudovanie kanalizácie v obciach Dolný Vadičov, Horný Vadičov, Dunajov, Lodno, Kysucký Lieskovec, Lopušné, Pažite, Nesluša, Povina, Rudina, Rudinka, Rudinská a Oškerde (miestna časť Kysuckého Nového Mesta), rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV Kysucké Nové Mesto,
- d) Liptovský Mikuláš, dostavba kanalizácie v meste Liptovský Mikuláš, v obci Beňadiková, Bobrovec, Jalovec, Trstenné, Závažná Poruba rekonštrukcia kanalizácie v Demänovskej Doline,
- e) Martin, vybudovanie kanalizácie v obciach Lipovec, Podhradie, Ratkovo, Trebastovo, Trnovo, Turčianske Kľačany, v meste Vrútky, v starej časti obce Krpeľany
- f) Vybudovanie verejnej kanalizácie v obci Šútovo s napojením na VK v obci Krpeľany
- g) Námestovo, vybudovanie kanalizácie v obciach Oravská Polhora, Rabča, Rabčice, Sihelné, Vavrečka, Novot', Oravské Veselé, Hruštín, Hruštín m.č. Vaňovka, Zákamenné, Breza, Krušetnica, Babín, Lomná, vo výhlade Bobrov, Mútne, Oravská Lesná (zrušenie obecných ČOV Bobrov, Mútne, Oravská Lesná),

Pre aglomerácie viac ako 2 000 EO

- a) Sedliacka Dubová, vybudovanie kanalizácie v obciach Sedliacka Dubová, Dlhá nad Oravou, pričlenennej obci Chlebnice a spoločnú ČOV Sedliacka Dubová,
- b) Kysucký Lieskovec, vybudovanie kanalizácie v obciach Dunajov, Lodno, Ochodnica, dobudovanie kanalizácie v obci Kysucký Lieskovec, rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV Kysucký Lieskovec,
- c) Východná, vybudovanie kanalizácie v obciach Východná, Hybe a spoločnú ČOV Východná,
- d) Važec, vybudovanie obecnej kanalizácie a ČOV,
- e) Liptovská Teplá, vybudovanie kanalizácie v obciach Bešeňová, Potok, Ivachnová, Kalameny (pričlenená obec), Liptovské Sliache, Ludrová, Likavka, Štiavnica, rekonštrukcia a rozšírenie ČOV Liptovská Teplá,
- f) Vybudovanie ČOV a kanalizácie pre obce Liptovská Lužná, Liptovská Osada, Liptovské Revúce
- g) Vybudovanie kanalizácie v obciach Stankovany, Hubová, Ľubochňa, Stankovany, Švošov a spoločnú ČOV Stankovany,
- h) Liptovská Osada, dobudovanie kanalizácie v obciach Liptovské Revúce , Liptovská Osada, spoločnú ČOV Liptovská Osada,
- i) Turčianske Teplice, vybudovanie kanalizácie v obciach Horná Štubňa, Háj a Rakša,
- j) Rajec, vybudovanie kanalizácie v obciach Ďurčiná, Fačkov, Malá a Veľká Čierna, Rajecká Lesná, Šuja, rekonštrukcia kanalizácie a ČOV Rajec,
- k) Dlhé Pole, Divina, Divinka, Horný Hričov, Sveredník, vybudovanie kanalizačného zberača s čistením odpadových vôd na SČOV Žilina

Pre aglomerácie menej ako 2 000 EO :

- a) Výstavba novej ČOV Liptovská Sielnica,
- b) Vybudovanie kanalizácie v obci Slovenské Pravno s napojením na stavbu Odkanalizovanie obcí Budiš, Dubov, Jasenovo, Liešno, Rudno, Kalamenová,
- c) Mošovce, vybudovanie verejnej kanalizácie
- d) Výstavba novej ČOV v obci Liptovská Sielnica
- e) Vybudovanie verejnej kanalizácie v obci Trnovo

Porovnanie variantov

Návrhy v oblasti odvádzaní a čistení odpadových vôd na území ŽK nie sú riešené variantne.

3. ODPADY

Odpadové hospodárstvo je súbor činností zameraných na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie a na nakladanie s odpadmi v súlade so zákonom č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predchádzanie vzniku odpadu sú opatrenia, ktoré sa prijímajú predtým, ako sa látka, materiál alebo výrobok stanú odpadom, a ktoré znižujú množstvo odpadu aj prostredníctvom opätovného použitia výrobkov alebo predĺženia životnosti výrobkov, znižujú nepriaznivé vplyvy vzniknutého odpadu na životné prostredie a zdravie ľudí alebo znižujú obsah škodlivých látok v materiáloch a vo výrobkoch.

Podľa Správy o stave ŽP Slovenskej republiky za rok 2019 došlo od roku 2005 k pomerne výraznému nárastu množstva vyprodukovaných komunálnych odpadov. K roku 2019 pokračoval predovšetkým nárast objemu vyprodukovaného komunálneho odpadu. Pretrvávajú nepriaznivý stav v nakladaní s ním (vysoký podiel skládkovania a nedostatočný nárast miery recyklácie). Spomalenie rastu miery recyklácie komunálneho odpadu a pokles miery skládkovania komunálneho odpadu indikujú problém so splnením cieľa do roku 2030 - zvýšiť mieru recyklácie komunálneho odpadu, vrátane jeho prípravy na opätovné použitie, na 60 % a do roku 2035 znížiť mieru jeho skládkovania na menej ako 25 %. V

rámci nového zákona o odpadoch budú na Slovensku zakázané napríklad jednorazové plastové obaly (tácky, príbory, slamky, nádoby na potraviny, nápojové obaly vyrobené z expandovaného polystyrénu). Nový zákon zvyhodňuje firmy, ktoré používajú ekologickejšie a recyklovateľné obaly, a tiež obmedzili skládkovanie hlavne bioodpadu. V roku 2022 bolo zavedené zálohovanie plastových fliaš a plechoviek s nápojmi. Cieľom implementácie novej legislatívy je predovšetkým zabezpečiť odklon od skládkovania, zvýšiť materiálové a energetické zhodnocovanie a opätovné spracovanie na materiály, ktoré sa majú použiť ako palivo alebo iné prostriedky na výrobu energie. Za materiálové zhodnocovanie sa považuje najmä príprava na opätovné použitie, recyklácia a spätné zasypávanie.

V rámci SR najväčší objem komunálneho odpadu vyprodukuje Bratislavský, Nitriansky a Trnavský kraj. Čo sa týka zloženia komunálneho odpadu, produkcia v Žilinskom kraji po roku 2010 narastá a zároveň vzrastá množstvo separovaných zložiek odpadu.

Z celkového množstva vyprodukovaného komunálneho odpadu v roku 2020 bolo v kraji 206 kg/obyv. zhodnoteného komunálneho odpadu a 245 kg/obyv. zneškodneného komunálneho odpadu.

Nakladanie s odpadom a možnosti jeho energetického využitia

V Žilinskom kraji sa nachádzalo 13 skládok odpadu (k 1.1.2021). Zariadení na zhodnocovanie odpadu je celkom 52 a nachádzajú sa tu 4 spaľovne (spaľovňa na komunálny odpad, spaľovňa na priemyselný odpad, spaľovňa na nemocničný odpad a zariadenie na spoluspaľovanie). V Žilinskom kraji nie sú k dispozícii žiadne kapacity pre skládkovanie nebezpečného odpadu. V priebehu posledných rokov je v Žilinskom kraji zaznamenaný postupný pokles počtu skládok odpadov, čo súvisí so zaplňaním kapacity prevádzkovaných skládok odpadov a nebol ani predložený návrh na výstavbu novej skládky, čo nie je žiaduce s ohľadom na strategický cieľ odpadového hospodárstva v SR - odklonenie odpadov od ich zneškodňovania skládkovaním, obzvlášť pre komunálne odpady a s ohľadom na ciele EÚ a trendy v odpadovom hospodárstve (princípy obehového hospodárstva).

Čo sa týka nových zariadení, v Martine sa pripravuje nové technologické zariadenie na materiálové zhodnocovanie odpadov, ktoré má fungovať na báze autoklávovej technológie na mechanicko-tepelné spracovanie komunálneho odpadu. V rámci procesu sa odpad najprv sterilizuje a následne sa automaticky triedi na použiteľné frakcie rozličných druhotných surovín, organickú frakciu a TAP (palív z odpadov), ktoré sú určené na ďalšie využitie. Navrhovaná činnosť je koncipovaná tak, aby v čo najväčšej miere nadväzovala na zavedené systémy zberu komunálnych odpadov v jednotlivých obciach a mestách spádovej oblasti.

Skládky odpadov

Skládka odpadov je v zmysle § 5 ods. 5 zákona o odpadoch miesto so zariadením na zneškodňovanie odpadov, kde sa odpady trvalo ukladajú na povrchu zeme alebo do zeme. Za skládku odpadov sa považuje aj interná skládka, na ktorej pôvodca odpadu vykonáva zneškodňovanie svojich odpadov v mieste výroby, ako aj miesto, ktoré sa trvalo, teda dlhšie ako jeden rok, používa na dočasné uloženie odpadov.

Za skládku odpadov sa nepovažuje zariadenie alebo miesto so zariadením, kde sa ukladajú odpady na účel ich prípravy pred ich ďalšou prepravou na miesto, kde sa budú upravovať, zhodnocovať alebo zneškodňovať, ak čas ich uloženia pred ich zhodnotením alebo upravením nepresahuje spravidla tri roky, alebo čas ich uloženia pred ich zneškodnením nepresahuje jeden rok.

V Žilinskom kraji bolo v roku 2015 prevádzkovaných 13 skládok odpadov, z toho 1 na inertný odpad a 12 na nie nebezpečný odpad, ktoré uvádza tabuľka.

Tab. 17 Počet skládok odpadov v Žilinskom kraji

Okres	Počet skládok odpadov			Celkový počet skládok odpadov
	na nie nebezpečný odpad	na nebezpečný odpad	na inertný odpad	
Bytča	1	0	0	1
Čadca	2	0	0	2
Dolný Kubín	1	0	0	1
Kysucké Nové Mesto	0	0	0	0
Liptovský Mikuláš	2	0	0	2
Martin	1	0	1	2
Námestovo	1	0	0	1
Ružomberok	1	0	0	1
Turčianske Teplice	1	0	0	1
Tvrdošín	1	0	0	1
Žilina	1	0	0	1
Spolu	12	0	1	13

Najviac skládok odpadov sa nachádza v triede pre skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, ktorá v sebe zahŕňa aj skládky odpadov určené na komunálne odpady. V roku 2015 bolo v tejto triede prevádzkovaných 12 skládok odpadov.

Spaľovne odpadov

Počet prevádzkovaných spaľovacích zariadení je ovplyvnený predovšetkým plnením prísnych podmienok pre ochranu ovzdušia, ktoré určuje zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov. Z hľadiska druhu spaľovaných odpadov členíme spaľovne na tri kategórie, a to na spaľovne komunálnych odpadov, spaľovne priemyselných odpadov (ide najmä o nebezpečné odpady) a spaľovne odpadu zo zdravotnej starostlivosti.

Spaľovne komunálneho odpadu:

- V Žilinskom kraji sa nenachádza spaľovňa komunálneho odpadu.

Spaľovne priemyselného odpadu:

- S.A. Slovensko spol. s r. o., prevádzka Kysucké Nové Mesto, kapacita zariadenia 1500 ton/rok.
- Archív SB, s. r. o., prevádzka Liptovský Mikuláš, kapacita zariadenia 900 ton/rok.

Spaľovne odpadu zo zdravotnej starostlivosti:

- Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca, kapacita zariadenia 858 ton/rok.
- Univerzitná nemocnica Martin, kapacita zariadenia 336 ton/rok.

Spaľovne kafilérnych tukov:

- VAS s. r. o., prevádzka Mojšová Lúčka, kapacita zariadenia 0,44 ton/rok.

Na spaľovanie priemyselného nebezpečného odpadu slúžia 2 spaľovne odpadu: A. S.A. Slovensko, s. r. o., odštepny závod Žilina, Archív SB, s. r. o. Liptovský Mikuláš. Pre odpad zo zdravotníckych zariadení boli v roku 2015 k dispozícii 2 spaľovne nemocničného odpadu a to Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca a Univerzitná nemocnica Martin.

Špecifickým spaľovacím zariadením je prevádzka spoločnosti VAS s. r. o., ktorá je jediným kafilérnym zariadením na Slovensku, ktoré spracúva všetky vedľajšie živočíšne produkty, t. j. materiál kategórie 1, 2 a 3 v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009, ktorým sa stanovujú zdravotné predpisy týkajúce sa živočíšnych vedľajších produktov a odvodených produktov určených na ľudskú spotrebu a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1774/2002.

Ciele a cieľové smerovanie v nakladaní s prúdmi odpadov

Hlavným cieľom odpadového hospodárstva ŽK kraja do roku 2020 je minimalizácia negatívnych účinkov vzniku a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí a životné prostredie. Pre dosiahnutie stanovených cieľov bude nevyhnuté zásadnejšie presadzovanie a dodržiavanie záväznej hierarchie odpadového hospodárstva za účelom zvýšenia recyklácie odpadov predovšetkým pre oblasť komunálnych odpadov a stavebných odpadov a odpadov z demolácií v súlade s požiadavkami rámcovej smernice o odpade.

V odpadovom hospodárstve je potrebné naďalej uplatňovať princípy blízkosti, sebestačnosti a pri vybraných prúdoch odpadov aj rozšírenú zodpovednosť výrobcov pre nové prúdy odpadov, okrem všeobecne zavedeného princípu „znečisťovateľ platí“. Pri budovaní infraštruktúry odpadového hospodárstva je potrebné uplatňovať požiadavku najlepších dostupných techník (BAT) alebo najlepších environmentálnych postupov (BEP). Strategickým cieľom odpadového hospodárstva SR ako i Žilinského kraja zostáva pre obdobie rokov 2016 až 2020 zásadné odklonenie odpadov od ich zneškodňovania skládkovaním obzvlášť pre komunálne odpady.

Odkaliská a úložiská odpadu

Na území ŽK boli analyzované a vyhodnocované tieto stavby z hľadiska ich výskytu podľa okresov, existujúceho stavu (prevádzkované, uzavreté, opustené, neprevádzkované) a rizikovosti voči prostrediu.

Tab. 18 Prehľad odkalísk a úložísk v členení podľa okresov

Okres	ID	Názov	Zákon	Stav	Riziko	EZ	Identifikované problémy
Liptovský Mikuláš	16	Lazisko - Dúbrava - odkalisko č. 3	514/2008	Uzavreté	rizikové	SK/EZ/LM/397	Odkalisko lokalizované v OP NP Nízke Tatry
	17	Lazisko - Dúbrava - odkalisko č. 1	514/2008	Uzavreté	rizikové	SK/EZ/LM/397	
	18	Lazisko - Dúbrava - odkalisko č. 2 ¹	514/2008	Uzavreté	rizikové	SK/EZ/LM/397	
	176	Dúbrava - Staré odkalisko	514/2008	Opustené	potenciálne rizikové	SK/EZ/LM/390	
	1042	Palúdzka - Liptovská Mara	514/2008	V prevádzke s povolením	nerizikové	nie je EZ	
Martin	1004	Vrútky - Lipovec	514/2008	V prevádzke s povolením	nerizikové	nie je EZ	
	1041	Dubná Skala	514/2008	Uzavreté	nerizikové	nie je EZ	
	5021	Odkalisko Martin - staré (Martinská teplárenská a.s. Martin)	364/2004	v trvalej prevádzke	2	nie je EZ	Odkalisko lokalizované < 1 km od zast./rozm. úz.
	5022	Odkalisko Martin - nové (Martinská teplárenská a.s. Martin)	364/2004	neprevádzkované	2	nie je EZ	
Bytča	1302	Malá Bytča	514/2008	V prevádzke s povolením	nerizikové	nie je EZ	
Žilina	5020	Odkalisko Rosina (Žilinská teplárenská, a.s. Žilina)	364/2004	v trvalej prevádzke	2	SK/EZ/ZA1 062	Odkalisko lokalizované < 1 km od zast./rozm. úz.
	5024	Odkalisko tepláreň Žilina - Trnové (Žilinská teplárenská, a.s. Žilina)	364/2004	v etape dlhodobej existencie	3	SK/EZ/ZA1 840	
Námestovo	5023	Odkalisko Zubrohlava (ZŽS Strojárne Námestovo, a.s.)	364/2004	neprevádzkované	Bez kategórie	nie je EZ	
Dolný Kubín	5025	Odkalisko Široká (Oravské ferozárny)	364/2004	preradné na skládku	4	SK/EZ/DK2 066	Odkalisko lokalizované < 1 km od zast./rozm. úz.

¹ 14. – 15. 11. 2019 došlo k vzniku havárie, v súčasnosti prebieha sanácia

Porovnanie variantov

Návrhy v oblasti odpadového hospodárstva na území ŽK nie sú riešené variantne.

4. HLUK A VIBRÁCIE

Najvýznamnejší podiel na tvorbe hluku má doprava. Až okolo 20 % obyvateľov EÚ je vystavených hladinám hluku, ktoré zdravotnícki odborníci považujú za neprijateľné, t. j. vedú k podráždeniam, poruchám spánku a vedľajším účinkom na zdravie. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) odhaduje, že približne 40 % obyvateľov EÚ je vystavených hluku z dopravy na úrovni viac než 55 dB(A) a že viac než 30 % je vystavených úrovni viac než 55 dB(A) počas noci.

Problematika ochrany zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami hluku a vibrácií v SR je upravená zákonom č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí, na ktorý nadväzuje nariadenie vlády SR 43/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o strategických hlukových mapách a akčných plánoch ochrany pred hlukom.

Počet obyvateľov ŽK v roku 2016, ktorí žili v oblasti s hlukovou záťažou od železničných dráh s hodnotou nad 55 dB bolo 203 400, s hodnotou nad 65 dB bolo 34 500 a s hodnotou nad 75 dB bolo 4 100. Najviac prejazdov vlakov až 55 099 v roku 2016 bolo na trati Žilina/Teplička – Odb. Váh (č. 180) a naopak najmenej 32 974 na tratiach Trenčín – Čadca (č. 120, 127). Najväčší počet obyvateľov postihnutým hlukom zo železničných dráh je v úseku Nové mesto nad Váhom – Čadca, Košice; tento úsek je však aj najdlhší (482 km).

Za budúci možný zdroj hluku treba považovať dopravné komunikácie, a to dopravné tepny cestnej a železničnej dopravy (plánované v rámci navrhovaných rozvojových investícií). V prípade realizácie týchto investícií v zmysle príslušných zákonných nariadení budú musieť orgány štátnej správy posúdiť a vyhodnotiť resp. nariadiť opatrenia pre zamedzenie emisií hluku do okolia účinnými technickými alebo organizačnými systémami.

Celkový podiel populácie vystavenej nadmernému účinku hluku na území kraja nie je známy, pretože sledovacia analýza nebola vykonaná plošne, ale vždy iba vo väzbe na bodové lokality v intravilánoch niektorých sídiel.

Porovnanie variantov

Návrhy v oblasti znižovania zaťaženia obyvateľstva hlukom na území ŽK nie sú riešené variantne.

5. ŽIARENIE A INÉ FYZIKÁLNE POLIA

Radónové riziko

Jedným z vybraných negatívnych faktorov životného prostredia priamo súvisiacich s územím a jeho funkčným využitím je poznanie radónového rizika. Radón ako produkt rádioaktívnej premeny rádia sa obyčajne nachádza v pôdnom vzduchu. Ako rádioaktívny interný plyn ľahko preniká cez rôzne prostredia následkom teplotného a tlakového rozdielu vo vnútri budov a mimo nich, ktorý je nasávaný z podlažia budov a môže byť príčinou zvýšenej objemovej aktivity radónu v ovzduší obytných priestorov. Na väčšine územia prevláda nízke radónové riziko. Vysoké radónové riziko sa nachádza v okolí mesta Žilina, na juhozápade v obci Súľov - Hradná, na západe v obci Hvozdnica, v celku Chočské vrchy, v celku Podtatranská brázda, v podcelku Západné Tatry v obci Vitanová, v celkoch Tatry a Kozie Chrbty a pod. Podrobne je radónové riziko na území ŽK popísané v kap. C.II.1.

Z hľadiska ďalšieho rozvoja regiónu vzhľadom k ohrozeniu územia radónom je potrebné uprednostňovať pri vymedzovaní nových rozvojových plôch tie oblasti na rozvoj urbanizácie, kde nie

sú potrebné protiradónové opatrenia, resp. požadovať prispôsobenie technických a technologických opatrení už v územnoplánovacích činnostiach.

Porovnanie variantov

Návrhy v oblasti znižovania radónového rizika na území ŽK nie sú riešené variantne.

6. DOPLŇUJÚCE ÚDAJE

V prípade realizácie zámerov sa predpokladajú významné terénne úpravy alebo zásahy do krajinného prostredia predovšetkým pri budovaní technickej infraštruktúry, najmä dopravných komunikácií. Jednotlivé zámery budú posudzované v procese hodnotenia vplyvov na životné prostredie.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. VYMEDZENIE HRANÍC DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

Hranica riešeného územia pre vypracovanie ÚPN R ŽK je totožná s administratívnou hranicou ŽK. Zo severu a severovýchodu je riešené územie ohraničené štátnou hranicou Slovenskej republiky s Poľskou republikou – Malopoľským a Sliezskym vojvodstvom, na severovýchode štátnou hranicou s Českou republikou – Moravskosliezskym a Zlínskym krajom, na juhozápade hranicou s Trenčianskym krajom, na juhu hranicou s Banskobystrickým krajom a na východe hranicou s Prešovským krajom.

II. CHARAKTERISTIKA SÚČASNÉHO STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

V kapitole sa nachádza analýza súčasného stavu zložiek životného prostredia ŽK. Stav životného prostredia je dlhodobo sledovaný prostredníctvom ukazovateľov zložiek životného prostredia, v rámci čiastkových monitorovacích systémov.

Popis súčasného stavu životného prostredia sa snaží zameriavať na tie charakteristiky, ktoré by mohli byť priamo alebo nepriamo ovplyvnené realizáciou ÚPN R ŽK. Popis jednotlivých aspektov vytvára bázu pre hodnotenie potenciálnych environmentálnych vplyvov realizácie strategického dokumentu.

1. HORNINOVÉ PROSTREDIE

Geomorfologické pomery

Na priestorové usporiadanie územia Žilinského kraja mali vplyv predovšetkým geomorfologické a hydrologické podmienky územia. Ide hlavne o horské masívy jadrových pohorí, pohoria budované flyšovými a sopečnými horninami, kotliny a rieka Váh so svojou ramennou sústavou, ktoré ako celok tvoria mimoriadne dynamické územie. V zmysle geomorfologických jednotiek Slovenska (Mazúr, Lukniš, 1986) je riešené územie popísané nižšie a znázornené na nasledujúcom obrázku.

Subprovincia vonkajších Západných Karpát (zaberá severnú časť kraja)

Zo SZ zasahuje do územia malou časťou oblasť Západných Beskyd, s celkami: Moravsko-sliezske Beskydy, Jablunkovské medzihorie a Turzovská vrchovina.

Smerom na juh, medzi pravým brehom Kysuce a Váhom vystupuje oblasť Slovensko-moravských Karpát, s celkom Javorníkov, ktoré ďalej na juh klesajú do celku Považského Podolia, do jeho podcelku Bytčianskej kotliny.

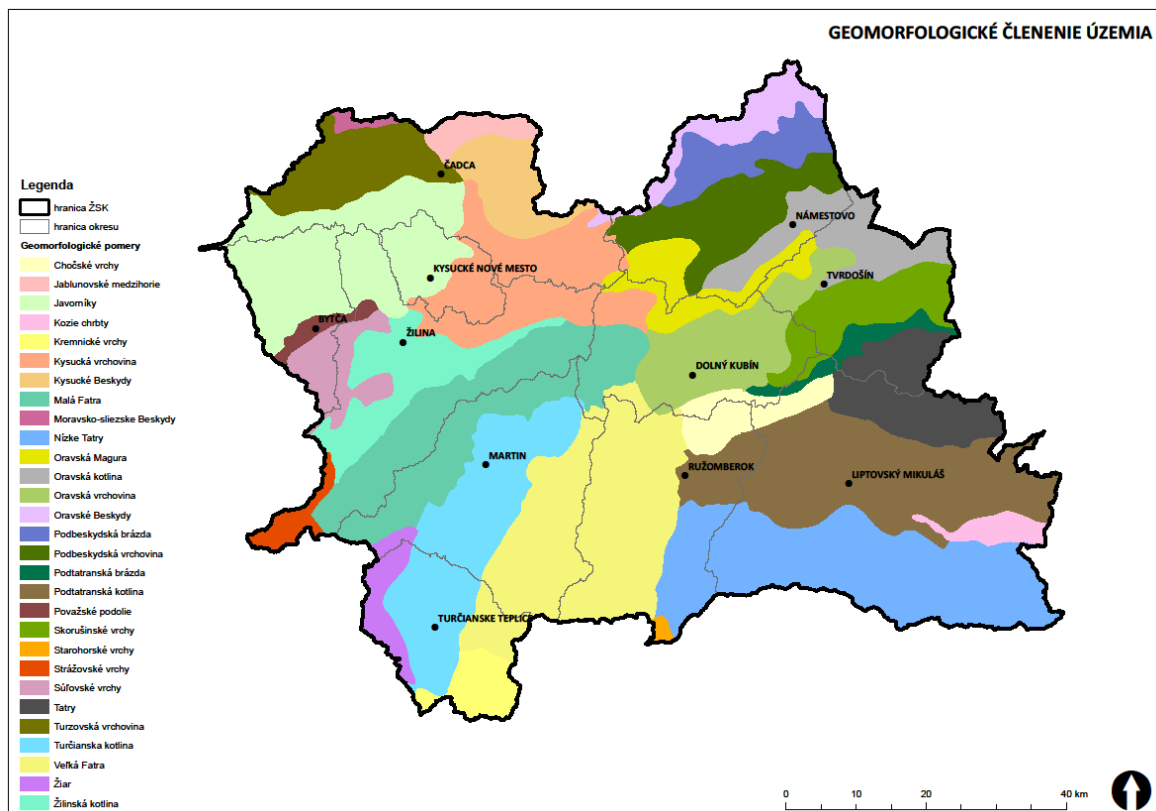
Na východ od rieky Kysuca až takmer po Oravskú priehradu je vyčlenená oblasť Stredných Beskyd. V nej vystupujú celky Kysucké Beskydy na severe a Kysucká vrchovina na juhu. Východnejšia oravská časť je rozdelená na niekoľko celkov (zo severu na juh): Oravské Beskydy, Podbeskydská Brázda, Podbeskydská vrchovina, Oravská Magura a Oravská vrchovina.

Najvýchodnejšou časťou subprovincie je Podhôľno-magurská oblasť, pokračujúca ďalej na východ do Poľskej republiky. V nej sú vyčlenené celky: Oravská kotlina (s Oravskou priehradou na severe), Skorušinské vrchy a Podtatranská brázda (na juhu).

Subprovincia Vnútrotných Západných Karpát, ktorá zaberá južnú časť kraja (na juh od bradlového pásma), je zastúpená fatransko-tatranskou oblasťou, v ktorej sú vyčlenené nasledovné celky: Žilinská

kotlina je ohraničená zo západu Súľovskými vrchmi, z juhu severnou časťou Strážovských vrchov, z východu Malou Fatrou (podcelkom Lúčanská Fatra) a zo severu Kysuckou vrchovinou. V ďalšom pokračovaní na východ je osou územia celok rozsiahlej Podtatranskej kotliny, z ktorej do územia kraja zasahuje podcelok Liptovská kotlina a Popradské podhorie. Zo SZ kotlinu lemuje celok Chočských vrchov. Severnú hranicu Liptovskej kotliny vytvára celok Vysokých Tatier, svojím podcelkom Západné Tatry. K juhu sa k Liptovskej kotline pripája celok Nízkych Tatier. Z východu je medzi Liptovskou kotlinou a Nízkymi Tatrami vsunutý relatívne úzky klin celku Kozie chrbty.

Obr. 3 Geomorfologické členenie Žilinského kraja

Geomorfologická typizácia

Z hľadiska geomorfologickej typizácie (Mazúr, Činčura, Kvitkovič, 1980) na území kraja rozlišujeme typy reliéfu, ktoré sú znázornené na nasledujúcom obrázku.

Reliéf územia Žilinského kraja je veľmi pestrý a členitý. Zastúpené sú tu kotliny, pahorkatiny, vrchoviny, hornatiny a veľkohornatiny. V závislosti na geologickej stavbe rozoznávame na území kraja nasledovné typy reliéfu: flyšový, bradlové pásmo, jadrové kryštalinikum, permské a druhohorné horninové komplexy a reliéf neogénnych sopečných štruktúr.

Flyšový reliéf, ktorý má zastúpenie takmer na celej subprovincii vonkajších Západných Karpát, podmieňuje rozdielna geomorfologická hodnota ílovcového a pieskovcového vývoja. Výrazné celky Javorníkov, Kysuckej vrchoviny a Oravských Beskyd sú pieskovcového pôvodu (Pilsko, Babia hora), kým ílovcové komplexy sa prejavujú väčšinou depresnými formami.

Vplyvom tektonických pohybov vznikla až desiatky km dlhá erózo-denudačná brázda Mariková – Nesluša – Nová Bystrica. Celkovo možno oblasť flyša charakterizovať ako mätko modelovaný reliéf, so široko roztvorenými dolinami.

Reliéf bradlového pásma má osobitný bradlový tektonický štýl, s výrazným oddeľovaním plastických slieňovcov vrchnej kriedy od rigidnejších karbonátov. Celé bradlové pásmo vystupuje ako výrazná eróznio-denudačná brázda. Kde je väčšie nahustenie bradiel, tam nedochádza k výraznému vymývaniu slieňovcov a reliéf brázdy sa dvíha. Bradlové kozie chrbty sú napr. Ľadonhora (1 000 m n. m.), Pupov vrch (1 094 m n. m.), Kozinec (994 m n. m.). Na bradlovej skale stojí aj Oravský zámok.

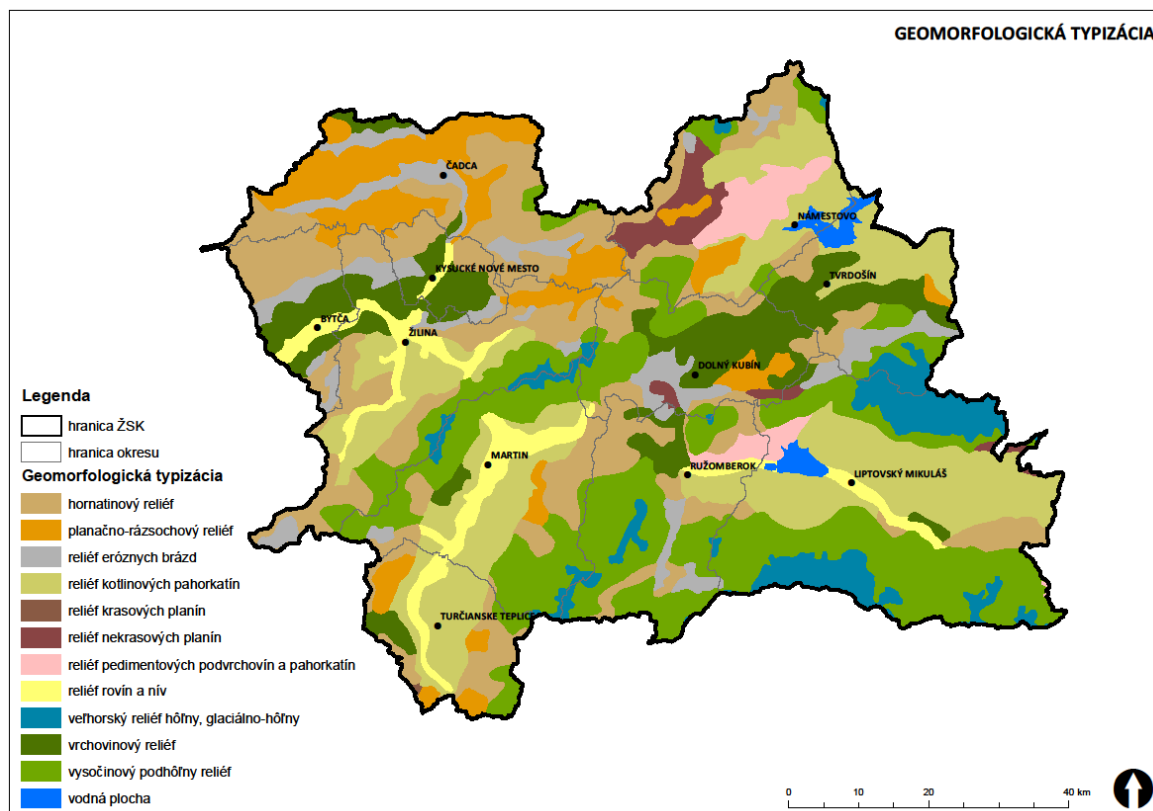
Reliéf kryštalinika je pomerne zahľadený, pretože kryštallické horniny nejavia veľké rozdiely v odolnosti voči zvetrávaniu a erózii. Vytvára mohutné masívy s pretiahnutými chrbtami, kde depresné časti sú viazané prevažne na výskyt mylonitových zón (Malá Fatra). Výnimkou je reliéf veľkohornatín (Západné Tatry, Nízke Tatry), kde uhladené formy nahrádzajú veže, skalné hroty a žľaby. Zvetrané úlomky sa neposúvajú po plochách strání, ale vypadávajú zo stien, tvoriac úsypiskové kužele.

Reliéf permských a druhohorných komplexov sa vyznačuje veľkou pestrosťou tvarov, v závislosti na príkrovovej stavbe, striedaní litologickej náplne a úložných pomeroch. Plastické horniny flyšoidného charakteru, bridlice, slieňovce, vytvárajú mäkké formy reliéfu (napr. v krížňanskom príkrove vo Veľkej Fatre), ktoré ak je na ne nasunutý komplex karbonátov chočského príkrovu, vytvárajú reliéf príkrovových trosiek (Veľký Choč, Šíp).

Osobitný druh reliéfu je krasový, s vytváraním krasových planín, úvalov, kaňonov a jaskýň. Na území Žilinského kraja rozoznávame nasledovné typy krasu:

- rozčlenený kras masívnych chrbtov (Strážovské vrchy),
- kras monoklinálnych chrbtov (Západné Tatry, severné svahy Nízkych Tatier, Veľká Fatra) – v prípade, že sa nachádza nad hornou hranicou lesa, jedná sa už o vysokohorský kras,
- kotlinový kras (Hybienský kras),
- kras bradlovej štruktúry, viazaný na karbonatické horniny bradlového pásma.

Obr. 4 Geomorfologická typizácia na území Žilinského kraja

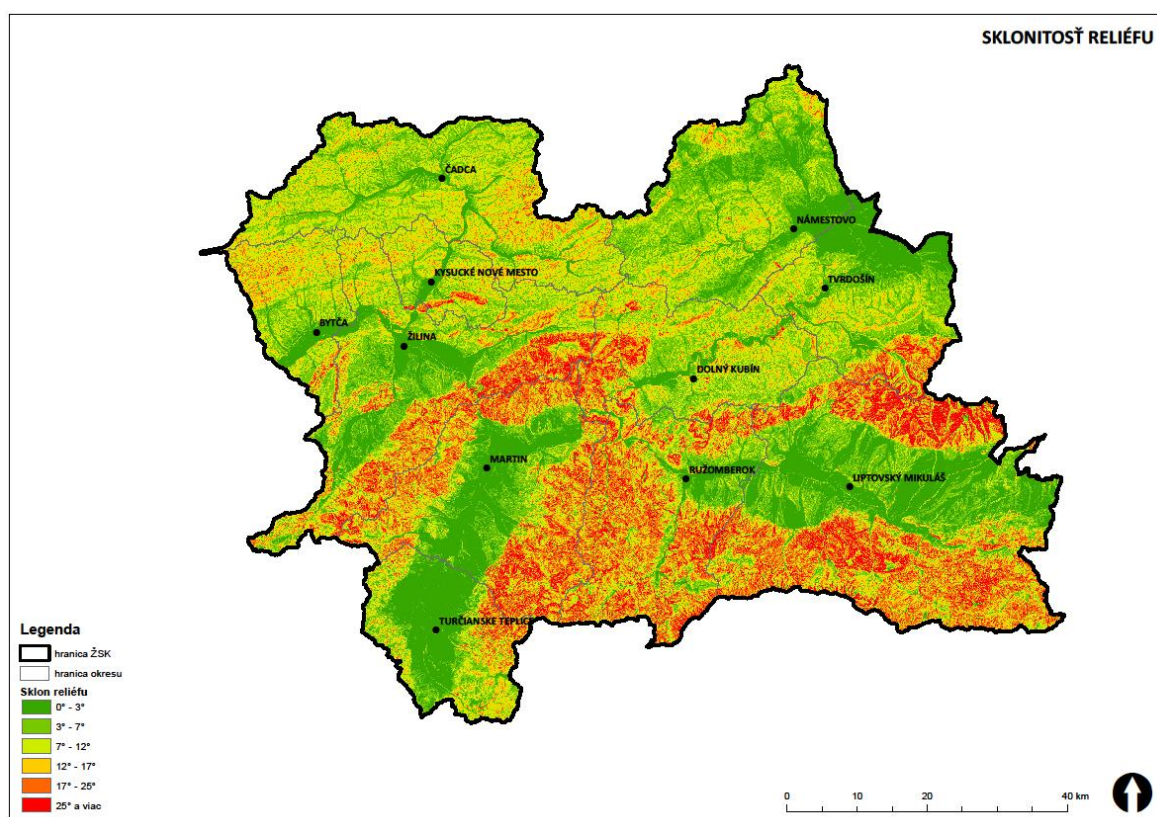
Reliéf neogénnych sopečných štruktúr zasahuje do územia kraja iba okrajovo Kremnickými vrchmi. Pôvodné formy sa zachovali len veľmi málo, pretože podľahli deštruktívnej činnosti exogénnych procesov.

Morfometrické ukazovatele reliéfu

Sklon v smere spádnice je kľúčovým morfometrickým parametrom, určujúcim okamžitú intenzitu gravitačne podmienených geomorfologických procesov. Ovplyvňuje dynamiku materiálu po svahu, dostupnosť terénu a tým limituje spôsob využívania zeme (Krcho, 1990).

V Žilinskom kraji predstavuje sklon zmenu nadmorských výšok v smere spádovej krivky. Najmenší sklon sa prejavuje v reliéfe rovín a nív, kotlinových pahorkatín a pri tokoch riek. V reliéfe vrchovín prevládajú sklony od 7° do 17°. V reliéfe hornatín a veľhornatín prevládajú sklony od 12° a nad 25°.

Obr. 5 Sklon svahu v Žilinskom kraji

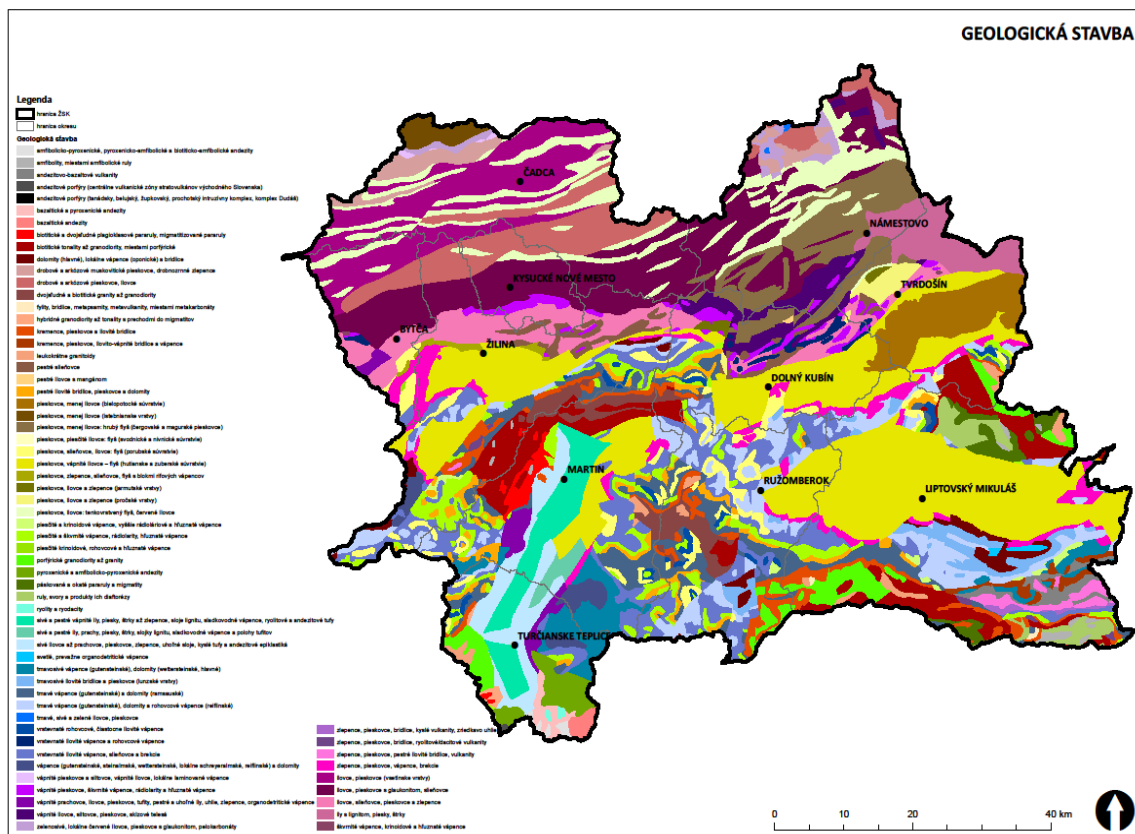

Geologické pomery

Popis geologických pomerov záujmového územia sme rozčlenili podľa geomorfologických celkov nachádzajúcich sa v Žilinskom kraji a popisujeme podľa www.geology.sk. Geologická stavba Žilinského kraja je veľmi pestrá a znázornená je na nasledujúcom obrázku.

Na území Žilinského kraja sa na geologickej stavbe podieľajú horniny flyšového pásma (magurská a krosnienská jednotka), bradlové pásmo, centrálnokarpatský paleogén, kryštalinikum so svojou obalovou jednotkou, krížňanský a chočský príkrov, neogénne sedimentárne panvy a úplne na južnom okraji aj neovulkanity.

Obr. 6 Geologická stavba Žilinského kraja

Flyšové pásmo buduje celú severnú časť kraja. Je to prevažne monotónny komplex navzájom sa striedajúcich pieskovcových a ílovcových vrstiev. Zastúpené je horninami vonkajšieho karpatského flyša magurskej skupiny, do ktorej patria jednotky račianska (na severe), bystrická a bielokarpatsko-oravská (na juhu). Jednotky majú charakter príkrovov so SZ vergenciou. V račianskej jednotke sú vyčlenené (od spodu) solánske vrstvy (prevažne pieskovce), nad nimi belovežské vrstvy (prevažne ílovce) a nadložie tvoria žilnske vrstvy (prevažne ílovcové). Bystrická jednotka má rovnaký stratigrafický sled, s výnimkou najvrchnejšieho člena – bystrických vrstiev, ktoré obsahujú viac ílovcov ako račianske vrstvy.

Bradlové pásmo je tektonická megabrekcia, pričom nad terén vystupujúce vápencové bradlá obklopujú mäkkšie kriedové a paleogénne slieňovce a ílovce. Na území kraja je zastúpené úsekmi: púchovským (od Žiliny na západ) s dominantným zastúpením mezozoických vrstiev, varínskym (medzi Žilinou a Párniceou s podobnou charakteristikou) a oravským, nadväzujúcim na predošlý úsek a siahajúcim až ku štátnej hranici s Poľskou republikou.

Okrem mezozoika sa na jeho stavbe podstatne podieľajú aj tretohorné horniny a charakteristickou črtou je jeho malá šírka. Kryštalinikum vytvára jadrá jednotlivých pohorí. Takmer každé pohorie je zložené z rôznych magmatitov, metamorfitov a viacerých príkrovov budovaných mezozoickými komplexmi ležiacimi nad tatrikom. Malá Fatra má kryštallické jadro tvorené kryštallickými bridlicami a granitoidnými horninami. Zo strany Žilinskej kotliny ho lemuje mladopaleozoický a mezozoický obal s členmi karbónu – kriedy, krížňanský a chočský príkrov. Žiar (kryštallické jadro s obalom), tvorí západnú hranicu Turčianskej kotliny, uzatvorenú z juhu celkom Kremnických vrchov, ktoré sú produktom neogénneho andezitového a ryolitového vulkanizmu. Geologickú stavbu Veľkej Fatry tvoria prevažne mezozoické sedimenty so stratigrafickým rozpätím trias – krieda (dolomity, vápence, slienité

vápence, slieň, bridlice, pieskovce), litologicky naplňajúce obalovú jednotku, krížňanský a chočský príkrov.

Kryštálické jadro vystupuje na pomerne malom priestore a je budované takmer výlučne granitoidnými horninami (Ľubochňanský masív). Celok Vysokých Tatier zasahuje na územie kraja svojím podcelkom Západné Tatry. Na ich geologickej stavbe sa podieľajú kryštálické bridlice (komplex pararúl), rôzne typy granitoidov, hrubá mezozoická obalová jednotka a krížňanský príkrov. Chočský príkrov sa tu vyznačuje malým rozsahom. Nízke Tatry, najrozsiahlejšie jadrové pohorie, zasahuje do riešeného územia svojimi severnými svahmi a s výnimkou východnej časti – podcelku Kráľovoohľské Tatry. Na území kraja je zastúpené kryštalikum vo forme granitoidov a vo východnej časti vystupujú aj metamorfity. Na severných svahoch sú vyvinuté mezozoické obalové jednotky Červenej Magury a donovalská, vo východnej časti metamorfovaná séria Veľkého boku. Krížňanský a chočský príkrov sú mohutne vyvinuté hlavne svojimi karbonatickými členmi. Chočský príkrov obsahuje aj hrubý komplex melafýrovej série. Z východu je medzi Liptovskou kotlinou a Nízkymi Tatrami vsunutý relatívne úzky klin celku Kozie chrbty, geologicky budovaný horninami chočského permu, patriace chočskému príkrovu.

Všetky kotliny na území Žilinského kraja (Žilinská, Turčianska, Oravská a Liptovská kotlina) budujú v prevažnej miere druhohorné a hlavne treťohorné sedimenty hrúbky aj niekoľko tisíc metrov. Žilinská kotlina - jej výplň tvoria súvrstvia vnútrokarpatského paleogénu v slede (od spodu) – zlepenkové, ílovcovo-pieskovcové a pieskovcové. Súľovské vrchy sú budované predovšetkým zlepenčným vývojom a bradlovým pásmom, severné výbežky Strážovských vrchov sedimentami chočského a krížňanského príkrovu. Turčianska kotlina je vnútrohorská depresia, ktorej sedimentárnu neogénnu výplň tvoria martinské vrstvy (zlepence, vápence, andezitové a ryolitové tuhy, íly, štrky) v nadloží s diviackymi vrstvami (íly, štrky). V jej severnej časti je výplň tvorená bazálnym a ílovčovým súvrstvom paleogénu. Na sedimentárnej výplni sa prejavuje rýchle striedanie klastických a pelitických usadenín vo vertikálnom aj horizontálnom smere. Je to následok sedimentačných procesov a zlomovej tektoniky. Liptovská kotlina, ako podcelok rozsiahlej Podtatranskej kotliny, je ako celok budovaná centrálnokarpatským paleogénom (CKP), na ktorom ležia kvartérne uloženiny. CKP je flyšová formácia s bazálnym súvrstvom (zlepence), prechádzajúcim do ílovcového súvrstvia. Najvyšším súvrstvom je flyšové, s pravidelným striedaním pieskovcov a bridlíc. Miestami, hlavne vo východnej časti kotliny, vystupujú ostrovy mezozoických hornín, ktoré nie sú voči svojmu podložíu v príkrovovej pozícii, ale sú popríkrovové. Miestami je v kotline zaznamenaný aj neflyšový pieskovcovo-zlepenčový vývoj – sedimenty podmorských náplavových kužeľov. Zo SZ kotlinu lemuje celok Chočských vrchov, tvorený výlučne sedimentárnymi mezozoickými horninami krížňanského a chočského príkrovu.

Severnú hranicu Liptovskej kotliny vytvára celok Západných Tatier, z juhu sa k Liptovskej kotline pripája priestorovo najrozsiahlejšie jadrové pohorie – celok Nízkych Tatier. Oravská kotlina patrí medzi vnútrohorské kotliny. Je tu zastúpený ako paleogén, tak aj neogén a kvartér. Paleogénna sedimentácia začína bazálnym karbonatickým súvrstvom, na ktoré transgreduje pieskovcovo-ílovcové súvrstvie. Neogénne sedimenty zasahujú laločnate do podložného paleogénu a ich hrúbka v strede panvy je cca 300 m. Tvorené sú pomerne jednotvárnym súvrstvom slieňov, slienitých ílov a ílov, v striedaní s piesčitými ílmi, pieskami a štrkopieskami. Sporadicky sa vyskytujú málo stmelené pieskovce.

Hydrogeologické pomery

Na území Žilinského kraja sa nachádzajú všetky tri skupiny hydrogeologických regiónov v SR rozdelených podľa určujúceho typu priepustnosti (Malík, Švasta, 2002):

- puklinová priepustnosť (severná, stredná a južná časť územia – v horských masívoch a dolinách vodných tokov),
- medzizrnová priepustnosť (v strednej časti územia – v kotlinách),

- krasová a krasovo-puklinová priepustnosť (stred, juh a východ územia – na horských masívoch).

Inžiniersko-geologická rajonizácia

Z hľadiska inžiniersko-geologickej rajonizácie (Hrašna, Klukanová, 2002) sa záujmové územie člení na rajóny uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 19 Inžiniersko-geologické regióny v Žilinskom kraji

Typ rajónu	Inžiniersko-geologický rajón
Rajón predkvartérnych sedimentov	Sf - rajón flyšoidných hornín
	Sz - rajón pieskovcovo-zlepenkových hornín
	Sv - rajón vápencovo-dolomitických hornín
	Ss - rajón ílovcovo-vápencových hornín
	Sk - rajón spevnených sedimentov vcelku
	Ih - rajón magmatických intruzívnych hornín
	Mv - rajón vysokometamorfovaných hornín
	Vk - rajón vulkanických hornín
	VI - rajón efuzívnych hornín
	Vp - rajón vulkanoklastických hornín
	Mk - rajón metamorfovaných hornín
	Si - rajón ílovcovo-prachovcových hornín
	Nk - rajón striedajúcich sa súdržných a nesúdržných sedimentov
Rajón kvartérnych sedimentov	D - rajón deluviálnych sedimentov
	F - rajón údolných riečnych náplavov
	T - rajón náplavov terasových stupňov
	P - rajón proluviálnych sedimentov
	C - rajón koluviálnych sedimentov
	K - rajón kvartérnych karbonátov
	G - rajón glaciáluviálnych sedimentov
	M - rajón morénových sedimentov
	O - rajón organických sedimentov
Kombinované rajóny	LT - rajón sprašových sedimentov na riečnych terasách
	DT - rajón deluviálnych sedimentov a rajón náplavov terasových stupňov

Zdroj: Hrašna, Klukanová, 2002

Geodynamické javy

V území Žilinského kraja sú podľa registra zosuvov (vedený Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra) evidované aktívne, potenciálne a stabilizované svahové deformácie. Tieto územia sú považované ako plochy so zvýšenou ochranou podľa vyššie uvedenej vyhlášky MŽP, § 12 ods.4 písm. o).

Väčšinu tvoria zosuvy potenciálne, tie sú rozptýlené na celom území. V území sa nachádzajú aj aktívne zosuvy, tie sú lokalizované v oblasti flyšových vrchovín a hornatín, v oblasti bradlového pásma, v oblasti vnútrohorských kotlín, vo vnútorných flyšových Karpatoch a inde. Taktiež sa v území nachádzajú aj stabilizované zosuvy. Najviac zosuvov prebieha na paleogénnych horninách, v území sa vyskytujú aj zosuvy na mezozoických a neogénnych horninách (<http://apl.geology.sk/geofond/zosuvy/>).

K aktívnym zosuvom patria napr. martinský zosuv Podstráne, aktivizovaný na báze neotektonických pohybov, zosuv Okoličné a plošné prúdové zosuvy v okrese Čadca. Hrebene Západných a Nízkych Tatier, Malej Fatry a Babej hory sú narušené gravitačnými trhlinami. V ďalšom je to paleogén vonkajšieho flyša a vnútorných kotlín (rigidné pieskovcové polohy uložené na relatívne plastickejšom ílovcovo-bridličnatom súvrství).

V území sa nachádzajú lokality, kde dochádza k pádom lavín, predovšetkým v celkoch Malá a Veľká Fatra, v Tatrách a Nízkych Tatrách.

Územie Žilinského kraja je náchylné na tvorbu krasových javov (Klukanová a kol., 2002).

Radónové riziko

V zmysle Prognózy radónového rizika (Čížek, Smolárová, Gluch, 2002) patrí riešené územie do všetkých troch zón radónového rizika. Na väčšine územia prevláda nízke radónové riziko. Vysoké radónové riziko sa nachádza v okolí mesta Žilina, na juhozápade v obci Súľov - Hradná, na západe v obci Hvozdnica, v celku Chočské vrchy, v celku Podtatranská brázda, v podcelku Západné Tatry v obci Vitanová, v celkoch Tatry a Kozie Chrbty a pod.

Na území Žilinského kraja prevláda stredné radónové riziko, s výmerou 540 284 ha, čo predstavuje cca 79% z celkovej rozlohy kraja.

Tab. 20 Radónové riziko v Žilinskom kraji

Radónové riziko	Výmera (ha)	% zastúpenie
vysoké	707	0,10
stredné	540284	79,43
nízke	139202	20,17
Celkový súčet	680193	100,00

V zmysle zákona NR SR č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov je smernou hodnotou na vykonanie opatrení proti prenikaniu radónu z podlažia stavby pri výstavbe stavieb s pobytovými priestormi objemová aktivita radónu v pôdnom vzduchu na úrovni základovej ryhy. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia.

Tab. 21 Radónové riziko v Žilinskom kraji podľa okresov

Okres/Radónové riziko	vysoké (ha)	stredné (ha)	nízke (ha)	Celkový súčet
Bytča	117	26186	1847	28149
Čadca	-	56822	18913	75735
Dolný Kubín	275	45463	3441	49178
Kysucké Nové Mesto	-	16440	929	17369
Liptovský Mikuláš	95	105921	28062	134078
Martin	-	50259	23282	73541
Námestovo	-	56863	12110	68972
Ružomberok	-	51120	13451	64571
Turčianske Teplice	-	23633	15651	39284
Tvrdošín	19	42683	5126	47828
Žilina	201	64895	16391	81487
Celkový súčet	707	540284	139202	680193

Výskyt radónového rizika v území predstavuje jeden zo závažných rozvojových limitov, ktorý je potrebné pri v územnoplánovacej dokumentácii rešpektovať. Pri tvorbe územnoplánovacej dokumentácie miest a obcí je potrebné vykonávať geologický prieskum na navrhovaných lokalitách na elimináciu negatívnych vplyvov prírodnej rádioaktivity.

Ložiská nerastných surovín

Odvetvie ťažby nerastných surovín sa musí riadiť najmä zákonom č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon), vyhláškou MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ako aj zákonom č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (Banský zákon) v znení neskorších predpisov.

Banskou činnosťou dochádza tiež k premiestňovaniu hornín z podzemia, mnohokrát s vyššou prírodnou rádioaktivitou. Vytekajúce banské vody môžu mať zvýšenú rádioaktivitu, čo má tiež negatívny vplyv na životné prostredie.

Vyhradené a nevyhradené ložiská nerastných surovín v Žilinskom kraji boli spracované na podkaldoch vedených Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra (<https://apl.geology.sk/geofond/loziska2/>) a ich prehľad udávajú nasledovné tabuľky.

Tab. 22 Výhradné ložiská nerastov v Žilinskom samosprávnom kraji

Rudné suroviny	Antimónové rudy	Okres LM: Dúbrava (Dúbrava), Dúbrava – Ľubefská, Dúbrava – Martin Štôlna, Dúbrava – Matošovec, Dúbrava - Predpekelná
	Zlaté a strieborné rudy	Okres LM: Magurka – štôlna Adolf - halda
Nerudné suroviny	Dekoračný kameň	Okres LM: Liptovské Kľačany
		Okres RK: Ludrová
		Okres ZA: Divinka
	Dolomity	Okres DK: Kraľovany II.
		Okres TR: Rakša
		Okres ZA: Lietavská Svinná, Rajec - Šuja, Rajecká Lesná, Stráňavy – Strečno – Kosová, Veľká Čierna – Petrová
	Mineralizované I-Br vody	Okres NO: Oravská Polhora
Vápenec a cementárske suroviny	Vápenec ostatný	Okres DK: Kraľovany
		Okres ZA: Lietava – Drieňovica, Lietavská Lúčka, Lietavská Svinná, Stráňavy – Polom, Stráňavy – Polom – haldy
	Živce	Okres TR: Budiš
Stavebné suroviny	Stavebný kameň	Okres BY: Jablonové
		Okres DK: Bystrička, Kraľovany II.
		Okres LM: Liptovská Porúbka - Malužiná
		Okres MT: Vrícko, Vrútky – Dubná skala
		Okres RK: Ružomberok, Ružomberok II. – Lom Pod Skalami, Ružomberok III.
		Okres TR: Horná Štubňa
		Okres TS: Oravský Biely Potok, Zuberec – Podspády
		Okres ZA: Stráňavy – Polom, Turie, Turie I, Veľká Čierna – Baranová
	Štrkopiesky a piesky	Okres BY: Malá Bytča
		Okres LM: Liptovská Mara
		Okres MT: Vrútky – Lipovec
	Tehliarske suroviny	Okres MT: Martin, Turčianska Štiavnička
		Okres RK: Ružomberok

Tab. 23 Nevyhradené ložiská nerastov v Žilinskom samosprávnom kraji za rok 2018

Stavebný kameň (družené kamenivo)	Okres	
	Andezit	Okres TR: Horný Turček – Na Piesku, Horný Turček – Špicatá
Dolomit		Okres DK: Istebné
		Okres RK: Biela Púť – Ludrová, Ružomberok III.
		Okres ZA: Rajec, Rajecká Lesná
Granodiorit		Okres DK: Kraľovany III.
		Okres MT: Vrútky – Dubná Skala
Pieskovec		Okres BY: Kolárovice – Melocík, Lom Veľké Rovné
		Okres CA: Klubina II, Milošová
		Okres KM: Ochodnica
		Okres ZA: Terchová – lok. Kýčera
Vápenec		Okres DK: Párnica, Sedliacka Dubová – Dubová Skalka, Sedliacka Dubová – lom Pod Vápenicou
		Okres KM: Lopušné – Pažite, Snežnica
		Okres TS: Krásna Hôrka, Lom Trstená, Podbiel – Za Pálenicou, Ústie nad Priehradou, Zuberec – Pod-spády
Štrkopiesky a piesky		Okres BY: Hliník nad Váhom – Sihoť I, Hliník nad Váhom – Sihoť II, Kotešová, Kotešová – Važina, Malá Bytča – Vrchoviny, Predmier (4597), Predmier (4627), Predmier – východ, Predmier – Za cintorínom, Predmier – západ, Veľká Bytča, Veľká Bytča (SDP, s. r. o.)
		Okres DK: Veličná
		Okres LM: Liptovský Ján – Luhy nad priehradou, Podkopy – Važec, Východná
		Okres MT: Sučany, Sučany I, Sučany II, Sučany III, Turany (Chyžbet Sk), Turany (BW a. s.), Turany – Drevina, Turany – Záblatie, Vrútky – Lipovec
		Okres RK: Lisková
		Okres TR: Blážovce – Medziház, Ivančiná – Za Jarkom
		Okres TS: Liesek 1,2, Trstená
		Okres ZA: Varín
		Okres CA: Oščadnica, Raková
Tehliarske suroviny		Okres KM: Radoľa
		Okres MT: Dražkovce – Belá, Košťany – Bikor
		Okres RK: Ružomberok
		Okres ZA: Bánová, Bytčica – Žilina

Primárny význam majú nerastné suroviny využívané na stavebné účely ako sú štrky, piesky, dolomity, vápence a ďalšie. Ostatné nerasty nie sú zväčša dobývané.

Priestorové rozmiestnenie nerastných surovín na území ŽK je relatívne rovnomerné, pričom navyše stavebných surovín sa nachádza v okresoch križovaných riekami Váh, Orava. Rudné suroviny ako zlato a antimón sa nachádzajú v južnej časti okresu LM a energetické horniny (bituminózne) sa vyskytujú v blízkosti hraníc s Poľskom v okrese TS.

Stav znečistenia horninového prostredia

Environmentálna záťaž je podľa zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu s výnimkou environmentálnej škody.

Environmentálne záťažé sú zaradené do registra časti A, B a C, pričom u niektorých lokalít dochádza ku kombinácii zaradenia, a to podľa registra časti A a C a kombinácii lokalít registra časti B a registra časti C. To znamená, že na jednej lokalite môže byť časť sanovaná, resp. rekultivovaná a druhá časť nie, z čoho vyplýva, že je vedená pod dvoma typmi environmentálnych záťaží.

V Žilinskom kraji sa nachádza k roku 2022, 231 environmentálnych záťaží (EZ).

Tab. 24 Prehľad evidovaných environmentálnych záťaží na území Žilinského kraja

Okres	Pravdepodobná EZ A	Potvrdená EZ B	Sanovaná/rekultivovaná lokalita C	Celkový súčet
Bytča	21		3	24
Čadca	7	5	6	18
Dolný Kubín	2	5	5	12
Kysucké Nové Mesto	4	5	4	13
Liptovský Mikuláš	35	6	35	76
Martin	5	2	7	14
Námestovo	3	1	3	7
Ružomberok	15	3	11	29
Turčianske Teplice	0	0	3	3
Tvrdošín	4	2	3	9
Žilina	15	6	5	26
Celkový súčet	111	35	85	231

Zdroj: Informačný systém environmentálnych záťaží, 2022

Seizmicita územia

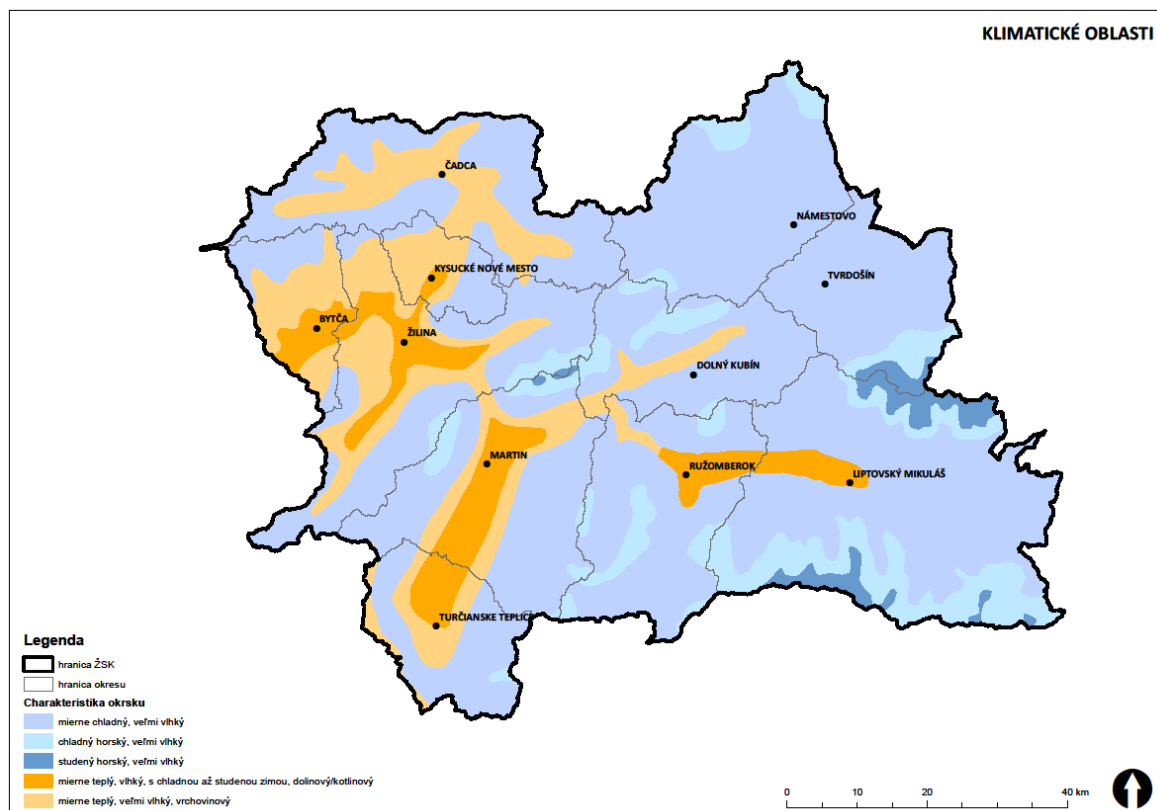
V zmysle „Mapy seizmických oblastí (Schenk, a kol. 2002)“ sa Žilinský kraj nachádza v pásme, v ktorom maximálna intenzita seizmických otrasov nepresiahne hodnotu 6°, 6-7°, 7°, 7-8° stupnice makroseizmickej intenzity MSK-64.

2. KLIMATICKÉ POMERY

Riešené územie, Žilinského kraja patrí v zmysle klimatického členenia Slovenska (Lapin a kol., 2002) do nasledovných klimatických oblastí, ktoré znázorňuje aj nasledovný obrázok:

- studený horský, veľmi vlhký s júlovými teplotami do 10 °C,
- chladný horský, veľmi vlhký s júlovými teplotami 10 °C – 12 °C,
- mierne chladný, veľmi vlhký s júlovými teplotami 12 °C až 16 °C,
- mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou, dolinový/kotlinový s januárovými teplotami do -3 °C, júlovými teplotami nad 16 °C, letné dni do 50, Iz = 60 až 120,
- mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový s júlovými teplotami nad 16 °C, letné dni do 50, Iz = nad 120, prevažne 500 m n. m.

Obr. 7 Klimatické oblasti v Žilinskom kraji

Úhrn atmosférických zrážok v okresoch Žilinského kraja a údaje o priemernej teplote, atmosférických zrážkach a slnečnom svite uvádzame na základe údajov z Agrometeorologických a fenologických informácií dostupných za mesiace január až december 2021 podľa SHMÚ (https://www.shmu.sk/sk/?page=1614&id=&rok=2021&mesiac=12&extra_typ_mesacne=1).

Hodnoty sú zobrazené v tabuľkách nižšie.

Tab. 25 Úhrn atmosférických zrážok (mm) v okresoch Žilinského kraja v roku 2021

Okres	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Bytča	51-86	46-59	19-34	34-51	142-164	27-52	52-89	173-207	50-52	21-22	37-58	50-66
Čadca	82-85	45-60	31-60	47-85	135-186	27-68	65-95	175-252	45-63	16-23	53-75	65-118
Dolný Kubín	53-65	39-52	17-32	47-58	114-150	23-31	79-124	152-170	32-41	10-18	28-50	56-97
Kysucké N. Mesto	50-87	37-47	29-41	38-65	134-166	19-35	61-116	156-258	39-50	16-20	37-59	55-73
Liptovský Mikuláš	34-56	30-49	18-29	31-50	125-151	32-68	75-120	160-196	34-58	5-14	26-33	36-47
Martin	53-73	37-47	13-24	32-39	130-153	28-36	81-108	146-149	32-49	11-19	24-43	40-56
Námestovo	38-106	39-91	26-70	63-113	121-168	21-53	81-141	166-233	30-55	13-27	28-59	44-87
Ružomberok	50-74	32-53	16-29	35-62	130-156	21-40	78-142	159-216	28-34	7-10	18-42	38-74
Turčianske Teplice	49-97	32-43	16-22	31-51	149-174	34-44	87-143	123-191	39-59	11-19	32-53	42-57
Tvrdošín	24-55	35-50	24-37	50-90	124-186	30-60	123-193	191-232	28-72	12-17	19-44	41-57
Žilina	33-56	29-48	20-35	25-50	132-174	20-45	67-140	197-225	49-57	18-22	30-55	44-75

Tab. 26 Atmosférické zrážky (mm) na staniciach v Žilinského kraji v roku 2021

Stanica	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Dolný Hričov	50	33	20	25	139	20	67	212	53	22	30	44
Čadca	64	45	45	59	166	63	68	244	51	20	56	65

Stanica	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Turčianske Teplice	49	34	x	31	149	34	117	131	59	x	32	42
Oravský Podzámok	49	43	23	48	114	31	79	152	32	10	30	56
Liptovský Hrádok	42	41	43	44	151	32	120	160	41	5	26	36
Liesek	35	35	x	90	186	60	138	219	52	16	24	41

Poznámka:

x – stanica nebola v danom mesiaci monitorovaná

Tab. 27 Priemerná teplota (°C) na staniciach v Žilinského kraji v roku 2021

Stanica	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Dolný Hričov	-1,0	-0,4	2,7	6,4	11,9	20,3	21,7	17,3	14,0	7,9	4,6	-0,6
Čadca	-2,1	-1,7	1,4	4,7	10,7	18,1	19,8	15,8	12,8	7,5	4,1	-1,5
Turčianske Teplice	-1,9	-1,1	x	5,5	10,8	19,2	20,2	16,1	12,6	x	3,4	-1,5
Oravský Podzámok	-2,1	-1,3	1,4	4,6	10,6	18,3	19,7	15,7	12,3	7,0	4,0	-2,1
Liptovský Hrádok	-2,6	-1,3	1,2	4,9	10,6	18,8	20,2	15,4	12,4	6,3	2,8	-2,5
Liesek	-3,3	-1,8	0,4	3,4	9,6	17,0	18,9	14,8	11,6	6,3	3,1	-2,7

Poznámka:

x – stanica nebola v danom mesiaci monitorovaná

Tab. 28 Slniečny svit (h) na staniciach v Žilinského kraji v roku 2021

Stanica	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Dolný Hričov	46	78	135	162	181	341	281	187	179	173	55	22
Čadca	43	82	144	164	188	317	266	173	176	184	62	27
Turčianske Teplice	50	102	x	175	192	349	279	195	212	x	78	57
Oravský Podzámok	51	93	142	151	179	320	261	190	174	188	78	42
Liptovský Hrádok	61	110	177	191	213	346	278	211	212	201	101	61
Liesek	59	93	128	154	175	326	244	198	177	215	107	36

Poznámka:

x – stanica nebola v danom mesiaci monitorovaná

3. OVZDUŠIE

Kvalita ovzdušia

Kvalitu ovzdušia vo všeobecnosti určuje obsah znečisťujúcich látok vo vonkajšom ovzduší. Ochranu ovzdušia upravuje zákon NR SR č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší). Kritéria kvality ovzdušia sú uvedené vo vyhláške MŽP SR č. 244/2016 Z. z. o kvalite ovzdušia. Podrobnejšie informácie o súčasnom stave kvality ovzdušia uvedené v kap. B.II.1.

Základným východiskom pre hodnotenie kvality ovzdušia na Slovensku sú výsledky meraní koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré realizuje Slovenský hydrometeorologický ústav na staniciach (SHMÚ) Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia (NMSKO). Kvalita ovzdušia v ŽK je monitorovaná na 4 monitorovacích staniciach. V roku 2020 neboli prekročené boli prekročené limitné hodnoty pozorovaných látok na ochranu zdravia ľudí.

Tab. 29 Vyhodnotenie znečistenia ovzdušia podľa limitných hodnôt (LH) na ochranu zdravia ľudí v roku 2020

Žilinský kraj					Ochrana zdravia					VP ²⁾	
Znečisťujúca látka	SO ₂		NO ₂		PM ₁₀		PM _{2,5}	CO	Benzén	SO ₂	NO ₂
Doba spriemerovania	1h	24h	1h	1r	24h	1r	1r	8h ¹⁾	1r	3h po sebe	3h po sebe
Limitná hodnota [µg.m ⁻³] (počet prekročení)	350 (24)	125 (3)	200 (18)	40	50 (35)	40	25	10 000	5	500	400
Chopok EMEP			0	2							0
Martin, Jesenského			0	19	12	22	15	1 788	0,8		0
Ružomberok, Riadok	0	0	0	17	21	24	19	2 550	1,0	0	0
Žilina, Obežná			0	16	14	23	17	1 664			0

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike, 2021

Vysvetlivky:

1) maximálna osemhodinová koncentrácia,

2) limitné hodnoty pre výstražné prahy,

Oblasti riadenia a kvality ovzdušia

Vyhláška MŽPSR č. 244/2016 Z. z. o kvalite ovzdušia v Prílohe č. 11 ustanovuje zoznam aglomerácií a zón pre účely hodnotenia kvality ovzdušia. Územie Žilinského kraja bolo touto vyhláškou vymedzené za zónu pre častice PM₁₀, častice PM_{2,5} (častice s aerodynamickým priemerom menším ako 10 µm, 2,5 µm) a BaP. Oblasti riadenia kvality ovzdušia pre rok 2021 v Žilinskom kraji sú vymedzené pre územie mesta Ružomberok a obec Likavka, územie mesta Žilina (Správa o kvalite ovzdušia v SR, 2021).

Zdroje znečisťovania ovzdušia

V hornatej časti kraja je vykurovanie domácností tuhým palivom významným zdrojom znečistenia ovzdušia. Automobilová doprava ho ovplyvňuje najintenzívnejšie v okresoch Žilina, Martin a Bytča.

Dominantný podiel na znečistení ovzdušia v Žilinskom kraji má energetika, strojárka výroba, drevárska výroba, chemický priemysel (výroba papiera a celulózy). Prevažná časť emisnej záťaže v regióne pochádza najmä z okresu Ružomberok, Martin a Žilina kde sú situované veľké priemyselné zdroje, ktoré sú významnými zástupcami palivovo-energetického a chemického priemyslu v Slovenskej republike.

Zmena klímy

Očakáva sa, že meniace sa klimatické pomery z dôvodu zmeny klímy budú mať veľký vplyv na všetky sektory spoločnosti, ako aj ekosystémy. Podľa Územnej štúdie Slovenska o zmene klímy sa globálne otepľovanie môže prejavovať na našom území rastom priemerov teploty vzduchu do roku 2075 o 2 až 4°C. V poslednej dekáde 2011 – 2020 vzrástla priemerná ročná teplota vzduchu v regiónoch severného Slovenska o 1,5 až 2° C v porovnaní so záverom 20. storočia (www.shmu.sk).

Zvýšené ohrozenie suchom

Na základe hodnotenia dopadov sucha na podzemnú vodu v rokoch 2011-2020 sa regióny Oravy, Kysúc, Malej Fatry dostávajú do oblastí, kde je úroveň hladiny podzemnej vody a výdatnosti prameňov výrazne nižší, ako ich dlhodobé priemerné hodnoty (www.shmu.sk).

4. VODNÉ POMERY

Povrchové vody

Žilinským krajom pretekajú významné rieky Slovenska: Váh, Orava a Kysuca. Územie Žilinského kraja patrí do povodia rieky Váh, č. hydrologického povodia 4-21. Rozvodnica nie je totožná s administratívnou hranicou kraja.

Záujmové územie je tvorené časťou čiastkového povodia rieky Váh: 4-21-01, 4-21-02, 4-21-03, 4-21-04, 4-21-05, 4-21-06 a 4-21-7, povodím Oravy od prameňa (4-21-11).

Povodie Váhu v Žilinskom kraji je hydrologicky členené na 7 základných povodí :

- Váh po Belú, č. h. p. 4-21-01,
- Váh od ústia Belej po Oravu, č. h. p. 4-21-02,
- Orava po nádrž, č. h. p. 4-21-03,
- Orava od nádrže po ústie, č. h. p. 4-21-04,
- Váh od Oravy vrátane Turca a Varínky, č. h. p. 4-21-05,
- Váh od Varínky vrátane Kysuce a Rajčanky, č. h. p. 4-21-06,
- Váh od Kysuce a Rajčanky po odbočenie Púchovského kanála, č. h. p. 4-21-07.

Povodie Váh

Hlavným tokom v kraji je Váh. Vzniká sútokom Čierneho a Bieleho Váhu v Kráľovej Lehote. Nad ním je hlavným tokom Čierny Váh. Riečnu sieť popri Váhu tvoria jeho prítoky. Hlavné prítoky sú Belá, Revúca, Ľubochňanka, Orava, Turiec, Varínka, Kysuca, Rajčanka. Prítoky Belá, Orava, Varínka a Kysuca sú pravostranné, Revúca, Ľubochňanka, Turiec a Rajčanka sú ľavostranné. Najväčšie z nich sú Orava 1 991,6 km², Kysuca 988,5 km², Turiec 930,7 km², Rajčanka 359,1 km², Revúca 285,73 km², Belá 244,3 km², Varínka 167,3 km².

- **Čierny Váh** (ID toku: 4-21-01-13621; plocha povodia: 315,682 km²; dĺžka: 38,39 km) pramení v podcelku Nízke Tatry - Kráľovohoľské Tatry, prameň rieky leží na severnom svahu Kráľovej hole (1 948 m n. m.) vo výške asi 1 680 m. n. m.
- **Biely Váh** (ID toku: 4-21-01-13496; plocha povodia: 135,439 km²; dĺžka: 28,95 km) pramení vo Vysokých Tatrách, pod Krivánskym Zeleným plesom

Povodie Orava

- Orava (ID toku: 4-21-03-04-8062; plocha povodia: 1 191,770 km²; dĺžka: 62,02 km) vzniká sútokom riek Biela Orava a Čierna Orava, ktorý je od času napustenia v priestore vodnej nádrže Orava
- Čierna Orava pramení v Poľskej republike a ešte na území Poľska vteká do vodnej nádrže v jej severovýchodnom výbežku
- Biela Orava (ID toku: 4-21-03-10242; plocha povodia: 469,249 km²; dĺžka: 35,39 km) pramení v Stredných Beskydách, v podcelku Oravskej Magury Paráč

Povodie Turiec

- Turiec (ID toku: 4-21-05-6871; plocha povodia: 930,728 km²; dĺžka: 67,19 km) pramení za hrebeňom Kremnických vrchov v oblasti nachádzajúcej sa severne od obce Kordíky a vteká do vodnej nádrže Turček. Za priehradou Turček rieka pokračuje cez obec Turček. Na záverečnom úseku Turiec preteká cez Vrútky a zľava ústi do Váhu.

Povodie Kysuca

- Kysuca (ID toku: 4-21-06-4596; plocha povodia: 1037,671 km²; dĺžka: 65,60 km) pramení na severnom svahu vrchu Hričovce (1 062 m n. m.), severne od kopanice Jašovci, ktorá je súčasťou obce Makov. Pokračuje do mesta Turzovka cez mestské časti Vyšný koniec a Závodie

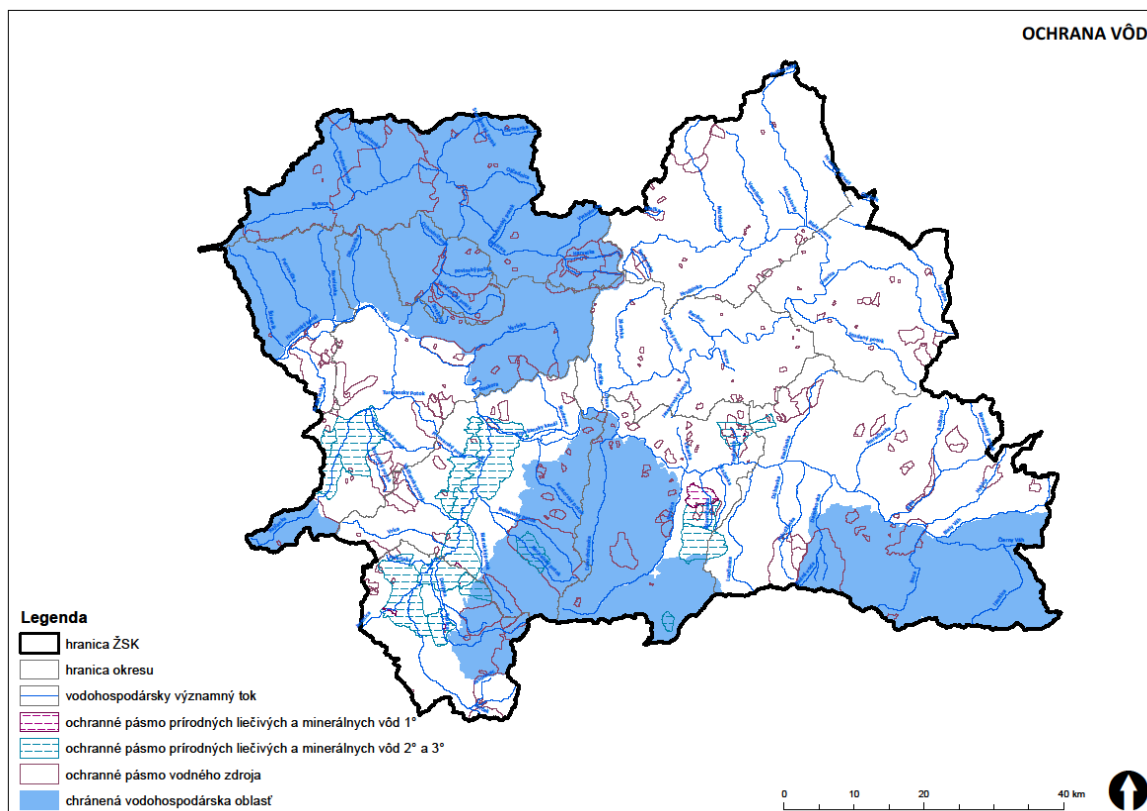
Kysuca na záverečnom úseku preteká medzi mestskými časťami Žiliny Vranie na pravom a Brodno na ľavom brehu a medzi Považským Chlmcom a Budatínom ústi pri parku Budatínskeho zámku z pravej strany do Váhu.

Vodohospodársky významné vodné toky a vodárenské vodné toky

Podľa Vyhlášky MŽP č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov. V Žilinskom kraji je vyhlásených 78 vodohospodársky významných vodných tokov, ktoré sú významným zdrojom vody najmä pre priemysel a poľnohospodárstvo, príp. slúžia ako vodohospodársky ucelené úseky. Ďalej sa na území kraja nachádza 21 vodárenských vodných tokov, ktoré sa môžu využívať na odber pitnej vody, a to najmä v okresoch Liptovský Mikuláš (6) a Čadca (5).

V okresoch Žilina, Kysucké Nové Mesto a Dolný Kubín sa nenachádzajú žiadne vodárenské vodné toky. Bohatstvo vodných zdrojov v kraji je možné preukázať aj podľa rozlohy chránených vodohospodárskych oblastí. Z celkovej plochy chránených vodohospodárskych oblastí v SR (6 942 km²) zaberá plocha chránených vodohospodárskych oblastí na území Žilinského kraja väčšiu časť. Sú to CHVO Beskydy –Javorníky, Strážovské vrchy, Veľká Fatra a Nízke Tatry s celkovou plochou 4 547 km², čo znázorňuje aj obrázok nižšie.

Obr. 8 Ochrana vôd v Žilinskom kraji

Vybudované veľké vodné nádrže (nad 1 mil. m³)

Na ovládanie odtoku regulačnými objektami na tokoch slúžia malé a veľké vodné nádrže, pohyblivé hate a stavidlá. Nádržami možno regulovať odtok celoročne vo veľkom rozsahu za malých i veľkých vôd. V povodí Váhu sú vybudované vodné diela Čierny Váh, Liptovská Mara, Krpeľany, Hričov, Žilina, Bešeňová, Orava, Tvrdošín, Nová Bystrica, Turček, ktoré rozhodujúcim spôsobom ovplyvňujú prietokový režim na Váhu a zároveň slúžia na energetické účely.

Vodná nádrž Čierny Váh

Bola uvedená do prevádzky v 2. polovici 20. storočia a vodná elektrárň v roku 1981. Údolná vodná nádrž bola vybudovaná v rkm 8,7 rieky Čierny Váh pri obci Kráľova Lehota ako súčasť systému priehrad Vážskej kaskády. Prečerpávací vodná elektrárň je najväčšou tohto druhu na Slovensku, poskytuje najmä podporné služby a slúži najmä na dodanie elektrickej energie do elektrickej siete na Slovensku počas najväčšej špičky.

Vodná nádrž Liptovská Mara

Druhá najväčšia vodná nádrž na Slovensku, je situovaná medzi Ružomberkom a Liptovským Mikulášom. Bola vybudovaná v rokoch 1969 – 1975 a je súčasť systému Vážskej kaskády. Využitie: ochrana proti povodňam, výroba elektrickej energie, rekreačná funkcia.

Vodná nádrž Bešeňová

Nachádza sa na rieke Váh pod vodnou nádržou Liptovská Mara pri obci Bešeňová. Je súčasťou Vážskej kaskády. Súčasť vodnej nádrže je vodná elektrárň, ktorá bola uvedená do prevádzky v roku 1976. Využitie: ako vyrovnávací nádrž počas špičkovej prevádzky elektrárne Liptovská Mara.

Vodná nádrž Krpeľany

Je vybudovaná na rieke Váh pod jeho sútokom s riekou Oravou pri obci Krpeľany. Je súčasťou systému vodných diel Vážskej kaskády. Bola vybudovaná v rokoch 1952 – 1957. Využitie: akumulácia vody pre špičkovú prevádzku celej kaskády, denné vyrovnávanie prietokov, výroba elektriny.

Vodná nádrž Žilina

Vybudovaná na rieke Váh neďaleko mesta Žilina. Do prevádzky bola daná v roku 1997-1998. Využitie: výroba elektrickej energie, zásobovanie technologickou vodou priemyselných podnikov v Žiline.

Vodná nádrž Hričov

Vybudovaná na rieke Váh pod jeho sútokom s riekou Kysucou a Rajčankou pri obci Horný Hričov. Nádrž je súčasťou druhej časti Vážskej kaskády a s vodným dielom Žilina sú jej najvyšším stupňom. Bola vybudovaná v rokoch 1958 – 1962. Súčasťou vodnej nádrže je aj vodná elektrárň, ktorá bola uvedená do prevádzky v roku 1962.

Vodná nádrž Orava

Vybudovaná v rokoch 1941 – 1954 na rieke Orava na sútoku Bielej a Čiernej Oravy. Hlavný účel vodného diela je zachytiť vodu v čase povodní a zachytenou vodou zlepšovať prietokové pomery v rieke Orava a Váh v období nedostatku prítokových prietokov pre energetické a vodohospodárske využitie. Využitie: ochrana územia pred povodňami, kvalitatívna a kvantitatívna stabilizácia vodných pomerov a zabezpečenie dodávky vody pre obyvateľstvo, priemysel a závlahy, zlepšenie rekreačného využitia územia, nadlepšovanie prietoku v deficitnom období pre nižšie položené vodné elektrárne, využitie vodnej energie na výrobu elektrickej energie z hľadiska špičkovej výroby.

Vodná nádrž Tvrdošín

Je vybudovaná na rieke Orava pod Oravskou priehradou pri meste Tvrdošín. Bola daná do prevádzky v roku 1979. Využitie: VN slúži ako vyrovnávací nádrž počas špičkovej prevádzky vodnej elektrárne Orava.

Vodná nádrž Nová Bystrica

Vybudovaná na rieke Bystrica pod sútokom potoka Harvelka a Riečnickým potokom v Bystrickej doline v roku 1983 – 1989. Vodná nádrž sa nachádza v CHKO Kysuce. Využitie: ako zásobáreň pitnej vody pre okresy Čadca a Žilina, na zadržanie povodňovej vody z doliny a na výrobu elektrickej energie.

Vodná nádrž Turček

Vybudovaná nad obcou Turček v okrese Turčianske Teplice na sútoku rieky Turiec a potoka Ružová severovýchodne od Horného Turčeka. Vodná nádrž bola postavená v roku 1996. Zberné územie horného toku Turiec a potoka Ružová sa vyznačuje vysokou kvalitou vôd a 95 % vodnatosťou lokality na pitnú vodu. Využitie: slúži na akumuláciu vôd na zásobovanie pitnou vodou pre okresy Martin, Prievidza, Žiar nad Hronom a Handlová, zabezpečuje významnú protipovodňovú ochranu obce Turček a územia pod nádržou, vodná nádrž je dôležitým vodným zdrojom pre sanitárne prietoky v prípade ekologických havárií na rieke Turiec a v jeho povodí, sprievodný účel nádrže je aj výroba elektrickej energie v 3 malých vodných elektrárnach.

Vybudované malé vodné nádrže (pod 1 mil.m³)

Popri veľkých vodných nádržiach majú značný význam aj vybudované malé vodné nádrže a rybníky. Jednotlivo sú ich účinky malé a obmedzujú sa iba na tok, na ktorom sú vybudované a na jeho údolie.

Ich súhrnný príspevok k akumulácii vody a nadlepšeniu prietokov v jednotlivých povodiach je však významný.

V povodí Váhu sú 3 malé vodné nádrže:

- VN Hrabovo – v Hrabovskej doline pri Ružomberku, využíva sa na rekreačné účely
- VN Čutkovo – v Čutkovskej doline je napájaná vodou z Čutkovského potoka, ktorý pramení vo Veľkej Fatre, využíva sa na rekreačné účely
- VN Vyšný Tajch v Ľubochňanskej doline, zrekonštruovaná v roku 2009, pôvodne používaná pri ťažbe dreva. V súčasnosti sa využíva ako protipožiarna retenčná nádrž a na rekreáciu – lesoturistika a environmentálna výchova detí

V povodí Kysuce sú 2 malé vodné nádrže:

- VN Beňov – na Beňovskom potoku pri Bytči, vybudovaná v roku 1963-1966
- VN Mikšová do roku 1984 fungovala ako skúšobná prečerpávací vodná elektrárň

V regióne Žilinského kraja sa nachádzajú rybníky:

- v povodí Váhu - 9
- v povodí Oravy - 4
- v povodí Kysuce - 4
- v povodí Turca - 9
- v povodí Rajčianky - 1

Prevody vody

Na území kraja sú realizované len prevody pitnej vody:

- vo vlastnom povodí Váhu
- z povodia Kysuce do povodia Váhu – odber pitnej vody z VN Nová Bystrica do Žiliny

- z povodia Turca (Váhu) do povodia Hrona a Nitry – odber pitnej vody z VN Turček do okresu Žiar nad Hronom a do okresu Prievidza do skupinového vodovodu Prievidza
- z povodia Turca do povodia Nitry – odber pitnej vody z prameňov Polerieka do okresu Prievidza. Priemerné prevádzané ročné množstvo vody je 1,40 mil.m³

Kvalita povrchových vôd

V súčasnosti je kvalita vody vyhodnotená podľa Nariadenia vlády č. 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd a Nariadenie vlády č. 167/2015 Z. z., o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky.

Podľa správy „Hodnotenie kvality povrchovej vody na Slovensku za rok 2018“ bola kvalita povrchových vôd v riešenom území sledovaná v 47 miestach odberov. V roku 2018 v riešenom území ŽK z celkového počtu 47 sledovaných odberných miest nespĺňalo 32 miest požiadavky na kvalitu vody podľa NV č. 269/2010 Z. z. a NV č. 167/2015 Z. z..

Kvalita povrchových vôd v roku 2018 vo všetkých monitorovaných miestach splnila limity pre vybrané všeobecné ukazovatele a ukazovatele rádioaktivity. Prekračované limity boli hlavne u syntetických a nesyntetických látok, hydrobiologických a mikrobiologických ukazovateľoch a vo všeobecných ukazovateľoch hlavne dusitanový dusík.

Podzemné vody

Kvartérne útvary

SK1000500P Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov Váhu a jeho prítokov severnej časti oblasti povodia Váh

Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov Váhu sú ovplyvňované antropogénnou činnosťou najmä aglomeráciou Ružomberok a Žilina.

Najvyššia koncentrácia celkového Fe (22,50 mg.l⁻¹) a najvyššia koncentrácia Mn (2,90 mg.l⁻¹) boli zistené v objekte 42690 Raková – Západ. Koncentrácia NO₃ - bola prekročená v objekte 46690 Ivančina. Koncentrácie stopových prvkov boli v roku 2018 prekročené 1-krát v prípade ukazovateľa arzén v objekte 246290 Ležiachov (67,80 µg.l⁻¹). Zo skupiny prchavých alifatických uhľovodíkov prekročili limitnú koncentráciu ukazovatele tetrachloreten (11,4 µg.l⁻¹ v objekte 31690 Žilina).

Predkvartérne útvary

SK2001800F Puklinové podzemné vody Z časti flyšového pásma a Podtatranskej skupiny oblasti povodia Váh

V puklinových podzemných vodách západnej časti flyšového pásma a Podtatranskej skupiny oblasti povodia Váh došlo k prekročeniu limitných hodnôt Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z. v objekte 242790 Podvysoká (Mn 0,46 mg.l⁻¹, ChSKMn 4,24 mg.l⁻¹ a TOC 3,8 mg.l⁻¹) a 521190 Oravský Biely Potok P – 11 (NH₄ + 0,76 mg.l⁻¹). Zo skupiny prchavých organických látok bolo zistené prekročenie limitnej hodnoty ukazovateľa naftalén v objekte 34790 Zlieň (0,15 µg.l⁻¹).

SK2002100P Medzizrnové podzemné vody Turčianskej kotliny oblasti povodia Váh

Medzizrnové podzemné vody Turčianskej kotliny oblasti povodia Váh monitorované vo využívanom prameni Jazernica majú dobrú kvalitu. Všetky sledované ukazovatele spĺňali aj v roku 2018 požiadavky Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z. a nedošlo k prekročeniu prahových hodnôt ani požadovaných hodnôt v skupine organických látok.

SK200240FK Puklinové a krasovo - puklinové podzemné vody Malej Fatry oblasti povodia Váh

V nevyužívaných prameňoch monitorovaných v rámci útvaru puklinových a krasovo – puklinových podzemných vôd Malej Fatry oblasti povodia Váh v roku 2018 všetky sledované ukazovatele spĺňali požiadavky Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z.

SK200270KF Dominantné krasovo-puklinové podzemné vody Veľkej Fatry, Chočských vrchov a Západných Tatier oblasti povodia Váh

V útvare dominantných krasovo-puklinových podzemných vôd Veľkej Fatry, Chočských vrchov a Západných Tatier oblasti povodia Váh prekročil limit Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z. ukazovateľ celkové Fe (Fe^{2+}) s hodnotou $0,20 \text{ mg.l}^{-1}$ v objekte 38299 Liptovské Revúce – Teplo. Zo skupiny polyaromatických uhľovodíkov došlo k prekročeniu ukazovateľmi naftalén ($0,25 \text{ } \mu\text{g.l}^{-1}$ v objekte 67599 Necpaly – Lasce a $0,13 \text{ } \mu\text{g.l}^{-1}$ v objekte 67499 Blatnica – pod Dedošovou skalou) a fenantrén ($0,11 \text{ } \mu\text{g.l}^{-1}$ v objekte 67599 Necpaly – Lasce). Zo skupiny prchavých aromatických uhľovodíkov prekročil limit chlórétén s hodnotou $1,30 \text{ } \mu\text{g.l}^{-1}$ v objekte 67499 Blatnica – pod Dedošovou skalou.

SK200300FK Puklinové a krasovo-puklinové podzemné vody SZ Nízkych Tatier oblasti povodia Váh

V rámci monitorovania útvaru puklinových a krasovo-puklinových podzemných vôd severozápadných Nízkych Tatier oblasti povodia Váh boli namerané nadlimitné koncentrácie SO_4^{2-} , RL 105 aj vodivosti v prameni 41499 Partizánska Ľupča, vo všetkých 4 odberových cykloch. V objektoch 43599 Ludrová – Močidlá a 40299 Demänovská Dolina – Zadná Voda nedošlo v roku 2018 k žiadnym prekročeniam.

SK200320OP Medzizrnové podzemné vody Oravskej kotliny oblasti povodia Váh

V prameni 45799 Hladovka pretrváva aj naďalej dobrá kvalita podzemných vôd. V objekte 514490 Bobrov došlo v skupine základných fyzikálno-chemických ukazovateľov, koncentrácia prekročila limitnú hodnotu v prípade Mn ($0,06 \text{ mg.l}^{-1}$, celkové Fe ($0,27 \text{ mg.l}^{-1}$) a NH_4^+ ($8,09 \text{ mg.l}^{-1}$). Všetky ostatné sledované ukazovatele spĺňali požiadavky Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z.

SK200330OF Puklinové podzemné vody Podtatranskej skupiny Liptovskej kotliny oblasti povodia Váh **SK200340KF Dominantné krasovo-puklinové podzemné vody sv. Nízkych Tatier oblasti povodia Váh**

Objekty monitorované v rámci útvaru puklinových podzemných vôd Podtatranskej skupiny Liptovskej kotliny oblasti povodia Váh vykazovali v roku 2018 dobrú kvalitu.

SK200340KF Dominantné krasovo-puklinové podzemné vody severovýchodných Nízkych Tatier oblasti povodia Váh

Dominantné krasovo-puklinové podzemné vody severovýchodných Nízkych Tatier oblasti povodia Váh monitorované v nevyužívaných prameňoch Liptovský Ján a Svarín majú dobrú kvalitu. Všetky sledované ukazovatele vyhovovali požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z.

SK200360FK Puklinové a krasovo-puklinové podzemné vody severovýchodných Nízkych Tatier oblasti povodia Váh

V nevyužívaných prameňoch, ktoré sa monitorujú v rámci útvaru puklinových a krasovo-puklinových podzemných vôd severovýchodných Nízkych Tatier oblasti povodia Váh, nedošlo v roku 2018 k žiadnym prekročeniam hodnôt daných Vyhláškou MZ SR č. 247/2017 Z. z.

Kvalita podzemných vôd

V súčasnosti sa kvalita vody hodnotí podľa Nariadenia vlády č. 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd a Nariadenie vlády č. 167/2015 Z. z. o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky.

V súlade s požiadavkami Rámcovej smernice o vodách sa monitorovanie kvality podzemných vôd v SR vykonáva na základe ohraničenia útvarov podzemných vôd pre každé povodie. Na Slovensku bolo vymedzených 75 útvarov podzemných vôd (16 kvartérnych a 59 predkvartérnych), ktoré boli v roku 2018 s výnimkou 1 predkvartérneho útvaru pokryté monitorovacími objektmi.

Kvalita podzemných vôd bola monitorovaná v 478 objektoch, z toho 190 v predkvartérnych a 288 v kvartérnych útvaroch. V každom útvere podzemných vôd sa objekty vyhodnocovali na základe splnenia alebo nespĺnenia požiadaviek nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z. z. Objekty, v ktorých došlo k prekročeniu medznej hodnoty aspoň jedným ukazovateľom, nevyhovujú danému nariadeniu vlády.

Znečistenie podzemných vôd pochádza z infiltrácie povrchových vôd do riečnych sedimentov, z priemyselných hnojív, znečistených zrážkových vôd, skládok odpadov, priemyselných a odpadových vôd mestských a sídelných aglomerácií a poľnohospodárstva. Pri celkovom zhodnotení hodnôt celkovo k zvýšeniu železa, mangánu, dusičnanov, chloridov a niektorých stopových prvkov.

Geotermálne vody

Útvary geotermálnych vôd v Žilinskom kraji:

SK300080FK Geotermálne vody oblasti Žilinská kotlina
SK300130FK Geotermálne vody štruktúry Skorušinská panva
SK300110FK Geotermálne vody oblasti Turčianska kotlina
SK300130FK Geotermálne vody oblasti Liptovská kotlina

Sú to prírodné vody, ohriate zemským teplom tak, že ich teplota po výstupe na zemský povrch je vyššia ako priemerná ročná teplota vzduchu v danej lokalite (v našich podmienkach 20 °C). V Žilinskom kraji sú vymedzené 4 oblasti s výskytom zdrojov geotermálnej energie.

Tab. 30 Tepelnoenergetický potenciál zdrojov geotermálnych vôd v Žilinskom kraji

Oblasť	Plocha	Tep.energ.potenciál	Výdatnosť
	km ²	MW	l.s ⁻¹
Turčianska kotlina	395,0	22,0	83,5
Žilinská kotlina	305,0	13,2	106,5
Skorušina	450,0	17,1	109,3
Liptovská kotlina	650,0	37,6	169,3

Tab. 31 Zdroje geotermálnych vôd v Žilinskom kraji

Lokalita	Výdatnosť	Teplota	Tepelný výkon	Využitie
	l.s ⁻¹	°C	MW	
Rajec	20,0	27	1,0	R
Socovce	12,0	17	0,1	-
Mošovce	10,0	19	0,17	R
Diviaky	0,8	27	0,04	R
Turčianske Teplice	3,0	28	0,16	R
Párnica	32,0	15,7	0,09	-
Stankovany	1,6	18,2	0,03	-
Bešeňová	20,0	61,5	3,89	R
Liptovská Štiavnica	10,0	21,0	0,25	-
Liptovské Sliače	2,0	20,0	0,04	R
Pavčina Lehota	6,0	32,0	0,03-0,35	R
Liptovská Kokava	20,0	43,5	2,38-4,40	
Liptovský Trnovec, Ráztko	31,0	60,7	-	
Liptovský Ján	22,0	29,2	2,05	
Oravice	35,0	29,2	14,93-18,46	

Lokalita	Výdatnosť	Teplota	Tepelný výkon	Využitie
	l.s^{-1}	$^{\circ}\text{C}$	MW	
Kalameny	225,4			

Zdroj: VÚVH

Ochrana prírodných minerálnych a liečivých zdrojov

Z 376 vrtov v SR, ktoré boli základom pre spracovanie Atlasu geotermálnej energie SR, sa v Žilinskom kraji nachádza 17 vrtov: DB-12 Svinná, FGL-1 Pavčina Lehota, GHŠ-1 Horná Štubňa, HGL-2 Kalameny, HGL-3 Lúčky, HM-1 Rakša, HŽK-10 Žilina-Chrastie, OH-1 Hladovka, OP-1 Oravská Polhora, OZ-2 Oravice, RK-22 Rajec, TTŠ-1 Turčianske Teplice, VL-1 Vlachy, ZGL-1 Bešeňová, ZGL-2/A Liptovský Trnovec, ZGL-3 Liptovská Kokava.

Minerálne vody

Sú to prírodné vody, ktoré sa líšia od obyčajných vôd teplotou, chemickým zložením, obsahom voľných plynov, rádioaktivitou a najčastejšie biochemickým pôsobením na ľudský organizmus. Na území Žilinského kraja je ich výskyt bohatý najmä v kotlinách. Výskyt minerálnych prameňov podľa okresov udáva nasledujúca tabuľka.

Tab. 32 Prírodné minerálne zdroje a zdroje prírodných minerálnych stolových vôd v okresoch Žilinského kraja

Žilinský kraj/Okres	Počet prameňov	Katastrálne územie sídiel
Bytča	-	-
Čadca	5	Klokočov, Makov, Čadca u Vojta, Vysoká n. Kys., Čadca - Buková
Dolný Kubín	14	Žaškov, Pucov, Vyšný Kubín, Mokrad', Krivá, Chlebnice, Malý Bysterec, Horná a Dolná Lehota, Dlhá n. Oravou a Žaškov - Dierová
Kysucké Nové Mesto	6	Nesluša, Ochodnica
Liptovský Mikuláš	55	Dúbrava, Jakubovany, Kanská, Kráľ. Lehota, Malužiná, Podtureň, Pribylina, Vavrišovo, Závažná Poruba, Žiar, Vyšná Boca, Lipt. Hrádok, Partizánska Ľupča - Železnô, Iľanovo, Jamník, Potok, Uhorská Ves, Hybe, Pavčina Lehota, Liptovský Ján, Lipt. Trnovec
Martin	21	Martin, Necpaly, Podhradie, Slovany, Turč. Štiavnička, Socovce, Sučany, Kláštor pod Znievom, Martin - Záturčie, Martin - Fatra
Námestovo	23	Hruštín, Mútne, Or. Polhora, Rabčice, Sihelné, Ťapešovo, Vasil'ov
Ružomberok	132	Bešeňová, Bešeňová - Záskanie, Bešeňová - Stráň, Kalameny, Korytnica, Lipt. Lúžna, Lipt. Osada, Lipt. Sliače, Lipt. Štiavnica, Martinček, Ludrová, Ľubochňa, Potok, Rojkov, Ružomberok, Ružomberok - Matejkovo, Stankovany, Švošov, Lúčky
Turčianske Teplice	37	Budiš, Dubové, Mošovce, Rudno, Polerieka, Turč. Teplice, Slovenské Pravno, Diviaky, Rakša, Zorkovce
Tvrdošín	6	Oravice, Dolný Štefanov, Ústie nad Oravou, Habovka - Mihulčie
Žilina	32	Paština Závada, Poluvsie, Kotrčina Lúčka, Lysica, Rajecké Teplice, Raj. Lesná, Rajec, Peklina, Stráňavy, Kamenná Poruba, Štiavnik

Osobitnú skupinu medzi prírodnými minerálnymi zdrojmi predstavujú prírodné liečivé zdroje a prírodné zdroje minerálnych stolových vôd.

Tab. 33 Prírodné liečivé zdroje v Žilinskom kraji

Lokalita	Sumárna výdatnosť l.s^{-1}	Povrchová teplota od – do $^{\circ}\text{C}$
Prírodné liečebné kúpele celoštátneho významu		
Lúčky	27,0	31,5-32,0

Lokalita	Sumárna výdatnosť l.s ⁻¹	Povrchová teplota od – do °C
Rajecké Teplice	6,9	32,0-37,0
Turčianske Teplice	49,9	32,0-44,5
Plniarne liečivých vôd a prírodných minerálnych stolových vôd		
Budiš	2,5	13,0
Záturečie - Fatra	0,36	14,0
Kláštore pod Znievom	8,0	16,7

Ostatné pramene sa využívajú iba miestne a zväčša sú zachytávané nevyhovujúcim spôsobom. Prírodné minerálne zdroje a prírodné liečivé zdroje sú chránené ochrannými pásmami I. a II. stupňa. Na území Žilinského kraja sú tieto ochranné pásma vymedzené pre zdroje:

- prírodné liečivé zdroje a prírodné minerálne zdroje v Martine
- prírodné minerálne zdroje v Budiši
- prírodné minerálne zdroje v Kláštore pod Znievom a v Socovciach
- prírodné liečivé zdroje v Rajeckých Tepliciach
- prírodné liečebné zdroje Turčianske Teplice
- prírodné liečebné zdroje Lúčky

Z dôvodu zabezpečenia ochrany hydrogeologickej štruktúry prírodných minerálnych zdrojov a prírodných liečivých zdrojov vo vyššie uvedených lokalitách, je potrebné rešpektovať a dodržiavať ustanovenia zákona č. 538/2005 Z. z., ktoré sa vzťahujú na ochranné pásma.

Banské vody

V Žilinskom kraji nemajú ložiskové a banské vody výraznejší podiel na celkovej vodnej bilancii.

Opustené banské diela v Malužinej, oblasti od Vyšnej Boce po Chabenec a Magurka drénujú puklinové vody, ktorých množstvá nie sú známe. Na ložisku Liptovská Dúbrava je zvodnenie pomerne veľké. Priemerné výtoky zo štôlní Emerich, Svätopluk, Hlavný prekop, Spodná Ignác štôlna a Bielopotocká štôlna predstavujú 26,6 l.s⁻¹.

Nie sú známe zvodnenia na ložisku sedimentárnych železných rúd v oblasti Západných Tatier v okolí Oravice ani na ložisku Nižné Matejkovo v Ľubochňianskom žulovom masíve. V ložisku starej ťažby kremeňa v Beskydách v okolí Klokočova vyteká z dvoch starých štôlní cca 1,0 l.s⁻¹ banských vôd.

5. PÔDNE POMERY

Pôda je komplexný, dynamický a živý orgán, ktorý možno označiť za živú pokožku Zeme. Tvoria ju minerálne a organické zložky, vzduch a voda. Pôda pozostáva z pevných anorganických látok, minerálne zložky z častíc materskej horniny, ktoré sa skladajú z rôznych chemických zložiek, pevných organických zložiek, ktoré pochádzajú zo živých organizmov vrátane rastlín, baktérií, húb, fauny a ich zvyškov, kvapalnej zložky, plynnej ako aj živej zložky.

Pôdy sú dôležitým rezervoárom biodiverzity.

Pôdny typy

Zákonitosti, ktoré spôsobili priestorovú odlišnosť pôdneho krytu u nás patria do troch skupín (Mičian, 1977). Prvá skupina je podmienená klimaticky. Z tejto skupiny zákonitosti sa u nás uplatňuje vertikálna a bariérna zonálnosť. Do druhej skupiny zákonitostí patria tie, ktoré pôsobia na diferenciáciu pôdneho krytu prostredníctvom klimatických i neklimatických činiteľov, z nej u nás pôsobí provincionálnosť. Tretia skupina zákonitostí je podmienená neklimaticky a je spojená s

primárnou diferenciáciou substrátovo-morfologických a hydrologických pomerov a podmienok. Z tejto skupiny zákonitostí sa u nás uplatňujú azonálnosť a zákonitosti detailnej diferenciacie.

Podľa Morfogenetického klasifikačného systému pôd Slovenska sa v území Žilinského kraja nachádzajú skupiny pôd: iniciálnych (litozem, fluvizem, ranker), rendzinových (rendzina, pararendzina), molických (čiernica), ilimických (luvizem), hnedých (kambizem), andozemných (andozem), podzolových (podzol), hydromorfných (pseudoglej, organozem).

Pre slovenskú časť Karpát je príznačná pásmová stavba, t.j. striedanie sa horských pásem a medzi nimi vnútrohorských kotlín, čo má značný vplyv na charakter pôdneho krytu.

Na nivách riek, medzi pahorkatinami sú rozšírené prevažne fluvizeme kultizemné na nekarbonátových nivných sedimentoch, fluvizeme karbonátové na karbonátových nivných sedimentoch so sprievodnými čiernicami glejovými, ktoré sú vyvinuté najmä na nive Váhu.

Pôdy kotlín

Žilinská kotlina má veľmi pestré pôdne pomery. Na nive Váhu a jeho prítokov v severnej časti kotliny sú vyvinuté fluvizeme modálne so sprievodnými typmi fluvizemí karbonátových a glejových. Vo východnej časti kotliny sa vyskytujú po oboch stranách nad nivou Váhu a v okolí ústia Varínky pseudogleje modálne a pseudogleje luvizemné. Zvyšok kotliny pokrývajú kambizeme pseudoglejové. V Domanízskej kotline dominujú rendziny modálne a kambizemné a v Rajeckej kotline výrazne prevládajú kambizeme pseudoglejové.

Turčianska kotlina je z pôdnogeografického hľadiska zaujímavá veľkou plochou fluvizemí modálnych v. karbonátová na nive Váhu a karbonátových čierníc na nive Turca. V strede kotliny väčšie plochy zaberajú pseudogleje modálne a luvizemné a kambizeme pseudoglejové, medzi ktorými sú ostrovčeky modálnych a kambizemných rendzín a pseudoglejov modálnych. Smerom k úpätiu pohorí prístupujú kambizeme modálne v. nasýtená až kyslá.

V západnej časti *Liptovskej kotliny* sú medzi Liptovským Mikulášom a Ružomberkom južne od Váhu a SZ i SV od Liptovského Hrádku pseudogleje modálne, kyslé a stagnoglejové prerušované kambizemami pseudoglejovými so sprievodnými pseudoglejami modálnymi. Na travertínoch pri Bešeňovej a Lúčkach sú rendziny a na zvetralinách silikátovo-karbonátových flyšových hornín ostrovy pararendzín. Pozdĺž Váhu a jeho prítokov sú vyvinuté fluvizeme modálne, od Liptovskej Mary po Ružomberok fluvizeme modálne, v. karbonátové. Vo východnej časti Liptovskej kotliny na silikátovom materiáli rozsiahlych glacifluviálnych kužeľov pod Západnými Tatrami ležia prevažne kambizeme modálne, v. kyslé, ku ktorým sa miestami pridružujú kambizeme pseudoglejové a ostrovčeky pseudoglejov stagnoglejových a kyslých glejov. Na úpätí Tatier pod ihličnatým lesom sa v Liptovskej kotline tiahne pruh kambizemí modálnych, v. kyslé so sprievodnými rankrami a nad ním popod celé úpätie Západných Tatier širší pás humusovo-železitých podzolov s ostrovčkami kambizemí podzolových na ľahších zvetralinách silikátových hornín.

V *Oravskej kotline* sú na severe významné plochy pseudoglejov modálnych kyslých a pseudoglejov stagnoglejových. V širokom okolí Tvrdošína a Trstenej sú kambizeme pseudoglejové s prechodom ku kambizemiam modálnym, v. kyslým. Severne od Suchej Hory a Lieseku sú rozsiahle plochy organozemí slatiných a slatiných glejov na rašeliniskách.

Pôdy pohorí

Podľa charakteru materských hornín členíme sústavu pohorí Slovenskej republiky na tri skupiny. Prvú tvoria flyšové pohoria Vonkajších Západných a Východných Karpát. Druhú kryštálicko-druho horné pohoria Vnútrotných Západných Karpát, tretiu sopečné pohoria Vnútrotných Západných a Východných Karpát.

Flyšové pohoria

K prvej skupine patria: Javorníky, Turzovská vrchovina, Moravsko-sliezske Beskydy, Jablunkovské medzihorie, Kysucké a Oravské Beskydy, Kysucká a Oravská vrchovina, Podbeskydská vrchovina, Podtatranská brázda, Oravská Magura, Skorušinské vrchy.

V týchto horských celkoch výrazne dominujú kambizeme. Na ťažších zvetralinách sú kambizeme pseudoglejové. Vo výškach nad 900-1000 m n. m. najmä v Moravsko-sliezskych Beskydách, Kysuckých a Oravských Beskydách, Oravskej Magure, Skorušinských vrchoch vznikli na minerálne chudobnejších substrátoch kambizemné podzoly lokálne sprevádzané kambizemnými a podzolovými rankami. Vrcholové časti Babej hory a Pilska majú humusovo-železité podzoly.

Bradlové pohoria

Pôdny kryt na horninách bradlového pásma v Javorníkoch, Súľovských vrchoch, Kysuckej vrchovine, v Oravskej Magure a Oravskej vrchovine, v Skorušinských vrchoch tvoria ostrovčeky modálnych a kambizemných rendzín a litozemí modálnych, v. karbonátová na jurských vápencoch bradiel a pararendzín modálnych aj kambizemí modálnych v. nasýtená na zvetralinách kriedových sedimentov obalu bradiel.

Jadrové pohoria

Patria sem: Strážovské vrchy, Žiar, Malá a Veľká Fatra, Chočské vrchy, Tatry, Nízke Tatry, Kozie chrbty, Starohorské vrchy. Pôdny kryt v týchto pohoriach zastupujú tri pôdne jednotky, kambizeme a podzoly na silikátových horninách, rendziny na karbonátových horninách. V oblasti hornej hranice smrekového stupňa, ale aj v smrekovom stupni, najmä v Západných Tatrách, Nízkych Tatrách a v Malej Fatre sa nachádzajú humusovo-železité podzoly, ktorých hlavné rozšírenie je v pásme kosodreviny a siahajú do výšok okolo 1 800 m n. m. a v Západných Tatrách až 2 000 m n. m. Z vymenovaných pohorí rendziny prevažujú v Strážovských vrchoch a vo Veľkej Fatre. Je tu plošne viac rendzín ako kambizemí. Ide najmä o rendziny modálne a rendziny kambizemné, ďalej sú tu rendziny sutinové, ktoré doprevádzajú litozeme modálne, v. karbonátové. Absolútnu prevahu majú rendziny v Chočských vrchoch.

Sopečné pohoria

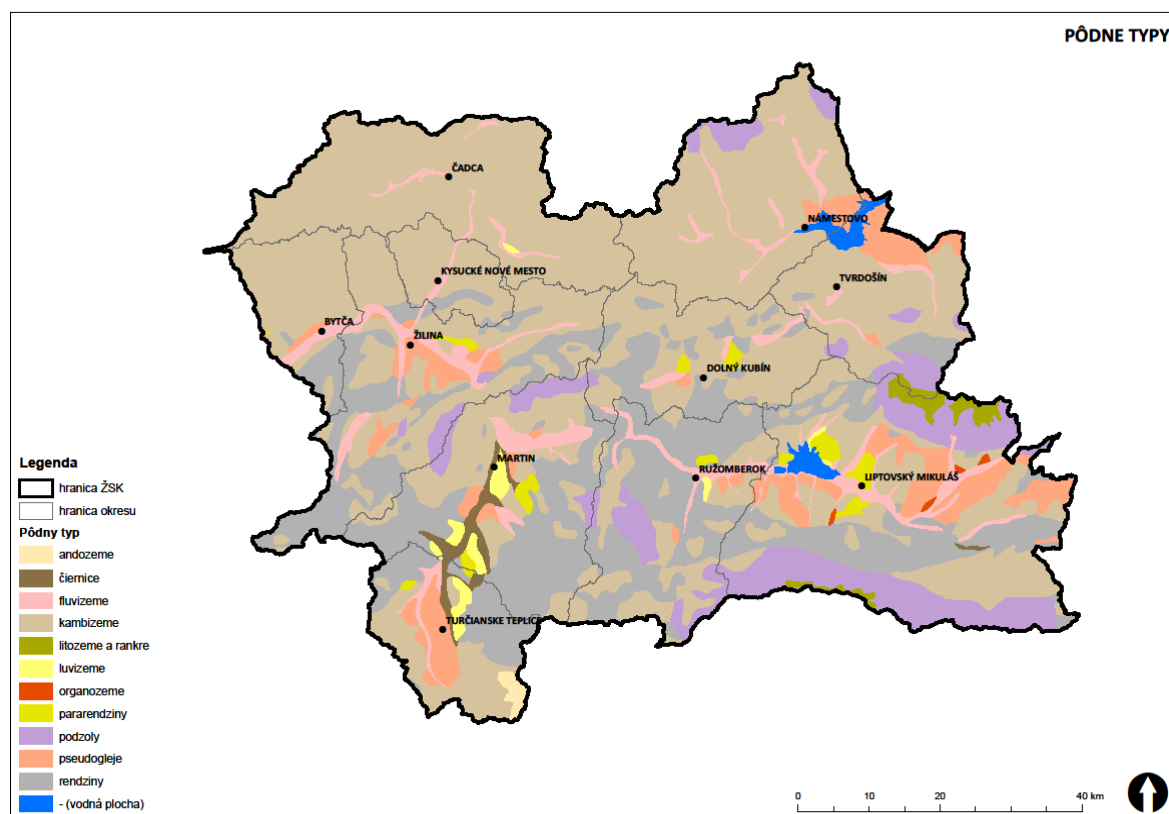
Do tretej skupiny pohorí patria sopečné pohoria Vnútrotných Západných Karpát, ako Kremnické vrchy.

V tomto regióne podstatnú časť zaberajú kambizeme modálne, v. nasýtené lebo materské horniny sopečných pohorí sú väčšinou minerálne bohatšie. Vystupujú do výšok okolo 700-800 m n. m. Vyššie prechádzajú do kambizemí modálnych kyslých. Na andezitových tufoch a aglomerátoch sa v sopečných pohoriach nachádzajú andozeme modálne v. nasýtené. Tieto horniny obsahujú sopečné sklo, z ktorého vzniká alofán, dôležitý minerál pre väzbu humusu, pórovitosť a obsah vody v pôde. Sú to veľmi kvalitné pôdy s výbornými fyzikálnymi vlastnosťami i chemizmom.

Kultizeme tvoria v Slovenskej republike zvláštnu skupinu pôd. V sídlach kde sú sady a záhradkárske osady sa vyskytujú kultizeme záhradné. Väčšina z nich je intenzívne obhospodarovaná už niekoľko desaťročí i storočí. Antrozeme urbické, depóniové a haldové vznikli na premiestnených substrátoch rôzneho charakteru napr. na banských haldách a odvaloch, na priemyselných navážkach ap. Ich morfológia je závislá od charakteru a vlastností týchto substrátov.

Najviac kontaminovaných pôd ohrozených transmisiami je sústredných v okrese Dolný Kubín 22%, Liptovský Mikuláš 18% a Poprad 18%.

Obr. 9 Pôdne typy v Žilinskom kraji

Pôdny druh

Podľa obsahu ílových častíc delíme naše pôdy na 7 skupín a podľa obsahu skeletu (častíc nad 2 mm) na 3 skupiny). Na základe poznania zrnitosti pôdy môžeme posúdiť jej fyzikálne vlastnosti, napr. prevzdušnosť, súdržnosť, pórovitosť, schopnosť zadržiavať vodu, ďalej fyzikálno-chemické, najmä schopnosť viazať živiny a chrániť ich pred vyplavením a biologické, napr. slabá alebo silná činnosť pôdných organizmov. Zrnitosť veľmi výrazne ovplyvňuje i priebeh pôdotvorných procesov. Dôležitý je i vzťah medzi zrnitosťou pôdy a vegetáciou. Obsah skeletu v našich pôdach je vo vzťahu k materskej hornine následný:

Tab. 34 Klasifikácia pôd podľa obsahu skeletu

Obsah skeletu	Názov
menej ako 20%	slabo štrkovité, kamenité, balvanité
20-50%	stredne štrkovité, kamenité, balvanité
viac ako 50%	silne štrkovité, kamenité, balvanité

Zdroj: R. Šály, 1978

Tab. 35 Kategorizácia pôdných druhov podľa obsahu častíc

Obsah hrubého ílu v % v jemnozemi	Názov pôdneho druhu	Názov skupiny pôdneho druhu
0-10	piesočnatá	ľahké
10-20	hlinito-piesočnatá	
20-30	piesočnato-hlinitá	stredne ťažké
30-45	hlinitá	
45-60	ílovito-hlinitá	ťažké

Obsah hrubého ílu v % v jemnozemi	Názov pôdneho druhu	Názov skupiny pôdneho druhu
60-75	ílovitá	veľmi ťažké
Nad 75	íl	

Zdroj: VÚPOP, 2022

Na území Žilinského kraja sa nachádzajú skoro všetky pôdne druhy okrem pôdneho druhu, íl. Najvyššie zastúpenie má pôdny druh zo skupiny stredne ťažkých pôd, hlinité pôdy.

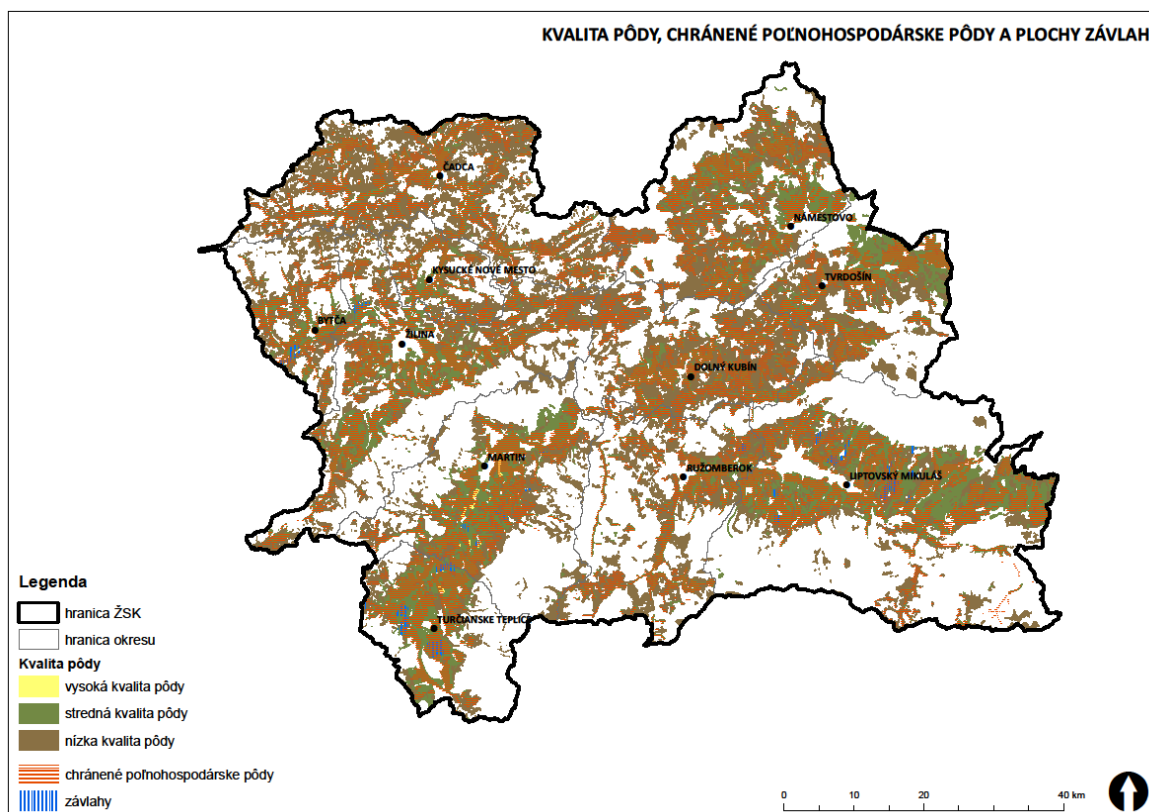
Ochrana pôdy

Ochrana poľnohospodárskej pôdy je stanovená v zákone č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podľa uvedeného zákona sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. skupiny a najmenej kvalitné do 9. skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa §12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie.

Najväčšie zastúpenie majú pôdy skupín č. 9 (45,05 %), č. 7 (30,27 %). Zo zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane poľnohospodárskej pôdy vyplýva požiadavka ochrany poľnohospodárskej pôdy, ktorá ustanovuje, že poľnohospodársku pôdu možno využiť na nepoľnohospodárske účely len v nevyhnutných prípadoch a v odôvodnenom rozsahu. V Žilinskom kraji sa nachádzajú chránené pôdy, teda pôdy 1. až 4. kvalitatívnej skupiny len v minimálnom rozsahu, ktoré tvoria iba 0,10 % z rozlohy poľnohospodárskej pôdy. V rámci okresov sa chránené pôdy nachádzajú iba v okresoch Martin (0,91 %) a Turčianske Teplice (0,22 %).

Obr. 10 Kvalita pôdy, chránené pôdy a závlahy v Žilinskom kraji

Tab. 36 Podiel tried kvality poľnohospodárskej pôdy podľa BPEJ v Žilinskom kraji (2019)

Okres	Stupeň kvality v %								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Bytča	-	-	-	-	9,21	13,38	17,60	3,17	56,64
Čadca	-	-	-	-	2,37	3,91	15,80	6,71	71,21
Dolný Kubín	-	-	-	-	4,85	1,01	16,28	6,26	71,60
Kysucké Nové Mesto	-	-	-	-	6,82	2,64	28,09	7,46	54,99
Liptovský Mikuláš	-	-	-	-	1,68	11,91	48,97	12,23	25,21
Martin	-	-	-	0,91	13,06	15,82	27,55	14,60	28,07
Námestovo	-	-	-	-	-	5,83	39,67	8,50	46,00
Ružomberok	-	-	-	-	2,68	6,25	18,37	13,85	58,85
Turčianske Teplice	-	-	-	0,22	32,46	15,72	26,71	11,67	13,22
Tvrdošín	-	-	-	-	0,02	14,61	36,36	3,98	45,02
Žilina	-	-	-	-	10,71	9,30	28,30	6,96	44,73
Žilinský kraj	-	-	-	0,10	6,20	9,21	30,27	9,16	45,05

Zdroj: VÚPOP, 2019

Závlahy na poľnohospodársky pôdach sa vyskytujú v okrese Bytča, Žilina, Martin, Turčianske Teplice, Ružomberok a Liptovský Mikuláš. V ostatných okresoch sa závlahy nenachádzajú.

Fyzikálna degradácia pôd

Erózia pôd

Erózia sa prejavuje odnosom pôdy vodou alebo vetrom a jej ukladaním na iných miestach vo forme nánosov, náplavov a naviatín. Prejavuje sa dvoma spôsobmi. Jednak ako líniová erózia, ktorá vytvára sieť výmoľov a jednak ako plošná erózia. Vodná i veterná erózia primerane ich stupňu intenzity sú veľmi nebezpečné a škodlivé. Zmyvom pôdy vodou alebo odviatím vetrom sa strácajú najjemnejšie pôdne častice, hnojivá i vysiate osivá, zoslabuje sa a zhoršuje ornica, ničia sa kľúčiacie rastliny, poškodzujú sa vzrastlé rastliny.

Vodná erózia

Vodná erózia sa výraznejšie prejavuje v severných okresoch, najmä v podhorských a horských oblastiach, kde je vyššia svahovitosť. Najhoršia situácia v rámci ohrozenia pôd vodnou eróziou je v okresoch Dolný Kubín, Čadca, Ružomberok a Bytča.

Tab. 37 Potenciálna ohrozenosť poľnohospodárskych pôd Žilinského kraja vodnou eróziou

Okres	Kategória eróznej ohrozenosti (% z poľnohospodárskej pôdy)			
	žiadna až slabá erózia	stredná erózia	silná erózia	extrémna erózia
Bytča	21,12	4,88	17,13	56,88
Čadca	4,43	4,44	31,33	59,80
Dolný Kubín	5,61	5,53	17,77	71,09
Kysucké Nové Mesto	10,83	3,94	34,73	50,50
Liptovský Mikuláš	20,93	33,08	24,75	21,24
Martin	32,94	19,76	18,48	28,82
Námestovo	7,68	26,87	30,69	34,76
Ružomberok	10,77	11,64	19,63	57,95
Turčianske Teplice	38,02	35,93	12,72	13,33
Tvrdošín	24,12	15,72	21,6	38,56
Žilina	14,64	14,51	26,36	44,49
Žilinský kraj	16,80	18,48	23,74	40,99

Zdroj: VÚPOP, 2019

Veterná erózia

Veterná erózia je degradačným procesom, ktorý spôsobuje škody nielen na poľnohospodárskej pôde a výrobe, odnosom ornice, hnojív, osív a ničením poľnohospodárskych plodín, ale aj zanášaním komunikácií, vodných tokov, vytváraním návejov a znečisťovaním ovzdušia prachovými časticami. Veterná erózia pôsobí rozrušovaním pôdneho povrchu mechanickou silou vetra (abrázia), odnášaním rozrušovaných častíc vetrom (deflácia) a ukladáním týchto častíc na inom mieste (akumulácia).

Žilinský kraj sa nachádza v území so žiadnou až slabou veternou eróziou. Vzhľadom na to, že územie sa nachádza v území so žiadnou až slabou veternou eróziou nepredpokladajú sa tu výrazné akumulácie vetrom unášaných častíc (<http://www.podnemapy.sk/>).

Náchylnosť na zhutnenie

Zhutnenie pôdy predstavuje proces degradácie pôdy, ktorý ovplyvňuje produkčnú funkciu pôdy, ale aj jej náchylnosť na iné degradačné procesy pôdy a krajiny. Náchylnosť pôdy na zhutnenie môže byť podmienená primárne alebo sekundárne, pričom primárne zhutnenie je podmienené genetickými vlastnosťami pôdy a sekundárne zhutnenie je spôsobené činnosťou človeka. V rámci Žilinského kraja je 48 % pôd náchylných na zhutnenie.

Tab. 38 Podiel kategórií ohrozenosti zhutnením pôd v Žilinskom kraji

Okres	Náchylnosť na zhutnenie [% z poľnohospodárskej pôdy]			
	primárna	primárna a sekundárna	sekundárna	bez zhutnenia
Bytča	16,94	8,85	11,30	62,91
Čadca	0,56	14,80	7,58	77,05
Dolný Kubín	4,52	14,57	7,54	73,37
Kysucké Nové Mesto	0,83	29,23	8,27	61,66
Liptovský Mikuláš	12,73	28,48	21,90	36,89
Martin	22,62	19,13	10,49	47,76
Námestovo	6,58	24,33	26,72	42,38
Ružomberok	3,81	17,37	11,84	66,98
Turčianske Teplice	45,09	18,19	14,13	22,59
Tvrdošín	22,88	18,74	12,93	45,46
Žilina	7,89	29,49	11,83	50,79
Žilinský kraj	12,28	21,43	14,59	51,70

Zdroj: VÚPOP, 2019

Kontaminácia pôd anorganickými kontaminantami

Zaťaženie poľnohospodárskych pôd rizikovými látkami je sledovaná v rámci Čiastkového monitorovacieho systému – Pôdy ako aj jeho subsystému. Plošný prieskum kontaminácie pôd. V rámci Plošného prieskumu kontaminácie pôd sú sledované obsahy kontaminujúcich látok v pôdach vo vybraných katastrálnych územiach. Výbery sú realizované na základe doteraz zistených zvýšených obsahov kontaminujúcich látok, ktoré boli preukázané v predošlých cykloch prieskumu.

Tab. 39 Prehľad kontaminácie pôd v rámci PPKP 2005 – odberový rok 2004

Okres	Kontrolná pôda		Sledované parametre	Nadlimitné hodnoty		Nadlimitné parametre
	Rozloha (ha)	Počet		Rozloha (ha)	Počet	
Čadca	165,0	6	Cr, Ni, As, Cd, Hg, Pb	-	-	-
Dolný Kubín	345,0	28	Cd	4,0	1	Cd
Liptovský Mikuláš	3505,0	114	Cr, Ni, As, Cd, Hg, Pb	73,0	3	Cr, Cd
Martin	2372,0	111	Cr, Ni, As, Cd, Hg, Pb, PAU, PCB	374,0	17	Ni, Cd

Okres	Kontrolná pôda		Sledované parametre	Nadlimitné hodnoty		Nadlimitné parametre
	Rozloha (ha)	Počet		Rozloha (ha)	Počet	
Námestovo	430,0	26	Cr	-	-	-
Tvrdošín	843,0	19	Cr, Cd	-	-	-
Žilina	819,0	58	Cr, Ni, As, Cd, Hg, Pb, PCB	79,0	8	Cd, Pb

Zdroj: Správa o stave životného prostredia v roku 2007, MŽP SR, 2008

V zmysle Čurlíka, Šefčíka (2002) sa v Žilinskom kraji nachádzajú relatívne čisté pôdy, nekontaminované, ako aj plôdy s obsahom rizikových prvkov nad limit B a limit C.

Najvyššie zastúpenie majú pôdy nekontaminované. V pohoriach sa nachádzajú ťažké kovy ako napr. v Lúčanskej Malej Fatre, Veľkej Fatre sa vyskytuje Ni, v Krivánskej Malej Fatre, v Nízkych Tatrách a v Západných Tatrách sa vyskytuje As, v Kozích vrchoch sa vyskytuje kombinácia As a Pb. V Oravskej vrchovine sa vyskytuje Cr.

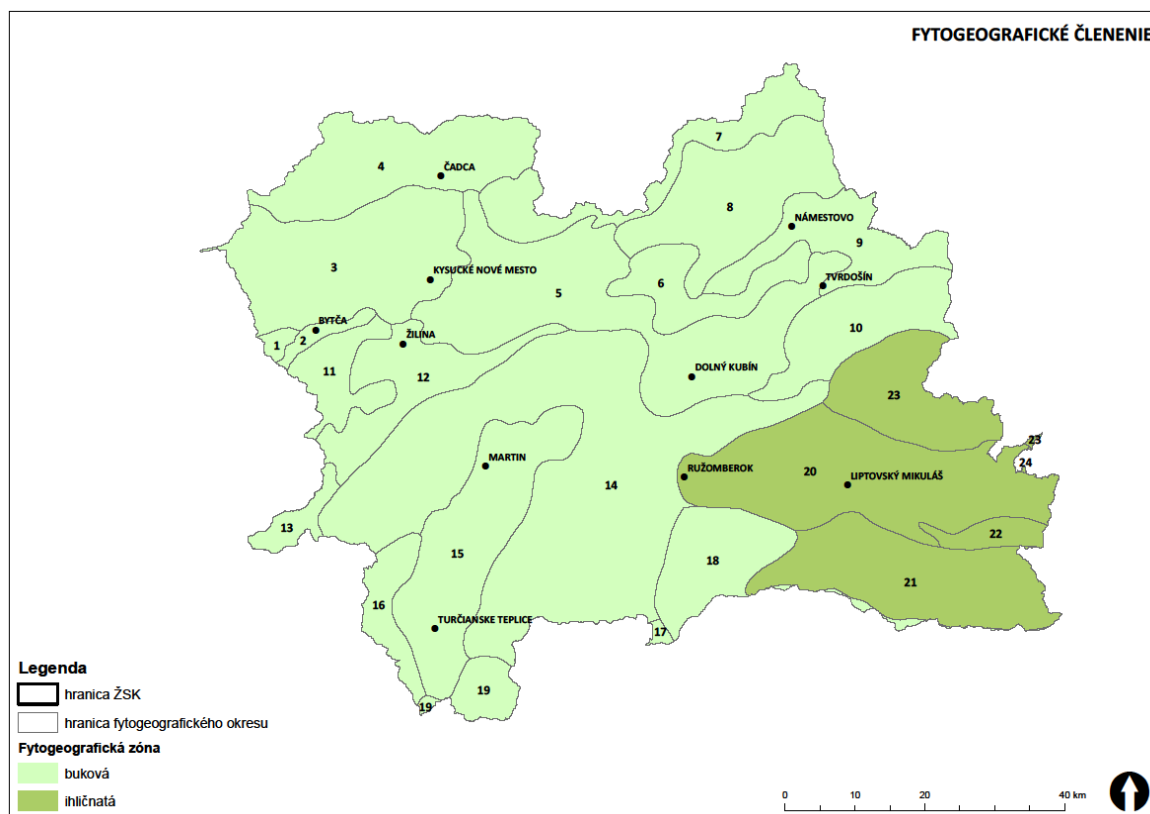
V Nízkych Tatrách sa nachádzajú pôdy s obsahom rizikových látok nad limit C pre ťažké kovy, As, Ba.

6. FAUNA, FLÓRA

Fytogeografické členenie

Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002) patrí vegetácia riešeného územia do bukovej zóny na severe kraja a dubovej zóny v južnej časti kraja. Zo severu zasahuje na územie i malý výbežok ihličnatej zóny. Podrobnejšie členenie uvádza nasledovný obrázok a tabuľka.

Obr. 11 Fytogeografické členenie Žilinského kraja

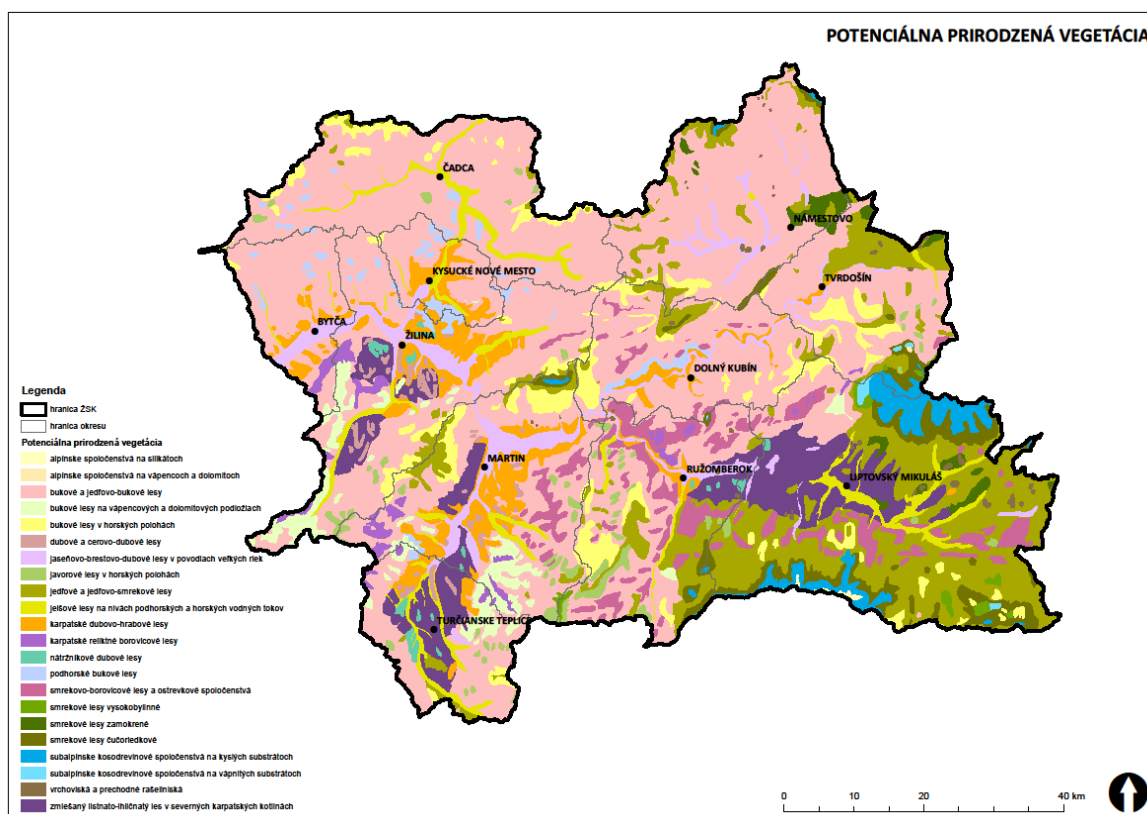
Tab. 40 Fytogeograficko-vegetačné členenie v Žilinskom kraji

Zóna	Oblasť	Okres	Podokres	Obvod
buková	flyšová	Biele Karpaty (1)	Vršatsko-púchovský (bradlový)	-
		Bytčianska kotlina (2)	-	-
		Javorníky (3)	-	-
		turzovsko-jablunkovský (4)	-	-
		Kysucká a Oravská vrchovina (5)	-	-
		Oravská Magura (6)	-	-
		Vysoké Beskydy (7)	-	-
		podbeskydský (8)	-	-
		Oravská kotlina (9)	-	-
		Skorušinské vrchy (10)	-	-
	kryštálicko-druhohorná	Súľovské vrchy (11)	Súľovské skaly a Skalky	-
			Manínska vrchovina	-
			Súľovská kotlina	-
		Žilinská kotlina (12)	severný	-
			južný	-
		Strážovské vrchy (13)	Zliechovská vrchovina	-
		Malá Fatra, Veľká Fatra (14)	Lúčanská Fatra	Kľak
			Lúčanská Fatra	Kýčery
			Lúčanská Fatra	Veľká lúka
			Krivánska Fatra	Krivánske veterné hole
			Krivánska Fatra	Rozsutec, Boboty, Sokolie
			Krivánska Fatra	Osnica
			Veľká Fatra	Šípska Fatra, Zvolen, Revúcke podolie
			Veľká Fatra	Šiprúň - Lysec
			Veľká Fatra	Bralná Fatra
			Veľká Fatra	Hôľna Fatra
		Turčianska kotlina (15)	Severný	-
			južný	-
		Žiar (16)	severný	--
			južný	-
		Starohorské vrchy (17)	-	-
		nízkotatranský bukový (18)	Salatiny	-
			prašivsko-kráľovohoľský bukový	-
	sopečná	Kremnické vrchy (19)	-	-
ihličnatá	-	Liptovská kotlina (20)	-	-
		ihličnatý nízkotatranský (21)	Demänovské vrchy	-
			kráľovohoľský ihličnatý	-
		Kozie chrbty (22)	-	-
		Tatry (23)	Západné Tatry	-
			Vysoké Tatry	-
		Popradská kotlina (24)	-	-

Potenciálna prirodzená vegetácia

Potenciálna prirodzená vegetácia je predstavovaná vegetáciou rekonštruovanou do súčasných klimatických a prírodných pomerov. Rekonštruovaná (potenciálna) prirodzená vegetácia predstavuje vegetáciu, ktorá by sa v území vyvinula, keby na krajinu nepôsobil svojou činnosťou človek. Charakteristiku potenciálnej vegetácie uvádzame podľa Geobotanickej mapy ČSSR (Michalko a kol., 1986).

Obr. 12 Potenciálna prirodzená vegetácia v Žilinskom kraji

V riešenom území je možné vyčleniť podľa Maglockého (2002) nasledovné mapovacie jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie, ktoré sú znázornené na obrázku:

- alpínske spoločenstvá na silikátoch,
- alpínske spoločenstvá na vápencoch a dolomitoch,
- bukové a jedľovo-bukové lesy,
- bukové lesy na vápencových a dolomitových podložiach,
- bukové lesy v horských polohách,
- dubové a cerovo-dubové lesy,
- jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek,
- javorové lesy v horských polohách,
- jedľové a jedľovo-smrekové lesy,
- jelšové lesy na nivách podhorských a horských vodných tokov,
- karpatské dubovo-hrabové lesy,
- karpatské reliktné borovicové lesy,
- nátržníkové dubové lesy,
- podhorské bukové lesy,
- smrekovo-borovicové lesy a ostrevkové spoločenstvá,
- smrekové lesy vysokobylinné,

- smrekové lesy zamokrené,
- smrekové lesy čučoriedkové,
- subalpínske kosodrevinové spoločenstvá na kyslých substrátoch,
- subalpínske kosodrevinové spoločenstvá na vápnitých substrátoch,
- vrchoviská a prechodné rašeliniská,
- zmiešaný listnato-ihličnatý les v severných karpatských kotlinách.

Reálna vegetácia

Sídlná zeleň

Predstavuje plochy umelej vegetácie predovšetkým v sídlach a ich častiach. Jedná sa o stromovú vegetáciu parkov a cintorínov, trávnikov, kvetinových záhonov, botanické záhrady, arboréta, krovinné a stromové prvky v rámci sídlisk a ochrannú, často líniovú zeleň okolo priemyselných poľnohospodárskych a technických areálov. V rámci tejto kategórie sú to aj rozsiahlejšie plochy i menšie plochy sídelnej zelene atď.

Orná pôda

Predstavuje plochy, na ktorých sa pestujú poľnohospodárske plodiny. Pôda môže byť sezónne zavlažovaná. Ďalej sem zaraďujeme záhrady, fóliovníky a skleníky na pestovanie kvetín, liečivých rastlín, sadeníc ovocných stromov a krov, zeleniny. Môžu obsahovať menší podiel lúk, medzí, samostatných poľnohospodárskych budov alebo rozptýlených fariem.

Ovocné sady

Predstavujú pásy ovocných stromov a krov prípadne pásov oporných konštrukcií a pásov často obrábanej pôdy medzi nimi. Dopĺňané prístupovými cestami, trávnu prípadne krovinnou alebo stromovou rozptýlenou vegetáciou, technickými budovami a skladmi. Ovocné sady predstavujú umelo vzniknuté porasty ovocných drevín.

Lúky a pasienky

Trieda zahŕňa trávnaté plochy, rozptýlenú líniovú drevinovú vegetáciu, najmä na medziach a pozdĺž vodných tokov, solitérov a skupiniek rôznych formácií stromov a krov. Dopĺňané sú rozptýlenými sídlami, budovami fariem alebo vodnými plochami. Primárnou funkciou na poľnohospodárskych pôdach, ktoré reprezentujú tieto areály, je kosenie a pasenie. Lúky a pasienky predstavujú trávno-bylinné spoločenstvá bez súvislých porastov drevín, na stanovištiach, kde sa primárne v tejto podobe nevyskytovali. Vznikli a sú udržiavané hospodárskou činnosťou človeka. Pri vhodnom hospodárení poskytujú trvalé trávne porasty vhodné prostredie pre množstvo rastlín a živočíchov a zvyšujú bohatstvo flóry a fauny. Sú významným doplňujúcim prvkom rekreačných areálov.

Vysokohorská vegetácia

Tvoria ju trávnaté až travinno-bylinné klimaxové rastlinné spoločenstvá subalpínskeho a alpínskeho vegetačného stupňa. Subalpínsky stupeň nadväzuje na horský stupeň a končí hornou hranicou súvislého výskytu kosodreviny vo výške približne 1800 m n. m. Po odstránení kosodreviny vznikli druhotné subalpínske lúky, ktoré, najmä na vápencovom podklade, vynikajú veľmi veľkou bohatosťou druhov a radia sa k najbohatším a najkrajším stanovištiam západokarpatskej horskej flóry vôbec. V súčasnosti, po ukončení pasenia, je tento stupeň ohrozený priamou ľudskou činnosťou omnoho menej. Aj v tomto vegetačnom stupni sa prejavuje sekundárna sukcesia, ktorá po ukončení pasenia nastupuje pomerne rýchlo a znamená postupný zánik pre mnohé lokality bohatej horskej flóry. Miestami, na miestach pôvodných salašov a košarovania, sú dodnes porasty eutrofných druhov rastlín (štiav, žihľava). Alpínsky stupeň nadväzuje na subalpínsky stupeň a siaha do výšky asi 2300 m n. m. Tvoria ho pôvodné, primárne, alpínske lúky, ktoré sa rozprestierajú nad pásmom kosodreviny, takzvané hole. Vplyvom drsného podnebia tu už nedokážu, okrem drobných plazivých vrb, rásť

žiadne dreviny a vegetačný kryt tvoria najmä viaceré druhy tráv. V minulosti sa z ľudských činností prejavovalo iba pasenie, v súčasnosti tu pôsobí, v porovnaní s nižšie položenými vegetačnými stupňami, iba málo antropogénnych faktorov. Najväčší dopad na vegetáciu má neusmernená turistika.

Listnaté lesy

Dominantou sú listnaté dreviny v prirodzenom alebo človekom podmienenom vývoji. Na nivách riek sú zastúpené vrby, topole, bresty, jasene, jelše. Vyskytujú sa tu buky, hraby, lípy, jasene, brezy a javory. Areály sú dopĺňané trávnyimi porastmi lesných poľán, krovinami, prechodnými lesokrovinami, lesnými cestami, prípadne budovami rekreačných zariadení a rozptýlenými sídlami.

Ihličnaté lesy

Predstavujú prirodzené alebo človekom vysadené porasty ihličnatých drevín – borovíc, smrekov, jedlí a smrekovcov. V poraste sú zastúpené monokultúry jednotlivých drevín alebo skupiny viacerých druhov ihličnanov. Sú doplnené vtrúsenými listnatými drevinami, trávnyimi porastmi lesných poľán, krovinami, prechodnými lesokrovinami, lesnými cestami prípadne rekreačným zariadeniami a rozptýlenými sídlami.

Zmiešané lesy

Zastupujú ich prirodzené ako aj človekom podmienené formácie lesa. Zmiešané lesy sú tvorené jednotlivými stromami alebo skupinkami stromov ihličnatých a listnatých drevín, ktoré sú narúšané porastmi lesných poľán, krovinami, prechodnými lesokrovinami, lesnými cestami, budovami rekreačných zariadení a rozptýlených sídiel.

Invázne druhy rastlín

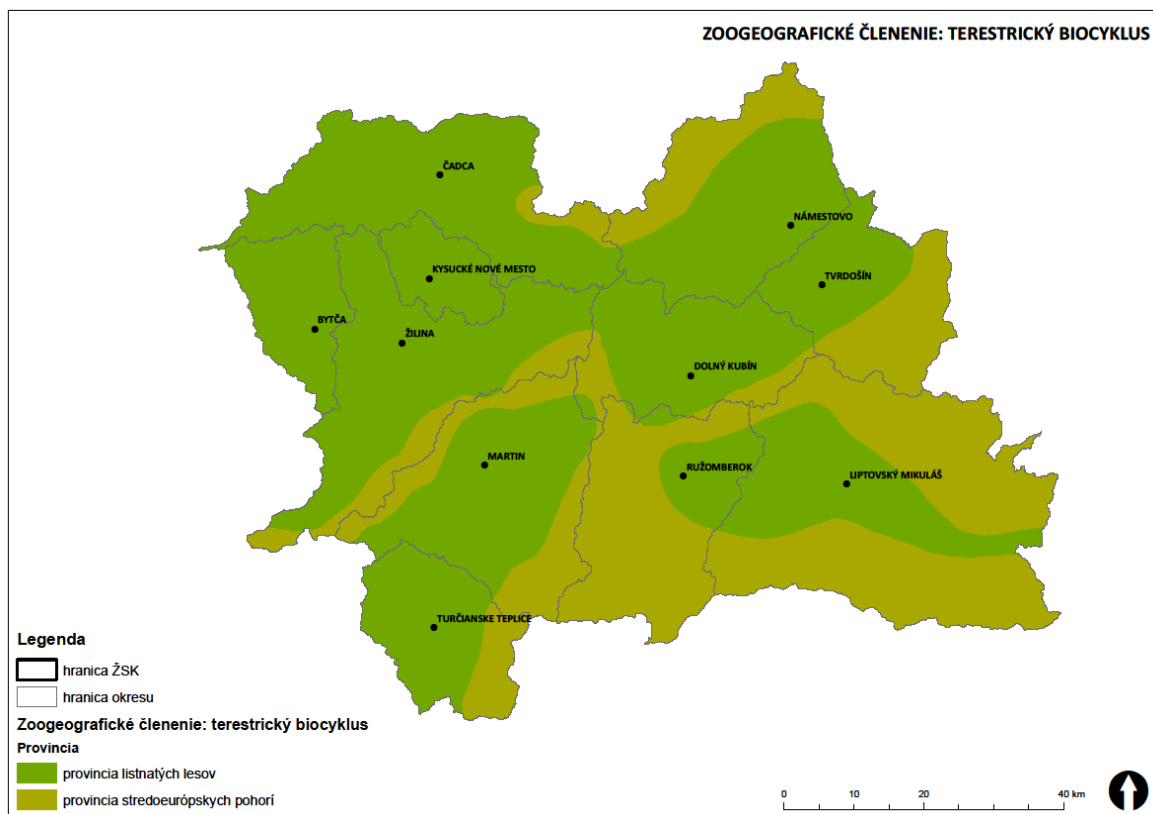
Trend výskytu a vývoja invázných nepôvodných druhov rastlín, ale aj ostatných nepôvodných druhov rastlín s vysokým inváznym potenciálom, sa naďalej zhoršuje. Súvisí to s pomerne veľkým výskytom pozemkov s neznámym alebo nevysporiadaným vlastníctvom, na ktorých nie je zabezpečovaná pravidelná starostlivosť (napr. kosenie, pastva) v súlade s druhom pozemku. Ich populácie sa rozširujú aj napriek aktivitám na ich elimináciu, lebo zásahy nie sú kvôli problematickému vlastníctvu pozemkov celoplošné a systematické. Na území sa vyskytovali druhy napríklad *Ailanthus altissima*, druhy rodu *Fallopia*, *Heracleum mantegazzianum*, *Lupinus polyphyllus*, *Robinia pseudoacacia*, druhy rodu *Solidago*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Paulownia tomentosa*.

Zoogeografické členenie

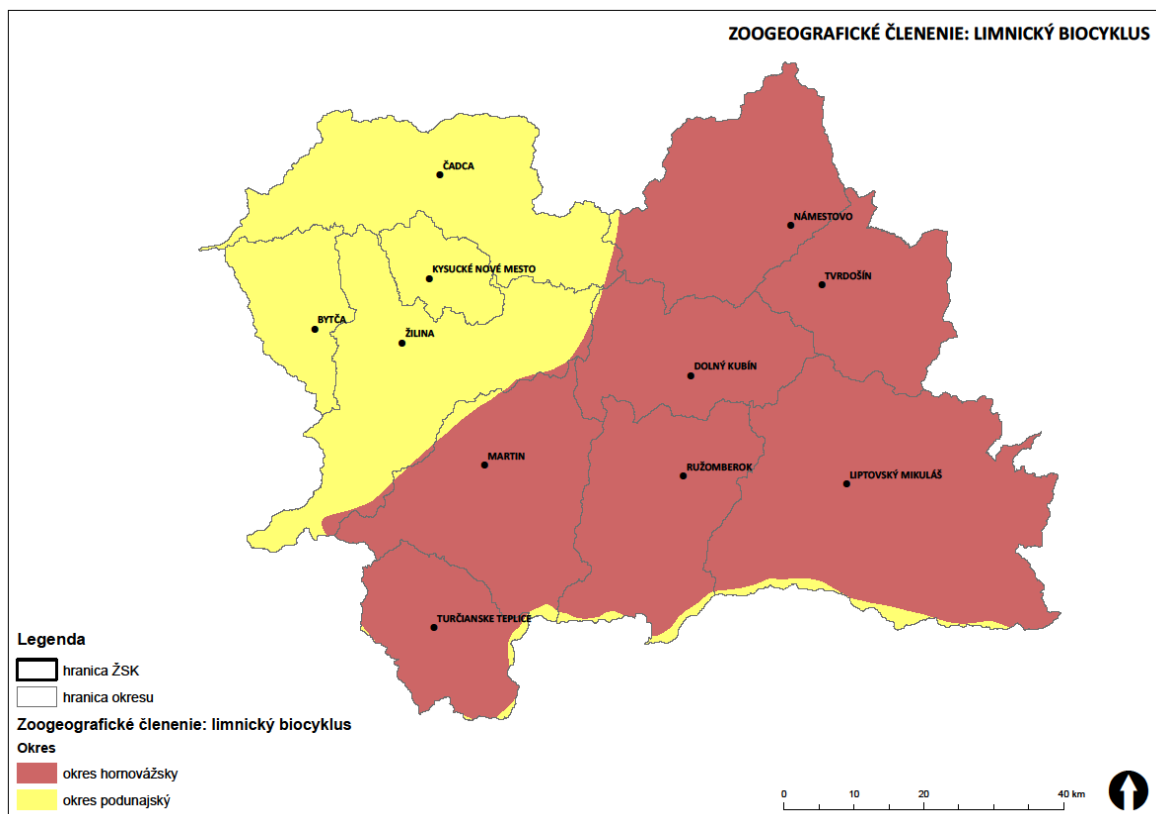
Z hľadiska zoogeografického členenia terestrického biocyklu patrí územie Slovenska do oblasti palearktiskej, podoblasti Eurosibírskej, provincie stepi, listnatých lesov a stredoeurópskych pohorí. Do záujmového územia zasahuje provincia stredoeurópskych pohorí na juhu a severe, na ňu nadväzuje provincia listnatých lesov, ktoré sú zobrazené na obrázku (Jedlička, Kalivodová, 2002).

Limnický biocyklus Slovenska patrí do euromediteránnej zoogeografickej podoblasti. Prevažná väčšina územia patrí do severopontického úseku pontokaspickej provincie. Jej vody odvádza Dunaj do Čierneho mora. V rámci tohto úseku možno rozlíšiť tri okresy: hornovážsky, podunajský a potiský. Iba malá časť územia Slovenska zasahuje do západného úseku atlantobaltickej provincie a jej vody, odvádzané Popradom a Dunajcom, patria do úmoria Baltického mora. Riešené územie spadá do pontokaspickej provincie. Severozápadnú a južnú oblasť kraja tvorí hornovážsky okres, znázornený na obrázku. Podunajský okres zasahuje do severovýchodnej, centrálnej a juhozápadnej časti kraja (Hensel, Krno, 2002).

Obr. 13 Zoogeografické členenie: Terestický biocyklus

Obr.14 Zoogeografické členenie: Limnický biocyklus

Migračné bariéry, kolízne miesta konektivity

Kritické miesta predstavujú body na križovaní migračných trás s dopravnou infraštruktúrou a tvoria významné bariéry v krajine. Ako podklad pre zhodnotenie kolíznych miest v ŽK slúžili mapové podklady vygenerované na základe výstupu z projektu TransGREEN, ktorý na pilotnom území Kysúc, Strážovských vrchov a Malej Fatry vyčlenil 20 kritických miest križovania nadregionálnych migračných trás s dopravnou infraštruktúrou (z toho 14 sa nachádza na území kraja). Ide najmä o lokality, kde je kumulatívny efekt viacerých bariér (diaľnica, cesta I. triedy, železnica, derivačný kanál a pod.).

Projekt ConnectGREEN mapoval nadregionálne migračné koridory na území karpatského oblúka (na území kraja vybratých 98 kolíznych lokalít) a boli spresnené dátami z terénu o migračných trasách na území CHKO Kysuce a Strážovské vrchy.

Všetky križovania s dopravnou infraštruktúrou v kraji sú zmapované na podklade ortofotomapy, čím vyčleňujú skutočnú líniu migrácie v teréne, sú vyznačené bodovo, hoci v skutočnosti až na niektoré bariéry (prechod popod mosty, estakády, ale aj cez most a podobne) ide o širšie úseky v desiatkach až stovkách metrov. Mapový podklad obsahuje kritické miesta konektivity (rozšírenie lokalít kritických miest na celé územie kraja), migračné bariéry (povaha križovania, hodinové frekvencie a pod.) umožňujú obmedzenú migráciu, funkčné migračné trasy križujúce komunikácie a prechodné územia s potenciálom biokoridorov, spravidla ide o križovania mimo hlavných trás spojení biocentier.

Mapový výstup obsahuje body, ktoré sú overené v teréne a majú regionálny charakter biokoridorov. Pri tvorbe územných plánov obcí a miest je potrebné, aby boli zahrnuté všetky podklady vrátane rôznych alternatívnych trasovaní, potenciálne križovania (vhodné prírodné podmienky), lokálne biokoridory a križovania s málo frekventovanými komunikáciami.

Medzi migračné bariéry na vodných tokoch patria vodné diela, hate a vysoké prahy, ktoré znižujú pohyb vodným živočíchom. Vodné diela často disponujú nefunkčnými rybovodmi alebo náhradnými migračnými koridormi.

7. KRAJINA

Starostlivosť o krajinu v nadväznosti na Európsky dohovor o krajine by mala viesť k zachovaniu a udržaniu významných a charakteristických (jedinečných) črt krajiny vyplývajúcich z jej historického dedičstva a usporiadania krajinnej štruktúry. Základným rámcom usporiadania štruktúry využívania krajiny je jej prírodná štruktúra daná prírodnými procesmi a zákonitostami formovania prírody, najmä reliéfu. Reliéf z tohto pohľadu vytvára základný a určujúci potenciál charakteristického vzhľadu krajiny.

Reálny stav krajiny je výsledkom postupných zmien pôvodnej prírodnej krajiny pod vplyvom človeka a jeho aktivít. Prírodné podmienky výrazne modifikovali aktivity človeka a ich usporiadanie v krajine. Napriek tomu priestorovú organizáciu krajiny ovplyvňovali predovšetkým spoločenské hodnoty, vychádzajúce z tradícií, kultúr a spôsobu života. To sa odrazilo v hľadaní harmónie prírodných a spoločenských hodnôt, materializovaných v štruktúre krajiny.

V území sú identifikované tri základné vizuálne typy krajiny. Vznikli zoskupením geomorfologických celkov podľa diferenciácie hodnôt potenciálnej vizuálnej exponovanosti.

Vizuálny typ kotlín a úzkych brázd je vymedzený celkami Vnútrotných Západných Karpát Turčianskou, Podtatranskou a Žilinskou kotlinou a Vonkajších Západných Karpát, a to Oravskou kotlinou, Podtatranskou brázdou a Považským podolím. Tento vizuálny typ je súčasťou koncentrácií osídlenia so štruktúrou sídelnej a poľnohospodársko-lesnej krajiny s vysokou koncentráciou osídlenia a prevahou zmiešaných a listnatých lesov. Eróznó-denundačný typ reliéfu je zastúpený prevažne kotlinovými pahorkatinami, eróznymi brázdami, rovinami a nivami. Jedná sa prevažne o mozaiku sídiel, ktoré sa striedajú s prvkami poľnohospodárskej krajiny, ktorej dominuje veľkobloková orná

pôda, menej sú zastúpené prvky trvalých trávnych porastov. Krajina je rytmicky rozčlenená viacerými prvkami využívania s prvkami nelesnej drevinovej vegetácie, vodnými tokmi a vodnými plochami. Vizuálne je tento typ krajiny otvorený a prepojený s okrajom ostatných vizuálnych typov. To znamená, že vizuálnou bariérou tohto typu je spravidla horský masív s dominujúcimi lesmi až hôľnymi polohami (Nízke Tatry, Veľká a Malá Fatra, Choč a i.) aj veľhorami (Tatry). Vhodnosť realizácie socioekonomických aktivít v časti kotlín sú vhodné: podmienky pre rozvoj intenzívnej poľnohospodárskej činnosti a urbanizmus, je možný rozvoj lúčno-pasienkárskoho hospodárstva a rekreácie a menej vhodné podmienky na ochranu prírody a rozvoj lesného hospodárstva. V časti brázd sú vhodné podmienky na rozvoj lúčno-pasienkárskoho hospodárstva, je možný rozvoj lesného hospodárstva, ochrany prírody a rekreácie a územie je nevhodné na rozvoj poľnohospodárskej činnosti a urbanizmu (obytná zástavba).

Typ vrchovín s vizuálne výrazne uzatvorenými dolinami je vymedzený celkami Vonkajších Západných Karpát. V regióne Kysúc ich predstavujú Javorníky, Turzovská vrchovina, Moravskosliezske Beskydy, Jablunkovské medzihorie a Kysucké Beskydy. Oravská vrchovina, Podbeskydská vrchovina a Podbeskydská brázda v regióne Oravy. K tomuto typu bola priradená tiež časť Súľovských vrchov zasahujúca do Žilinského samosprávneho kraja. Krajinnou matricou tohto typu krajiny je horská lúčno-pasienkárka krajina a lesná krajina s prevahou zmiešaných lesov s nižšou koncentráciou osídlenia. Erózo-denundačný typ reliéfu je zastúpený prevažne horským reliéfom. Vhodnosť realizácie socioekonomických aktivít územia: sú vhodné na rozvoj lesného, lúčno-pasienkárskoho hospodárstva a rekreáciu (turizmus). Ponúkajú možné podmienky na rozvoj extenzívneho poľnohospodárstva a rozvoj urbanizmu (menej obytnej zástavby, skôr objekty služieb na rekreáciu). Špecifikom sídelnej štruktúry tohto typu sú sídla s charakterom radových dedín pozdĺž vodných tokov a roztratené formy osídlenia ako aj krajinársky hodnotné pretrvávajúce tradičné obhospodarovanie krajiny formou úzkopásových polí.

Typ veľhornatín a hornatín s vysoko exponovanými hrebeňmi a vrcholmi pohorí. Tento typ predstavujú pohoria Vnútorných Západných Karpát Malá a Veľká Fatra, Nízke Tatry a Tatry, Chočské vrchy. K tomuto typu boli pričlenené tiež okraje pohorí zasahujúce do Žilinského kraja, a to Žiar a Kremnické vrchy. Tiež pohoria Vonkajších Západných Karpát Oravské Beskydy a Oravská Magura. Typ reprezentuje lesná, subalpínska a alpínska horská krajina s prevahou ihličnatých lesov, kosodreviny a trávinnno-bylinnými spoločenstvami takmer bez osídlenia. Erózo-denundačný typ reliéfu je zastúpený prevažne hôľným veľhorským reliéfom, glaciálno-hôľným, glaciálnym a hornatinovým reliéfom. Vhodnosť realizácie socioekonomických aktivít (upravené podľa Bezák, Izakovičová, Miklós a kol., 2010): územie vhodné na ochranu prírody a rekreáciu (turizmus), nižšie polohy svahov na extenzívny rozvoj lesného hospodárstva a lúčno-pasienkárskoho hospodárstva. Nevhodné podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva a urbanizmu.

8. CHRÁNENÉ ÚZEMIA, CHRÁNENÉ STROMY A OCHRANNÉ PÁSMA PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV, ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

Chránené územia

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny definuje ochranu prírody a krajiny (zákon o ochrane prírody a krajiny) ako obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, znížiť jej ekologickú stabilitu, ako aj odstraňovanie následkov takýchto zásahov. Legislatívnou formou tak prispieva k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvoreniu podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchrane prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Národná sieť chránených území

V kraji sa nachádzajú štyri národné parky (NP) – NP Malá Fatra, NP Veľká Fatra, Tatranský NP (TANAP), NP Nízke Tatry (NAPANT), tri chránené krajinné oblasti (CHKO) – CHKO Strážovské vrchy, CHKO Kysuce, CHKO Horná Orava a ich ochranné pásma (OP). NP a CHKO patria medzi osobitne chránené územia podľa zákona o ochrane prírody a krajiny udáva tabuľka.

Tab. 41 Národné parky v Žilinskom kraji

Názov územia	Rozloha (ha)	Rozloha OP (ha)
Národný park		
NP Malá Fatra	22 380,75	24 182,79
NP Veľká Fatra	35 906,86	24 553,83
TANAP	26 354,25	14 440,64
NAPANT	47 934,56	38 990,32

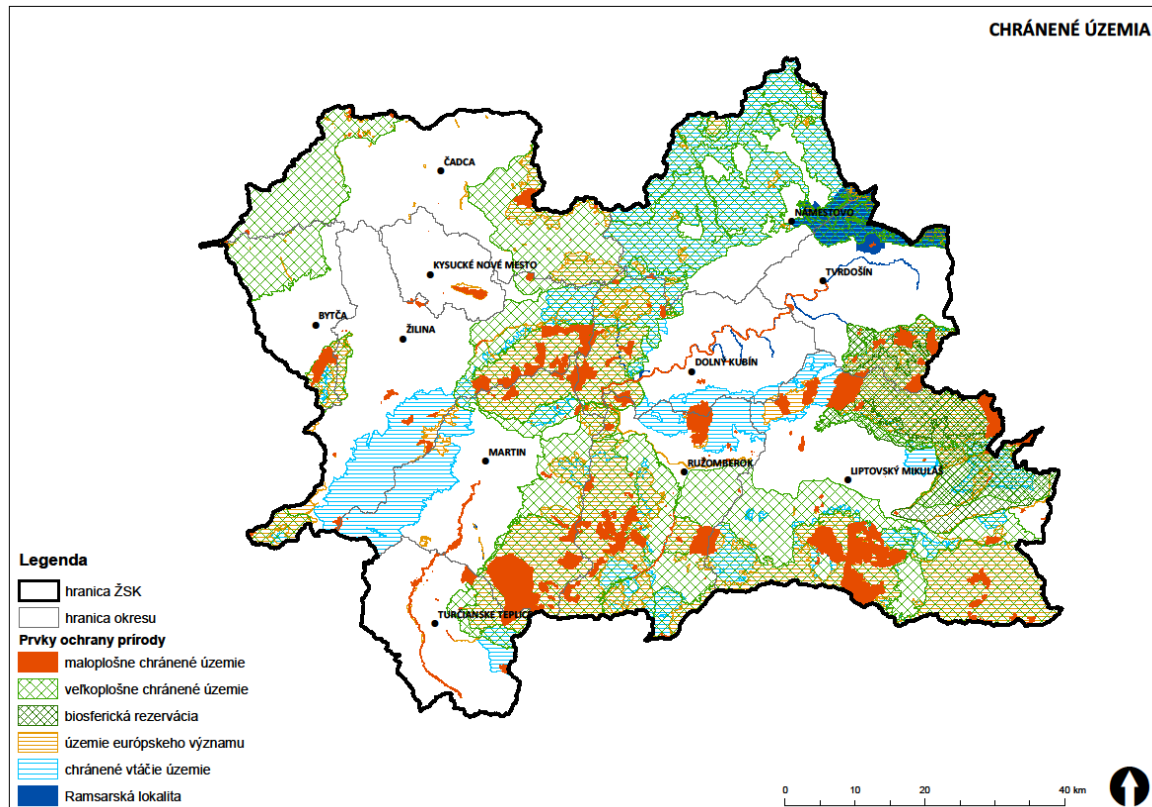
Zdroj: ŠOP SR

Tab. 42 Chránené krajinné oblasti v ŽK

Názov územia	Rozloha (ha)
Chránená krajinná oblasť	
CHKO Kysuce	51 793,28
CHKO Horná Orava	59 078,38
CHKO Strážovské vrchy	7 048,72

Zdroj: ŠOP SR

Obr. 15 Prehľad chránených území v Žilinskom kraji

Okrem štyroch veľkoplošných chránených území (VCHÚ), ktorých rozloha je 352 664,45 ha, sa v Žilinskom kraji nachádza 171 maloplošných chránených území (MCHÚ). Celková rozloha MCHÚ je 33

509,81 ha. Na nasledujúcom obtážku je znázornené plošné usporiadanie CHÚ. Prehľad MCHÚ je uvedený v prílohe č. 1 SoH.

Pralesy

V rokoch 2009 – 2015 prebehla historicky prvá komplexná priestorová inventarizácia (mapovanie) pralesov a ich zvyškov na Slovensku. V ŽK sa nachádza 24 lokalít pralesov a pralesových zvyškov.

Na ochranu pralesov na pozemkoch v správe Lesov SR, bol spracovaný návrh prírodnej rezervácie Pralesy Slovenska s celkovou výmerou 6 994 ha, z čoho je 2 673 ha pralesov a ich zvyšok a predstavujú prevažne zachovalé prirodzené lesy (<http://www.pralesy.sk/kniznica/aktuality/148-spracovali-sme-navrh-novej-prirodnej-rezervacie-pralesy-slovenska-.html>).

Podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 427/2021 z 3.11.2021, ktorým sa vyhlasujú niektoré prírodné rezervácie ako Pralesy Slovenska sa v území ŽK nachádzajú lokality pralesov a pralesových zvyškov v zóne A s piatym stupňom ochrany podľa zákona o ochrane prírody a krajiny.

Tab. 43 Prehľad novovzniknutých lokalít pralesov a lokalít pralesových zvyškov

Názov lokality	TYP MCHÚ	Rozloha (ha)
Kľak	PR Pralesy Slovenska - Kľak	27,74
Skalná	PR Pralesy Slovenska - Skalná	40,21
Steny	PR Pralesy Slovenska - Steny	27,98
Šútovská dolina	PR Pralesy Slovenska - Šútovská dolina	100,13
Magura	PR Pralesy Slovenska - Magura	9,49
Magurka	PR Pralesy Slovenska - Magurka	10,01
Maďarovo	PR Pralesy Slovenska - Maďarovo	38,68
Raková	PR Pralesy Slovenska - Raková	150
Skalná Alpa	PR Pralesy Slovenska - Skalná Alpa	314,75
Malá Smrekovica	PR Pralesy Slovenska - Malá Smrekovica	72,5
Jarabinská	PR Pralesy Slovenska - Jarabinská	78,8
Tanečnica	PR Pralesy Slovenska - Tanečnica	18,06
Čierny kameň	PR Pralesy Slovenska - Čierny kameň	140,95
Ostredok	PR Pralesy Slovenska - Ostredok	27,16
Rovne	PR Pralesy Slovenska - Rovne	26,89
Drobkov	PR Pralesy Slovenska - Drobkov	326,02
Veľká Vápenica	PR Pralesy Slovenska - Veľká Vápenica	64,75
Kolesová	PR Pralesy Slovenska - Kolesová	71,32
Nemecká	PR Pralesy Slovenska - Nemecká	34,01
Slatiny	PR Pralesy Slovenska - Slatiny	124,39
Chmelinec	PR Pralesy Slovenska - Chmelinec	316,96
Hromisko	PR Pralesy Slovenska - Hromisko	95,45
Jánošíkova kolkáreň	PR Pralesy Slovenska - Jánošíkova kolkáreň	48,94
Zadná hoľa	PR Pralesy Slovenska - Zadná hoľa	142,71

Zdroj: <http://www.pralesy.sk/kniznica/aktuality/148-spracovali-sme-navrh-novej-prirodnej-rezervacie-pralesy-slovenska-.html>

Ochrana drevín

Chránené stromy

Chránené stromy nachádzajúce sa na území Žilinského kraja sú vedené v Katalógu chránených stromov Štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody a krajiny a sú zadefinované v § 49 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Podľa § 49 ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z. „Ak ochranné pásmo nebolo vyhlásené podľa odseku 5, je ním územie okolo

chráneného stromu v plošnom priemete jeho koruny, ktorý je zväčšený o jeden a pol metra, najmenej však v okruhu 10 m od kmeňa stromu.“

Podľa evidencie v rámci Katalógu chránených stromov sa na území ŽK nachádza 127 chránených stromov.

Územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je definovaný v zákone ochrany prírody, ako celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Vymedzenie ÚSES zabezpečuje zachovanie a reprodukciu prírodného bohatstva, priaznivé pôsobenie na okolité menej stabilné časti krajiny a vytvorenie základov pre mnohostranné využívanie krajiny.

Podľa Konceptie ochrany prírody a krajiny (schválenej 24.5.2006 vládou SR uznesením č. 471) sú základné ciele premietnuté v dokumentoch ochrany prírody a krajiny, a to v Genereli nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES) schválenom Vládou Slovenskej republiky č. 319/1992 Zb., dňa 27.4.1992, v dokumentoch regionálneho (RÚSES) a miestneho systému ekologickej stability (MÚSES). V nadväznosti na tento dokument boli vypracované v rokoch 1993-1995 podľa jednotnej metodiky RÚSES pre všetky okresy Slovenska (38 okresov podľa bývalého územnosprávneho členenia). V rámci spracovávanía územnoplánovacích dokumentácií VÚC (ÚPN) Slovenska, bola zapracovaná aj koncepcia ÚSES. Schválené RÚSES boli použité ako záväzné územnoplánovacie podklady.

GNÚSES

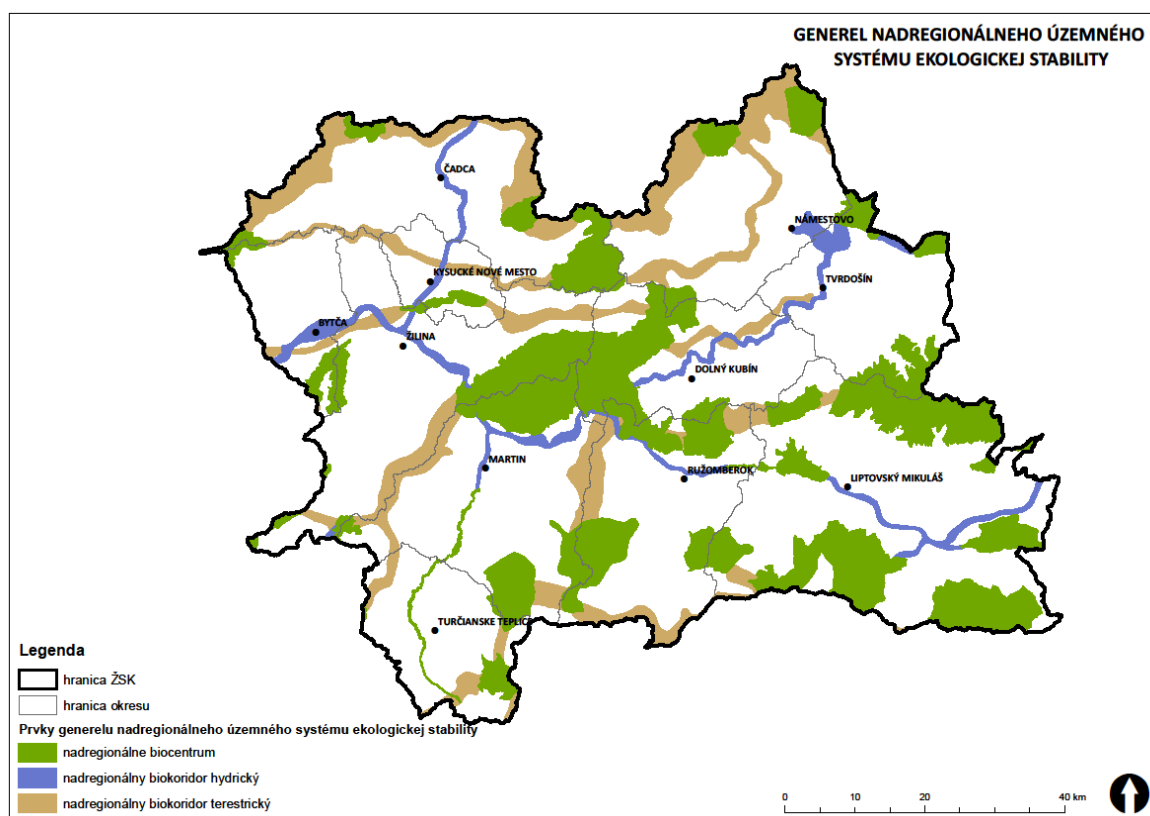
Pre RÚSES okresu je nadradeným GNÚSES, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 319/1992 Zb. V rámci Žilinského kraja v ňom boli vyčlenené prvky uvedené v tabuľke a znázornené na obrázku, ide o 2 biocentrá provinciálneho významu, 21 biocentier nadregionálneho významu, 12 terestrických nadregionálnych biokoridorov a 3 hydrické nadregionálne biokoridory.

Tab. 44 Prvky GNÚSES v Žilinskom kraji (1992)

Názov prvku	Jadrové časti (chránené územia)
PRBc Liptovské kopy	Tichá dolina, Kôprová dolina
PRBc Krivánska Fatra	Suchý, Kľačianska Magura, Prípor, Veľká Bránica, Rozsutec, Šrámková, Šútovská dolina
NRBc Súľovské skaly	Súľovské skaly
NRBc Kľak	Kľak
NRBc Vyšehrad	Vyšehrad
NRBc Turiec	Turiec, Kláštorné lúky
NRBc Veľký Javorník	Veľký Javorník
NRBc Malý Polom	Malý Polom
NRBc Rača	Veľká Rača
NRBc Pilsko	Pilsko
NRBc Babia hora	Babia hora
NRBc Sosnina	Sosnina, Jelesňa
NRBc Bielska skala	Bielska skala
NRBc Minčol	Minčol
NRBc Roháče	Roháčske plesá, Kotlový žľab, Juráňova dolina, Osobitá
NRBc Prosečné	Kvačianska dolina, Prosiecka dolina
NRBc Choč	Choč
NRBc Hôľna Fatra	Rumbáre, Skalná Alpa, Jánošíkova kolkáreň, Kundračka, Kornietová, Borišov, Madačov, Lysec
NRBc Bralná Fatra	Tlstá, Padva, Veľká Skalná

Názov prvku	Jadrové časti (chránené územia)
NRBc Salatíny	Salatín
NRBc Ďumbierske Tatry	Ďumbier, Demänovská dolina, Jánska dolina, Ohnište
NRBc Vysoké Tatry	časť Kriváňa
NRBk hydrické	Váh s prítokmi Kysuca, Orava a Turiec
NRBk terestrické	hlavné hrebene pohorí

Obr. 16 Prehľad vymedzených prvkov GNÚSES v Žilinskom kraji

RÚSES

V ŽK boli spracované a aktualizované nasledovné dokumentácie RÚSES:

- RÚSES okresu Bytča bol spracovaný v roku 2006, na jeho aktualizácii sa pracovalo v roku 2019
- RÚSES okresu Čadca bol spracovaný v roku 2013
- RÚSES okresu Dolný Kubín bol spracovaný v roku 2010
- RÚSES okresu Kysucké Nové Mesto bol spracovaný v roku 2006, na jeho aktualizácii sa pracovalo v roku 2020-2021
- RÚSES okresu Liptovský Mikuláš bol spracovaný v roku 2013
- RÚSES okresu Martin bol spracovaný v roku 2012
- RÚSES okresu Námestovo bol spracovaný v roku 1994, na jeho aktualizácii sa pracovalo v roku 2019
- RÚSES okresu Ružomberok bol spracovaný v roku 2013
- RÚSES okresu Turčianske Teplice spracovaný v roku 2013
- RÚSES okresu Tvrdošín bol spracovaný v roku 2013
- RÚSES okresu Žilina bol spracovaný v roku 2006, na jeho aktualizácii sa pracovalo v roku 2020-2021

V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad aktuálne platných prvkov RÚSES – biocentier a biokoridorov nadregionálneho a regionálneho významu.

Tab. 45 Návrh prvkov RÚSES v Žilinskom kraji

Prvok	Kód prvku	Typ prvku	Názov
provinciálne biocentrum	PRBc1	terestrické	Krivánska Fatra
	PRBc2	terestrické	Súľovské skaly
	PRBc3	terestrické	Tatry
	PRBc4	terestrické	Veľká Fatra
	PRBc5	terestrické	Vychylovka-Harvelka-Riečnica
nadregionálne biocentrum	NRBc1	terestrické	Babia hora
	NRBc2	terestrické	Ďumbierske Nízke Tatry
	NRBc3	terestrické	Flochová
	NRBc4	terestrické	Choč
	NRBc5	terestrické	Kráľovohoľské Nízke Tatry
	NRBc6	terestrické	Kľak
	NRBc7	terestrické	Ľadonhora
	NRBc8	terestrické	Malý Polom
	NRBc9	terestrické	Minčol
	NRBc10	terestrické	Pilsko
	NRBc11	terestrické	Prosečné
	NRBc12	terestrické	Sosnina
	NRBc13	terestrické	Strážov
	NRBc14	terestrické	Veľká Rača
	NRBc15	terestrické	Veľký Javorník
	NRBc16	terestrické	Vyšehrad
	NRBc17	hydričné	Oravská priehrada
	NRBc18	hydričné	Liptovská Mara
	NRBc19	hydričné	Turiec
nadregionálny biokoridor	NRBk1	terestrický	Flochová - Veľká Fatra
	NRBk2	terestrický	Hnilická Kýčera - Lúčanská Fatra
	NRBk3	terestrický	Choč - Prosečné
	NRBk4	terestrický	Jablunkovské medzihorie
	NRBk5	terestrický	Javorníky
	NRBk6	terestrický	Kľak - Hnilická Kýčera
	NRBk7	terestrický	Kľak - Sokol
	NRBk8	terestrický	Kremnické vrchy
	NRBk9	terestrický	Kysucké Beskydy
	NRBk10	terestrický	Kysucká vrchovina
	NRBk11	terestrický	Lúčanská Fatra - Krivánska Fatra
	NRBk12	terestrický	Lutiša - Vychylovka-Harvelka-Riečnica
	NRBk13	terestrický	Krivánska Fatra - Závrivské lazy
	NRBk14	terestrický	Minčol - Oravská priehrada
	NRBk15	terestrický	Moravsko-sliezske Beskydy
	NRBk16	terestrický	Nízke Tatry
	NRBk17	terestrický	Pilsko - Babia hora
	NRBk18	terestrický	Prosečné - Tatry
	NRBk19	terestrický	Sokol - Vyšehrad
	NRBk20	terestrický	Strážov - Kľak
	NRBk21	terestrický	Súľovské skaly - Strážov
	NRBk22	terestrický	Šíp - Choč
	NRBk23	terestrický	Veľká Fatra - Šíp
	NRBk24	terestrický	Veľká Rača - Pilsko

Územný plán regiónu Žilinského kraja
Správa o hodnotení strategického dokumentu

Prvok	Kód prvku	Typ prvku	Názov
	NRBk25	terestrický	Veľký Javorník - Malý Polom
	NRBk26	terestrický	Vychylovka-Harvelka-Riečnica - Minčol
	NRBk27	terestrický	Žiar
	NRBk1	hydrický	Váh
	NRBk2	hydrický	Kysuca
	NRBk3	hydrický	Orava
	NRBk4	hydrický	Turiec
regionálne biocentrum	RBc1	terestrické	Bielska skala
	RBc2	terestrické	Buková
	RBc3	terestrické	Háj
	RBc4	terestrické	Hnilická Kýčera
	RBc5	terestrické	Hriadky
	RBc6	terestrické	Hybická tiesňava
	RBc7	terestrické	Javorské
	RBc8	terestrické	Jurčová-Páleniská
	RBc9	terestrické	Katova skala
	RBc10	terestrické	Koleňová
	RBc11	terestrické	Kozie chrbty
	RBc12	terestrické	Kozol
	RBc13	terestrické	Lúčanská Fatra
	RBc14	terestrické	Lutiša
	RBc15	terestrické	Lomnianska hoľa
	RBc16	terestrické	Magura
	RBc17	terestrické	Machy
	RBc18	terestrické	Skalka
	RBc19	terestrické	Skorušina
	RBc20	terestrické	Slaná voda
	RBc21	terestrické	Slnečné skaly
	RBc22	terestrické	Sokol
	RBc23	terestrické	Suchý vrch-Petrovická Kýčera-Dlhé
	RBc24	terestrické	Šíp
	RBc25	terestrické	Trsteník
	RBc26	terestrické	Vahanov
	RBc27	terestrické	Vrchová
	RBc28	terestrické	Zarúbaná Kýčera
	RBc29	terestrické	Zázrivské lazy
	RBc30	terestrické	Zvolen
regionálny biokoridor	RBk1	terestrický	Baba - Žibrid
	RBk2	terestrický	Babia hora - Slaná voda
	RBk3	terestrický	Biely vrch - Krivánska Fatra
	RBk4	terestrický	Buková - Zarúbaná Kýčera
	RBk5	terestrický	Ďumbierske Nízke Tatry - Háj
	RBk6	terestrický	Ďumbierske Nízke Tatry - Machy
	RBk7	terestrický	Hnilická Kýčera - Sokol
	RBk8	terestrický	Hybická tiesňava - Machy
	RBk9	terestrický	Choč - Háj
	RBk10	terestrický	Chotárny kopec - Javorské
	RBk11	terestrický	Javorské - Veľká Rača
	RBk12	terestrický	Kazická Kýčera - Ľadonhora
	RBk13	terestrický	Kozol - Lúčanská Fatra
	RBk14	terestrický	Kremnické vrchy - Flochová
	RBk15	terestrický	Ľadonhora - Obelec

Územný plán regiónu Žilinského kraja
Správa o hodnotení strategického dokumentu

Prvok	Kód prvku	Typ prvku	Názov
	RBk16	terestrický	Lomnianska hoľa - Biela Orava
	RBk17	terestrický	Lutiša - Veľká Rača
	RBk18	terestrický	Minčol - Lomnianska hoľa
	RBk19	terestrický	Minčol - Skalka
	RBk20	terestrický	Minčol - Zázrivské lazy
	RBk21	terestrický	Pilsko - Vahanov
	RBk22	terestrický	Sádocký vrch - Kľak
	RBk23	terestrický	Skorušina - Magura
	RBk24	terestrický	Slnečné skaly - Kozol
	RBk25	terestrický	Sokol - Turiec
	RBk26	terestrický	Suchý vrch-Petrovická Kýčera-Dlhé - Čemerka
	RBk27	terestrický	Súľovské skaly - Slnečné skaly
	RBk28	terestrický	Tatry - Kozie chrbty
	RBk29	terestrický	Tatry - Magura
	RBk30	terestrický	Tatry - Machy
	RBk31	terestrický	Tatry - Skorušina
	RBk32	terestrický	Turiec - Veľká Fatra
	RBk33	terestrický	Úšust - Kolenová
	RBk35	terestrický	Vahanov - Oravská priehrada
	RBk34	terestrický	Vahanov - Veselianka
	RBk36	terestrický	Veľká Fatra - Ďumbierske Nízke Tatry
	RBk37	terestrický	Veľká Fatra - Krivánska Fatra
	RBk38	terestrický	Veľká Fatra - Ostré
	RBk39	terestrický	Vrchová - Suchý vrch-Petrovická Kýčera-Dlhé
	RBk40	terestrický	Vrchriea - Kysuca
	RBk41	terestrický	Vychylovka-Harvelka-Riečnica - Veľká Rača
	RBk42	terestrický	Zarúbaná Kýčera - Kraviarska
	RBk43	terestrický	Zvolen - Ďumbierske Nízke Tatry
	RBk44	terestrický	Zvolen - Veľká Fatra
	RBk1	hydrický	Belá
	RBk2	hydrický	Biela Orava
	RBk3	hydrický	Blatnický potok
	RBk4	hydrický	Boca
	RBk5	hydrický	Bystrica
	RBk6	hydrický	Čierňanka
	RBk7	hydrický	Demänovka
	RBk8	hydrický	Hybica
	RBk9	hydrický	Jalovčanka
	RBk10	hydrický	Jelešňa
	RBk11	hydrický	Kantorský potok
	RBk12	hydrický	Klubinský potok
	RBk13	hydrický	Kysuca
	RBk14	hydrický	Mútňanka
	RBk15	hydrický	Oravica
	RBk16	hydrický	Petrovička
	RBk17	hydrický	Polhoranka
	RBk18	hydrický	Predmieranka
	RBk19	hydrický	Rajčanka
	RBk20	hydrický	Revúca
	RBk21	hydrický	Rovnianska
	RBk22	hydrický	Studený potok
	RBk23	hydrický	Suchý potok

Prvok	Kód prvku	Typ prvku	Názov
	RBk24	hydrický	Teplica
	RBk25	hydrický	Trstená
	RBk26	hydrický	Varínka
	RBk27	hydrický	Veselianka
	RBk28	hydrický	Vríca

RÚSES Územného plánu VÚC ŽK

Prvky a kostra RÚSES bola pre územný plán Žilinského kraja spracovaná v návrhu z roku 1998, predmet doterajších zmien a doplnkov neriešil ich revíziu. Ako podklad na jeho vypracovanie slúžil GNÚSES, návrh národnej ekologickej siete (NECONET, vrátane európsky významných prvkov) z roku 1996 a pôvodné RÚSES pre vybrané okresy, ktoré boli spracované v rokoch 1993 – 1995.

Územnoplánovacia dokumentácia kraja preberá nadradenú ÚPD, ktorá rešpektuje nadregionálne prvky a musí ich zahrnúť do návrhu. Pre regionálny územný systém stability kraja je nadradeným a záväzným GNÚSES. Aktualizácia prebehla v roku 2000 a GNÚSES bol zahrnutý do Koncepce územného rozvoja Slovenska z roku 2001.

Európska sústava chránených území Natura 2000

Natura 2000 je sieť území členských krajín Európskej únie, ktoré boli vymedzené z dôvodu zachovania a ochrany prírodného dedičstva – ohrozených druhov a biotopov Európy.

Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ:

1. smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch - Habitats Directive),

- osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: Územia Európskeho významu (ÚEV),

2. smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 2009/147/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtákoch - Birds Directive),

- osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: Chránené vtáčie územia (CHVÚ). Pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území (<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=3&lang=sk>).

Prehľad ÚEV a CHVÚ v ŽK uvádza nasledovná tabuľka.

Tab. 46 Územia európskeho významu v Žilinskom kraji

Kód lokality	Názov lokality	Útvar ŠOP SR
SKUEV0057	Rašeliniská Oravskej kotliny	Správa CHKO Horná Orava
SKUEV0185	Pramene Hruštinky	
SKUEV0187	Rašeliniská Oravských Beskýd	
SKUEV0188	Pilsko	
SKUEV0189	Babia hora	
SKUEV0190	Slaná voda	
SKUEV0191	Rašeliniská Bielej Oravy	
SKUEV0193	Zimník	
SKUEV0222	Jelešňa	
SKUEV0243	Orava	

Územný plán regiónu Žilinského kraja
Správa o hodnotení strategického dokumentu

Kód lokality	Názov lokality	Útvar ŠOP SR
SKUEV0304	Oravská vodná nádrž	
SKUEV0658	Ústie Bielej Oravy	
SKUEV0659	Koleňová	
SKUEV0660	Macangov Beskyd	
SKUEV0661	Hruštínska hoľa	
SKUEV0662	Vasíľovská hoľa	
SKUEV0826	Lomnianska hoľa	
SKUEV0828	Vahanov	
SKUEV0963	Osadská	
SKUEV0964	Lesnianska hoľa	
SKUEV2222	Jelešňa	
SKUEV2304	Oravská vodná nádrž	
SKUEV0101	Klokočovské rašeliniská	Správa CHKO Kysuce
SKUEV0288	Kysucké Beskydy	
SKUEV0289	Chmúra	
SKUEV0642	Javornický hrebeň	
SKUEV0643	Ráztocké penovcové pramenisko	
SKUEV0644	Petrovička	
SKUEV0647	Bystrické síhly	
SKUEV0648	Príslop	
SKUEV0655	Predmieranka	Správa CHKO Kysuce
SKUEV0657	Malý Polom	
SKUEV0671	Olešnianske rašeliniská	
SKUEV0777	Starobystrické prenovcové pr	
SKUEV0830	Polesie	
SKUEV0831	Zemanovská síhla	
SKUEV0832	Alúvium Markovho potoka	
SKUEV0833	Sútok Kysuce s Bystricou	
SKUEV0834	Ľadonhora	
SKUEV0835	Stredný tok Bystrice	
SKUEV0836	Zákopčianske lúky	
SKUEV0838	Rakovsko-milošovské rašeliniská	
SKUEV0839	Kolárovičské lúky	
SKUEV2101	Klokočovské rašeliniská	
SKUEV2288	Kysucké Beskydy	
SKUEV0221	Varínka	Správa NP Malá Fatra
SKUEV0239	Kozol	
SKUEV0240	Kľak	
SKUEV0251	Zázrivské lazy	
SKUEV0252	Malá Fatra	
SKUEV0254	Močiar	
SKUEV0255	Šujské rašelinisko	
SKUEV0663	Šíp	
SKUEV0664	Uhoľníky	
SKUEV0665	Strečnianske meandre Váhu	

Územný plán regiónu Žilinského kraja
Správa o hodnotení strategického dokumentu

Kód lokality	Názov lokality	Útvar ŠOP SR
SKUEV0667	Slnčné skaly	Správa NAPANT
SKUEV2240	Kľak	
SKUEV0058	Tlstá	
SKUEV0059	Jelšie	
SKUEV0060	Chraste	
SKUEV0061	Demänovská slatina	
SKUEV0150	Červený grúň	
SKUEV0152	Sliačske travertíny	
SKUEV0197	Salatín	
SKUEV0198	Zvolen	
SKUEV0296	Turková	
SKUEV0300	Skríbňovo	
SKUEV0302	Ďumbierske Tatry	
SKUEV0310	Kráľovohoľské Tatry	
SKUEV1059	Jelšie	
SKUEV1152	Sliačske travertíny	
SKUEV1197	Salatín	
SKUEV1310	Kráľovohoľské Tatry	
SKUEV0141	Belá	Správa TANAP
SKUEV0142	Hybica	
SKUEV0143	Biely Váh	
SKUEV0145	Medzi bormi	
SKUEV0192	Prosečné	
SKUEV0194	Hybická tiesňava	
SKUEV0228	Švihrová	
SKUEV0253	Váh	
SKUEV0305	Choč	
SKUEV0306	Pod Suchým hrádkom	
SKUEV0307	Tatry	
SKUEV0308	Machy	
SKUEV0241	Svrčinník	Správa CHKO Poľana
SKUEV0244	Harmanecký Hlboký jarok	Správa CHKO Strážovské vrchy
SKUEV0256	Strážovské vrchy	
SKUEV0885	Meandre Rajčanky	Správa NP Veľká Fatra
SKUEV0147	Žarnovica	
SKUEV0164	Revúca	
SKUEV0238	Veľká Fatra	
SKUEV0381	Dielnice	
SKUEV0382	Turiec a Blatnický potok	
SKUEV0930	Lúčanská Fatra	
SKUEV0960	Niva Turca	

Zdroj: <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=4&do=search>

Tab. 47 Chránené vtáčie územia v ŽK

Kód lokality	Názov lokality	Útvar ŠOP SR
SKCHVU008	Horná Orava	CHKO Horná Orava
SKCHVU013	Malá Fatra	NP Malá Fatra
SKCHVU033	Veľká Fatra	NP Nízke Tatry
SKCHVU018	Nízke Tatry	NP Nízke Tatry
SKCHVU028	Strážovské vrchy	CHKO Strážovské vrchy
SKCHVU030	Tatry	TANAP
SKCHVU050	Chočské vrchy	TANAP

Zdroj: <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=20&do=search>

Chránené územia podľa medzinárodných dohovorov

Ramsarské lokality

Dohovor o mokradiach majúci medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarský dohovor) bol podpísaný 2. februára 1971 v Ramsare (Irán) a do platnosti vstúpil v roku 1975. Slovenská republika pristúpila k Ramsarskému dohovoru 2. júla 1990. Do zoznamu sú zaraďované mokrade, ktoré spĺňajú medzinárodné kritériá z hľadiska ekológie, botaniky, zoológie, limnológie alebo hydrológie. Slovenská republika doposiaľ zapísala do Zoznamu mokradí medzinárodného významu 14 území, tzv. ramsarských lokalít, z toho 4 sa nachádzajú na území ŽK:

- Mokrade Turca (okres: Martin, Turčianske Teplice, rozloha: 466,89 ha),
- Rieka Orava a jej prítoky (okres: Dolný Kubín, Tvrdošín; rozloha: 865 ha),
- Mokrade Oravskej kotliny (okres: Námestovo, Tvrdošín; rozloha: 9 264 ha),
- Jaskyne Demänovskej doliny (okres: Liptovský Mikuláš; rozloha: 1 448 ha).

Národne významné mokrade

Sú to mokrade významom presahujúce jeden okres (tabuľka), kraj alebo geomorfologický celok, lokality charakteristické pre Slovensko z hľadiska botanického, zoologického, limnologického alebo hydrologického, najmä prírodné a prírode blízke mokrade charakteristické pre väčší biogeografický celok (napr. Západné Karpaty). Do tejto kategórie patria tiež mokrade s podstatnou úlohou hydrologickou, biologickou alebo ekologickou v prirodzenom fungovaní veľkého povodia. Patria sem aj špecifické typy mokradí, vzácne alebo neobvyklé na území Slovenska.

Tab. 48 Prehľad národne významných mokradí v Žilinskom kraji

Názov mokrade	Plocha m ²	Obec	Kategória
Okres Dolný Kubín			
Puchmajerovej jazierko	25 000	Dolný Kubín	N
Okres Liptovský Mikuláš			
Ústie Demänovskej doliny	4 000	Liptovský Mikuláš	N
Okres Martin			
Kláštorské lúky	859 915	Kláštor pod Znievom	N
Blatničanka (4,7 km + 1,6 km úsek)	230 000	Blatnica, Ďanová, Rakovo, Príbovce	N
Blatnická dolina	80 000	Blatnica	N
Selenec – alúvium potoka po Padvu	30 000	Blatnica	N
Konské 1 – JJV od Konského	20 000	Podhradie	N
Okres Námestovo			
Rabčické bory	300 000	Rabčice	N
Klinské rašelinisko	150 739	Klin	N
Beňadovské rašelinisko	119 851	Beňadovo, Breza	N
Za Vahanovom	65 000	Oravské Veselé, Námestovo	N

Názov mokrade	Plocha m ²	Obec	Kategória
Okres Ružomberok			
Močiar, asi 2 km S od Stankovian	81 578	Stankovany	N
Rojkovské rašelinisko	28 807	Stankovany	N
Travertínové terasy - Bukovinka	18 000	Ružomberok	N
Okres Turčianske Teplice			
Hlíšna studňa	120 000	Mošovce	N
Rakšianske rašelinisko	55 310	Rakša	N
Rybníky - Mošovce	40 000	Mošovce	N
Kaltwasser –SV od obce Turček	29 590	Turček	N
Ivančinské močiare	27 497	Ivančina, Slovenské Pravno	N
Okres Tvrdošín			
Jelešňa – vodný tok	245 000	Suchá Hora, Hladovka, Liesek, Trstenná	N
Okres Žilina			
Šujské rašelinisko	108 000	Rajecká Lesná	N

Zdroj: <http://www.sopsr.sk/cinnost/biotopy/mokrade/MokrSlov/prehladokresy.htm>

Vysvetlivky:

Kategória N – národné významné mokrade

Medzivládny program Človek a biosféra

Medzivládny program Človek a biosféra (Man and the Biosphere - MAB) bol vyhlásený v roku 1971 ako nástupný program Medzinárodného biologického programu. Tento svojou povahou vedecký, interdisciplinárny program, pôvodne rozdelený do štrnástich nosných projektov, je zameraný na štúdium vzájomných vzťahov medzi človekom a prostredím, ale zahŕňa i vzdelávacie a informačné aktivity, aktuálnu problematiku integrovanej ochrany zdrojov biosféry a racionálne využívanie prírodných zdrojov.

Biosférické rezervácie vyhlasuje svetová organizácia UNESCO v rámci programu „Človek a biosféra“ (Man and Biosphere) a ich cieľom je skúmať vzťahy medzi človekom a prírodou a napomáhať trvalo udržateľnému životu a rozvoju. Za biosférické rezervácie (BR) na Slovensku boli k novembru 2014 uznané 4 lokality: Slovenský kras (1977), Poľana (1990), Východné Karpaty (1998) a Vysoké Tatry (1992).

Biosférická rezervácia Tatry

BR Tatry sa nachádza v severnej časti Slovenskej republiky. Územie pokrýva dva národné parky na oboch stranách hranice medzi Poľskom a Slovenskom. Slovenskú časť predstavuje TANAP, ktorý z poľskej strany susedí so súčasným Tatrzański Park Narodowy. BR Tatry bola schválená Programom UNESCO pre človeka a biosféru v roku 1993. Celková rozloha slovenskej časti BR Tatry predstavuje 101 819,05 ha (<https://www.sopsr.sk/web/?cl=1601>).

9. OBYVATEĽSTVO

Vývoj celkového počtu obyvateľov, rovnako ako v celej Slovenskej republike, tak i v jej jednotlivých krajoch, charakterizuje znižovanie prirodzeného prírastku. V niektorých regiónoch SR celkový počet obyvateľov negatívne ovplyvňuje i záporné migračné saldo. Tak tomu je i v Žilinskom kraji. Okrem poklesu prirodzeného prírastku sa v niektorých rokoch objavuje i záporná migrácia. V porovnaní s inými kraji nie je z tohto pohľadu situácia v Žilinskom kraji najhoršia. Sú kraje so záporným prirodzeným prírastkom i väčším záporným migračným saldom.

V Žilinskom kraji bolo k 31.12.2021 registrovaných 689 525 obyvateľov, z toho 339 564 mužov a 349 961 žien. Z dlhodobého hľadiska, môžeme pri vývoji počtu obyvateľov v ŽK konštatovať dve značné výchyľky. K prudkému nárastu prirodzeného prírastku obyvateľstva došlo v období rokov 2007

– 2009 a následne v roku 2011. Po tomto roku nasledovali už len mierne odchýlky tohto ukazovateľa. Celkový prírastok obyvateľstva je ovplyvňovaný predovšetkým vývojom prirodzeného prírastku, nakoľko vývoj migračného salda ukazuje ustálenejší vývoj.

V nasledujúcej tabuľke môžeme vidieť vývoj celkového počtu obyvateľov. Vo vybraných rokoch počas takmer tridsaťročného obdobia sa počet obyvateľov v Žilinskom kraji výraznejšie nezmenil. Pri porovnávaní počtu obyvateľov v roku 1993 a v roku 2021 predstavuje celkový prírastok + 5 991 obyvateľov, čo je v porovnaní s ostatnými krajinami nepatrný prírastok.

Tab. 49 Vývoj počtu obyvateľov

Územie	Rok				
	1993	2001	2011	2021	+/-
Slovenská republika	5 361 116	5 402 715	5 404 322	5 434 712	+73 596
Bratislavský kraj	614 428	617 310	606 537	723 714	+109 286
Trnavský kraj	548 718	551 358	555 509	565 296	+12751
Trenčiansky kraj	608 481	607 739	594 186	573 699	-42 782
Nitriansky kraj	723 897	712 860	689 564	673 547	-50 350
Žilinský kraj	683 534	694 148	689 601	689 525	+5 991
Banskobystrický kraj	669 629	660 880	660 128	620 986	-48 643
Prešovský kraj	761 282	789 924	815 806	807 657	+46 375
Košický kraj	751 147	768 496	792 991	780 288	+29 141

Zdroj: ŠÚ SR, 2022

Vysvetlivky:

+/- rozdiel v počte obyvateľov v roku 1993 a v roku 2021

V roku 2021 predstavoval v Žilinskom kraji prirodzený prírastok (-1689) - ovplyvnil celkový prírastok (-2088 obyvateľov), nakoľko migračné bolo -399 obyvateľov. Podľa veľkosti prírastku počtu obyvateľov prirodzenou menou za rok 2021 v rámci krajov SR prináležalo Žilinskému kraju 3. miesto. Podľa migračného salda prírastok zaznamenali 3 kraje, a to Bratislavský, Trnavský a Nitriansky. V roku 2021 sa Žilinský kraj zaradil medzi kraje so záporným migračným saldom. Podľa celkového prírastku/úbytku patril Žilinský kraj v roku 2021 ku krajom s mínusovými hodnotami.

Zmeny vekovej štruktúry, a to najmä znižovanie podielu detskej zložky majú za následok demografické starnutie obyvateľov kraja. V roku 2021 v Žilinskom kraji tvorilo obyvateľstvo predproduktívneho veku (0 – 14 roční) len 16,02 %. Podiel obyvateľov v produktívnom veku (15 - 64) predstavuje 67,37 % a v poproduktívnej vekovej skupine (65+) predstavoval podiel 16,61 %.

Priemerný vek obyvateľa Slovenskej republiky v r. 2021 predstavoval 41,39 roka. Žilinský kraj s priemerným vekom 40,91 roka je tretím najmladším (za Košickým a Prešovským) krajom v rámci krajov v Slovenskej republike.

Znižovanie prirodzeného prírastku, nárast počtu obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku, predlžovanie ľudského života, sú časťou významnejších ukazovateľov, na základe ktorých sa dá predpokladať, že demografický vývoj v riešenom území bude v období najbližších rokov i naďalej determinovaný starnutím populácie.

Zdravotný stav obyvateľov Slovenska vrátane obyvateľov územia Žilinského kraja významne ovplyvňuje životný štýl, zhoršená kvalita životného prostredia v niektorých regiónoch, nezamestnanosť, sociálna situácia a nevhodné bytové podmienky časti populácie, dostupnosť a úroveň zdravotníckych zariadení a služieb, a i. Syntetickým ukazovateľom úrovne životných podmienok obyvateľstva a úmrtnostných pomerov je stredná dĺžka života, t. j. nádej na dožitie. Po roku 1991 pokles celkovej úmrtnosti, ale najmä dojčenskej a novorodeneckej sa prejavil v predĺžení strednej dĺžky života pri narodení. V roku 2020 dosiahla v SR stredná dĺžka života žien pri narodení hodnotu 80,17 roka a stredná dĺžka života mužov pri narodení 73,47 roka. Významným trendom je

znižovanie rozdielu hodnôt strednej dĺžky života pri narodení medzi pohlaviami. V roku 2010 bol rozdiel medzi pohlaviami 7,2 roka, do roku 2021 poklesol na 6,7 roka. V Žilinskom kraji dosiahla stredná dĺžka života žien pri narodení hodnotu 81,07 roka a u mužov hodnotu 73,30 roka. Rozdiel medzi pohlaviami predstavoval 7,77 roka, čo je viac ako celoslovenský priemer.

K základným charakteristikám zdravotného stavu obyvateľstva, odrážajúcich ekonomické, kultúrne, životné a pracovné podmienky patrí aj úmrtnosť – mortalita. Výška ukazovateľov celkovej úmrtnosti závisí však nielen od uvedených podmienok, ale ju bezprostredne ovplyvňuje veková štruktúra obyvateľov. Pre väčšinu riešeného územia je už príznačné starnutie obyvateľstva – vyššie zastúpenie obyvateľstva v produktívnom, ale najmä v poproduktívnom veku. V Žilinskom kraji zomrelo v r. 2021 spolu 8940 obyvateľov (úmrtnosť 12,95 ‰). Úmrtnosť za SR za rok 2021 predstavovala 13,51 ‰. Vo výške hrubej miery úmrtnosti podľa krajov sa Žilinský kraj zaradil na 3. miesto za Prešovský a Bratislavský kraj. Je potrebné uviesť, že v roku 2021 sa prejavil vplyv úmrtnosti z pandémie COVID-19. Z porovnania štatistík za dlhšie obdobie je zrejmé, že v štruktúre úmrtnosti podľa príčin smrti nedochádza v posledných rokoch v SR k podstatným zmenám. Päť najčastejších príčin smrti: kardiovaskulárne ochorenia, zhubné nádory, vonkajšie príčiny (poranenia, otravy, vraždy, samovraždy a pod.), choroby dýchacej sústavy a ochorenia tráviacej sústavy, majú za následok cca 90 - 95 % všetkých úmrtí.

V roku 2020 zomrelo v Slovenskej republike 59 089 obyvateľov z toho na nádorové ochorenia 25,70%, choroby obehovej sústavy 49,81 %, dýchacej 6,94 % a tráviacej sústavy 5,29 % a v dôsledku vonkajších príčin 4,4 %, čo spolu predstavovalo 92,14 % všetkých úmrtí.

V roku 2020 zomrelo v Žilinskom kraji celkom 7 342 obyvateľov. V dôsledku nádorových ochorení 1 604 obyvateľov (čo je 23,2 % zo všetkých úmrtí), v dôsledku chorôb obehovej sústavy 3 503 obyvateľov čo je 50,7 % zo všetkých úmrtí), na dýchacie ochorenia 501 obyvateľov čo je 7,2 % zo všetkých úmrtí), v dôsledku chorôb tráviacej sústavy 385 obyvateľov (čo je 5,6 % zo všetkých úmrtí), a na vonkajšie zavinenia 316 obyvateľov (čo je 4,6 % zo všetkých úmrtí). Uvedené úmrtia v roku 2020 v Žilinskom kraji predstavovali celkom 91,3 % vo vzťahu k celkovému počtu úmrtí. Zostávajúce percentá úmrtí pripadajú na iné diagnózy (Zdroj: www.nczisk.sk, Zdravotnícka ročenka 2020).

Na základe v texte uvádzaných údajov získaných z dostupných zdrojov (z webových stránok NCZI, ŠÚSR, Výskumného ústavu demografického, ako aj z nimi vydávaných publikácií, SAŽP,...) je možné usudzovať, že zdravotný stav obyvateľov Žilinského kraja nie je zásadne odlišný od ostatného územia SR. Zvyšujúce sa dožívania obyvateľov a zároveň zdravotné obmedzenia vo veku 65+ rokov a narastajúca prevalencia chronických ochorení, budú vytvárať tlak na efektívnejšiu primárnu zdravotnú starostlivosť. V nasledujúcich rokoch dôjde k výraznému nárastu populácie seniorov, čo predpokladá zvýšenú zdravotnú a sociálnu starostlivosť z dôvodu vekom podmienenej znižujúcej sa miery sebestačnosti jedinca.

Hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov v priemere za veľké či menšie územné celky je však pomerne zložité, pretože zdravie nie je iba neprítomnosť choroby. Zdravotný stav je výslednicou fyzického, psychického a sociálneho zdravia. Podľa viacerých zdrojov má rozhodujúci vplyv životný štýl a správanie, nasledované životným prostredím, genetickými a biologickými faktormi a zdravotníckymi službami. Nevhodné životné podmienky spôsobené okrem iného primárnym alebo sekundárnym znečistením zložiek životného prostredia hlukom, fyzikálnymi faktormi, negatívnymi prírodnými alebo umelými javmi, predstavujú riziko pre zdravie človeka pri dlhodobej alebo krátkodobej expozícii. Tieto riziká kladú nové výzvy pre zlepšenie zdravia cez efektívne environmentálne zdravotné intervencie ako aj redukovanie zdravotných rizík zo životného prostredia. Na druhej strane pozitívne životné podmienky pomáhajú ľudskému zdraviu vyrovnať sa s požiadavkami každodenného života.

Sociálna infraštruktúra

V rámci sociálnej infraštruktúry sú v koncepte ÚPN-R Žilinského kraja spracovávané najmä tri základné zložky - školstvo, sociálna starostlivosť a zdravotníctvo a taktiež sú vyhodnotené aj súčasné podmienky a trendy rozvoja starostlivosti o duševnú a telesnú kultúru.

Školstvo

Oblasť školstva sa skladá z rozsiahlej siete škôl a školských zariadení. Základné školy na území ŽK sú pomerne rovnomerne rozmiestnené. V zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského kraja sa nenachádza žiadna základná škola. Na území Žilinského kraja sa v šk. r. 2019/2020 nachádza celkovo 254 základných škôl. V nich k 15.9. 2019 študovalo 59963 žiakov (v šk. roku 2009/2010 to bolo 59494, čo je približne o 470 žiakov menej). Celkový počet tried základných škôl bol 3182 (v šk. roku 2009/2010 bol 3044). Z analýzy počtu žiakov pripadajúcich na jednu triedu vyplýva, že priemerná obložnosť triedy vo všetkých základných školách na území ŽK v šk. r. 2019/2020 je 18,8 žiakov (celoslovenský priemer je 18,9).

Žilinský samosprávny kraj podľa § 9 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v rámci preneseného výkonu štátnej správy je zriaďovateľom stredných škôl. Sústavu stredných škôl v zmysle § 32 školského zákona tvoria gymnáziá, stredné odborné školy a konzervatóriá. Žilinský samosprávny kraj pri výkone samosprávy zriaďuje aj jazykové školy, školské internáty, zariadenia školského stravovania, školy prírody a krajské centrum voľného času. Sústavu stredných škôl Žilinskom kraja tvorí (k 15. 09. 2019):

- 29 gymnázií, v ktorých študuje 9802 žiakov,
- 57 stredných odborných škôl vrátane spojených škôl (17 970 žiakov)
- Konzervatóriá – 2, v ktorých študuje 274 žiakov
- Špeciálne stredné školy – 16, v ktorých študuje 439 žiakov

ÚPN R ŽK definuje strategický cieľ pre gymnáziá: kvalitným výchovno-vzdelávacím procesom v gymnáziách dosiahnuť čo najvyššie parametre v merateľných a porovnateľných kritériách hodnotenia kvality škôl, ktoré budú zabezpečovať kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci a zároveň tento proces bude intenzívne prepojený s univerzitným prostredím. Pre stredné školy: vytvárať systém odborného vzdelávania a prípravy smerujúci k vzdelávaniu a príprave žiakov stredných odborných škôl a dospelých záujemcov o ďalšie vzdelávanie na úspešné uplatnenie sa na trhu práce prostredníctvom rozvíjania kľúčových kompetencií, formovaním vzťahu k spoločnosti, rozvíjaním praktickej výučby s orientáciou na potreby trhu práce a dôrazom na systém duálneho vzdelávania.

Na území ŽK sa nachádzajú vysoké školy: Žilinská univerzita v Žiline, Katolícka univerzita v Ružomberku, Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika a Jesseniova lekárska fakulta.

Celkovo na Žilinskej univerzite v Žiline k 31. 10. 2019 študovalo 6 632 študentov (z toho zahraničných 155 študentov) denná forma a 480 študentov študovalo externou formou.

Celkovo na Katolíckej univerzite v Ružomberku k 31. 10. 2019 študovalo 2 639 študentov (z toho zahraničných 379 študentov) denná forma a 862 študentov študovalo externou formou.

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika je štátnou vysokou školou. V akademickom roku 2018/2019 študovalo vo všetkých stupňoch a formách vysokoškolskej prípravy 444 študentov.

K 31. októbru 2019 na JLF UK v Martine študovalo v dennej forme štúdia celkom 1540 študentov v piatich akreditovaných študijných odboroch.

Sociálna starostlivosť

V Žilinskom kraji sa poskytuje celý rad rôznych druhov a foriem sociálnych služieb. Podstatnú väčšinu týchto sociálnych služieb tvoria sociálne služby v zariadeniach, ktoré sú poskytované fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku. Majoritu v týchto sociálnych službách tvoria celoročné pobytové sociálne služby, ktoré sú v najväčšom podiele zastúpené poskytovateľmi sociálnych služieb zriadenými Žilinským samosprávnym krajom.

Žilinský samosprávny kraj eviduje priemerne ročne 560 občanov v poradovníku čakaťov do špecializovaného zariadenia a do domova sociálnych služieb a 355 do zariadenia pre seniorov. Veľký záujem o poskytovanie celoročných pobytových sociálnych služieb v zariadeniach je spôsobený aj nízkym podielom poskytovania opatrovateľskej služby, ktorá je v originálnej pôsobnosti obcí. Len 0,28 % občanom Žilinského samosprávneho kraja je poskytovaná domáca opatrovateľská služba.

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na roky 2019 – 2023 stanovila priority a ciele na roky 2019 – 2023 medzi ktoré patria:

- Zvýšiť kvalitu, bezpečnosť, účelnosť a dostupnosť poskytovaných sociálnych služieb so zameraním na dlhodobú udržateľnosť,
- Zvyšovať atraktivitu práce v sociálnych službách a stabilizovať pracovné prostredie v sociálnych službách
- Zvýšiť dostupnosť a udržateľnosť sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím,
- Vytvoriť systém podpory poskytovateľov sociálnych služieb pri plánovaní a prevádzkovaní sociálnych služieb pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii,
- Vytvoriť systém podpory miestnej samosprávy pri plánovaní a prevádzkovaní sociálnych služieb v ich zriaďovateľskej pôsobnosti, so zameraním na potreby občanov, dostupnosť a dlhodobú udržateľnosť,
- Zvyšovať informovanosť občanov o poskytovaných sociálnych službách a súvisiacich zdravotných službách na území ŽK.

Zdravotná starostlivosť

Zdravotnú starostlivosť v Žilinskom kraji poskytujú poskytovatelia ambulantnej, ústavnej zdravotnej starostlivosti, záchranej zdravotnej služby a lekárenskej starostlivosti. V Žilinskom kraji je 1400 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, 29 agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti, 10 polikliník, 7 nemocníc, 1 psychiatrická liečebňa, 1 odborný liečebný ústav, 2 centrá pre liečbu drogových závislostí, 1 liečebňa pre dlhodobo chorých, 222 verejných lekární, 17 pobočiek verejných lekární, 7 nemocničných lekární a 21 výdajní zdravotníckych potrieb.

Zo 7 nemocníc sú štyri nemocnice v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja, dve v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR a 1 v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva obrany SR.

Z dôvodu efektívneho poskytovania ústavnej zdravotnej starostlivosti je dlhodobým zámerom znižovanie priemernej doby ošetrovania a zvyšovanie „obložnosti“ (využiteľnosť, resp. napĺňanie kapacity lôžok nemocníc). Aktuálny počet lôžok v Žilinskom kraji je 3876.

Národná rada SR 14. 12. 2021 schválila optimalizáciu siete nemocníc. Prvé reálne zmeny v praxi by sa mali pocítiť v nemocniciach v roku 2024. V zmysle reformy by mali vzniknúť nové ambulancie, konkrétne v roku 2023, teda ešte pred spomínanou zmenou nemocníc, ktorá sa v praxi odrazí v roku 2024.

Kultúra a šport

Žilinský kraj disponuje pomerne rozvinutou sieťou kultúrnych zariadení, ktoré možno rozdeliť na regionálne, obecné (mestské) a kultúrne zariadenia iných subjektov. Žilinský samosprávny kraj, realizuje kultúrnu ponuku prostredníctvom činnosti 22 odborných kultúrnych organizácií v svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Všetky kultúrne inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja sú samostatnými právnickými osobami hospodáriacimi ako príspevkové organizácie, a sú to:

- 4 múzeá – Považské múzeum v Žiline, Kysucké múzeum v Čadci, Liptovské múzeum v Ružomberku, Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne
- 5 galérií - Galéria Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši, Galéria Jána Halu Važec, Považská galéria umenia v Žiline, Oravská galéria v Dolnom Kubíne, Turčianska galéria v Martine, Kysucká galéria v Čadci,
- 2 divadlá – Slovenské komorné divadlo Martin, Bábkové divadlo v Žiline
- 5 knižníc - Žilinská knižnica, Kysucká knižnica v Čadci, Turčianska knižnica v Martine , Liptovská knižnica Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovskom Mikuláši, Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne
- 5 osvetových stredísk - Krajské kultúrne stredisko Žilina, Oravské osvetové stredisko v Dolnom Kubíne, Turčianske kultúrne stredisko v Martine, Liptovské kultúrne stredisko v Liptovskom Mikuláši, Kysucké osvetové stredisko v Čadci
- 1 hvezdáreň - Krajská hvezdáreň v Žiline

Činnosť kultúrnych inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽK dopĺňajú na miestnej úrovni knižnice, kiná, amfiteátre, kultúrne domy, osvetové zariadenia, pamätné izby či domy, ale aj mestské, obecné či privátne múzeá a galérie.

Predpokladom pre realizáciu a rozvoj kultúry v kraji sú aj desiatky neverejných združení, spolkov, osôb pôsobiacich v kultúrno-osvetovej činnosti a samozrejme aj privátne kultúrne zariadenia.

Nástrojom kultúrnej politiky ŽK je sieť 22 regionálnych kultúrnych inštitúcií, ako aj poskytovanie dotácií na podporu kultúry a obnovu národných kultúrnych pamiatok. Úlohou Žilinského samosprávneho kraja je zhodnotenie a využitie kultúrneho potenciálu kraja, vytváranie materiálno-technických a personálnych podmienok pre rozvoj kultúry, ako aj **pre obnovu kultúrnych pamiatok a rozvoj kultúrneho turizmu.**

Šport a pohybové aktivity sú neoddeliteľnou súčasťou životného štýlu moderného človeka. Pravidelná telovýchovná a športová činnosť, či už v rekreačnej, výkonnostnej alebo vrcholovej podobe, vedie všetky vekové kategórie k vytváraniu si pozitívnych zdravotných, hygienických a sociálnych návykov, ktoré vedú k zdravému štýlu života a vyššej fyzickej zdatnosti a výkonnosti. Cieľom Žilinského samosprávneho kraja bolo a je vytvárať podmienky pre zvyšovanie možnosti zmysluplného využívania voľného času so zameraním na športové aktivity vrátane organizačného zabezpečenia a udržiavania, rozširovania a modernizácie potrebnej športovej infraštruktúry.

V roku 2017 bolo v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽK 61 škôl a školských zariadení, ktoré mali spolu 245 športových objektov, z ktorých riaditelia označili celkom 173 športovísk (71%) za vyhovujúce, 72 športových objektov (29%) za nevyhovujúce.

Technická Infraštruktúra

Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou

Zdrojmi vody využívanými na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou na území ŽK sú podzemné vody, priame odbery z tokov a vodárenské nádrže.

V Žilinskom kraji sa využíva 218 zdrojov podzemnej vody na odbery na hromadné zásobovanie pitnou vodou. Ich využiteľná výdatnosť po znížení o ekologické limity je 2 192 l.s⁻¹. Najvýznamnejšie zdroje sú v okrese Martin (500 l.s⁻¹ – pramene Necpaly – Lazce 59 l.s⁻¹, pramene v Blatnickej doline) a Žilina (400 l.s⁻¹ – pramene a vrt v oblasti Fačkova 84 l.s⁻¹, vrty Lietava, Lietavská Svinná 120 l.s⁻¹, zdroje Teplička 160 l.s⁻¹), významné zdroje sú aj na Orave v oblasti Oravíc.

Najvýznamnejším kolektorom podzemnej vody v tejto oblasti sú karbonáty mezozoika a zlepenec paleogénu Strážovských vrchov, Nízkych Tatier a Kozích chrbtov.

Takmer celá táto oblasť s významnými zdrojmi vody vysokej kvality je zahrnutá do CHVO Strážovské vrchy. Najvýznamnejšie pramene s vysokou výdatnosťou vystupujú v širšom okolí obce Liptovská Porúbka, Liptovský Hrádok. Významné množstvo podzemných vôd vystupuje v Západných Tatrách v povodí Oravy, v okolí obce Zuberec.

S cieľom zabezpečiť ekologicky únosnú exploatáciu podzemných vôd na uspokojovanie potrieb obyvateľov, bola pri prameňoch znížená minimálna výdatnosť a pri vrtoch doporučená výdatnosť o koeficient tzv. ekologického limitu, ktorý sa pohybuje vo väzbe na geologické, hydrogeologické a hydrologické podmienky od 5 % do 30 %.

Ďalšími zdrojmi vody využívanými na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou sú:

- *Priame odbery z tokov*, ktoré sú zo všetkých zdrojov najzraniteľnejšie a využívajú sa najmä tam, kde nie je možné zabezpečiť vhodnejšie zdroje na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Ich nevýhodou je rozkolísanosť vodných stavov a s tým súvisiaca zmena kvality, ktorá sa zhoršuje najmä po výdatných dažďoch, v období topenia snehu, ale aj pri nízkych stavoch na tokoch. Často je problém zabezpečiť ochranné opatrenia v povodí vodného toku, čo spôsobuje najmä epidemiologické riziko. Po doporučení hygienikov sa postupne tieto zdroje vyradujú. Nedostatok zdrojov podzemných vôd a dobre vyvinutá riečna sieť na území žilinského regiónu viedli k značnému využívaniu práve týchto zdrojov. Na území Žilinského kraja sa nachádza 21 vodárenských tokov, najviac v okresoch Liptovský Mikuláš (6) a Čadca (5). V okresoch Žilina, Kysucké Nové Mesto a Dolný Kubín sa nenachádzajú žiadne vodárenské toky.
- *Vodárenské nádrže* umožňujú okrem iných vodohospodárskych účelov odber kvalitnej surovej vody, ktorá sa po úprave na pitnú vodu dodáva obyvateľom žijúcim v oblastiach s nedostatkom podzemnej vody vhodnej na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou alebo tam, kde kvalita nevyhovuje ani po úprave na pitné účely, prípadne jej úprava by bola ekonomicky neprimerane náročná. V súčasnosti sú v Žilinskom kraji vybudované dve vodárenské nádrže - Nová Bystrica v okrese Čadca a Turček v okrese Turčianske Teplice. Kapacita úpravne vody VN Nová Bystrica je 1 030 l.s⁻¹ a kapacita úpravne vody VN Turček 500 l.s⁻¹. Vodárenský zdroj Turček sa nachádza na území Žilinského kraja, ale voda z neho je odoberaná StVPS, a. s. Banská Bystrica a distribuovaná väčšinou do BB kraja (v rámci ŽK dodávky v množstve cca 2,5 l/s obce Sklené a Turček).

Významný pokles spotreby vody vo verejných vodovodoch zmierňuje tlak na budovanie nových zdrojov vody pre potreby Žilinského kraja.

Z hodnotenia súčasného stavu zásobovania obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov vyplýva, že z celkového počtu obyvateľstva Žilinského kraja bolo k 31.12.2018 zásobovaných pitnou vodou 98,4 %. Z hodnotenia vyplýva, že ide o vyššiu zásobovanosť o 14,7 % ako je celoslovenský priemer (83,7 %). V porovnaní so zásobovanosťou jednotlivých krajov ide o tretiu najpriaznivejšiu situáciu na Slovensku po Bratislavskom a Trenčianskom kraji.

Zásobovanosť v jednotlivých okresoch kraja dosahuje rôznu úroveň. Najlepšie je zásobovaný región Turca spolu s Liptovom. V Oravskom regióne okres Námestovo zaostáva za ostatnými dvoma okresmi Tvrdošín a Dolný Kubín. Výrazný rozdiel zásobovanosti je medzi okresmi Žilina a Bytča. Najmenej obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu je v regióne Kysúc (okresy Čadca a Kysucké Nové Mesto).

Vypracovanie, vyhodnocovanie, aktualizovanie plánu rozvoja verejných vodovodov pre územie krajov zabezpečujú príslušné okresné úrady v sídle kraja, v súlade so zákonom č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákonov č. 276/2000 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov.

Podľa Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Žilinského kraja je stanovenie základnej koncepcie optimálneho rozvoja zásobovania pitnou vodou a odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd sídel Žilinského kraja a zahrňuje zhodnotenie jestvujúceho stavu v zásobovaní vodou a odkanalizovaní miest a obcí s návrhom výhľadového riešenia do roku 2027.

Obce s verejným vodovodom

K 31.12.2018 bolo v Žilinskom kraji evidovaných 315 sídiel, z nich v 309 bol vybudovaný aspoň v časti sídla verejný vodovod. Z tohto pohľadu sú na tom najlepšie v okresoch Čadca, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Turčianske Teplice a Tvrdošín, kde je vo všetkých sídlach vybudovaný aspoň v časti obce verejný vodovod.

Veľmi dobrá úroveň je aj v okresoch Martin, Námestovo, Žilina a Ružomberok. Vyššiu úroveň než je celoslovenský priemer dosahujú aj zostávajúce dva okresy Bytča a Liptovský Mikuláš.

Tab. 50 Súčasný stav vybavenosti obcí Žilinského kraja verejnými vodovodmi

Žilinský kraj/Okres/VS	Počet obyvateľov (tis.)		% obcí zásobov. z VV celkového počtu obcí	Počet obcí			
	bývajúci	zásobovaní z VV		celkom	z toho: s VV	podiel % obcí s VV	z toho: z OV
Severoslovenská VS - SEVAK							
Bytča	30,833	19,478	100%	12	10	67,71	2
Čadca	90,307	65,104	100%	23	19	77,79%	4
Kysucké Nové Mesto	32,948	20,491	100%	14	8	86,42%	6
Žilina	157,444	140,928	98,41%	51	45	94,70%	6
Spolu	311,532	246,001		100	82		18
Oravská VS - OVS							
Dolný Kubín	39,491	36,394	100%	24	23	94,19%	1
Námestovo	62,256	37,321	100%	24	18	83,23%	6
Tvrdošín	36,116	35,172	100%	15	15	97,39	0
Spolu	137,863	108,887		63	56		7
Liptovská VS - OVS							
Liptovský Mikuláš	72,301	67,936	94,64	53	47	98,65%	6
Turčianska VS - TurVod							
Martin	96,549	96,402	100%	43	42	99,99%	1
Turčianske Teplice	15,919	15,839	100%	26	25	100%	1
Spolu	112,468	112,241		69	67		2
VS Ružomberok VSR							
Ružomberok	56,728	52,140	100%	25	22	80,95%	3
Kraj spolu	690,892	587,205	98,41%	310	274	91,44%	36

Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Žilinského kraja (aktualizácia 2013), Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027

Územie Žilinského kraja spadá do pôsobnosti piatich vodárenských spoločností, ktorými sú:

- Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a. s., Žilina - okresy Žilina, Bytča, Kysucké Nové Mesto, Čadca,

- Oravská vodárenská spoločnosť, a. s., Dolný Kubín - okresy Dolný Kubín, Námestovo, Tvrdošín,
- Liptovská vodárenská spoločnosť, a. s., Liptovský Mikuláš - okres Liptovský Mikuláš,
- Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a. s., Ružomberok – okres Ružomberok,
- Turčianska vodárenská spoločnosť, a. s., Martin – okresy Martin, Turčianske Teplice.

Severoslovenské vodárne a kanalizácie a. s. Žilina (SEVAK)

Severoslovenské vodárne a kanalizácie a. s. Žilina (SEVAK) sú akciovou spoločnosťou, ktorá vznikla v roku 2006 ako nástupnícka spoločnosť po zaniknutej Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. SEVAK zabezpečuje zásobovanie pitnou vodou obyvateľov miest a obcí na území 4 okresov: Bytča, Čadca, Kysucké Nové Mesto a Žilina. V záujmovom území býva 311,5 tis. obyvateľov, z nich je 86,3 % (v správe SEVAK 75,4 %) obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu.

Medzi okresmi tohto regiónu je v zásobovanosti výrazný rozdiel, kým v okrese Žilina je to 94,7 % (v správe SEVAK 88,4 %) v Bytči dosahuje úroveň 67,7 % (v správe SEVAK 53,4 %).

Na území v pôsobnosti SEVAK bolo v roku 2018 evidovaných 102 sídel, verejným vodovodom bolo vybavených 100, čo je 98,0 % (v správe SEVAK 82 obcí, čo je 76,5 %). Napriek tomu, že v okresoch Bytča a Čadca majú vo všetkých obciach vybudovaný aspoň v časti verejný vodovod, podiel obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu je v týchto okresoch pomerne nízky, okres Čadca 77,8 % a Bytča 67,7 %. Bez verejného vodovodu je jedna obec.

Najvýznamnejším vodárenským systémom je SKV Žilina, vybudovaný na báze veľkokapacitného zdroja Nová Bystrica s kapacitou úpravne vody 1 030 l.s⁻¹. Tento systém dotuje SKV Čadca, SKV Kysucké Nové Mesto, SKV Žilina a SKV Bytča. Tieto vodovody využívajú aj miestne zdroje podzemnej vody. Najvýznamnejšie zdroje vody skupinového vodovodu Žilina sú v oblasti Fačkova, Lietavy, Turia a najmä Tepličky nad Váhom.

Na celom území existuje aj viacero menších skupinových a miestnych verejných vodovodov.

Ďalej je treba riešiť nedostatočné zdroje pitnej vody na zásobovanie miestnych vodovodov v okresoch Kysucké Nové Mesto a Žilina.

Oravská vodárenská spoločnosť a. s. Dolný Kubín (OVS)

Oravská vodárenská spoločnosť a. s. zabezpečuje zásobovanie pitnou vodou obyvateľov miest a obcí na území 3 okresov: Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín.

V záujmovom území býva 137,9 tis. obyvateľov, z nich je 90,1 % obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu. Vysoký podiel zásobovaných obyvateľov je v okrese Tvrdošín, takmer 97,4 %. Opačne možno hodnotiť úroveň zásobovania pitnou vodou v okrese Námestovo s 83,2 % podielom zásobovaných obyvateľov.

Na území v pôsobnosti OVS bolo v roku 2018 evidovaných 63 obcí a všetky sú vybavené verejným vodovodom. Napriek tomu, že v okresoch Dolný Kubín a Námestovo majú takmer vo všetkých obciach vybudovaný aspoň v časti verejný vodovod, podiel obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu je v okrese Dolný Kubín 94,2 %, a v okrese Námestovo len 83,2 %. V niektorých obciach okresu Námestovo prevádzkujú vodovody obecné podniky alebo súkromné osoby.

Najvýznamnejšie zdroje vody sa nachádzajú v lokalite Oravice. Okrem OSV slúžia pre zásobovanie obcí aj obecné a skupinové vodovody. Na celom území existuje aj viacero menších skupinových a miestnych vodovodov.

Ďalej treba riešiť tiež nedostatočné zdroje vody na zásobovanie miestnych vodovodov v okrese Námestovo napojením vodovodov na SKV Orava, resp. hľadaním nových zdrojov v oblasti Slovenských Beskýd, kde v suchých obdobiach dochádza k výraznému zníženiu výdatnosti vodných zdrojov.

Liptovská vodárenská spoločnosť a. s. Liptovský Mikuláš (LVS)

Liptovská vodárenská spoločnosť a. s. Liptovský Mikuláš zabezpečuje zásobovanie pitnou vodou obyvateľov miest a obcí na území okresu Liptovský Mikuláš. V záujmovom území býva 72,3 tis. obyvateľov, z nich je 98,7 % obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu.

Na území v pôsobnosti LVS bolo v roku 2018 evidovaných 56 obcí, verejným vodovodom bolo vybavených 53, čo je 94,6 %.

Bez verejného vodovodu sú 3 obce – Bukovina, Hutý a Veľké Borové.

Významným vodovodným systémom zásobujúcim okresné mesto a ďalšie obce v dosahu vodných zdrojov a prívodov vody je SKV Liptovský Mikuláš zásobovaný z vodných zdrojov v Demänovskej doline, Liptovskom Hrádku, Liptovskej Porúbke.

Na celom území existuje aj viacero menších skupinových a miestnych vodovodov.

Ďalej treba riešiť tiež nedostatočné zdroje vody na zásobovanie miestnych vodovodov v okrese Liptovský Mikuláš.

Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a. s. (VSR)

Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a. s. zabezpečuje zásobovanie pitnou vodou obyvateľov miest a obcí na území okresu Ružomberok. V záujmovom území býva 56,7 tis. obyvateľov, z nich je 97,0 % obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu.

Na území v pôsobnosti VSR bolo v roku 2018 evidovaných 25 obcí, verejným vodovodom bolo vybavených 25, čo je 100 %. VSR prevádzkuje verejné vodovody v 22 obciach, ktoré sú v majetku a v prenájme spoločnosti.

Verejný vodovod v obciach Liptovská Lúžna, Komjatná a Turík prevádzkujú obecné úrady.

Zásobovaní obyvatelia v týchto obciach: Liptovská Lúžna – 51,9%, Komjatná – 66,8%, Turík – 100%.

SKV Ružomberok využíva zdroje vody v katastrálnych územiach: Ružomberok, Liptovské Revúce, Liptovská Osada a Likavka.

Turčianska vodárenská spoločnosť a. s. Martin (TurVod)

Turčianska vodárenská spoločnosť a. s. Martin zabezpečuje zásobovanie pitnou vodou obyvateľov miest a obcí na území 2 okresov: Martin a Turčianske Teplice. V záujmovom území býva 112,5 tis. obyvateľov, z nich je 99,6 % obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu je takmer 100%.

Na území v pôsobnosti TurVod bolo v roku 2018 evidovaných 69 obcí a všetky sú vybavené verejným vodovodom.

Obec Folkušová a obec Čremošné sú zásobované vodou obecnou, z vlastných zdrojov. Ostatné obce sú zásobované zo zdrojov v správe TurVod.

SKV Martin zásobuje pitnou vodou veľkú časť okresu Martin, využíva zdroje podzemnej vody v Necpaloch, Blatnici a ďalších lokalitách. Na celom území existuje aj viacero menších skupinových a miestnych vodovodov.

Z analýzy súčasného stavu rozvoja zásobovania obyvateľstva Žilinského kraja pitnou vodou z verejných vodovodov vyplýva, že okrem budovania nových vodovodov v obciach bez vodovodu a dobudovania sietí tam, kde je vodovod v prevádzke, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť aj poruchám na vodovodných sieťach a rekonštrukciám poruchových sietí. Vysoké straty vody sú typické najmä pre menšie vodovodné systémy a obecné vodovody. Treba pamätať na včasnú obnovu vodovodnej siete v jednotlivých aglomeráciách. Návrhy v oblasti zásobovania obyvateľstva vodu sú podrobne spracované v kap. B.I.2.

Zásobovanie elektrickou energiou

Pre zásobovanie elektrickou energiou Žilinského kraja má dôležité postavenie využitie potenciálu vodnej energie na výrobu elektrickej energie v sústave vodných elektrární na riekach Váh a Orava a tranzit energetických médií po nadradenej 400 kV sieti v prietahu východ - západ a sever - juh cez riešené územie ŽK.

Výroba elektrickej energie na území ŽK je zabezpečovaná vo forme vodných elektrární, tepelných elektrární, veterné elektrárne v súčasnosti nie sú zastúpené. Prenos elektrickej energie v kraji sa uskutočňuje po prenosovom systéme 400 - 220 - 110 kV prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV transformovni ako aj distribučných sústav veľmi vysokého napätia (VVN) 110 kV.

Vodné elektrárne na území ŽK:

- Vodná elektráreň Bešeňová
- Vodná elektráreň Čierny Váh
- Vodná elektráreň Hričov
- Vodná elektráreň Krpeľany
- Vodná elektráreň Liptovská Mara
- Vodná elektráreň Mikšová
- Vodná elektráreň Tvrdošín
- Vodná elektráreň Žilina

Tepelné elektrárne

V bilančnom území Žilinského kraja majú prioritné postavenie teplárne Žilina a tepláreň Martin, zabezpečujúce základnú výrobu elektrickej energie. Výroba elektrickej energie Žilinskej teplárenskej predstavovala v roku 2020 - 92 156 MWh.

V rámci operačného programu kvalite životného prostredia, začala Žilinská teplárenská, a.s. pripravovať projekt, ktorého cieľom je výmena a úprava potrubných rozvodov a rozšírenie centrálnej výmenníkovej stanice v areáli Žilinskej teplárenskej, a.s., ktorá zabezpečuje transformáciu pary na horúcu vodu, zmena teplotného média z pary na horúcu vodu v meste Žilina.

Na základe projektu „Ekologizácia spoločnosti Martinská teplárenská, a.s.“, bolo ukončené používania uhlia v Martinskej teplárni. V rámci projektu boli inštalované štyri horúco-vodné kotly s jednotkovým výkonom 14,3 MW a tri kogeneračné jednotky s elektrickým výkonom 9,34 MW na palivo zemný plyn, ako pokračovanie projektov inovácie a modernizácie technológie výroby tepla a elektriny a modernizácie horúco-vodnej rozvodnej siete.

Martinská teplárenská, a. s., sa naďalej snaží modernizovať svoje zariadenia tak, aby spĺňali najvyššie možné parametre v oblasti účinnosti aj v oblasti ochrany životného prostredia. S týmto cieľom bude v roku 2022 zrealizovaná denitrifikácia kotla na biomasu a inštalácia nového elektrostatického odlučovača, čoho výsledkom bude zníženie TZL. „V rokoch 2023 – 2024 čaká tepláreň rekonštrukcia chemickej úpravne vody, ktorá je predpokladom zlepšenia stavu distribučnej siete, ako aj realizácia projektu suchého odberu popolčeka za kotlom K4. Následne sa v rokoch 2024 – 2025 plánuje výmena parnej turbíny TG2 zapojenej za kotlom K4 na biomasu. V strednodobom horizonte bude preverovať možnosti využitia slnečnej energie v kombinácii s vhodnou technológiou akumulácie energie.

Prenosová sústava

Prenosová sústava Slovenskej republiky (PS SR) je súčasťou elektrizačnej PS kontinentálnej Európy. Prenosová sústava 400 kV riešeného územia s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu prechádza severnou časťou na smere Lemešany - Spišská Nová Ves - Liptovská Mara - Sučany - Varín - Nošovice (Česká republika), v smere sever - juh Sučany - Horná Ždaňa - Levice a Varín - Bošáca.

Energetické uzly 400/110 kV Liptovská Mara, Varín a 400/220/110 kV Sučany sú prepojené 400 kV prenosovou sústavou:

- 493 Horná Ždaňa - Sučany, V494 Sučany - Liptovská Mara,
- V407 Liptovská Mara - Spišská Nová Ves, V045 PVE Čierny Váh - Liptovská Mara,
- V404 Varín - Nošovice, V405 Varín - Sučany, V406 Varín - Liptovská Mara, V495 Varín - Bošáca.

Vedenia prenosovej sústavy s napätím 220 kV sú v Žilinskom kraji zastúpené v úsekoch:

- V271 Sučany – Bystičany (juhozápadne),
- V281, 282 Sučany – Široká (severovýchodne),
- V273 Sučany – Lemešany (východne).

Prenosová sústava v Žilinskom kraji tiež disponuje dvojitém vedením (V7001) s napätím 110 kV, ktoré napája ES Sučany a Vodnú elektrárňu Sučany.

Distribučná sústava

Distribučné vedenia 110 kV slúžia pre rozdelenie elektrickej energie z nadradenej sústavy (uzol Varín, Sučany, Liptovská Mara) a zdrojov elektrickej energie (tepelné a vodné elektrárne) pre zásobovanie distribučných staníc 110/22 kV.

Na území kraja sú to rozvodne: Bytča, Čadca, Hrboltová, Istebné, Korytnica (Donovaly), Košúty, Kráľová Lehota, Kysucké Nové Mesto, Kysucké Nové Mesto priem. park, Liptovský Mikuláš, Lietavská Lúčka, Liptovská Osada, Lisková, Makov, Martin, Martin 2, Mokrad', Mondi SCP, Námestovo, Nižná, Rajec, Rakov, Svätý Kríž (Jasná), Teplička nad Váhom, Terchová, Tp Žilina, Turčianske Teplice, Turzovka, Ústie n. Oravou, Vavrečka, VE Hričov, VE Krpeľany, VE Lipovec, VE Mikšová, VE Sučany, VE Žilina, Vrútky, Závažná Poruba, Žilina Rajčianka, ŽSR Kraľovany.

V území sa nachádzajú aj veľkoodberateľské elektrické stanice: INA - Kysucké Nové Mesto, KIA - Teplička nad Váhom, ZTS Martin, SCAp a. s. Ružomberok, OFZ Istebné, Cementáreň Lietavská Lúčka, ŽOS Vrútky. Elektrická stanica TDZ Turany je v súčasnosti prevádzkovaná na 22 kV.

Slovenská elektrizačná prenosová sústava a. s. uvažuje s rozvojovými zámermi, pre ktoré je potrebné v ďalších územnoplánovacích dokumentáciách rezervovať príslušné koridory a priestory. Návrhy v oblasti zásobovania obyvateľstva elektrickou energiou sú podrobne spracované v kap. B.I.4.

Zásobovanie plynom

Cez Slovenskú republiku prechádza približne 20 % plynu, ktorý spotrebuje Európa. Distribučná sieť plynu v SR patrí k najvyspelejším vo svete. Vyše 98 % plynu, ktorý sa v SR spotrebuje, sa musí dovážať. Zásobovanie zemným plynom sa v ŽK zabezpečuje prostredníctvom vysokotlakových (VTL) plynovodov, VTL prípojk a sústav regulačných staníc (RS), ktoré umožňujú využitie zemného plynu vo všetkých formách spotreby (vykurovanie, príprava teplej úžitkovej vody, varenie a technologické účely).

Dodávku a spotrebu zemného plynu v kraji zabezpečujú nasledujúce plynárenské zariadenia:

- VTL plynovod DN500 PN63 (OP do 6,3 MPa), ktorý je vedený z východu na západ Žilinským krajom – Považská Bystrica - Sverepec - Strečno - Varín - Stráža – Zázrivá - Dolný Kubín – Liptovský Mikuláš – Važecké Lúky
- VTL plynovod DN500 PN63 (OP do 6,3 MPa), ktorý je vedený zo severu na juh Liptovská Kokava – Liptovský Hrádok – Malužiná – Brezno (Banskobystrický kraj)
- VTL plynovod DN500 PN63 (OP do 6,3 MPa), ktorý je vedený z juhu na sever Malatiná - Dlhá nad Oravou – Tvrdošín – Liesek – Štefanov nad Oravou – Vavrečka – Námestovo
- VTL plynovod DN300 PN25 (OP do 2,5 MPa), ktorý je vedený smerom Nedožery – Brezany – Turčiansky Peter – Martin – Vrútky – Strečno

- VTL plynovod DN300 PN25 (OP do 2,5 MPa), ktorý je vedený z Považskej Bystrice – Predmier – Dolný Hričov – Žilina – Strečno
- VTL plynovod DN300 PN25 (OP do 2,5 MPa), ktorý je vedený smer Varín – Kotrčiná Lúčka – Kysucké Nové Mesto - Rudina - Nad sadom
- VTL plynovod DN300 PN25 (OP do 2,5 MPa), ktorý je vedený smer Varín – Kotrčiná Lúčka – Horný Vadičov – Radôstka – Stará Bystrica – Krásno nad Kysucou – Čadca – Turzovka – Vysoká nad Kysucou

Z hľadiska nadradenej plynárenskej sústavy Slovenska je hlavný zdroj zemného plynu pre kraj medzištátny VTL plynovod Bratstvo s prepojavacími VTL plynovodmi Malženice – Považská Bystrica, severné Slovensko a Rimavská Sobota – Michalová – Liptovská Kokava.

Odvodzďavacie stanice plynu (OS) VTL/VTL:

- OS Strečno VTL 64 Severné Slovensko/VTL 25 Považský plynovod - Žilina - Martin - Prievidza,
- OS Varín VTL 64 Severné Slovensko/VTL 25 Kysucký plynovod,
- OS Dlhá nad Oravou VTL 64 Severné Slovensko - Oravský plynovod/VTL 40 Oravský plynovod.

Podľa poskytnutých údajov z SPP a. s. bolo v roku 2020 na území Žilinského kraja plynofikovaných 208 obcí, čo predstavuje 66,00 % z celkového počtu obcí 315. 100% zásobovanosť plynom obcí je na území troch okresov (Bytča, Kysucké Nové Mesto a Tvrdošín). Najnižšia zásobovanosť plynom obcí (pod 50%) je v okresoch Námestovo (iba 20,80%) Turčianske Teplice a Ružomberok.

Tab. 51 Plynofikované obce v Žilinskom samosprávnom kraji

ŽSK/okres	Počet obcí	Plynofikovaných k roku 2020	% plynofikácie v okrese k roku 2020
Bytča	12	12	100
Čadca	23	21	91,3
Dolný Kubín	24	15	62,5
Kysucké N. Mesto	14	14	100
Liptovský Mikuláš	56	28	50
Martin	43	25	58,1
Námestovo	24	5	20,8
Ružomberok	25	12	48
Turčianske Teplice	26	11	42,3
Tvrdošín	15	15	100
Žilina	53	50	94,3
Spolu kraj	315	208	66

Návrhy v oblasti zásobovania obyvateľstva plynom sú podrobne spracované v kap. B.I.4.

Zásobovanie teplom

Spôsob zabezpečovania tepla sa delí na decentralizovaný a centralizovaný, pričom je závislý od hustoty zástavby, roku výstavby objektov a ich charakteru. Centralizovaný systém zásobovania tepla sa uplatňuje v krajskom meste Žilina a vo všetkých okresných mestách ŽSK. Zdrojom energie je predovšetkým zemný plyn.

V zmysle pripravovanej legislatívy je potrebné nové zdroje tepla riešiť výstavbou kogeneračných zdrojov s kombinovanou výrobou tepla a elektrickej energie – PPC (paroplynový cyklus). Toto riešenie je potrebné uplatňovať aj pri rekonštrukcii existujúcich zdrojov tepla (teplární, kotolní, výhrevní). S prihliadnutím na hustú sieť plynárenských zariadení u menších objektov sa navrhuje riešiť

telefikáciu samostatnými tepelnými zdrojmi, reprezentovanými kotolňami a palivovou základnou zemný plyn, ako aj tiež vo väčšej miere budovať využívanie obnoviteľných zdrojov a slnka.

Nakladanie s odpadmi

Časti venované nakladaniu s odpadmi na území ŽK sú spracované v príslušných častiach kap. B.II.3

Cestovný ruch

Územie Žilinského kraja disponuje primárnou ponukou vhodnou pre rozvoj cestovného ruchu. Lesy pokrývajú viac ako 50 % rozlohy územia. Do územia Žilinského kraja zasahujú štyri NP, a to TANAP, NAPANT, Národný park Veľká Fatra a Národný park Malá Fatra. V kraji sú tri CHKO (Strážovské vrchy, Kysuce a Horná Orava), 57 NPR, 38 PR, 18 NPP, 40 PP, 17 CHA, 7 CHVÚ a 96 ÚEV. Súčasťou prírodných predpokladov sú 4 sprístupnené jaskyne (Demänovská ľadová jaskyňa, Demänovská jaskyňa slobody, Brestovská jaskyňa, Važecká jaskyňa) z 13 jaskýň v Správe slovenských jaskýň (ŠOP SR SSJ) (31 %), ďalej sú to Stanišovská jaskyňa a Medvedia štôľňa. Územie Žilinského kraja patrí ku krajom s najvyšším počtom značených turistických chodníkov (viac ako 3 000 km) a cyklotrás (približne 2 900 km značených cyklotrás, čo tvorí 25 % celoslovenskej siete).

Snehová pokrývka je 60 až 80 dní v roku. K lyžiarskym strediskám patria dve strediská medzinárodného významu (Jasná a Kubínska hoľa), 7 stredísk národného a 23 stredísk regionálneho významu plus ďalšie menšie strediská. Spolu sa v kraji nachádza 32 lyžiarskych stredísk.

K najvýznamnejším vodným plochám patria Liptovská Mara, ktorá spolu s vodnou nádržou Orava patrí k najväčším vodným nádržiam na Slovensku. Významné zastúpenie majú kúpeľne strediská, a to Kúpele Rajecké Teplice, Kúpele Turčianske Teplice a Kúpele Lúčky.

Žilinský samosprávny kraj disponuje rôznorodou a bohatou ponukou kultúrno-historických atraktivít. K najvýznamnejším patria tri rezervácie ľudovej architektúry (Čičmany, Podbiel a Vlkolíneec), viacero skanzenov a expozícií ľudovej architektúry (napr. Múzeum slovenskej dediny, múzeá kysuckej, oravskej a liptovskej dediny), viac ako 20 hradov a hradných zrúcanín, zámkov a kaštieľov, ako aj významné sakrálné objekty. Do zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO sú zapísané tri pamiatky (obec Vlkolíneec, drevený artikulárny evanjelický kostol Leštiny a Kostol Všetkých svätých v Tvrdošíne). Z významnejších podujatí sa v regióne pravidelne organizuje Folklórny festival Východná, Jánošíkove dni v Terchovej, Podroháčske folklórne slávnosti v Zuberici a Staromestské slávnosti v Žiline. V kraji sa organizujú gastronomické podujatia, ako napr. Majstrovstvá sveta vo varení a jedení bryndzových halušiek v Terchovej, Pivný festival v Námestove, Gurmánsky festival v Krásne nad Kysucou a ďalšie menšie regionálne podujatia.

V počte návštevníkov ubytovacích zariadení je ŽK druhý za Bratislavským krajom. V dlhodobom trende je nárast počtu návštevníkov ubytovacích zariadení a počet prenocovaní v nich pozitívny, v ŽK za ostatných 10 rokov stúpol o 13 %.

Horné Považie

Z hľadiska cestovného ruchu je Horné Považie považované za jeden z najatraktívnejších regiónov. Patrí medzi regióny s bohatou históriou, tradíciami, množstvom kultúrno-historických pamiatok, ale najmä s cenenými prírodnými krásami a termálnymi prameňmi.

Kysuce

Región Kysuce je z hľadiska cestovného ruchu regiónom bohatým na prírodné krásy, tradície a históriu. Má potenciál pre svoj ďalší rozvoj. Kysuce hraničia s Českom a Poľskom – v jednom bode sa tu stretávajú hranice troch krajín – kysucké Trojmedzie je aktérom rôznych medzinárodných podujatí. Región Kysuce má v rámci kraja najmenej rozvinutý cestovný ruch.

Orava

Región Orava je prihraničným regiónom s Poľskom. Hraničný bod Babia Hora v katastrálnom území obce Oravská Polhora je najsevernejším bodom Slovenska. Z hľadiska cestovného ruchu je významný fakt, že Orava má cenné prírodné prostredie, čistý vzduch a potenciál v kultúrno-historickom dedičstve.

Liptov

Región Liptov je v rámci regiónov Žilinského kraja regiónom s najlepšie rozvinutým cestovným ruchom. Liptov je zároveň jeden z najvyhľadávanejších dovolenkových cieľov na Slovensku. Prírodné prostredie a existencia 3 národných parkov na jeho území ho predurčuje na úspech v cestovnom ruchu.

Turiec

Cestovný ruch v Turci patrí k významným rozvojovým segmentom. Prírodný a kultúrno-historický potenciál a najväčšie bohatstvo regiónu, termálne pramene, ho na to predurčujú. Za posledných 10 rokov došlo k vybudovaniu infraštruktúry, skvalitneniu služieb, zlepšeniu marketingových aktivít. Región Turiec je v oblasti cestovného ruchu stále regiónom, kde ponuka prevyšuje dopyt.

10. KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIATKY A POZORUHODNOSTI, ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ

Pod pojem kultúrne dedičstvo v tomto dokumente zahrňame kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti a archeologické náleziská. Ochrana, obnova, využívanie a prezentácia pamiatok a pamiatkových území je upravená zákonom č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Základ historických sídelných štruktúr v krajine predstavujú nehnuteľné kultúrne pamiatky.

Svetové dedičstvo UNESCO

Z pamiatkového fondu v Zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO sa na území Žilinského kraja nachádzajú nasledovné pamiatky:

- Vlkolínec – uzavretá dedina na vrchu kopca so svojou jedinečnosťou v podobe kompaktne zachovanej drevenej stredovekej dediny, ktorá je na mieste svojho pôvodného vzniku.
- Drevené kostolíky v Tvrdošíne - Rímsko-katolícky neskorogotický Kostol Všetkých svätých a Lieštinách - Artikulárny evanjelický kostol.

Ľudová architektúra

Špecifikom kraja sú múzeá v prírode a Prírodné rezervácie ľudovej architektúry predstavujúce jedinečné doklady o vývoji ľudstva v prírode:

- Skanzen Jahodnícke háje pri Martine
- Skanzen kysuckej dediny - Vychylovka
- Múzeum oravskej dediny Zuberec-Brestová
- Múzeum liptovskej dediny v Pribiline
- Múzeum kysuckej dediny v Novej Bystrici
- Keltská dedina na Havránku
- Vlkolínec

Ľudová architektúra v pamiatkových rezerváciách

Medzi rezervácie ľudovej architektúry v pamiatkových rezerváciách patria:

- Čičmany
- Podbiel

Dominanty kraja

Medzi nenahraditeľné kultúrno-historické dominanty kraja patrí veľké množstvo hradov a zámkov (v súčasnosti niektoré ako ruiny), ktoré mali v minulosti strategický význam – Oravský hrad, hrad Strečno, Starý hrad, hrad Lietava, Bytčiansky zámok, hrad a kaštieľ Liptovský Hrádok, hrad Súľov, hrad Sklabiňa, Budatínsky hrad, hrad Blatnica, Hričovský hrad.

Rovnako medzi dominanty kraja možno zaradiť kostoly a synagógy, medzi ktoré patria: Katedrála Najsvätejšej Trojice v Žiline, Kostol sv. Martina v Martine, Drevený artikulárny kostol v Leštínach a Istebnom, kostol sv. Františka z Assisi v Štiavniku, Evanjelický kostol sv. Martina v Martine, Kostol sv. Pavla apoštola a kláštor jezuitov v Žiline, Synagóga Bytča, Rk. Kostol sv. Mikuláša v Liptovskom Mikuláši, Kostol sv. Kuzmu a Damiána v Sedliackej Dubovej.

Technické pamiatky

Oravská lesná železnica v Oravskej Lesnej – lesná úzkokoľajnička, postavená počas prvej svetovej vojny a neskôr prepojená s Kysuckou lesnou železnicou, dnes obnovený úsek 5 km dlhý z Tanečníka na sedlo Beskýd.

Nehnuteľné národné kultúrne pamiatky

Na území Žilinského samosprávneho kraja sa nachádza 1769 nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (NKP), z toho najväčšie zastúpenie NKP má okres Martin s počtom 372, nasleduje okres Žilina s počtom 283 NKP a Ružomberok s 223 NKP. Vo vlastníctve ŽK sa nachádza 125 NKP. Pričom najväčšie zastúpenie majú okresy Žilina, Dolný Kubín a Martin. Tieto pamiatkové objekty pozostávajú zo solitérnych architektonických, stavebných, výtvarných a technických diel, ľudovej architektúry, historickej zelene a archeologických pamiatok, udáva ich aj tabuľka.

Tab. 52 Prehľad nehnuteľných NKP na území Žilinského kraja podľa jednotlivých okresov

Okres	Počet NKP	
	Spolu	Z toho počet NKP vo vlastníctve ŽK
Bytča	62	2
Čadca	98	5
Dolný Kubín	169	31
Kysucké Nové Mesto	17	0
Liptovský Mikuláš	231	15
Martin	372	5
Námestovo	135	5
Ružomberok	223	28
Turčianske Teplice	62	0
Tvrdošín	115	2
Žilina	283	32
Kraj spolu	1769	125

Zdroj: Pamiatkový úrad SR

Pamiatkové rezervácie a zóny

Zastúpenie nehnuteľných NKP je v prevažnej miere súčasťou vyhlásených pamiatkových území, na druhej strane je množstvo objektov nehnuteľných NKP (mimo vyhlásených pamiatkových území), ktoré je potrebné vnímať v širších súvislostiach nie len ako solitér, a ktorých situovanie v priestore má rovnako mimoriadny historický význam.

V okresoch Čadca, Námestovo, Turčianske Teplice sa pamiatkové územia nenachádzajú.

Tab. 53 Prehľad vyhlásených pamiatkových území v Žilinskom kraji

Okres	Druh PÚ	Názov PÚ	Typ PÚ	Obec	Dátum vyhlásenia
Žilina	PR	Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry Čičmany	PRLS	Čičmany	26.1.1977
	PR	Mestská pamiatková rezervácia Žilina	PRM	Žilina	11.9.1987
	PZ	Pamiatková zóna Rajec	PZM	Rajec	10.5.1991
Tvrdošín	PR	Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry Podbiel	PRLS	Podbiel	14.9.1977
Bytča	PZ	Pamiatková zóna Bytča	PZM	Bytča	10.5.1991
Kysucké Nové Mesto	PZ	Pamiatková zóna Kysucké Nové Mesto	PZM	Kysucké Nové Mesto	11.4.1991
Liptovský Mikuláš	PZ	Pamiatková zóna Liptovský Hrádok	PZM	Liptovský Hrádok	17.8.1994
	PZ	Pamiatková zóna Liptovský Ján	PZM	Liptovský Ján	20.7.1991
	PZ	Pamiatková zóna Liptovský Mikuláš	PZM	Liptovský Mikuláš	16.9.1991
	PZ	Pamiatková zóna Liptovský Mikuláš-Okoličné	PZV	Liptovský Mikuláš	16.9.1991
	PZ	Pamiatková zóna Hybe	PZV	Hybe	1.10.1991
	PZ	Pamiatková zóna Nižná Boca	PZV	Nižná Boca	1.10.1991
	PZ	Pamiatková zóna Partizánska Ľupča	PZM	Partizánska Ľupča	22.8.1991
	PZ	Pamiatková zóna Východná	PZV	Východná	1.10.1991
Martin	PZ	Pamiatková zóna Martin	PZM	Martin	20.10.1994
	PZ	Pamiatková zóna Martin - Malá hora a Hostihora	PZM	Martin	29.6.2018
	PZ	Pamiatková zóna Kláštor Pod Znievom	PZM	Kláštor pod Znievom	6.2.1996
Dolný Kubín	PZ	Pamiatková zóna Oravský Podzámok	PZM	Oravský Podzámok	3.7.1995
Ružomberok	PZ	Pamiatková zóna Ružomberok	PZM	Ružomberok	16.9.1991
	PZ	Pamiatková zóna Stankovany - Podšíp	PZV	Stankovany	1.10.1991
	PR	Pamiatková rezervácia Vlkolínec	PRLS	Ružomberok	26.1.1977
	PZ	Pamiatková zóna Ľubochňa - kúpele	PZS	Ľubochňa	28.4.2014

Zdroj: KPÚ Žilina

Národné kultúrne pamiatky s prioritou ochrany a obnovy

Zoznam NKP s prioritou ochrany a obnovy vznikol v spolupráci Pamiatkového úradu Slovenskej republiky Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a samosprávnych krajov (k 31.07.2017). Predstavuje najvýznamnejšie nehnuteľné NKP v zastúpení jednotlivých druhov, ktoré vyžadujú prioritu pri obnove vzhľadom na ich stavebno-technický stav. Názvy NKP sú z dôvodu ich presnej identifikácie prevzaté z Ústredného zoznamu pamiatkového fondu, ktorý podľa zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov vedie Pamiatkový úrad Slovenskej republiky.

Z celkového počtu 1 769 nehnuteľných NKP v kraji podľa stavebno-technického stavu nehnuteľných NKP podľa okresov je cca 6% nehnuteľných NKP v dezolátnom stave a 17,1 % je narušených a len 2,8% nehnuteľných NKP je v procese obnovy. Najviac nehnuteľných NKP v dezolátnom stave sa nachádza v okrese Žilina a Martin.

Archeologické lokality

Podľa zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov a Vyhlášky MK SR č. 104/2014 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu (ďalej pamiatkový zákon), sú chránené aj archeologické nálezy a náleziská odkryté aj neodkryté v pôvodných nálezových situáciách, nachádzajú sa v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou.

Najšpecifickejším potenciálom kultúrno-historických hodnôt územia sú hodnoty situované pod terénom (evidované a neevidované) – archeologické nálezy a náleziská. Na území Žilinského samosprávneho kraja sa nachádza niekoľko tisíc evidovaných archeologických nálezísk, ktoré sú dokladom života človeka a jeho spoločnosti na tomto území od najstarších dôb až po obdobie novoveku. Niekoľko desiatok archeologických nálezísk je prezentovaných a sprístupnených širokej verejnosti.

11. PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ

Významné paleontologické náleziská v ŽK, ktoré majú vedecký význam sa nachádzajú v okresoch Žilina (2 lokality), okrese Námestovo (1 lokalita), okrese Dolný Kubín (1 lokalita), okrese Ružomberok (4 lokality), okrese Tvrdošín (1 lokalita) a okrese Liptovský Mikuláš (1 lokalita) (<http://www.paleolocalities.com/index.php/site/mapa>).

12. INÉ ZDROJE ZNEČISTENIA

Okrem vyššie popísaných zdrojoch znečistenia neboli na území ŽK identifikované žiadne ďalšie.

13. ZHODNOTENIE SÚČASNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH PROBLÉMOV

Celkový charakter environmentálnej kvality územia prezentujeme na základe analýzy stavu zaťaženia zložiek životného prostredia a pôsobenia jednotlivých rizikových faktorov v regiónoch Slovenskej republiky, ktorú spracovala SAŽP v roku 2016 a vydala ako publikáciu s názvom „Environmentálna regionalizácia SR 2016“.

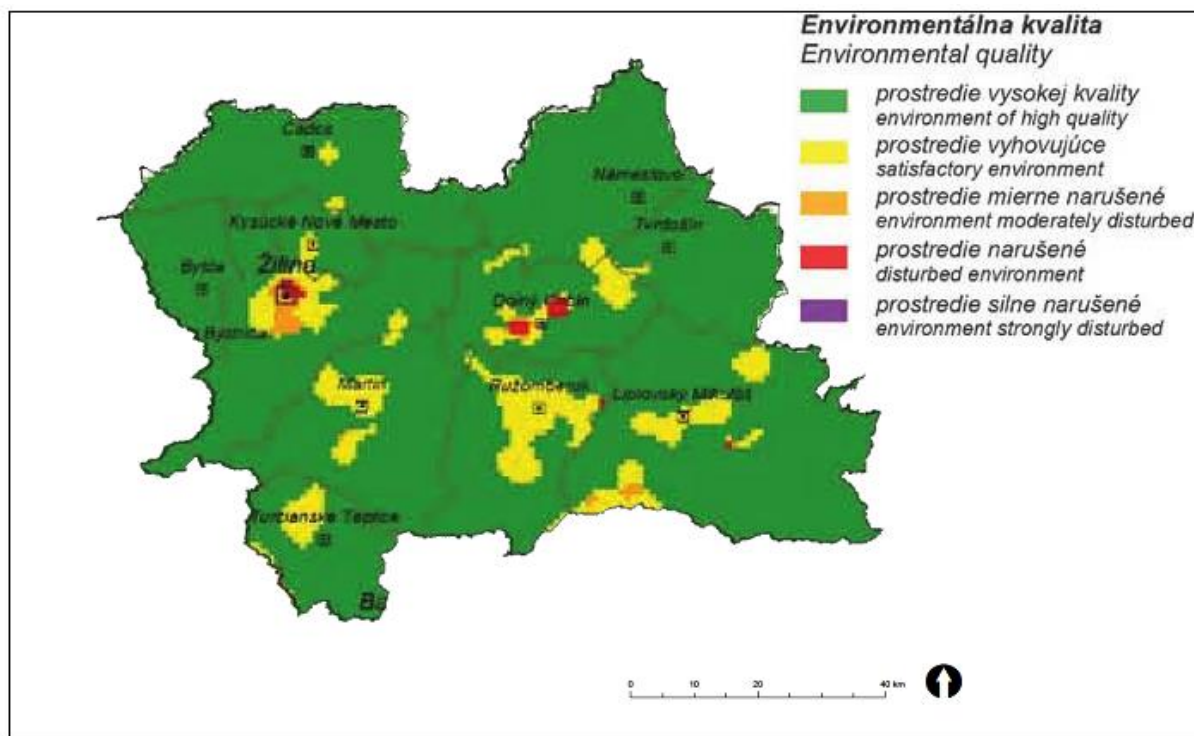
Podľa Environmentálnej regionalizácie Slovenska (SAŽP, 2016) patrí väčšina územia Žilinského kraja do kategórie 1. stupňa – prostredie vysokej kvality, najmä vďaka vysokému posielu lesov a TTP, ako aj CHÚ. V okolí väčších miest ako je Žilina, Dolný Kubín, Martin, Ružomberok a Liptovský Mikuláš, sa nachádza prostredie 2. (prostredie vyhovujúce), 3. (prostredie mierne narušené) a 4. kategórie (prostredie narušené). Zhoršené kvalita životného prostredia úzko súvisí s koncentrovaným priemyslom v týchto lokalitách. Kvalita životného prostredia Žilinského kraja je zobrazená na nasledujúcom obrázku.

Environmentálne problémy je možné všeobecne rozdeliť na prírodné a antropogénne. Medzi prírodné patrí napr.: radónové riziko, seizmické ohrozenie územia, zosuvy, povodňové ohrozenie územia, vysušanie krajiny a pod.

Medzi antropogénne patrí znečistenie ovzdušia, vôd, pôdy, zhoršenie zdravotného stavu lesných porastov, dôsledky zmeny klímy. Uvedené faktory sa významným spôsobom podieľajú na zhoršení kvality života a zdravotného stavu obyvateľstva.

Kvalitu ovzdušia v kraji ovplyvňuje predovšetkým činnosť veľkých priemyselných zdrojov, napr. teplárenské spoločnosti, cementárne, papierenský priemysel, ferozliatinársky a chemický priemysel.

Obr. 17 *Regióny environmentálnej kvality v Žilinskom kraji*

Zdroj: SAŽP, 2016

Zdroje znečisťovania ovzdušia v hornatej časti kraja je vykurovanie domácností tuhým palivom významným zdrojom znečistenia ovzdušia. Automobilová doprava ho ovplyvňuje najintenzívnejšie v okresoch Žilina, Martin a Bytča.

Priemyselné zdroje znečisťovania ovzdušia, ako sú papierne, cementárne, výroba vápna, či ferozliatín sú v tomto kraji z hľadiska príspevku k lokálnemu znečisteniu ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami menej významné.

Dominantný podiel na znečistení ovzdušia v Žilinskom kraji má energetika, strojárka výroba, drevárska výroba, chemický priemysel (výroba papiera a celulózy). Prevažná časť emisnej záťaže v regióne pochádza najmä z okresu Ružomberok, Martin a Žilina kde sú situované veľké priemyselné zdroje, ktoré sú významnými zástupcami palivovo-energetického a chemického priemyslu v Slovenskej republike.

Výsledky monitoringu podľa nariadenia vlády SR č. 296/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd pre oblasť Povodia Váhu, naznačujú, že stredný úsek Váhu je ovplyvňovaný najmä odpadovými vodami z priemyselných podnikov, v strednom úseku je Váh taktiež znečisťovaný husto osídlenými oblasťami.

Znečistenie podzemných vôd pochádza z infiltrácie povrchových vôd do riečnych sedimentov, z priemyselných hnojív, znečistených zrážkových vôd, skládok odpadov, priemyselných a odpadových vôd mestských a sídelných aglomerácií a poľnohospodárstva. Pri celkovom zhodnotení hodnôt celkovo k zvýšeniu železa, mangánu, dusičnanov, chloridov a niektorých stopových prvkov.

Hlavnými negatívnymi faktormi, ktoré ovplyvňujú poľnohospodársku výrobu a environmentálne funkcie sú zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, najmä odvodňovanie, nadmerná chemizácia, divoké skládky, zvýšená veterná a vodná erózia. Náchylnosť na acidifikáciu pôd je na území podmienená výskytom pôdy na minerálne chudobných substrátoch, kde je slabá pufračná kapacita pôdy.

Zdravotný stav lesov je ohrozovaný biotickými, abiotickými i antropogénnymi vplyvmi. Biotické poškodenie zahŕňa zaburinenie, hniloby a rakoviny, obhryz a odhryz, abiotické mráz, sneh, námraza, vietor a sucho, antropogénne ťažbu a približovanie dreva.

Analýza úbytku pokrývky zahŕňa najmä deforestáciu inhibovanú činnosťou človeka (ťažba, prípadne rotácia plôch pestovania energetických porastov), ale aj prírodnými procesmi (požiare, zosuvy). Počas obdobia 2000 – 2019 bolo v Žilinskom kraji zaznamenaný 14 percentný úbytok vegetačnej pokrývky stromovej etáže.

Hrozba zmeny klímy a jej negatívnych dôsledkov predstavuje v súčasnosti veľmi vážny a bezprostredný problém. Najnápadnejším prejavom klimatickej zmeny je bezpochyby **globálne otepľovanie**, prejavujúce sa tak na pevninách ako aj na oceánoch. Otepľovanie na pevninách so sebou prináša celý rad pozoruhodných, predovšetkým negatívnych dôsledkov.

Zvyšovanie priemernej teploty vzduchu nepriaznivo ovplyvňuje predovšetkým prírodné ekosystémy, ktoré sa len veľmi ťažko tejto zmene prispôbujú. Popri čoraz častejších extrémnych prejavoch počasia (vlny horúčav, dlhšie trvajúce a intenzívnejšie sucho, silnejšie a prudšie búrky, a pod.) treba do budúcnosti počítať najmä s rozšírenejším výskytom hmyzích a iných škodcov ako aj ľudských patogénov. Ďalším významným dôsledkom klimatickej zmeny bude zásadné ovplyvnenie vodných zdrojov všade na svete.

Podľa Územnej štúdie Slovenska o zmene klímy sa globálne otepľovanie môže prejavíť na našom území rastom priemerov teploty vzduchu do roku 2075 o 2 až 4 °C. Takéto klimatické zmeny neboli u nás zaznamenané počas celého holocénu a v praxi znamenajú presun teplotných pomerov Podunajskej nížiny na Liptov. Je vysoko pravdepodobné, že negatívne ovplyvnia vodnú bilanciú, biologické výroby ako sú poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rybárstvo, zvýšia ohrozenie biodiverzity a rovnako ohrozenie ľudského zdravia (Lapin et al., 2006).

III. HODNOTENIE PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA A ODHAD ICH VÝZNAMNOSTI (PREDPOKLADANÉ VPLYVY PRIAME, NEPRIAME, SEKUNDÁRNE, KUMULATÍVNE, SYNERGICKÉ, KRÁTKODOBÉ, DOČASNÉ, DLHODOBÉ A TRVALÉ) PODĽA STUPŇA ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE

Navrhovaný koncept riešenia ÚPN R ŽK bol vypracovaný v 2 variantoch budúceho rozvoja kraja.

Variant 1 - Konzervatívny scenár, vyplývajúci z komplexnej územnej analýzy a predpokladov demografického a socioekonomického vývoja, vo všeobecnosti sa predpokladá stagnácia resp. mierny rast. Ťažiskom koncepcie variantu je orientácia na existujúce zastavané územia obcí, vo zvyšovaní kvality a komplexity urbánnych prostredí (obslužných, sociálnych a pracoviskových funkcií), najmä kvality verejných komunikačných priestorov, v zvyšovaní kvality medzisídelných spojovacích línii a znižovaní dochádzkových vzdialeností. Fundamentálnym cieľom je v tomto kontexte, dobudovanie dopravnej infraštruktúry (vzhľadom na rastúcu mobilitu obyvateľstva) a technickej infraštruktúry pre minimalizáciu negatívnych dopadov na životné prostredie a záberov pôdy s vysokou bonitou.

Variant 2 - Progresívny scenár, koncipovaný ako viac optimistický, založený na využití rozvojového územného potenciálu obcí, vo všeobecnosti sa predpokladá vyvážený rast. Z hľadiska štruktúry osídlenia sa v tomto variante predpokladajú heterogénne procesy (prechod zo štádia suburbanizácie do štádia reurbanizácie), pričom do roku 2040 sa zameriava na zvrátenie poklesu až čiastočný nárast miery urbanizácie najmä v dôsledku nastavených požiadaviek reurbanizácie a podpory koncentračných tendencií. V najviac rozvinutých aglomeráciách miest (krajského mesta, príp. okresných miest) sa očakáva tendencia vracania sa obyvateľov do centier miest, čo povedie k zvýšenému tlaku na zahusťovanie urbanizovaného územia miest.

Vplyvy je možné všeobecne rozdeliť na vplyvy, ktoré sa predpokladajú počas realizácie navrhovanej činnosti a počas prevádzky, na vplyvy priame a nepriame a na vplyvy dočasné a trvalé (vratné a nevratné).

Vplyvy boli vyhodnocované na základe dostupných informácií a konkrétnych projektoch, pre ktoré bolo vypracované hodnotenie vplyvov na životné prostredie (EIA). V ostatných prípadoch vzhľadom na regionálnu úroveň a dostupné informácie možno vplyvy určiť len rámcovo. Reálne vplyvy súvisiace s navrhovanou územnoplánovacou dokumentáciou regiónu sa však prejaví až v súvislosti so spodrobnením rozvojových zámerov v územných plánoch miest a obcí, resp. až s neskorším umiestňovaním stavieb, resp. realizáciou zámerov. Podrobnejšie hodnotenie vplyvov na životné prostredie bude spojené s nižšími stupňami územnoplánovacej i projektovej dokumentácie, z ktorých najvýznamnejšie činnosti budú z pohľadu možných vplyvov na životné prostredie hodnotené v procesoch posudzovania vplyvov na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (SEA alebo EIA).

Kritickým obdobím je samotné obdobie realizácie rozvojových zámerov, ktoré súvisia s trvalými a dočasnými zábermi pôdy, zábermi lesných porastov, so zvýšeným hlukom v dôsledku prejazdov nákladných vozidiel a činnosťou stavebných mechanizmov, tvorbou emisií, zvýšenou prašnosťou, lokalizáciou stavebných dvorov, produkciou odpadov, potenciálnym znečistením povrchových a podzemných vôd ropnými látkami v prípade havarijných stavov, s priamym záberom biotopov, výrubom drevín, zásahmi do chránených území národnej a európskej sústavy chránených území, fragmentáciou krajiny, zmenami využívania a scenérie krajiny.

Prevádzka realizovaných zámerov pôsobí predovšetkým nepriaznivými faktormi ako sú: znečistením ovzdušia, vôd, hluk a vibrácie, vytváraním bariér v krajine, obmedzením migrácie živočíchov, rozširovanie invázných druhov rastlín, priame a nepriame ovplyvnenie biotopov a druhov.

Pozitívnymi dopadmi sú napr.: zlepšenie dostupnosti služieb, zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnej starostlivosti v sídlach, zvýšenie plynulosti dopravy, zníženie nehodovosti, zníženie hlukovej a emisnej záťaže, čo bude mať pozitívny vplyv predovšetkým na zdravotný stav obyvateľstvo a jeho pohodu. Sprievodné pozitívne prínosy sa prejavajú aj v socioekonomickej oblasti znížením nákladov spojených s prepravou tovaru a osôb a poklese cestovného času.

1. VPLYVY NA OBYVATEĽSTVO – POČET OBYVATEĽOV DOTKNUTÝCH VPLYVMI NAVRHOVANEJ ČINNOSTI V DOTKNUTÝCH OBCIACH, ZDRAVOTNÉ RIZIKÁ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ DÔSLEDKY A SÚVISLOSTI, NARUŠENIE POHODY A KVALITY ŽIVOTA, PRIJATEĽNOSŤ ČINNOSTI PRE DOTKNUTÉ OBCE (NAPR. PODĽA NÁZOROVÝCH STANOVÍSK A PRIPOMIENOK DOTKNUTÝCH OBCÍ, SOCIOLOGICKÉHO PRIESKUMU MEDZI OBYVATEĽMI DOTKNUTÝCH OBCÍ), INÉ VPLYVY

Variant 1 predpokladá stagnáciu, respektíve miernu regresiu vo väčšine z analyzovaných oblastí. Tento variant je založený na oficiálnej prognóze ŠÚ SR a modelovaného vývoja obyvateľstva do roku 2040, z ktorej vyplynulo, že okrem regiónu Oravy nastane na takmer celom území ŽK pokles počtu obyvateľov, čo bude spôsobené predovšetkým nízkou pôrodnosťou a relatívne vyššou úmrtnosťou v dôsledku celkového starnutia populácie. Tento stav bude mať negatívne implikácie na ekonomický vývoj kraja (presun produktívneho obyvateľstva do dôchodkového veku), ktorý bude v tomto scenári stagnovať, nové inovatívne podniky budú vznikať len výnimočne a miera nezamestnanosti bude narastať vzhľadom na disproporcie medzi ponukou a dopytom pracovných síl. Pri územnom rozvoji je navrhovaná stabilizácia miery urbanizácie.

Variant 2 predpokladá priaznivejší celkový rozvoj v komparácii s prvým variantom identicky v horizonte do roku 2040, s menším vplyvom regulácií a stimulov na regionálnej úrovni, čiastočne prostredníctvom prenechania rozvojových tendencií v kompetencii jednotlivých obcí (rozvojové zámery ÚPN obcí) a trhových mechanizmov. Demografická prognóza je v tomto variante determinovaná samotnými obcami a rozlohou navrhovaných nových obytných území, pričom celkový počet obyvateľov bude oscilovať okolo súčasnej hodnoty, prípadne mierne narastať, čoho hlavnou príčinou bude zvýšená imigrácia do regiónu. Pri územnom rozvoji je navrhovaná podpora zvyšovania miery urbanizácie.

Kritickým obdobím realizácie projektov infraštruktúry je obdobie výstavby, ktoré je spojené s dočasným nepriaznivým vplyvom na pohodu a kvalitu života obyvateľov, ktorí žijú, prípadne pracujú v lokalitách, ktoré sa nachádzajú v blízkosti stavieb, a to hlavne v súvislosti so stavebným ruchom a obmedzovaním dopravy. Vplyvy výstavby na obyvateľstvo sa prejavujú zvýšeným hlukom v dôsledku prejazdov nákladných vozidiel a činnosťou stavebných mechanizmov, tvorbou emisií (hlavne prašnosťou). Vplyv je zmierniteľný vhodnou organizáciou stavebnej činnosti, vylúčením stavebnej dopravy zo sídiel a kompenzačnými opatreniami. Obzvlášť obťažujúcim faktorom sú obmedzenia dopravy počas výstavby. V špičkách možno očakávať kolóny a kongescie, ktoré budú zneprijemňovať život nie len obyvateľom dotknutých obcí, ale aj vodičom prechádzajúcim daným úsekom.

Prevádzka dopravnej infraštruktúry bude pôsobiť na obyvateľstvo miest a obcí v ich bezprostrednom okolí nepriaznivými faktormi ako sú znečistenie ovzdušia, hluk a vibrácie. Dopravná prevádzka pôsobí negatívne na ovzdušie vplyvom spaľovania uhľovodíkových palív v spaľovacích motoroch dopravných prostriedkov a sekundárnou prašnosťou. Za najvýznamnejšie znečisťujúce látky z dopravy vo vzťahu

k zdraviu obyvateľstva sú považované oxidy dusíka a tuhé znečisťujúce látky, resp. ich časť vyjadrená ako suspendované látky PM₁₀ a PM_{2,5}. Významná je aj tvorba oxidov uhlíka a polycyklických aromatických uhľovodíkov. Vplyv dopravy na produkciu emisií oxidu siričitého (SO₂) a olova sa v súčasnosti nepovažuje za významný.

Limitné hodnoty znečistenia vonkajšieho prostredia na ochranu zdravia ľudí stanovuje vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja č. 360/2010 Z.z. o kvalite ovzdušia.

Hluk z dopravy je významným rizikovým faktorom ovplyvňujúcim kvalitu života a zdravia ľudí. Hlukovými vplyvmi z dopravy sú postihnuté najmä územia tesne ležiace pri exponovaných dopravných trasách. Podľa poznatkov zdravotníctva hluková hladina 65 dB(A) predstavuje hranicu, od ktorej začína byť negatívne ovplyvňovaný vegetatívny nervový systém.

Rámcem prípustných hodnôt hluku vo vonkajšom prostredí, ktoré nesmú byť jednotlivými činnosťami prekročené definuje vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, v znení vyhlášky MZ SR č. 237/2009 Z.z. Podľa § 3 ods. 1 vyhlášky „ochrana zdravia pred hlukom, infrazvukom a vibráciami je zabezpečená, ak posudzované hodnoty určujúcich veličín hluku, infrazvuku a vibrácií nie sú vyššie ako prípustné hodnoty“.

Pre vybrané projekty dopravnej infraštruktúry je vhodné vypracovanie hlukových štúdií za účelom vyhodnotenia predpokladaných vplyvov hluku na dotknuté územia a dodržania podmienok definovaných vo vyhláške č. 549/2007 Z.z., ako aj návrhy protihlukových stien a bariér, ktoré minimalizujú negatívne vplyvy hluku na obytnú zástavbu.

Pozitívne vplyvy

Ekonomické tendencie zahŕňajú stabilizáciu miery nezamestnanosti v ŽK a rozvoj nových hospodárskych odvetví spôsobený pracovnou imigráciou, dobudovaním nadradenej dopravnej infraštruktúry a podporou progresívnych terciárnych a kvartérnych odvetví.

Realizáciou návrhov v oblasti výstavby a rekonštrukcií infraštruktúry (vodovody, kanalizácia, plynofikácia, energetika) sa predpokladá zlepšenie kvality života obyvateľstva ako aj životného prostredia.

Medzi pozitívne vplyvy patrí napr. zvýšenie plynulosti dopravy, zníženie nehodovosti, zníženie hlukovej a emisnej záťaže. K zníženiu podielu hlukovej a emisnej záťaže prispeje v budúcnosti aj predpokladaný vyšší podiel elektromobilov a hybridných vozidiel.

Významné pozitívne dopady na obyvateľstvo sa predpokladajú hlavne v prípade projektov obchvatov miest a obcí, dobudovania diaľnice D1 a D3, realizácie rýchlostných ciest. Všeobecne je možné vplyvy projektov cyklistickej dopravy hodnotiť ako pozitívne, nakoľko prispievajú k redukcii automobilovej dopravy čo prispeje k zníženiu celkového znečistenia ovzdušia automobilovou dopravou a hlavne zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva s následným pozitívnym dopadom na jeho zdravie (obezita, kardiovaskulárne choroby a podobne) a z pohľadu bezpečnosti prispievajú k zníženiu dopravnej nehodovosti, čo sa taktiež pozitívne prejaví aj na zdraví obyvateľstva.

Sprievodné pozitívne prínosy sa prejavajú aj v socioekonomickej oblasti znížením nákladov spojených s prepravou tovaru a osôb a poklese cestovného času.

Elektrifikácia žel. tratí a zvýšenie traťovej rýchlosti prinesie pozitíva vo forme: zníženia produkcie emisií do ovzdušia, zníženie hlukovej záťaže, časové úspory a skrátenie pravidelných jazdných časov vlakov osobnej dopravy, úsporu času prepravy tovaru.

Prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce

Obce ako aj obyvatelia mali možnosť sa vyjadriť k Oznámeniu o strategickom dokumente „Územný plán regiónu Žilinského kraja“ v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z (EIA). V rámci prerokovania Oznámenia o strategickom dokumente, ktoré bolo pre ÚPN R ŽK spracované v zmysle § 5 a prílohy č. 2 zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, boli doručené stanoviská, ktoré sú uvedené v prílohe č. 3, s vyhodnotením, ktoré obsahuje spôsob zapracovania pripomienky v strategickom dokumente, ako aj odkaz na príslušnú kapitolu.

Porovnanie variantov

Vzhľadom na to, že variant 1 predpokladá stagnáciu, respektíve miernu regresiu vo väčšine z analyzovaných oblastí, na druhej strane sa vytvára priestor pre orientáciu rozvoja "do vnútra", čo predstavuje dôraz na zvyšovanie kvalitatívnej úrovne všetkých rozvojových oblastí v rámci územia kraja. Vo variante 2 sa predpokladá priaznivejší celkový rozvoj a zvyšovanie miery urbanizácie. Všeobecne je možné vyhodnotiť vplyvy variantu 1 na obyvateľstvo ako miernejšie. Na druhej strane realizácia návrhov variantu 2 umožní progresívnejší rozvoj a využitie rozvojového územného potenciálu obcí za podmienok dodržania zásad a regulatív definovaných v záväznej časti ÚPN R ŽK.

2. VPLYVY NA HORNINOVÉ PROSTREDIE, NERASTNÉ SUROVINY, GEODYNAMICKÉ JAVY A GEOMORFOLOGICKÉ POMERY

Medzi vplyvy na horninové prostredie a reliéf vo všeobecnosti zaradiť:

- zásah do horninového prostredia a reliéfu,
- potreba materiálov na realizáciu stavieb,
- možné znečistenie horninového prostredia pri havarijných únikoch škodlivých látok.

Interakcia stavebných objektov s horninovým prostredím závisí prioritne od charakteru stavby a geotechnických a hydrogeologických vlastností horninového prostredia. Medzi vplyvy stavebných prác na substrát a reliéf je možné zaradiť predovšetkým rozsiahlejšie terénne úpravy v rámci realizácie stavieb.

Počas výstavby môže dôjsť z aktivácii zosuvov, narušeniu svahov, vzniku erózných javov rôzneho rozsahu, v prípade vzniku havárií k znečisteniu horninového prostredia. V projektovej príprave stavieb bude potrebné vykonať podrobný inžinierskogeologický a hydrogeologický prieskum v zmysle platných noriem a legislatívy a navrhnuť opatrenia na minimalizáciu negatívnych vplyvov na horninové prostredie.

Medzi významné a nevratné vplyvy patrí ťažba nerastných surovín. Nepriaznivým dopadom ťažby nerastov na životné prostredie je predovšetkým:

- vytvorenie veľkých vydobytých priestorov v podzemí a na povrchu,
- sadanie a prepádávanie územia,
- vytváranie bezodtokových depresí,- aktivácia geodynamických javov,
- svahová deformácia,
- odvodňovanie horninových komplexov,
- zníženie výdatnosti a kapacity využívaných zdrojov,
- nahromadenie veľkého množstva zostatkových materiálov s obsahom kontaminantov na haldách a odkaliskách,
- vertikálny, prípadne i horizontálny pohyb a následná zmena terénu – poklesy územia,
- prepadliská a zosuny,
- kontaminácia povrchových a podzemných vôd niektorými vysoko mineralizovanými banskými vodami alebo vodami a výluhmi z hald a odkalísk,

- usadzovanie v korytách potokov, riek a vodných nádrží,
- zvetrávanie sulfidov, kedy dochádza k acidifikácii pôd a vôd.

Do oblastí rizika vzniku svahových deformácií patrí predovšetkým oblasť karpatského flyšu. Prevažná časť zosuvov má charakter plošných zemných prúdov, s charakteristickou odtrhovou hranou. Oblasti budované paleogénnymi horninami vykazujú značnú početnosť výskytu zosuvov. K ostatným dokumentovaným svahovým deformáciám patria blokové rozsadliny zvetralých skalných a poloskalných hornín, (Veľká a Malá Fatra, Chočské vrchy) a územia s výskytom kamenito-bahnitých prúdov (Západné Tatry, Malá Fatra). Vytváranie erózných rýh je viazané na nespevnené sedimenty terciéru, prípadne kvartérne pelitické sedimenty s väčšou mocnosťou a miernym sklonom svahu. Ich najväčšia početnosť je zistená vo vonkajšom flyšovom pásme.

Geologický zákon (569/2007 Z. z.) upravuje podmienky projektovania, vykonávania, vyhodnocovania a kontroly geologických prác, pôsobnosť štátnej geologickej správy a prípadné sankcie za porušenie ustanovení tohto zákona. Pri navrhovaných činnostiach je potrebné rešpektovať všetky ťažobné územia, podporovať ich rekultiváciu ako aj potrebné stabilizačné opatrenia, ktoré zabezpečia nasledujúce bezpečné využívanie územia.

Porovnanie variantov

Návrhy v oblasti ťažby nerastných surovín na území ŽK nie sú riešené variantne.

3. VPLYVY NA KLIMATICKÉ POMERY

Očakáva sa, že meniace sa klimatické pomery z dôvodu zmeny klímy budú mať veľký vplyv na všetky sektory spoločnosti, ako aj ekosystémy. Podľa Územnej štúdie Slovenska o zmene klímy sa globálne otepľovanie môže prejavíť na našom území rastom priemerov teploty vzduchu do roku 2075 o 2 až 4°C. V poslednej dekáde 2011 – 2020 vzrástla priemerná ročná teplota vzduchu v regiónoch severného Slovenska o 1,5 až 2° C v porovnaní so záverom 20. storočia (www.shmu.sk).

S realizáciou návrhov v oblasti urbanizácie územia, výstavbou dopravnej infraštruktúry a pod. súvisia negatívne dopady na klimatické pomery územia, čo sa prejaví na:

- zvýšenie výskytu klimatických extrémov,
- znižovanie zadržiavania vody v krajine,
- vytváranie nepriepustných plôch v sídlach,
- nadmerné prehrievanie spevnených plôch v sídlach,
- odkanalizovanie a odvedenie zrážkových vôd z komunikácií a spevnených plôch,
- znižovanie retenčnej kapacity krajiny,
- negatívne pôsobenie na lesné a nelesné ekosystémy,
- zvyšujúce sa riziko lesných požiarov,
- negatívne dopady na vegetáciu sídel,
- vysušanie a zánik mokradí,
- nadmerné odčerpávanie a pokles povrchových a podzemných vôd,
- pokles zásob pitnej vody v niektorých častiach regiónu.

Porovnanie variantov

Vzhľadom na to, že variant 2 predpokladá zvyšovanie miery urbanizácie, je možné všeobecne vyhodnotiť vplyvy variantu 2 ako významnejšie v porovnaní s variantom 1, na druhej strane na zmiernenie negatívnych dopadov zmeny klímy je navrhnutý celý rad opatrení, ktoré uvádzame v kap. C.IV. Realizácia opatrení umožní progresívnejší rozvoj a využitie rozvojového územného potenciálu obcí za zmiernenia negatívneho dopadu zmeny klímy. Realizácia uvedených opatrení bude nevyhnutná aj v prípade variantu 1.

4. VPLYVY NA OVZDUŠIE (NAPR. MNOŽSTVO A KONCENTRÁCIA EMISIÍ A IMISIÍ)

Dominantný podiel na znečistení ovzdušia v Žilinskom kraji má energetika, strojárka výroba, drevárska výroba, chemický priemysel (výroba papiera a celulózy). Prevažná časť emisnej záťaže v regióne pochádza najmä z okresu Ružomberok, Martin a Žilina kde sú situované veľké priemyselné zdroje, ktoré sú významnými zástupcami palivovo-energetického a chemického priemyslu v Slovenskej republike. V Žilinskom kraji bolo v roku 2019 evidovaných v databáze Národného emisného informačného systému (NEIS) 1614 veľkých a stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia.

Na väčšine územia Žilinského kraja majú najväčší vplyv na koncentráciách PM_{10} , $PM_{2,5}$ lokálne vykurovania nad príspevkami ostatných skupín zdrojov, v priľahlom okolí frekventovaných komunikácií prevažuje doprava (D1, resp. D3, ťahy zo Žiliny na Čadcu a Martin, ťah z Ružomberka na Banskú Bystricu). Medzi zdrojmi prevažuje jednoznačne podiel lokálnych kúrenísk nad ostatnými skupinami zdrojov. Prevažujúci vplyv v zdrojoch majú na väčšine územia Žilinského kraja miestne zdroje prevažne lokálneho vykurovania. Lokálne je potom zrejmý vplyv významných priemyselných zdrojov. Vplyv poľských zdrojov zasahuje v prípade priemerných ročných koncentrácií malú časť územia Žilinského kraja, prevláda vplyv miestnych zdrojov.

Realizácia návrhov v oblasti urbanizácie územia a najmä výstavbou veľkých stavieb a dopravnej infraštruktúry je spojená s produkciou zvýšeného množstva emisií. Negatívne dopady výstavby sú časovo viazané na samotné obdobie výstavby a nepredstavujú trvalú záťaž územia.

Porovnanie variantov

Variant 1 predpokladá stagnáciu, respektíve miernu regresiu vo väčšine z analyzovaných oblastí, preto je predpoklad, že množstvo a koncentrácia emisií a imisií ostane na rovnakej úrovni ako v súčasnosti.

Variant 2 predpokladá progresívny vývoj, čo súvisí s rozvojom dopravnej infraštruktúry, podporou verejnej hromadnej dopravy, používanie BAT technológií v priemysle a pod., čo sa prejaví na znižovaní koncentrácií emisií a imisií.

5. VPLYVY NA VODNÉ POMERY (NAPR. KVALITU, REŽIMY, ODTOKOVÉ POMERY, ZÁSoby)

V roku 2018 v riešenom území ŽK z celkového počtu 47 sledovaných odberných miest nespĺňalo 32 miest požiadavky na kvalitu vody podľa NV č. 269/2010 Z. .z a NV č. 167/2015 Z. .z..

Znečistenie podzemných vôd pochádza z infiltrácie povrchových vôd do riečnych sedimentov, z priemyselných hnojív, znečistených zrážkových vôd, skládok odpadov, priemyselných a odpadových vôd mestských a sídelných aglomerácií a poľnohospodárstva. Pri celkovom zhodnotení hodnôt celkovo k zvýšeniu železa, mangánu, dusičnanov, chloridov a niektorých stopových prvkov.

Jednou z kľúčových úloh ochrany využívaných zdrojov vôd na úseku kvalitatívnej ochrany je riešenie problematiky zdrojov znečistenia, a to bodových zdrojov znečistenia alebo plošných zdrojov znečistenia.

Rozhodujúcimi zdrojmi bodového znečistenia sú vypúšťané odpadové vody, komunálne, ale aj priemyselné.

V súčasnosti prevádzkované komunálne ČOV, ktorých technológia čistenia odpadových vôd nezodpovedá kritériám ostatných legislatívnych predpisov, najmä na odstraňovanie nutrientov sú

súčasťou riešenia Plánu rozvoja verejných kanalizácií. Na produkcii znečistenia sa však podieľa aj priemysel, ktorý nie je napojený na komunálne ČOV.

Zdroje plošného znečistenia sú ťažšie identifikovateľné než bodové, ale ich účinky sú rovnako dlhodobé a ťažko odstrániteľné. Najväčšími zdrojmi plošného znečistenia sú: poľnohospodárstvo, odkaliská a rozptýlené skládky, kontaminované závlahové, ale i zrážkové vody.

Vplyvy projektov na povrchové a podzemné vody sú významnejšie počas výstavby. Vplyvy predstavujú napr.:

- zmeny hydromorfologických pomerov zásahom do tokov,
- ovplyvnenie režimu povrchových tokov a podzemných vôd,
- ovplyvnenie kvality povrchových tokov a podzemných vôd.

Zvýšenú pozornosť je potrebné venovať pri projektoch zasahujúcich do vodohospodársky významných vodných tokov, ktoré sú vedené v zozname vodohospodársky významných vodných tokov podľa zákona Vyhlášky MŽP SR č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov. Uvedené platí aj o CHVO a ochranných pásmach vodných zdrojov.

Ovplyvnenie odtokových pomerov

Pri realizácii väčšiny projektov možno predpokladať čiastočné ovplyvnenie vodného režimu. Z hydrologického hľadiska je nepriaznivou skutočnosťou tendencia odvádzat vody z povrchového odtoku z povrchu cestných komunikácií a iných spevnených plôch kanalizáciou priamo do recipientov, čo sa v rámci povodí negatívne odzrkadľuje na vývoji povodňových situácií.

Vo vzťahu k negatívnym dopadom zmeny klímy sa preto odporúča prehodnotiť v rámci vyššieho stupňa projektovej dokumentácie spôsob odvádzania zrážkových vôd s možnosťou zadržania vody v území. Pri návrhu odvodnenia prvkov dopravnej infraštruktúry sa odporúča podľa miestnych podmienok zvažovať možnosť odvodnenia zrážkových vôd prostredníctvom buď vsakovacích systémov do podzemných vôd alebo do odparovaco-infiltračných jazierok.

Ovplyvnenie kvality povrchových a podzemných vôd

V čase výstavby možno ako nepriaznivé vplyvy uviesť najmä krátkodobé zvýšenie obsahu nerozpustných látok vo vode v dôsledku zemných prác a prípadných úprav tokov, v budovaní spevnených brehov a výstavbe objektov. V súvislosti s týmito prácami môže dôjsť k zanášaniu dna vodných tokov suspendovanými časticami vo forme piesku, ílu a bahna z odkrytej pôdy. Zanášanie dna je časovo obmedzené len na dobu zemných prác a počas prevádzky by k negatívnym javom nemalo dochádzať.

Ďalším významným vplyvom na povrchové a podzemné vody počas výstavby je možné znečistenie povrchových vôd vplyvom úniku znečisťujúcich látok (pohonné hmoty, oleje), a to buď priamo pri realizácii prác v toku alebo jeho blízkosti.

Negatívne ovplyvnenie, resp. zraniteľnosť povrchových vôd súvisí s ich otvorenosťou, ktorej dôsledkom je zvýšená možnosť priameho vniknutia kontaminantov, produkovaných pri výstavbe, resp. prevádzke komunikácie do tokov.

Osobitnú pozornosť je potrebné venovať projektom, ktoré sú trasované, resp. sú v kontakte s ochrannými pásmami vodárenských zdrojov, ochrannými pásmami prírodných liečivých zdrojov. V takýchto prípadoch je potrebné podrobne vyhodnotiť vplyvy navrhovaných projektov dopravnej infraštruktúry na výdatnosť a kvalitu vodných zdrojov. Pri vyhodnocovaní vplyvov na vodné zdroje je potrebné prihliadať aj na Koncepciu na ochranu vodných zdrojov Európy (2012).

Čo sa týka chránených vodohospodárskych oblastí (CHVO), tak na území výstavba a prevádzka cestných komunikácií a žel. tratí nespadá do činností, na ktoré sa vzťahuje zákaz podľa ustanovení predpisov, ktorými sú CHVO vyhlasované.

Vplyv na režim podzemných a povrchových vôd

Osobitným prípadom ovplyvnenia režimu podzemných vôd sú prípady, kedy sú dažďové vody z povrchu vozoviek odvádzané do vsaku. Z hľadiska vplyvu na režim podzemných, ale hlavne povrchových vôd možno toto riešenie preferovať, nakoľko zabezpečuje retenciu vôd v území, čo je dôležité aj z hľadiska protipovodňovej ochrany. Pre tieto riešenia sú ale potrebné dostatočné poznatky o hydrogeologických pomeroch konkrétneho územia.

Odvádzanie vôd z povrchového odtoku je podľa § 37 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách podmienené kladnými výsledkami hydrogeologického posúdenia, zameraného na:

- preskúmanie a zhodnotenie hydrogeologických pomerov v príslušnej oblasti,
- zhodnotenie samočistiacich schopností pôdy a horninového prostredia v mieste vsakovania,
- preskúmanie a zhodnotenie možných rizík znečistenia a zhoršenia kvality podzemných vôd.

Špecifickým prípadom je výstavba tunelov a potenciálne stiahnutie vôd viazaných na horninové štruktúry. Do takéhoto rizika je možné ísť len v prípade, ak nie je iné riešenie vedenia líniovej stavby.

V takýchto prípadoch je potrebné brať do úvahy európske smernice, koncepcie ako aj národné predpisy a dokumenty a nájsť optimálne riešenie, ktoré minimalizuje riziko straty alebo zníženia kvality vody.

Významné vplyvy na režim povrchových tokov ako aj chránených území má výstavba vodných nádrží (VN). V rámci konceptu sú navrhované nádrže: Garajky (vodný tok Ipoltica), VN Oravská Polhora (Polhoranka), VN Ľubochňa (Ľubochňanka), VN Rusnákovci (Klubinský potok). Projekty bude potrebné posúdiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Ochrana pred povodňami

Na ochranu proti povodňam sú v návrhu zahrnuté potrebné úpravy tokov, vrátane ich ohradzovania, resp. budovania poldrov. Zoznam projektov vodárenskej infraštruktúry v povodí Váhu je uvedený v kap. B.1.2. Návrh zahŕňa aj rezervovanie územia poldra Dvorec na rieke Turiec pre ochranu aglomerácie Martin – Vrútky a Radôstka na potoku Radôstka.

V rámci konceptu sú navrhované priehrady, nádrže a iné zariadenia určené na zadržiavanie alebo na akumuláciu vody (Plán rozvoja VVaVK pre územie Žilinského kraja v rámci Slovenskej republiky na roky 2021-2027 podľa jednotlivých povodí).

Pri príprave projektov je potrebné prihliadať k aktuálnym Plánom manažmentu povodňových rizík a vyhodnotiť možné dopady vo vzťahu k existencii prípadného povodňového rizika a povodňového ohrozenia v dotknutých územiach. Pri výstavbe bude potrebné rešpektovať podmienky povodňovej ochrany v súlade s ustanoveniami zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov. Jednotlivé stavebné objekty bude potrebné navrhnuť tak, aby sa v dotknutých územiach nezmenili odtokové pomery a nebola ovplyvnená povodňová ochrana územia. Navrhované prvky nesmú vytvárať prekážky prechodu veľkých vôd. Počas ich výstavby bude potrebné vypracovať povodňový plán zabezpečovacích prác, v zmysle § 10 zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami. Projekty bude potrebné posúdiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Vplyvy na zásoby vôd

Z analýzy súčasného stavu rozvoja zásobovania obyvateľstva Žilinského kraja pitnou vodou z verejných vodovodov vyplýva, že okrem budovania nových vodovodov v obciach bez vodovodu

a dobudovania sietí tam, kde je vodovod v prevádzke, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť aj poruchám na vodovodných sieťach a rekonštrukciám poruchových sietí. Vysoké straty vody sú typické najmä pre menšie vodovodné systémy a obecné vodovody. Treba pamätať na včasnú obnovu vodovodnej siete v jednotlivých aglomeráciách.

Z pohľadu rámcovej bilancie potrieb vody, ktoré budú zodpovedať rozvoju verejných vodovodov a zdrojov vody využívaných na území kraja vyplýva, že vybudované kapacity zdrojov budú pokrývať všetky potreby.

Realizácia Plánu rozvoja verejných vodovodov nebude mať nepriaznivý vplyv na ekologické podmienky krajiny, pretože potreby vody budú v prevažnej miere kryté z existujúcich zdrojov vody a teda nebude zaťažovať krajinu zvýšenými odbermi vody z prostredia. Naopak, Plán rozvoja predpokladá zníženie exploatácie týchto zdrojov tak, aby boli dodržané ekologické limity zdroja a súčasne zohľadňuje aj predpokladané vplyvy globálneho otepľovania.

Bolo by žiaduce, aby sa v obciach súčasne s výstavbou verejného vodovodu realizovala aj výstavba verejnej kanalizácie, lebo je pravdepodobné, že sa zvýši spotreba vody a teda aj produkcia odpadovej vody, čo nepriaznivo ovplyvní kvalitu životného prostredia.

Realizácia Plánu rozvoja verejných vodovodov zvýši životnú úroveň obyvateľov a priaznivo ovplyvní rozvoj regiónov, v obciach bez verejného vodovodu je minimálne predpoklad rozvoja výrobných prevádzok a zvyšovanie zamestnanosti.

Porovnanie variantov

Variant 1 predpokladá stagnáciu, respektíve miernu regresiu vo väčšine z analyzovaných oblastí, preto je predpoklad, že kvalita a kvantita vody ostane na rovnakej úrovni ako v súčasnosti.

Variant 2 predpokladá progresívny vývoj so zvyšovaním miery urbanizácie, čo sa prejaví vo zvýšených nárokoch na odbery vody pre zásobovanie obyvateľstva. Negatívnym sprievodným javom je zvyšujúca sa zástavba a s tým spojenie zrýchlený odtok vody z krajiny. Do určitej miery je možné negatívne dopady minimalizovať realizáciou navrhovaných opatrení.

V oblasti ochrany povrchových s podzemných vôd, zásobovania vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd ako aj ochrany pred povodňami sú varianty identické.

6. VPLYVY NA PÔDU (NAPR. SPÔSOB VYUŽÍVANIA, KONTAMINÁCIA, PÔDNA ERÓZIA)

Spôsob využívania poľnohospodárskej pôdy formou intenzívnej výroby a používanie rôznych agrochemikálií prejavuje zvýšením koncentrácie niektorých rizikových prvkov v poľnohospodárskych pôdach a postupnou degradáciou kvality pôdy.

Úbytok poľnohospodárskej pôdy bol najmarkantnejší v zázemí veľkých miest a teda predovšetkým v kotlinách, ktoré predstavujú najkvalitnejšie pôdy kraja.

Hlavnými negatívnymi faktormi, ktoré ovplyvňujú poľnohospodársku výrobu a environmentálne funkcie sú zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, najmä odvodňovanie, nadmerná chemizácia, divoké skládky, zvýšená veterná a vodná erózia.

Klimatické zmeny budú mať významný negatívny dopad aj na pôdu. Vplyvom striedania období sucha a intenzívnych zrážok dôjde k zhoršeniu pôdnej štruktúry a zvýšeniu zhutnenia pôdy a k iným možným ohrozeniam pôdneho fondu (pôdna erózia, ochudobnenie pôdneho substrátu o živiny, podmáčanie a oslabenie koreňového systému drevín).

Vodná erózia sa výraznejšie prejavuje v severných okresoch, najmä v podhorských a horských oblastiach, kde je vyššia svahovitosť. Najhoršia situácia v rámci ohrozenia pôd vodnou eróziou je v okresoch Dolný Kubín, Čadca, Ružomberok a Bytča. Stredná, silná, až extrémna veterná erózia sa v Žilinskom kraji nevyskytuje. Na väčšine poľnohospodárskej pôdy sa vyskytuje žiadna až slabá veterná erózia (100 %). Intenzita je závislá najmä na sklonitosti reliéfu, pokryvnosti vegetáciou a na pôdnom druhu.

Negatívne dopady realizácie navrhovaných projektov na pôdu predstavujú hlavne trvalé a dočasné zábery poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy. Ďalšie vplyvy predstavuje obmedzenie hospodárenia, rozdelenie pozemkov, zhutnenie pôdy prejazdmi stavebnej techniky, stavebnými dvormi, depóniami humusu a pod. Negatívne dopady na lesné porasty predstavuje napr. predčasné odlesnenie, otvorenie porastových stien, oslabenie porastov s následným vznikom kalamít.

V projektovej príprave jednotlivých projektov je potrebné vyhodnotiť trvalé a dočasné zábery, ako aj zábery plôch najkvalitnejších pôd v rámci dotknutých katastrálnych území obcí, ktoré sú chránené v zmysle NV č. 58/2013 Z.z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. Vo fáze prípravy stavby je potrebné zrealizovať pedologický prieskum zameraný na vyhodnotenie kvality pôd a hrúbky kultúrnej vrstvy v jednotlivých sondách na základe ktorých bude navrhnutá hrúbka skrývky pre celú trasu navrhovanej stavby.

Pri zemných prácach sa postupuje v zmysle zákona NR SR č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a Vyhlášky č. 508/2004 Ministerstva pôdohospodárstva SR.

Sprievodným negatívnym javom je možné znečistenie pôdy v prípade havarijných situácií počas výstavby ako aj počas prevádzky.

Porovnanie variantov

Z hľadiska porovnania variantov má vyššie nároky na zábery poľnohospodárskej a lesnej pôdy pre stavebné účely variant 2. V prípade variantu 1 je predpoklad mierneho spomalenia záberov pôdy.

7. VPLYVY NA FAUNU, FLÓRU A ICH BIOTOPY (NAPR. CHRÁNENÉ, VZÁCNÉ, OHROZENÉ DRUHY A ICH BIOTOPY, MIGRAČNÉ KORIDORY ŽIVOČÍCHOV, ZDRAVOTNÝ STAV VEGETÁCIE A ŽIVOČÍŠTVA ATĎ.)

Kritickým obdobím je samotné obdobie výstavby, ktoré súvisia s priamym záberom biotopov s výskytom flóry a fauny, výrubom drevín, so zvýšeným hlukom v dôsledku prejazdov nákladných vozidiel a činnosťou stavebných mechanizmov, tvorbou emisií, zvýšenou prašnosťou, nevhodnou lokalizáciou stavebných dvorov, potenciálnym znečistením povrchových a podzemných vôd ropnými látkami v prípade havarijných stavov.

Obdobie po ukončení výstavby pôsobí predovšetkým nepriaznivými faktormi ako sú: znečistenie ovzdušia tvorbou emisií, hluk a vibrácie, postupná degradácia fragmentovaných a izolovaných biotopov, ovplyvnenie krajinného rázu, vytváranie bariér v krajine a obmedzenie migrácie živočíchov, vznik bariér pre pohyb v krajine oslabujú populácie živočíchov a spôsobujú znižovanie početnosti až zánik druhov organizmov, rozširovanie invázných druhov rastlín, ovplyvnenie biotopov a druhov napr. prostredníctvom zmien vodného režimu, používanie posypového materiálu na cesty počas zimnej údržby.

V projektovej príprave navrhovaných činností je potrebné vypracovať hodnotenie vplyvov činnosti na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA), vypracovať prieskumy inventarizácie drevín rastúcich mimo les a určiť ich spoločenskú hodnotu v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, a vyhlášky MŽP č. 170/2021 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V prípade, že navrhovaná stavba zasahuje do biotopov európskeho alebo národného významu je potrebné v projektovej príprave stavby vypracovať prieskum inventarizácie a spoločenského ohodnotenia biotopov európskeho a národného významu na plochách trvalého a dočasného záberu navrhovanej stavby. Pri prieskume biotopov sa postupuje podľa aktuálnej Metodiky mapovania nelesných biotopov (ŠOPSR, 2014) a Metodiky mapovania lesných biotopov (ŠOPSR, 2013) podľa v nich uvedeného postupu mapovania.

V prípade, že navrhovaná stavba zasahuje do území Natura 2000 je potrebné vypracovať tzv. primerané posúdenie vplyvov na územia Natura 2000, t.j. hodnotenie vplyvov na druhy a biotopy, ktoré sú predmetom ochrany v daných územiach sústavy Natura 2000 v zmysle aktuálnej Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v Slovenskej republike (ŠOP SR, 2016).

Osobitnú pozornosť je potrebné venovať prvkom ÚSES a vyhodnocovaniu vplyvom na tieto územia, ako aj návrhom na minimalizáciu negatívnych dopadov navrhovanej činnosti.

Hodnotenie vplyvov na migráciu živočíchov

Okrem fragmentácie a izolácie biotopov dochádza pri výstavbe a prevádzke dopravnej infraštruktúry k narušeniu konektivity (priechodnosti) krajiny pre živočíchov a k zvyšovaniu úmrtnosti živočíchov v dôsledku kolízií na cestách a železnici.

Povinné oplotenie diaľnic a rýchlostných ciest vytvára v krajine bariéry, ktoré sú pre migrujúce živočíchov prakticky neprekonateľné. Problémom na cestách nižšej kategórie, ktoré nie sú oplotené je zvyšovanie intenzity dopravy. Pri intenzívnej doprave sú tieto cesty pre živočíchov len veľmi ťažko priechodné a dochádza často k zrážkam s motorovými vozidlami.

Ďalším faktorom výrazne ovplyvňujúcim priechodnosť územím sú líniové dopravné prvky, ktoré prechádzajú na mnohých úsekoch paralelne, vytvárajú tak v krajine kumulatívny, multibariérový efekt. A teda aj v prípade, že sú jednotlivé líniové dopravné stavby pre živočíchov prekonateľné, ich koncentráciou na jednom mieste sa z nich stáva pre živočíchov neprekonateľná bariéra. Kumulatívne a synergické negatívne vplyvy sa zvyrazňujú hlavne v územiach, kde sa realizuje viac investičných aktivít naraz.

Ako jedno z rozvojových území v rámci kraja z pohľadu dopravnej infraštruktúry bude región Kysuce. Najzaťaženejším územím bude priestor od Oščadnice po hranice s PR a ČR, kde sa v súčasnosti realizuje diaľnica D3 a v budúcnosti pribudnú jej ďalšie úseky, ako aj rýchlostná cesta R5 a cesta I/11 a I/12. Navyše sa v tomto koridore bude modernizovať železničná trať. Ďalšími územiami sú koridory medzi: Dolným Kubínom a Tvrdošínom/Hubovou (R3), Martinom – Turčekom a hranicou kraja (R3 a I/65) a hlavne medzi Korytnicou (hranica kraja) a Ružomberkom križ. Juh. Osobitným problémom je územie medzi Turanmi a Hubovou, kde je v súbehu plánovaná výstavba diaľnice D1 a modernizácia železničnej trate. Tu po zmene trasovania diaľnice zostáva nosným problémom migrácia veľkých dravcov a tunelovým riešením dôjde k ohrozeniu existujúcich vodných zdrojov.

Závažným problémom v území je aj intenzívna zástavba súvisiaca s rozvojom bývania, priemyslu a výstavbou logistických centier. Mnohé obce sa rozšírili natoľko, že hranice medzi nimi zanikli a na mnohých miestach vznikla súvislá zástavba, ktorá sa tiahne v údoliach riek aj desiatky kilometrov. Živočíchov tu len veľmi ťažko nachádzajú miesta, kadiaľ by mohli územím prechádzať.

Situáciu zhoršuje aj v súčasnosti narastajúci trend rozsiahleho oplocovania pozemkov, ktorý súvisí okrem iného aj s nastavením preplácania škôd spôsobených na poľnohospodárskych plodinách zverou. Na minimalizáciu negatívnych dopadov na migráciu živočíchov sú navrhnuté opatrenia v kap. C.IV.

Porovnanie variantov

Pri porovnaní variantov 1 a 2 možno pozitívnejšie hodnotiť návrhy vo variante 1, kde sa predpokladá stagnácia, respektíve mierna regresia vo väčšine z analyzovaných oblastí, čo bude mať miernejšie negatívne vplyvy na biotu a na konektivitu krajiny ako pri variante 2. Treba však upozorniť na to, že už v súčasnosti bude nevyhnutné podrobne zmapovať problémové lokality, vytvoriť územné rezervy a realizovať opatrenia na zlepšenie priechodnosti krajiny pre živočíchy a to bez ohľadu na varianty.

8. VPLYVY NA KRAJINU – ŠTRUKTÚRU A VYUŽÍVANIE KRAJINY, SCENÉRIU KRAJINY

S rozvojom osídlenia súvisia vplyvy na štruktúru, využívanie a scenériu krajiny. Medzi významné trvalé a nevratné vplyvy patrí napr.: vytváranie samostatných sídelných celkov a rozvojových území vo voľnej krajine územne oddelených od existujúceho zastavaného územia sídla; reťazenie sídiel formou líniovej zástavby; umiestňovanie monofunkčných obytných rozvojových území v ťažiskových územiach.

Z hľadiska rozvoja urbanizácie predstavuje významný vplyv územné zrastanie sídiel v medzi-sídelnom priestore a značné obmedzenie konektivity krajiny. Koncept ÚPN R ŽK tento problém rieši stanovením minimálnych vzdialeností medzi najbližšími zastavanými územiami dvoch alebo viacerých obcí v 2 variantoch.

Vo variante 1:

- v jadrovom pásme a v pridruženom centre bez obmedzení,
- v prímestskom pásme minimálne 450 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- v okrajovom pásme minimálne 600 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- vo vidieckom priestore minimálne 750 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- v prírodnom prostredí minimálne 1,5 km.

Vo variante 2:

- v jadrovom pásme a v pridruženom centre bez obmedzení,
- v prímestskom pásme minimálne 300 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- v okrajovom pásme minimálne 400 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- vo vidieckom priestore minimálne 500 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- v prírodnom prostredí minimálne 1 km.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 možno pozitívnejšie hodnotiť návrhy vo variante 1, kde sú definované pásma minimálnych vzdialeností medzi najbližšími zastavanými územiami dvoch alebo viacerých obcí o 50% väčšie ako pri variante 2, čo bude mať pozitívnejší vplyv na konektivitu krajiny. Treba však vždy prihliadať na konkrétnu lokalitu ako aj na štruktúru a využívanie krajiny.

Negatívne vplyvy predstavuje aj živelný územný rozvoj, kedy nové rozvojové plochy nenadväzujú na existujúce zastavané územie. Regulatívy smerujú k tomu, aby sa zbytočne neexploatovalo do krajiny, ale je potrebné sa orientovať na prehodnotenie nevyužívaného "vnútorného" fondu na území jednotlivých obcí. Koncept ÚPN R ŽK tento problém rieši stanovením maximálnych percentuálnych zmien (rozšírenia) zastavaných území obcí za dve desaťročia (od schválenia územnoplánovacej dokumentácie obce) v 2 variantoch.

Vo variante 1:

- obce v jadrovom pásme a v pridruženom centre bez obmedzení,
- obce v prímestskom pásme maximálne 8 % (okrem obcí v prírodnom prostredí),

- obce v okrajovom pásme a vo vidieckom priestore maximálne 6 % (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- obce v prírodnom prostredí maximálne 3 %.

Vo variante 2:

- obce v jadrovom pásme a v pridruženom centre bez obmedzení,
- obce v prímestskom pásme maximálne 12 % (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- obce v okrajovom pásme maximálne 10 % (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- obce vo vidieckom priestore maximálne 8 % (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- obce v prírodnom prostredí maximálne 4 %.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 možno pozitívnejšie hodnotiť návrhy vo variante 1, kde sú definované max. percentuálne zmeny rozšírenia zastavaných území obcí za dve desaťročia mierne nižšie ako pri variante 2. Treba však vždy prihliadať na konkrétnu obec ako aj na štruktúru a využívanie krajiny v jej bezprostrednom okolí.

Najvýznamnejším priamym vplyvom na štruktúru a využívanie krajiny je zníženie poľnohospodárskej produkcie z dôvodov trvalých záberov poľnohospodárskej pôdy a lesných porastov. Nepriamymi vplyvmi na poľnohospodársku výrobu je narušenie organizácie pôdneho fondu - rozdelenie honov. V prípade lesných porastov to bude čiastočné obmedzenie prístupu do lesných porastov.

Vplyvy počas realizácie navrhovaných zámerov majú významnejší charakter, nakoľko dochádza k narušeniu existujúcej homogenity povrchu krajiny. Vznikajú nápadne negatívne pôsobiace prvky v scenérii krajiny. Osobitne rušivo pôsobia staveniská počas výstavby väčších komplexov a líniových stavieb. Nepriaznivo pôsobia aj rozostavané mostné konštrukcie a mimoúrovňové križovatky. Sprievodným negatívnym javom je likvidácia sprievodnej vegetácie vodných tokov a časti lesných porastov. Negatívne vplyvy na scenériu krajiny je možné čiastočne zmierniť vegetačnými úpravami a architektonickými riešeniami a pod.

Rušivý vplyv na krajinu má výstavba nových a rozširovanie existujúcich lyžiarskych stredísk. Pri ich návrhoch je nevyhnutné rešpektovať prírodné limitujúce faktory (klimatické, hydrologické a pod.), ako aj záujmy ochrany prírody. Na základe predpokladaných zmien v dĺžke trvania lyžiarskej sezóny je možné v budúcnosti (za cca 15-45 rokov) predpokladať z hľadiska zmeny prírodných podmienok obmedzenia pre väčšiu časť tohto segmentu v rámci rekreačnej infraštruktúry.

Obzvlášť rušivý vplyv na krajinu má výstavba elektrických vedení. Všetky navrhované projekty by mali byť posúdené v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA). V spolupráci s prevádzkovateľom elektrických vedení a ŠOP SR by mali byť vedenia zabezpečené tak, aby boli minimalizované negatívne dopady na vtáctvo.

ÚPN R ŽK definuje zásady a regulatívy na posilnenie ochrany prírody a tvorby krajiny, vytváranie a udržiavania ekologickej stability, ako aj zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie, ktoré boli premietnuté do navrhovaných opatrení na minimalizáciu a zmiernenie vplyvov na štruktúru, využívanie a scenériu krajiny (kap. C.IV).

Porovnanie variantov

Z hľadiska rozvoja urbanizácie sídel treba vždy veľmi citlivo prihliadať na urbanistický rozvoj konkrétnej obce, ako aj na štruktúru a využívanie krajiny a možné narušenie scenérie krajiny v bezprostrednom okolí.

Variant 1 predpokladá stagnáciu, respektíve miernu regresiu vo väčšine z analyzovaných oblastí, preto je predpoklad, že využívanie krajiny a krajinná scenéria sa významnejšie nezmení a ostane približne na rovnakej úrovni ako v súčasnosti. Pozitívom variantu 1 sú väčšie definované pásma

minimálnych vzdialeností medzi najbližšími zastavanými územiami dvoch alebo viacerých obcí ako aj zadefinované max. percentuálne zmeny rozšírenia zastavaných území obcí za dve desaťročia.

Variant 2 predpokladá progresívny vývoj, čo súvisí so zvyšovaním miery urbanizácie územia ako aj zvyšovaním nárokov na štruktúru, využívanie a scenériu krajiny.

9. VPLYVY NA CHRÁNENÉ ÚZEMIA A OCHRANNÉ PÁSMA [NAPR. NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU, EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000), NÁRODNÉ PARKY, CHRÁNENÉ KRAJINNÉ OBLASTI, CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI], NA ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

9.1 Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma

Z hľadiska priestorového a funkčného rozvoja sídel možno predpokladať negatívne vplyvy pri umiestňovaní nových alebo rozširovanie existujúcich obytných, rekreačných, výrobných území, pri výstavbe dopravnej a technickej infraštruktúry (vodovody, elektrické vedenia, rozvody plynu), nevhodne zvolených foriem obhospodarovania lesov - na chránené územia a lokality Natura 2000 vrátane ich ochranných pásiem, ako aj zásahy do prvkov ÚSES.

Významný problém predstavuje nadmerné zaťaženie rekreačných území, ktoré sú v rámci kraja lokalizované prevažne v podhorských a horských oblastiach, ktoré väčšinou predstavujú niektorú z kategórií chránených území. Negatívne dopady predstavuje erózia turistických chodníkov a ich rozširovanie, zošliapávanie vegetácie, porušovanie obmedzení, hromadenie odpadkov, nelegálna a neregulovaná výstavba, ktorá nerešpektuje únosnosť územia, nerešpektovanie regulatív územných plánov v chránených územiach (prípadne ich absencia), nadmerné využívanie vodných zdrojov, produkcia odpadov, absencia kanalizácií a čistenia odpadových vôd a pod. Sprievodné negatívne vplyvy predstavuje zaťaženie prostredia hlukom a znečistenie ovzdušia dopravou návštevníkov. Odstrašujúcim príkladom môže byť Demänovská dolina s intenzívnou koncentráciou investícií naakumulovaných do strediska Jasná. Búrlivý stavebný rozvoj v posledných rokoch poznačený značne agresívnym prístupom pri presadzovaní si developerských záujmov, koncentrovaný na relatívne malom priestore s jednou prístupovou komunikáciou.

V budúcnosti bude potrebné riešiť výstavbu záchytných parkovísk a riešenia environmentálne prijateľných spôsobov dopravy do centier turizmu. Pravdepodobne sa bude musieť pristúpiť aj na určité formy regulácie počtu návštevníkov, zákazu vodenia psov v chránených územiach (okrem HZS), regulovaním aktivít, ktoré patria skôr do mestského prostredia ako do chránených území (hudobné produkcie, ohňostroje a pod.), prísnejším kontrolám dodržiavania opatrení zo strany štátu. Cieľom by malo byť podporovanie trvalo udržateľných foriem rekreácie a turizmu.

Významnejšie negatívne vplyvy je možné očakávať počas realizácie jednotlivých projektov, ktoré súvisia s vplyvmi na jednotlivé zložky životného prostredia, vrátane zdravotného stavu obyvateľstva, priamymi zábermi biotopov národného a európskeho významu, výrubom drevín, so zvýšeným hlukom v dôsledku prejazdov nákladných vozidiel a činnosťou stavebných mechanizmov, tvorbou emisií, zvýšenou prašnosťou, potenciálnym znečistením povrchových a podzemných vôd ropnými látkami v prípade havarijných stavov. Na minimalizovanie týchto vplyvov je potrebné, aby bolo obdobie výstavby čo najkratšie a sústredené do mimovegetačného a mimohniezdneho obdobia väčšiny druhov vtákov, minimalizované prípadné zásahy vo vodných tokoch a ich bezprostredné okolie.

Obdobiu prípravy projektov je potrebné venovať dostatočnú pozornosť, identifikovať a vyhodnotiť prípadné zásahy do chránených území národnej sústavy prípadne európskej sústavy chránených území, prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Vo vyššom stupni projektovej prípravy bude potrebné vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na životné prostredie v zmysle zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (EIA) ako aj vyhodnotenie vplyvov na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

Kumulatívne a synergické efekty sa zvyrazňujú hlavne v územiach, kde sa realizuje viac investičných aktivít naraz. Realizácia projektov líniových dopravných prvkov, ktoré prechádzajú na mnohých úsekoch paralelne výrazne ovplyvňuje priechodnosť územím a vytvára sa tak v krajine kumulatívny, synergický, multibariérový efekt. A teda aj v prípade, že sú jednotlivé líniové dopravné stavby pre živočíchy prekonateľné, ich koncentráciou na jednom mieste sa z nich stáva pre živočíchy neprekonateľná bariéra. Významným negatívnym dopadom prispievajúcim k narušeniu konektivity krajiny je aj zrastanie sídel. Nevyhnutné bude v dohľadnej dobe vypracovať migračnú štúdiu pre celý kraj, zmapovať problémové kolízne miesta, navrhnuť parametre ekoduktov, v rámci ÚPN obcí vytvoriť územné rezervy pre navrhované ekodukty.

Pozitívne možno vnímať návrhy rozvoja a budovania infraštruktúry cyklistickej dopravy ako aj verejnej osobnej hromadnej dopravy. Zvyšovaním ich podielu na celkovej doprave je predpoklad zníženie podielu automobilovej dopravy a tým pádom aj zníženia celkového znečistenia ovzdušia automobilovou dopravou. Cyklistická doprava má pozitívny vplyv na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva s následným pozitívnym dopadom na jeho zdravie (obezita, kardiovaskulárne choroby a podobne). Z pohľadu bezpečnosti prispievajú k zníženiu dopravnej nehodovosti, čo sa taktiež pozitívne prejaví aj na zdraví obyvateľstva.

Vzhľadom na rozsiahlosť posudzovaného územia a rámcový charakter návrhov realizácie jednotlivých aktivít navrhovaných v koncepte ÚPN R ŽK nie je možné vyhodnotiť konkrétne vplyvy na dotknuté chránené územia národnej a európskej sústavy chránených území či prvky ÚSES. Tieto vplyvy bude potrebné vyhodnotiť samostatne pre každú aktivitu zvlášť v procese posudzovania vplyvov v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v platnom znení.

Podrobnejšie boli vplyvy na chránené územia a porovnanie variantov vyhodnotené (kap. III.13.1) pri jednotlivých navrhovaných dopravných infraštruktúrnych prvkoch, pri ktorých bolo známe trasovanie, príp. boli posúdené v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z.

ÚPN R ŽK definuje zásady a regulatívy na posilnenie ochrany prírody a tvorby krajiny, vytváranie a udržiavania ekologickej stability, ako aj zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie, ktoré boli premietnuté do navrhovaných opatrení na minimalizáciu a zmiernenie vplyvov na chránené územia (kap. C.IV).

9.2 Primerané posúdenie strategického dokumentu podľa Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000

Územný plán sa na regionálnej úrovni spracováva v podrobnosti mierky 1: 50 000, čomu zodpovedá aj úroveň informácií o území. Strategický dokument nenavrhuje žiadnu novú plochu, pre rozvoj urbanizácie. Funkčné využitie a priestorové usporiadanie preberá z územných plánov miest a obcí. Plochy pritom generalizuje v kontexte aplikovanej mierky spracovania. Zámery líniových stavieb dopravy a technickej infraštruktúry preberá na základe známych rozvojových zámerov, ktoré boli posúdené podľa zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA), v rámci ktorých bolo spracované aj primerané

posúdenie a na základe hodnotenia vybraný najvhodnejší variant. Taktiež prihliada na závery a odporúčania štúdií realizovateľnosti a štúdií uskutočniteľnosti. Pri návrhoch plne rešpektuje lokalizáciu prvkov Natura 2000 a v rámci regulatív navrhuje opatrenia na minimalizáciu negatívnych dopadov na chránené územia ako aj opatrenia na podporu a zlepšenie stavu prírody v chránených územiach, podporu územného systému ekologickej stability, zachovania tradičných foriem osídlenia a historických krajinných štruktúr, opatrenia na zachovanie krajinársky a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou a pod.

Vzhľadom na vyššie uvedené je zhodnotenie dopadov na územia sústavy Natura 2000 v zmysle príslušnej metodiky (Štátnou ochranou prírody SR, Banská Bystrica, 2016) možné len vo forme identifikácie prípadných zásahov do konkrétneho územia Natura 2000 bez podrobného vyhodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti na predmety ochrany týchto území. Strety navrhovaných prvkov s územiaми Natura 2000 je vyhodnotené v príslušných častiach kap. C.III.13.1. Podrobné vyhodnotenie v zmysle uvedenej metodiky je možné až na základe poznania návrhu konkrétnej činnosti v príslušnej mierke spracovania a na základe vypracovaného projektu, informácií o návrhu použitej výrobnéj technológie, informáciách o potrebe vstupov do technológií, záberoch a parametroch infraštruktúrnych prvkov a pod.

10. VPLYVY NA KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIAHKY, VPLYVY NA ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ

Navrhované riešenie Konceptu ÚPN R ŽK vytvára predpoklady pre zabezpečenie ochrany historických, umelecko-historických, urbanistických a architektonických hodnôt prostredia. Žiadne zámery, ktoré by mohli mať vplyv na kultúrne a historické pamiatky, či na archeologické náleziská, známe nie sú.

Ochrana, obnova, využívanie a prezentácia pamiatok a pamiatkových území je upravená zákonom č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Základ historických sídelných štruktúr v krajine predstavujú nehnuteľné kultúrne pamiatky. Pri stavebnej činnosti v území je potrebné dodržať povinnosť ohlásenia prípadného archeologického nálezu podľa § 40 zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, v súlade s § 127 stavebného zákona. V prípade nálezu archeologických pamiatok bude potrebné vykonať záchranný prieskum a dodržať súvisiace ustanovenia vyplývajúce zo zákona č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu. V súlade s ustanovením § 30, odsek 4 a § 41, odsek 4 pamiatkového zákona, je potrebné pred začatím stavebných prác rešpektovať podmienky kladené v stanovisku vydanom Krajským pamiatkovým úradom, v ktorom sú určené podmienky realizácie stavby a podmienky vykonávania archeologického výskumu na lokalitách vyznačených v situácii stavby. Časť archeologických výskumov bude realizovaná formou záchranných výskumov v predstihu a časť formou sledovania výkopových prác počas stavebných prác.

Porovnanie variantov

Varianty sú v tomto smere identické.

11. VPLYVY NA PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ A VÝZNAMNÉ GEOLOGICKÉ LOKALITY

Obdobiu prípravy projektov je potrebné venovať dostatočnú pozornosť, identifikovať a vyhodnotiť prípadné vplyvy na paleontologické náleziská a geologické lokality. V prípade, že počas stavebných prác dôjde k odkrytiu paleontologických nálezísk, príp. geologicky významných lokalít bude potrebné postupovať v zmysle príslušných predpisov.

Porovnanie variantov

Varianty sú v tomto smere identické.

12. INÉ VPLYVY

Iné vplyvy ako boli už uvedené sa nepredpokladajú, môžu sa však objaviť pri plánovaní alebo realizácii konkrétnych návrhov prvkov urbanizácie, konkrétnych stavieb dopravnej a technickej infraštruktúry. V takých prípadoch bude potrebné postupovať v zmysle príslušných predpisov.

13. KOMPLEXNÉ POSÚDENIE OČAKÁVANÝCH VPLYVOV Z HĽADISKA ICH VÝZNAMNOSTI, VZÁJOMNÝCH VZŤAHOV A ICH POROVNANIE S PLATNÝMI PRÁVNÝMI PREDPISMI

V súlade s cieľmi územného plánovania v zmysle stavebného zákona ÚPN R Žilinského kraja utvára predpoklady na zabezpečenie trvalého súladu všetkých prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt v území, najmä so zreteľom na starostlivosť o životné prostredie a ochranu jeho hlavných zložiek - pôdy, vody a ovzdušia.

Hodnotenie environmentálnych dôsledkov riešenia

V kontexte adaptácie na klimatické zmeny a ich konkrétnejšie prejavy v ŽK je základným princípom pri formovaní rozvoja kraja prierezovo vyhodnocovať a transformovať tieto zmeny do všetkých kapitol v ÚPN R ŽK. Predpokladá sa, že vplyv klímy sa prejaví:

- v zmene režimu zrážok, premenlivosti zrážkových úhrnov (predlžovanie obdobia sucha)
- vo výskyte povodní, ale aj v silnejšej erózii pôdy,
- v znižovaní stavu hladiny podzemných vôd (prevencia vedúca k zadržiavaniu vody v krajine,
- vyšší výskyt búrkových situácií s rizikom vzniku prívalových povodní špeciálne v lokalitách s vysokým povrchovým odtokom (hlavne flyšové pásma),
- kalamita podkôrneho a drevokazného hmyzu (smrekové lesy),
- zvyšujúce sa riziko lesných požiarov (uzávery turistických ciest a pohybu v lesnom prostredí).

V ÚPN R ŽK sú v jednotlivých kapitolách formulované opatrenia v oblasti:

- Ochrany podzemných zásob pitnej vody, ktorá predstavuje jeden z najvýznamnejších determinantov rozvoja.
- Protipovodňovej ochrany ako jedného z rozhodujúcich faktorov rozvoja nadregionálneho významu.
- Nízkouhlíkového hospodárstva a ekologizácie dopravy (trasovanie dopravných koridorov všetkých druhov a foriem dopravy) sú usmerňované prostredníctvom adekvátnych zásad a záväzných regulatívov.
- Ochrany ornej pôdy, ktorá patrí medzi významné rozvojové determinanty. Nové zábery pôdy sú podmienené odôvodniteľnými zámermi verejnoprospešného charakteru a tiež je jasne stanovená podpora prednostného revitalizovania brownfieldov.
- Ochrany prírody a krajiny, ekologickej stability územia (rešpektovanie chránených území a prvkov ÚSES).
- Koncepciou rozvoja sídelnej i krajinnej zelene, založiť na princípoch Európskeho dohovoru o krajine, s cieľom formovania ekologicky stabilnejšej krajiny.
- Podpora separovaného zberu, s cieľom znížiť množstvo komunálneho odpadu a množstvo odpadu ukladaného na skládky.

- Vo voľnej krajine podporovanie a ochranu nosných prvkov jej estetickej kvality a typického charakteru – prirodzené lesné porasty, aluviálne lúky, nelesná drevinová vegetácia v poľnohospodárskej krajine v podobe remízok, medzí, stromoradií, ako aj mokrade a vodné toky s brehovými porastmi.

Hodnotenie ekonomických dôsledkov riešenia

Územný plán regiónu predstavuje dokument, ktorý spolu s ďalšími dokumentami (napr. PHSR) patrí medzi strategické koncepcné dokumenty na úrovni regiónu. Predstavuje prierezový dokument, ktorý sa usiluje o previazanie územnotechnických opatrení s nástrojmi regionálnej politiky, prostredníctvom ktorých je schopný adresnými opatreniami usmerňovať rozvoj kraja do „problematickejších“ území.

Vychádza z cieľov, ktoré bude ÚPN R ŽK pri rozvoji Žilinského samosprávneho kraja riešiť:

- vytvoriť základný nástroj územného plánovania v súlade s ustanoveniami § 12 stavebného zákona v znení neskorších predpisov a § 13 vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii vo forme územného plánu,
- vytvoriť územné predpoklady pre navrhované aktivity a opatrenia obsiahnuté v prijatých strategických dokumentoch a rezortných koncepciách na regionálnej alebo národnej úrovni,
- vytvoriť nástroj na plnohodnotné zapojenie Žilinského kraja do medzinárodných a celoslovenských sídelných, ekologických a hospodárskych štruktúr,
- usilovať o vyvážený rozvoj kraja z hľadiska sídelných, socioekonomických, územnotechnických, environmentálnych a krajinnno-ekologických aspektov,
- stanoviť zásady a regulatívy pre všetky oblasti (štruktúry osídlenia, priemyslu, poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, vodného hospodárstva, environmentálnej ekológie a cestovného ruchu, dopravy, technickej infraštruktúry),
- podpora a tvorba územných predpokladov pre vznik kreatívnych a inovatívnych foriem terciárneho a kvartérneho sektora hospodárstva, na základe postupnej transformácie spoločnosti.

Hodnotenie sociálnych dôsledkov riešenia

Demografický vývoj a jeho štruktúra sú v návrhu chápané ako základný vstupný predpoklad, aj keď rozvoj kraja, a to najmä po stránke ekonomickej a sociálnej, ho následne spätne ovplyvňujú. Podľa oficiálnej prognózy ŠÚ SR a modelovaného vývoja obyvateľstva do roku 2040 (Šprocha, Vaňo, Bleha, 2019) vyplýva, že okrem regiónu Oravy nastane na takmer celom území ŽK pokles počtu obyvateľov, čo bude spôsobené predovšetkým nízkou pôrodnosťou a relatívne vyššou úmrtnosťou v dôsledku celkového starnutia populácie.

Vývoj sídelnej štruktúry bude mať charakter prolongácie aktuálnych urbanistických tendencií na princípe vyváženého polycentrického systému osídlenia, tvoreného na základe stanovenia hierarchie centier osídlenia (nadregionálnych, regionálnych, subregionálnych), čo umožní zabezpečiť rovnomerné pokrytie regiónu službami, vybavenosťou a sociálnou starostlivosťou.

Koncepcia rozvoja regiónu založená na princípe subsidiarity vytvára predpoklady pre flexibilné reagovanie na rôznu dynamiku demografického vývoja a migrácie tým, že počíta s rezervami rozvojových plôch v mestách a obciach kraja, ktoré v kontexte rozvoja vníma ako ponukové plochy.

Hodnotenie územno-technických dôsledkov riešenia

V oblasti rozvoja dopravy sa preferuje riešenie pre zlepšenie dostupnosti centier, zlepšenie kvality existujúcej dopravnej infraštruktúry a dobudovanie siete dopravnej infraštruktúry pre zabezpečenie

kvality dopravy na úrovni 21. storočia. V súvislosti s tým, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť verejnej osobnej doprave, s možnosťou prechodu na IDS.

Trasovaním nových koridorov nadradenej dopravnej infraštruktúry národného či nadregionálneho významu vytvára aj nové stresové javy, ktoré je potrebné následne podľa lokálnych podmienok zmierňovať alebo kompenzovať.

Riešenie v oblasti rozvoja jednotlivých druhov technickej infraštruktúry sleduje ciele vyjadrené v rezortných koncepciách, ktoré implementujú aj medzinárodné dohovory. Realizáciou vyjadrených zámerov sa vytvára predpoklad pre zabezpečenie rovnocenného hospodárskeho, sociálneho a životného prostredia obyvateľov.

Medzi priority patria požiadavky na zohľadnenie potreby rekultivácie environmentálnych záťaží, starých skládok odpadov, ako presadzovanie moderného systému odpadového hospodárstva, založeného na technologicky moderných a environmentálne prijateľných riešeniach.

Platné právne predpisy sú v strategickom dokumente primerane zohľadnené a plne rešpektované. Vymedzenie ochranných pásem a špecificky chránených území, ktoré vyplývajú z osobitých predpisov, sú v strategickom dokumente integrované v príslušných kapitolách.

13.1 Komplexné posúdenie vplyvov návrhov verejného dopravného vybavenia

Vzhľadom na značný rozsah časti venovanej dopravnej infraštruktúre v ÚPN R ŽK bolo potrebné jej spracovanie v samostatnej kapitole SoH.

Posudzovaný strategický dokument ÚPN R ŽK rieši koncepciu verejného dopravného vybavenia regionálneho významu v dvoch variantoch, ktoré sa v riešení jednotlivých požiadaviek líšia v závislosti od celkovej koncepcie návrhu.

Variant 1 je založený na plnej akceptácii riešení uvedených v Závaznej časti KURS 2001 v znení KURS 2011. V prípade problematik, ktoré nie sú predmetom riešení v Závaznej časti KURS 2001 v znení KURS 2011 Variant 1 postupuje podľa schválených rozvojových plánov správcov a vlastníkov predmetnej dopravnej infraštruktúry.

Variant 2 rieši zachovanie výsledných riešení dopravných problematik podľa odporúčaného variantu krajskej dopravnej stratégie plánu trvalo udržateľnej mobility SURDM ŽSK.

V kontexte obidvoch Variantov je potrebné pripomenúť, že kritériom k zaradeniu projektov do Variantov je ich stav vo vzťahu k procesu povinného posudzovania ich vplyvu na životné prostredie (EIA). V závislosti od prevažujúceho strategického charakteru projektov dopravného sektoru sa kladie dôraz na úroveň strategického environmentálneho posudzovania.

13.1.1 Cestná doprava

Diaľnica D1 Turany – Hubová

V prípade stavby diaľnice D1 v úseku Turany – Hubová, doterajšia dlhá história zásadných zmien trasovania diaľnice i aktuálny stav prípravy neumožňujú vykonať kvalifikované odhady termínu realizácie stavby tohto úseku diaľnice. Variant 1 predpokladá jeho realizáciu vo výhľadovom období až po roku 2040, Variant 2, na základe naliehavosti vyplývajúcej z prognózovaných intenzít dopravy v SURDM ŽSK, predpokladá jeho realizáciu v návrhovom období do roku 2040, rozhodne však nie do roku 2030 v zmysle požiadaviek EK na dokončenie stavieb Základnej siete TEN-T.

Čo sa týka komplexného vyhodnotenia vplyvov - tieto predstavujú hlavne zábery PP, LP, zábery biotopov európskeho a národného významu, hluk, imisie, križovanie s prvkami ÚSES a územiaми národnej a európskej sústavy chránených území.

Trasa úseku D1 premostuje rieku Váh na dvoch miestach, ktorá predstavuje územie európskeho významu SKUEV0253 Váh a zároveň nadregionálny biokoridor. Mostné objekty predstavujú určitý bariérový prvok hlavne pre vtáctvo migrujúce údolím Váhu. Mostné objekty by mali byť vybavené prvkami zabraňujúcim stretmi s vtáctvom. Predmety ochrany územia európskeho významu SKUEV0253 Váh by nemali byť prevádzkou D1 ohrozené.

Diaľnica D1 pretína regionálny biokoridor Trusalová – Podhradie. Okrem diaľnice bariérový efekt umocňuje aj prítomnosť cesty I/18 a dvojkoľajová železničná trať č. 180 Kraľovany – Vrútky – Žilina. Z hľadiska výskytu dopravných kolízií s medveďom hnedým ide o najproblematickejší úsek v uvedenom úseku. V predmetnom úseku je plánovaný 250 m široký ekodukt ako kompenzačné opatrenie pri výstavbe diaľničného úseku D1 Turany – Hubová.

Trasa je vedená tunelom popod vrch Kopa, kde boli identifikované prvky: ochranné pásmo (OP) NP Veľká Fatra, územie európskeho významu SKUEV0238 Veľká Fatra, provincionálne biocentrum Veľká Fatra. Z hľadiska vplyvov na uvedené územia ide hlavne o vplyvy hluku a imisná záťaž v blízkosti portálov tunela.

Nosným vplyvom je však riziko ohrozenia vodných zdrojov nachádzajúcich sa v masíve Kopy. Tzv. vodná EIA s podrobným hydrologickým prieskumom, ktorú rezort dopravy zadal dodatočne vypracovať ako reakciu na podanú súdnu žalobu, zatiaľ ukončená nebola. Z uvedených dôvodov bude možné komplexne vyhodnotiť vplyvy až po ukončení procesu EIA.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa líšia len v období realizácie. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva - z uvedených dôvodov je v tomto smere vhodnejší variant 2.

Diaľnica D1 Lietavská Lúčka – Višňové – Dubná Skala

Úsek diaľnice D1 Lietavská Lúčka – Višňové – Dubná Skala je úsekom, ktorého výstavba k súčasnému roku (2022) trvá 25 rokov. Oficiálne plánovaný termín a sprevádzkovania stavby je plánovaný k roku 2026, existujú však predpoklady, že prebiehajúca výstavba sa predĺži až do roku 2030. Varianty 1 a 2 uvažujú s ukončením stavby v rámci návrhového obdobia ÚPN R ŽK do roku 2030.

Ide o úsek D1, ktorý je v súčasnosti vo výstavbe. Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, zábery biotopov európskeho a národného významu, križovanie s prvkami ÚSES, OP NP Malá Fatra, SKCHVU013 Malá Fatra, SKUEV0930 Lúčanská Fatra.

Trasa D1 je v kontakte s regionálnym biokoridorom Rbk 22 - ekotón Lúčanskej Fatry a západným portálom tunela Višňové. Z hľadiska vplyvov ide hlavne o vplyvy hluku a imisná záťaž v blízkosti portálov tunela. Bariérový vplyv nepredstavuje taký významný zásah do biokoridoru aby došlo k podstatnému zhoršeniu biokoridorových funkcií. Ostatné prvky ÚSES sa nachádzajú v dostatočnej vzdialenosti od trasy D1.

Z hľadiska vplyvov na ochranné pásmo (OP) NP Malá Fatra ide hlavne o vplyvy hluku a imisná záťaž v blízkosti východného portálu tunela Višňové, územie nie je v priamom kontakte.

Z hľadiska vplyvov na SKCHVU013 Malá Fatra ide hlavne o vplyvy hluku a imisná záťaž v blízkosti portálov tunela Višňové, nakoľko uvedené územie prekonáva tunel.

Trasa D1 prechádza tunelom Višňové popod územie SKUEV0930 Lúčanská Fatra – vplyvy na územie sa nepredpokladajú.

D1 v úseku Lietavská Lúčka - Višňové - Dubná Skala zasahuje do biotopov národného a európskeho významu. V celom území sa však nenachádza žiadne chránené územie európskeho významu, ktoré by bolo vyhlásené na ochranu biotopov európskeho významu a záberom nedôjde k takým nepriaznivým vplyvom, ktoré by mali za následok narušenie integrity území sústavy Natura 2000 (v zmysle smernice o biotopoch článku 6.3 a 6.4). Zároveň zostanú zachované vyššie uvedené biotopy na podstatnej časti riešeného územia a realizácia navrhovanej činnosti nebude mať negatívne dopady na integritu celej lokality.

Najväčším problémom stavby už od začiatku (razenie prieskumnej štôlne) je intenzívne odvodnenie masívu Lúčanskej časti Malej Fatry v rozsahu cca 300 l/s. V súčasnosti sa táto voda odvádza cez systém usadzovacích nádrží do potoka na strane Dubnej Skaly.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Diaľnica D1 Hubová - Ivachnová

Ide o úsek D1, ktorý je v súčasnosti vo výstavbe. Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, križovanie s prvkami ÚSES, OP NP Veľká Fatra, SKUEV0253 Váh.

Na začiatku úseku D1 trasa prechádza cez ochranné pásmo (OP) NP Veľká Fatra. V blízkosti rieky Váh tu je lokalizovaná križovatka Hubová. Dochádza k záberom PP pomerne veľkého rozsahu a územie v mieste križovatky nebude plniť pôvodnú funkciu – išlo o lúčny porast v ohybe rieky Váh.

Trasa D1 Hubová - Ivachnová na dvoch miestach (na začiatku a na konci) premoštuje rieku Váh, ktorá predstavuje nadregionálny biokoridor a zároveň územie európskeho významu SKUEV0253 Váh. Mostné objekty predstavujú určitý bariérový prvok hlavne pre vtáctvo migrujúce údolím Váhu. Mostné objekty by mali byť vybavené prvkami zabraňujúcim stretmi s vtáctvom. Predmety ochrany územia európskeho významu SKUEV0253 Váh by nemali byť prevádzkou D1 ohrozené.

Trasa D1 je v kontakte s nadregionálnym biokoridorom Veľká Fatra – Chočské vrchy – Malá Fatra ako aj nadregionálnym biokoridorom Ďumbierske Nízke Tatry – Chočské vrchy. V dotknutých úsekoch dochádza ku kumulácii niekoľkých líniových dopravných prvkov: cesta I/18, žel. trať č. 180, navrhovaná D1 (vo výstavbe). Realizáciou D1 dochádza k zosilneniu bariérového efektu a narušeniu koridorovej funkcie prvkov ÚSES. V rámci aktualizovanej dokumentácie RÚSES okresu Ružomberok (2013) sú v rámci uvedených biokoridorov navrhované ekodukty. Čiastočné zmiernenie poskytujú budované mostné objekty, ktorých parametre by mali umožniť migráciu živočíchov. Po výstavbe by mala byť priechodnosť biokoridorov monitorovaná.

Z hľadiska celkového hodnotenia D1 v úseku Hubová - Ivachnová neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Diaľnica D3 Žilina/Brodno – Kysucké Nové Mesto – Oščadnica

Variant 1 a 2 sú identické a navrhujú realizáciu výstavby diaľnice D3 v úsekoch Žilina/Brodno – Kysucké Nové Mesto – Oščadnica v plnom šírkovom profile v návrhovom horizonte do roku 2040.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, križovanie s prvkami ÚSES, CHVO Beskydy a Javorníky, CHKO Kysuce.

Trasa D3 zasahuje do západného okraja CHKO Kysuce. Predpokladá sa zásah do biotopov národného a európskeho významu. Vzhľadom na okrajový zásah sa nepredpokladajú významnejšie negatívne vplyvy na CHKO Kysuce.

Trasa D3 v posudzovanom úseku zasahuje do nadregionálneho biokoridoru rieky Kysuca, a to jednak odstránením brehových porastov pri dvoch premosteniach a jednak plánovanými úpravami koryta a brehov rieky. Mostné objekty predstavujú určitý bariérový prvok hlavne pre vtáctvo. Mostné objekty by mal byť vybavené prvkami zabraňujúcim stretom s vtáctvom.

Trasa D3 v posudzovanom úseku zasahuje do lokálneho biokoridoru Vadičovského potoka. Bariérový vplyv nepredstavuje taký významný zásah do biokoridoru aby došlo k podstatnému zhoršeniu biokoridorových funkcií.

Trasa D3 pretína západný okraj nadregionálneho biocentra Ľadonhora - Brodnianka. V tomto úseku je trasa D3 vedená mostom nad žel. traťou a bariérový efekt D3 nebude tak významný. V pomerne úzkom údolí tu však dochádza ku kumulácii zástavby, prítomnosti železničnej trate, cesty I/11 a hodnoteného úseku D3, čo sa bude prejavovať negatívne na biote hlavne hlukom a imisiami.

Trasa D3 pretína terestrický nadregionálny biokoridor Škorča - Tábor spájajúci regionálne biocentra Chotárny kopec – Vojtov vrch a Černatín – Skáčková hora – Holý vrch, ďalej terestrický regionálny biokoridor Klubina - Chotárny kopec, hydricko-terestrický regionálny biokoridor vodný tok Bystrica a terestrický regionálny biokoridor Vysoká nad Kysucou - Oščadnica. Migračnú bariéru na uvedených biokoridoroch umocňuje lokalizácia niekoľkých líniových dopravných prvkov: najmä cesta I/11 s vysokou intenzitou dopravy, dvojkoľajová železničná trať č. 127 Čadca – Krásno nad Kysucou – Žilina, plánovaná diaľnica D3, intenzívna zástavba.

V zmysle dokumentácie „Katalóg opatrení pre zabezpečenie priechodnosti dopravnej infraštruktúry pre živočíchy v pilotnom území Kysuce - Malá Fatra - Strážovské vrchy (6/2019)“ by mal byť v území vybudované ekodukty s parametrami pre stredne veľké a veľké cicavce a to v úsekoch Kysucký Lieskovec – Povina a Dunajov – Ochodnica. Presnú lokalizáciu a parametre ekoduktu je nevyhnutné riešiť v spolupráci so ŠOP SR. V rámci ÚPN je potrebné vytvoriť v tomto priestore územnú rezervu pre navrhované ekodukty.

Celý hodnotený úsek D3 zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka diaľnic nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska celkového hodnotenia uvedeného úseku D3 bude potrebné venovať dostatočnú pozornosť mostným objektom, ktoré by mali spĺňať parametre, ktoré umožňujú bezkolízny prechod živočíchov. Hodnotený úsek nezasahuje do žiadneho chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Diaľnica D3 Oščadnica – Čadca/Bukov, Svrčinovec križovatka s R5 a I/11 – Skalité - št.hr. SR/PR

Variant 1 navrhuje pre daný úsek vo výhľadovom období realizovať diaľnicu v plnom šírkovom profile.

Variant 2 navrhuje pre daný úsek v návrhovom období realizovať diaľnicu v plnom šírkovom profile.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, križovanie s prvkami ÚSES, a SKUEV0832 Alúvium Markovho potoka, CHVO Beskydy a Javorníky.

Trasa D3 pretína územie európskeho významu SKUEV0832 Alúvium Markovho potoka. Mostný objekt má parametre, ktoré umožňujú migráciu druhov a nepredstavuje ohrozenie biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany územia.

Trasa D3 pretína terestrický regionálny biokoridor Vysoká nad Kysucou - Oščadnica. Migračnú bariéru predstavujú paralelne prebiehajúce cesty I/11 a I/11A s vysokou intenzitou dopravy, plánovaná diaľnica D3. Ich bariérový efekt umocňuje aj železničná trať Čadca – Krásno nad Kysucou, ktorá predstavuje v rámci Kysúc jeden z dvoch úsekov s najvyššou mortalitou zveri na železnici. V uvedenom úseku by bolo vhodné umiestniť ekodukt ponad železnicu (s vhodným oplatením) a zachovať priechodnosť pod mostným objektom na ceste I/11, ktorý je vhodný pre veľké šelmy.

Trasa D3 pretína hydricko-terestrický nadregionálny biokoridor – vodný tok Kysuca a Čierňanka a pretína terestrický nadregionálny biokoridor Veľký Polom – Skalité – Rieka. Okrem diaľnice D3, biokoridor pretína aj cesta I/12 a jednokoľajová železničná trať č. 129 Čadca – Skalité (Zwardoň), čím dochádza ku kumulácii líniových dopravných prvkov v tomto priestore. Diaľnica D3 významnejšie neobmedzuje biokoridorovú funkciu terestrického NRBK a pre všetky typy živočíchov je priechodná, nakoľko je v tomto úseku vedená na pilieroch v dostatočnej výške nad terénom. Na ceste I/12 sa v dôsledku otvorenia D3 podstatne znížila intenzita dopravy a premávka na železničnej trati č. 129 Čadca – Skalité (Zwardoň) v tomto úseku je relatívne nízka, preto napriek kumulácii líniových dopravných prvkov naďalej ostáva funkcia NRBK zachovaná. Problémom narušenia biokoridoru je skôr zástavba IBV a oplocovanie pozemkov, ktorých regulácia je možná len prostredníctvom ÚPD.

Celý hodnotený úsek D3 zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka diaľnic nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska celkového hodnotenia D3 neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotený úsek síce zasahuje do chráneného územia európskej sústavy chránených území, tento však nie je takého rozsahu aby boli ohrozené predmety ochrany územia. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa líšia len v období realizácie (návrh/výhľad). Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva - z uvedených dôvodov je v tomto smere vhodnejší variant 2.

Cestný ťah I/65 a I/66, rýchlostná cesta R3 Martin – Rakovo

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať rýchlostnú cestu R3 v plnom šírkovom profile v úsekoch, Martin križovatka s D1 – Rakovo križovatka s I/65.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, zábery biotopov európskeho a národného významu, prvky ÚSES.

Trasa R3 pretína regionálny terestrický biokoridor Trebostovo – Zábore, regionálny hydrický biokoridor Blatnický potok. Mostné objekty by mali byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov.

Hodnotený úsek nezasahuje do žiadneho chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Cestný ťah I/65 a I/66, rýchlostná cesta R3 Rakovo – Mošovce

Variant 1 navrhuje: v návrhovom období realizovať rýchlostnú cestu R3 v plnom šírkovom profile v úseku Rakovo križovatka s I/65 – **v trase pozdĺž súčasnej I/65** – Mošovce križovatka s I/65.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, zábery biotopov európskeho a národného významu, prvky ÚSES. Trasa R3 pretína regionálny terestrický biokoridor Turiec – Veľká Fatra. Trasa R3 prechádza v blízkosti CHA Mošovské aleje, ktoré zároveň predstavuje OP NP Veľká Fatra. Priame zásahy do území sa nepredpokladajú pôjde skôr o vplyvy hluku a imisií z dopravy.

Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd. Realizáciou výstavby R3 v tomto úseku a blízkosť trasy cesty I/65 v jej blízkosti dochádza ku kumulácii líniových dopravných prvkov, čo bude mať nepriaznivý vplyv na priechodnosť územím pre živočíchy. Bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na priechodnosť dopravnej infraštruktúry pre stredne veľké a veľké cicavce a zrealizovať opatrenia na zmiernenie týchto vplyvov.

Z hľadiska prevádzky R3 možno očakávať pozitívne vplyvy na obyvateľstvo v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva. Z hľadiska priechodnosti územím pre živočíchy sa predpokladajú negatívne vplyvy, ktoré je možné zmierniť realizáciou opatrení (vhodné parametre mostných objektov, realizácia ekoduktov a pod.).

Variant 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať rýchlostnú cestu R3 v plnom šírkovom profile v úseku Rakovo križovatka s I/65 – **v trase súčasnej cesty I/65** – Mošovce križovatka s I/65. Variant 2 vyvoláva nutnosť realizácie novej súbežnej cesty s R3 v trase II/519 a III/2176.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, zábery biotopov európskeho a národného významu, prvky ÚSES. Trasa R3 pretína regionálny terestrický biokoridor Turiec – Veľká Fatra. Trasa R3 prechádza v blízkosti CHA Mošovské aleje, ktoré zároveň predstavuje OP NP Veľká Fatra. Priame zásahy do území sa nepredpokladajú pôjde skôr o vplyvy hluku a imisií z dopravy. Aj vo variante 2 možno predpokladať nepriaznivý vplyv na priechodnosť územím pre živočíchy, preto bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na priechodnosť dopravnej infraštruktúry pre stredne veľké a veľké cicavce a zrealizovať opatrenia na zmiernenie týchto vplyvov.

Trasa cesty II/519 (Príbovce) a III/2176 (Mošovce) pretína rieku Turiec, ktorá predstavuje NPR Turiec (zároveň aj SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, Ramsarskú lokalitu medzinárodného významu – mokrade Turca a nadregionálny biokoridor). Cesta II/519 pretína regionálne biokoridory – Blatnický potok, potok Vrčia, regionálny biokoridor – potok Teplica, regionálny terestrický biokoridor Kláštor pod Znievom – Mošovce. Mostné objekty by mali byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom. Vzhľadom na to, že posudzovaná trasa v tomto úseku už existuje, nie je predpoklad vzniku negatívnych vplyvov na biotopy a druhy, ktoré sú predmetom ochrany územia európskeho významu. V prípade, že pôjde o kompletnú výmenu mostných objektov s predpokladanými zásahmi do samotného toku a jeho bezprostredného okolia bude pred tým potrebné zrealizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby.

Vzhľadom na to, že nie je dostatok informácií ohľadom detailov úprav úsekov ciest II/519 (Príbovce) a III/2176 (Mošovce), nie je možné identifikovať všetky negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotený úsek zasahuje do chráneného územia národnej sústavy ako aj európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotnom toku a jeho bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska prevádzky R3 možno očakávať pozitívne vplyvy na obyvateľstvo v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva. Z hľadiska priechodnosti územím pre živočíchov sa predpokladajú negatívne vplyvy, ktoré je možné zmierniť realizáciou opatrení (vhodné parametre mostných objektov, realizácia ekoduktov a pod.).

Porovnanie variantov:

Zásadný rozdiel medzi variantom 1 a 2 v spočíva v trasovaní rýchlostnej cesty R3 v úseku Rakovo – Mošovce v trase existujúcej cesty I/65 vo variante 2, vo variante 1 je trasa rýchlostnej cesty v rovnakom úseku vedená pozdĺž existujúcej cesty I/65.

Vo variante 1 sa tým vytvára priestorová bariéra v šírke 4 súbežných jazdných pruhov (2 jazdných pruhov rýchlostnej cesty a dvoch jazdných pruhov existujúcej cesty v návrhovom období) a 6 súbežných jazdných pruhov vo výhľadovom období.

Vo variante 2 zostáva zachovaný súčasný stav trasy rýchlostnej cesty R3 lokalizovanej v trase súčasnej cesty I/65 (stavebné úpravy sa budú dotýkať realizácie dôslednej náhrady existujúcich prípojných komunikácií za ich mimoúrovňové kríženia s cestou R3 a výstavby mimoúrovňových križovatiek a ich pripojení Rakovo a Mošovce) v návrhovom období, vo výhľadovom období bude v tomto úseku rýchlostná cesta rozšírená na 4 jazdné pruhy. Súbežná cesta k rýchlostnej ceste R3 je vo variante 2 plánovaná úpravou trasy ciest II/519 a III/2176 (vplyv popísaný nižšie).

Vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo v prípade variantu 1 budú významnejšie, ako v prípade variantu 2 a to hlavne zábermi pôd a kumuláciou líniových dopravných prvkov, čo bude mať nepriaznivý vplyv na priechodnosť územím pre živočíchov.

Cestný ťah I/65 a I/66, rýchlostná cesta R3 Mošovce – Turčianske Teplice - hr. ŽSK/BBSK

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať rýchlostnú cestu R3 v polovičnom šírkovom profile v úsekoch, Mošovce križovatka s I/65 - Turčianske Teplice západný obchvat križovatka s novou cestou I. tr – Turčianske Teplice/Dolná Štubňa západný obchvat križovatka s I/65 a I/14 – Turček - hr. ŽSK/BBSK.

Variant 1 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať rýchlostnú cestu R3 v plnom šírkovom profile v úsekoch, Mošovce križovatka s I/65 - Turčianske Teplice západný obchvat križovatka s novou cestou I. tr – Turčianske Teplice/Dolná Štubňa západný obchvat križovatka s I/65 a I/14. Pokračovanie rýchlostnej cesty R3 mimo územia ŽSK v trase hr. ŽSK/BBSK – Kremnica – Šášovské Podhradie križovatka s R1/R2.

Variant 2 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať rýchlostnú cestu R3 v plnom šírkovom profile v úsekoch, Mošovce križovatka s I/65 - Turčianske Teplice západný obchvat križovatka s novou cestou I. tr – Turčianske Teplice/Dolná Štubňa západný obchvat križovatka s I/65 a I/14 – Turček - hr. ŽSK/BBSK. Pokračovanie rýchlostnej cesty R3 mimo územia ŽSK v trase hr. ŽSK/BBSK – Kremnické Bane - Banská Bystrica križovatka R1.

Plný profil rýchlostnej cesty R3 v úseku po križovatku s cestami I/65 a I/14 je vo variante 1 v širšom kontexte podmienený rozdelením smerovania dopravy daným uvažovanou realizáciou rýchlostnej cesty R1 Ružomberok – Banská Bystrica a smerovaním rýchlostnej cesty R3 na Kremnicu a Šášovské Podhradie. Vo variante 2, bez realizácie rýchlostnej cesty R1 Ružomberok – Banská Bystrica, predstavuje rýchlostná cesta R3 smerovaná na území BBSK priamo do Banskej Bystrice, univerzálnejšie riešenie s prevzatím vyšších podielov intenzity cestnej dopravy a s vyššími nárokmi na jej kapacitné zabezpečenie.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, prvky ÚSES, maloplošné CHÚ, územie Natura 2000. Trasa R3 prechádza v blízkosti CHA Diviacke kruhy, priame zásahy do územia sa nepredpokladajú pôjde skôr o vplyvy hluku a imisií z dopravy. Trasa R3 pretína rieku Turiec, ktorá predstavuje NPR Turiec (zároveň aj SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, Ramsarskú lokalitu medzinárodného významu – mokrade Turca a nadregionálne biocentrum. Trasa pretína regionálny biokoridor – potok Teplica, regionálny biokoridor – Kremnické vrchy - Flochová, nadregionálny biokoridor – Kremnické vrchy.

Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd. Bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na priechodnosť dopravnej infraštruktúry pre stredne veľké a veľké cicavce.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo na území ŽSK takmer identické, líšia sa len v tom, že variant 1 je trasovaný po križovatku s I/65 a I/14 v 4-pruhovom usporiadaní (následne po hranicu krajov v 2 pruhovom priečnom usporiadaní) a variant 2 je trasovaný až na hr. ŽSK/BBSK vo 4 pruhovom priečnom usporiadaní, s čím súvisia mierne väčšie nároky variantu 2 na zábery PP, LP. V ďalšom trasovaní na území BBSK sa varianty líšia v trasovaní. Hodnotenie variantov na území BBSK nie je súčasťou predmetnej SoH.

Cesta I/65, I/65d, cesta súbežná s rýchlostnou cestou R3

Variant 1 navrhuje: vybudovanie novej R3 bez úprav ciest I/65 a II/519 (vplyvy variantu 1 sú popísané vyššie pri jednotlivých úsekoch novej trasy R3).

Variant 2 navrhuje:

a) I/65d, vo výhľadovom období realizovať rozšírenie cesty o 2.jazdný pás, Martin križovatka s MC Robotnícka – Košťany nad Turcom križovatka so súčasnou I/65, v kategórii MZ 15,5/60,

b) I/65, v návrhovom období realizovať preložku cesty I/65 v trase rekonštruovanej II/519, Príbovce križovatka so súčasnou cestou I/65 - Moškovec križovatka s III/2176, v kategórii C 9,5/60,

c) I/65, v návrhovom období realizovať preložku cesty I/65 v trase rekonštruovanej III/2176, Moškovec križovatka s II/519 – Borcová - nové cestné pripojenie - Mošovce križovatka s rýchlostnou cestou R3, v kategórii C 9,5/60

Vo variante 2 trasa pretína regionálny terestrický biokoridor Trebostovo – Zábore, regionálny hydrický biokoridor Blatnický potok. Mostné objekty by mali byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, zábery biotopov európskeho a národného významu, prvky ÚSES, maloplošné CHÚ. Trasa cesty II/519 (Príbovce) a III/2176 (Moškovec) pretína rieku Turiec, ktorá predstavuje NPR Turiec (zároveň aj SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, Ramsarskú lokalitu medzinárodného významu – mokrade Turca a nadregionálny biokoridor). Cesta II/519 pretína regionálny biokoridor – potok Vrčia, regionálny biokoridor – potok Teplica, regionálny terestrický biokoridor Kláštor pod Znievom – Mošovce. Mostné objekty by mali byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom. Vzhľadom na to, že posudzovaná trasa v tomto úseku už existuje, nie je predpoklad vzniku negatívnych vplyvov na biotopy a druhy, ktoré sú predmetom ochrany územia európskeho významu. V prípade, že pôjde o kompletnú výmenu mostných objektov s predpokladanými zásahmi do samotného toku a jeho bezprostredného okolia bude pred tým potrebné zrealizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby.

Vzhľadom na to, že v súčasnosti nie je dostatok informácií ohľadom detailov úprav uvedených úsekov ciest, nie je možné identifikovať všetky negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotený úsek zasahuje do chráneného územia národnej sústavy ako aj európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotnom toku a jeho bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska porovnania variantov sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo v prípade variantu 1 významnejšie ako v prípade variantu 2.

Rýchlostná cesta R1, križovatky a privádzače, súbežná cesta I/59

Vzhľadom na skutočnosť, že zodpovedný rezort dopravy v príprave technickej, dopravnej a environmentálnej dokumentácie stavby rýchlostnej cesty R1 nepokračoval, Záverečné stanovisko č. 2354/2010-3.4/ml, podmieňujúce výstavbu rýchlostnej cesty R1 udelením inštitútu vyššieho verejného záujmu, bolo po siedmich rokoch expirované. V súčasnosti neexistuje právoplatne identifikovateľná trasa rýchlostnej cesty R1 v úseku Slovenská Ľupča – Korytnica – Ružomberok/juh.

Variant 1 preto vo svojom riešení uvádza rýchlostnú cestu R1 len v úseku križovatka s I/59 Ružomberok/juh – križovatka s I/18 Ružomberok/východ – v trase existujúcej cesty I/18 – križovatka s D1 Ivachnová/Západ (vplyvy sú uvedené nižšie).

Rýchlostná cesta R1 nie je zaradená do **Variantu 2** Konceptu ÚPN R ŽK. Vo Variante 2 sa usporiadanie rýchlostných ciest odvíja od odporúčeného variantu SURDM ŽSK (v Koncepte SURDM ŽSK pod názvom Gravitačný variant), ktorý vzhľadom na záujmy ochrany prírody území Natura 2000 a vzhľadom na prirodzené smerovanie cestnej dopravy cez urbanizované územie neuvažuje s rýchlostnou cestou R1 a s cestou E77 v koridore Ružomberok – Banská Bystrica.

Napriek tomu, že v súčasnosti neexistuje právoplatne identifikovateľná trasa rýchlostnej cesty R1 v úseku Slovenská Ľupča – Korytnica – Ružomberok/juh je možné predpokladať že realizáciou rýchlostnej cesty R1 so súbežnou cestou I/59 sa vytvoria podmienky na intenzívnu urbanizáciu 900 m širokého územného pásu medzi Ružomberkom a Korytnicou na území ŽSK, ktorá si vyžiada zábery PP, LP, zábery biotopov európskeho a národného významu, zásahy do veľkoplošných chránených území NP Nízke Tatry, NP Veľká Fatra (vrátane OP NP), zásahy do území národnej a európskej sústavy chránených území (napr.: SKUEV0164 Revúca, CHA Revúca, SKCHVU033 Veľká Fatra, SKUEV0198 Zvolen, SKCHVU018 Nízke Tatry, SKUEV0302 Ďumbierske Tatry), zásahy do prvkov ÚSES (napr.: biocentrum provincionálneho významu Ďumbierske Nízke Tatry, hydricko-terestrický regionálny biokoridor – vodný tok Revúca, nadregionálny biokoridor Ďumbierske Nízke Tatry – Veľká Fatra, regionálny biokoridor Ďumbierske Nízke Tatry – Zvolen).

Porovnaním na jednej strane predpokladaných negatívnych vplyvov a na druhej strane benefitov realizácie výstavby R1 v úseku Slovenská Ľupča – Korytnica – Ružomberok/juh je možné sa prikloniť skôr k tzv. nulovému variantu, t.j. súčasnému stavu.

Cesta I/11 št. hr. SR/ČR – Svrčinovec, rýchlostná cesta R5

Variant 1 a 2 sú identické. V návrhovom období realizovať v plnom šírkovom profile rýchlostnú cestu R5 v úseku št. hr. SR/ČR – Svrčinovec križovatka s D3, vrátane ekoduktu Zelený most nad železničnou traťou, rýchlostnou cestou R5 a cestou I/11.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, križovanie s prvkami ÚSES, CHVO Beskydy a Javorníky.

Trasa R5 pretína terestrický nadregionálny biokoridor Veľký Polom – Skalité - Rieka. V pomerne úzkom priestore je kumulácia viacerých líniových prvkov: cesta I/11, dvojkoľajová železničná trať č. 127 Žilina – Čadca – št. hranica SR/ČR, plánovaná R5. V rámci uvedeného úseku bol identifikovaný migračný koridor, v rámci ktorého je navrhovaný ekodukt, ktorý by mal byť realizovaný v zmysle TP 067 aby plnil svoju funkciu a zmiernil negatívne dopady na migráciu živočíchov.

Celý hodnotený úsek R5 zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka rýchlostných ciest nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska celkového hodnotenia R5 neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotený úsek nezasahuje do žiadneho chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Vzhľadom na kumuláciu 3 líniových prvkov (R5, cesta I/11 a železnice) bude potrebné sledovať prípadné zvýšené kolízie dopravných prostriedkov so zverou. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Cesta I/18, cesta súbežná s diaľnicou D1, Žilina - Teplička nad Váhom - Gbeľany

Variant 1 a 2 navrhuje: V návrhovom období realizovať preložku cesty I/18, Žilina/Na Horevaži križovatka s I/60 - Teplička nad Váhom - Gbeľany nová križovatka s II/583, v trase súčasnej cesty II/583A, v kategórii MZ 21,5/70, zmena zaradenia do tried ciest.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, hluk, imisie, nepriame vplyvy na nadregionálny biokoridor rieku Váh. Z hľadiska celkového hodnotenia návrhov neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Pred samotnou výstavbou bude nevyhnutné spracovať vyhodnotenie parametrov a lokalizáciu mostného objektu vo vzťahu k bezkolíznej priechodnosti pre živočíchy. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Cesta I/18, cesta súbežná s diaľnicou D1, VD Žilina

Variant 1 navrhuje: V návrhovom období realizovať preložku cesty I/18, Gbeľany nová križovatka s II/583 - premostenie vodnej nádrže VD Žilina - Strečno/Zlatné križovatka so súčasnou I/18.

Variant 2 navrhuje: V návrhovom období peáž s realizovanou preložkou cesty I/18, Gbeľany nová križovatka s II/583 - premostenie vodnej nádrže VD Žilina - Strečno/Zlatné križovatka so súčasnou I/18. Úsek je súčasťou Severovýchodného prepojenia diaľnic D1 a D3.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, hluk, imisie, križovanie s prvkami ÚSES. Trasa pretína nadregionálny biokoridor rieku Váh. Mostný objekt predstavuje určitý bariérový prvok hlavne pre vtáctvo, preto by mal byť vybavený prvkami zabraňujúcim stretom s vtáctvom.

Z hľadiska celkového hodnotenia návrhov neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Pred samotnou výstavbou bude nevyhnutné spracovať vyhodnotenie parametrov a lokalizáciu mostného objektu vo vzťahu k bezkolíznej priechodnosti pre živočíchy. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Cesta I/18, cesta súbežná s diaľnicou D1 (Variant 1) / Cesta I/64 (Variant 2), Žilina IV Okruh Východ

Variant 1 navrhuje: v návrhovom období realizovať stavbu nového úseku I/18 Žilina IV Okruh Východ, Žilina/Bytčica križovatka privádzač – Žilina/Rosinky križovatka s MC Vysokoškolákov – Žilina/Hruštiny križovatka s I/18, v kategórii MR 25,0/80. Rozdielne pomenovanie je podmienené vo Variante 1 súvislosťami s pretriedením cesty I/64 v KURS.

Variant 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať stavbu nového úseku I/64 Žilina IV Okruh Východ, Žilina/Bytčica križovatka I/64b – Žilina/Rosinky križovatka s MC Vysokoškolákov – Žilina/Hruštiny križovatka s I/18, v kategórii MR 25,0/80.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie. Z hľadiska celkového hodnotenia posudzovaného úseku neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotený úsek nezasahuje do žiadneho chráneného územia národnej sústavy ani

európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Cesta I/18, cesta súbežná s diaľnicou D1, Liptovský Mikuláš

Variant 1 dané preložky nerieši (súčasný stav).

Variant 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať preložku cesty I/18, Liptovský Mikuláš/Benice – Liptovský Mikuláš/Palúdzka – peáž s preložkou cesty II/584 – Liptovský Mikuláš/Demänová križovatka s II/584 – Liptovský Mikuláš/Stošice, v kategórii MZ 14,0/60, súbežná cesta s pripravovanou preložkou železničnej trate.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie. Trasa prechádza severným okrajom OP NP Nízke Tatry a pretína nadregionálny biokoridor – rieka Váh. Mostný objekt by mali byť navrhnutý s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom.

Z hľadiska celkového hodnotenia návrhov neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Pred samotnou výstavbou bude nevyhnutné spracovať vyhodnotenie parametrov a lokalizáciu mostného objektu vo vzťahu k bezkolíznej priechodnosti pre živočíchov. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

V prípade variantu 2 (preložky ciest I/18 a II/584) pôjde o mierne významnejší vplyv hlavne čo sa týka trvalých záberov, nakoľko uvedené preložky chýbajú vo variante 1. Na druhej strane realizácia variantu 2 bude mať pozitívny vplyv na obyvateľstvo vo forme preložiek ciest a modernizácie žel. trate.

Cesta I/18, cesta súbežná s diaľnicou D1, Ružomberok

Variant 1 navrhuje: V návrhovom období realizovať preložku cesty I/18, Ružomberok východ križovatka s R1 – Ivachnová, cesta súbežná s D1 a R1. Vo variante 1 je potrebné realizovať vedľa R1 aj súbežnú cestu.

Variant 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať stavebnú úpravu cesty I/18, Ružomberok/východ križovatka s preložkou I/59 - peáž s I/59 – Ivachnová západ križovatka s D1, v kategórii C 22,5/80. vo Vo variante 2 nie je R1 preto stačí vykonať stavebnú úpravu existujúcej I/18 ktorá v dotknutom úseku bude peážou s preložkou I/59.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie. Trasa prechádza severným okrajom OP NP Nízke Tatry a pretína regionálny biokoridor Choč - Háj.

Z hľadiska celkového hodnotenia návrhov neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia

sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo sú vplyvy variantu 1 mierne významnejšie hlavne čo sa týka trvalých záberov, nakoľko tu bude potrebné realizovať vedľa R1 aj súbežnú cestu. Vo variante 2 nie je R1 preto stačí vykonať stavebnú úpravu existujúcej I/18 ktorá v dotknutom úseku bude peážou s preložkou I/59.

Nová cesta I. tr., Severovýchodné prepojenie diaľnic D3 a D1

Variant 1 dané prepojenie nerieši (súčasný stav).

Variant 2 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať stavbu novej cesty, Kysucké Nové Mesto križovatka s diaľnicou D3, cestou I/11 a privádzačom diaľnice D3 – Dolný Vadičov – Kotrčina Lúčka - Gbeľany nová križovatka s preložkou cesty I/18 a s cestou II/583; Vo výhľadovom období realizovať stavbu novej cesty, Strečno/Zlatné križovatka s I/18 – obchvat Stráňavy - Višňové nová križovatka s D1.

Vplyvy predstavujú hlavne: zábery PP, LP, hluk, imisie. Premostenie Váhu predstavuje zásah do NRBk rieka Váh, trasa pretína regionálny biokoridor Kazická Kýčera - Ladonhora. V území neboli identifikované žiadne CHÚ národného ani európskeho významu.

Mostný objekt predstavuje určitý bariérový prvok hlavne pre vtáctvo, preto by mal byť vybavený prvkami zabraňujúcim stretom s vtáctvom.

Celý hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka cesty nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska celkového hodnotenia návrhov neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Pred samotnou výstavbou bude nevyhnutné spracovať vyhodnotenie parametrov a lokalizáciu mostného objektu vo vzťahu k bezkolíznej priechodnosti pre živočchy. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

V dopravných súvislostiach SURDM ŽSK prostredníctvom dopravného modelu preukázal výrazný prínos realizácie Severovýchodného prepojenia spočívajúci v odvedení až 80% objemu cestnej nákladnej dopravy z existujúcej trasy pripojenia diaľnice D3 na diaľnicu D1. Závažnosť prínosu Severovýchodného prepojenia zvyšuje dotyk existujúcej používanej trasy s husto osídlenými obydlnými okrskami mesta Hliny a Solinky, i s okrskami Budatín a Staré mesto. Realizáciou prepojenia a odvedením cestnej nákladnej dopravy do iného koridoru by sa dosiahlo podstatné zníženie hlukovej záťaže a imisií škodlivých látok v obytných okrskoch mesta Žilina.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo vzhľadom na rozsah variantu 2 významnejšie ako pri variante 1, hlavne čo sa týka záberov pôdy. Vplyvy na CHÚ národného ani európskeho významu sa nepredpokladajú. Pozitívom variantu 2 je že významným spôsobom prispeje k zníženiu hladiny hluku a emisií škodlivín z dopravy v meste Žilina, prispeje k

funkčnosti IDS ŽK a zlepšení prepojenia Mestského uzla Žilina s partnerskými Mestskými uzlami Ostrava a Bielsko – Biala.

Nová Cesta II. tr., IV. okruh mesta Žilina – Západ, cesta súbežná s diaľnicou D1, úsek po Bitarovú

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať stavbu novej cesty, Žilina/Metro križovatka s I/64 - Žilina križovatka s MC Kamenná ulica – Žilina/Bánova - Bitarová križovatka s III/2101 – Bitarová križovatka s III/2099.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, prvky ÚSES.

Trasa v jednom úseku pretína a v ďalšej trase je v kontakte s hydrickým regionálnym biokoridorom - vodný tok Rajčianka. Mostný objekt by mal byť navrhnutý s parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom.

Z hľadiska celkového hodnotenia posudzovaného úseku neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotený úsek nezasahuje do žiadneho chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Nová Cesta II. tr., IV. okruh mesta Žilina – Západ, cesta súbežná s diaľnicou D1, úsek Bitarová - Dolný Hričov

Variant 1 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať rekonštrukciu a preložky cesty v trase súčasnej cesty III/2099, Bitarová - Ovčiarsko - križovatka s I/18 Dolný Hričov.

Variant 2 navrhuje: návrhovom období realizovať rekonštrukciu a preložky cesty v trase súčasnej cesty III/2099, Bitarová - Ovčiarsko - križovatka s I/18 Dolný Hričov.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie. Z hľadiska celkového hodnotenia posudzovaného úseku neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotený úsek nezasahuje do žiadneho chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území ani do žiadneho prvku ÚSES. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa líšia len v období realizácie (návrh/výhľad). Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva - z uvedených dôvodov je v tomto smere vhodnejší variant 2.

Cestný ťah cesta I/59 št.hr. SR/PR - Trstená – Dolný Kubín a I/70 Dolný Kubín – Kraľovany, rýchlostná cesta R3

Variant 1 a 2 sú identické. V návrhovom období realizovať rýchlostnú cestu R3 v polovičnom šírkovom profile v úsekoch Nižná nad Oravou – Sedliacka Dubová, Dolný Kubín juh – Hubová križovatka s D1. Vo výhľadovom období realizovať rýchlostnú cestu R3 v polovičnom šírkovom profile v úsekoch št.hr. SR/PR – Trstená a Oravský Podzámok – Dolný Kubín juh. Vo výhľadovom období realizovať rýchlostnú cestu R3 v plnom šírkovom profile v úseku Dolný Kubín juh – Hubová križovatka s D1.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, zábery biotopov európskeho a národného významu, maloplošné CHÚ, CHKO Horná Orava, SKUEV0243 Orava, SKUEV0222 Jelešňa, SKCHVU050 Chočské vrchy, SKCHVU008 Horná Orava, mokrade medzinárodného významu, prvky ÚSES (napr. nadregionálne biocentrum Veľká Fatra – Chočské vrchy – Malá Fatra, regionálne biocentrum Trsteník – Šíp, nadregionálny biokoridor Veľká Fatra – Chočské vrchy – Malá Fatra).

R3 v hodnotených úsekoch zasahuje do biotopov národného a európskeho významu. Okrem biotopov, ktoré sa nachádzajú mimo chránené územia dôjde aj k zásahom do biotopov v chránenom území európskeho významu SKUEV0243 Orava (dôjde k premosteniu Oravy na 3 miestach), ktoré bolo vyhlásené na ochranu biotopov európskeho významu ako aj druhov európskeho významu. Územie európskeho významu predstavuje zároveň aj CHA Rieka Orava a Ramsarskú lokalitu medzinárodného významu – Rieka Orava a jej prítoky. Vo vyššom stupni projektovej prípravy bude potrebné aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby.

Trasa R3 je vedená v blízkosti (kontakte) s ochranným pásmom NPR Bielska skala. Vo vyššom stupni projektovej prípravy bude potrebné vyhodnotiť vplyvy zásahov do biotopov a chránených druhov v prípade zásahu do OP NPR.

Trasa R3 pretína na 3 miestach rieku Oravu, ktorá predstavuje biokoridor nadregionálneho významu, biocentrum regionálneho významu – Bielska skala, regionálne biokoridory – Studený potok, vodný tok Oravica, Osičiny – Bielska skala, Tatry – Kopec - Budín. Všetky mostné objekty by mali byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a minimalizovanie zásahov v samotnom toku Oravy a Studeného potoka. Mostné objekty predstavujú určitý bariérový prvok hlavne pre vtáctvo, preto by mali byť vybavené prvkami zabraňujúcim stretom s vtáctvom. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať možnému ohrozeniu kvality vody v tokoch a ich bezprostrednom okolí. V rámci aktualizovanej dokumentácie RÚSES okresov Dolný Kubín (2010) a Tvrdošín (2013) sú v rámci uvedených biokoridorov navrhované ekodukty. Ich lokalizáciu a parametre bude potrebné prekonzultovať so ŠOP SR.

Z hľadiska celkového hodnotenia R3 v uvedených úsekoch boli identifikované potenciálne negatívne vplyvy na chránené územie – rieka Orava, ktoré predstavuje mimoriadne cenné územie národnej a európskej sústavy chránených území. Zároveň predstavuje biokoridor nadregionálneho významu. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotnom toku a jeho bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Cesta I/59 Ružomberok

Variant 1 navrhuje:

V návrhovom období realizovať preložku cesty - rýchlostná cesta R1 v úseku Ružomberok/Biely Potok juh – Ružomberok východ križovatka s I/18.

V návrhovom období realizovať preložku cesty - rýchlostná cesta R1 v úseku Ružomberok východ križovatka s I/18 - v trase I/18 - Ivachnová západ križovatka s D1, v kategórii R 24,5/100 (80).

Variant 2 navrhuje:

V návrhovom období realizovať preložku cesty I/59 (v rovnakej trase ako R1 vo variante 1), Ružomberok/juh križovatka so súčasnou cestou I/59 - Ružomberok/východ križovatka s I/18

V návrhovom období realizovať preložku cesty I/59 - peáž s I/18 v jej súčasnej trase – Ivachnová západ križovatka s D1, v kategórii C 22,5/100 (80).

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, zásah do OP NP Nízke Tatry, kontakt s regionálnym biokoridorom Revúca.

Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Vo variante 1 je situovanie rýchlostnej cesty R1 v úseku Ružomberok východ križovatka s I/18 - v trase I/18 - Ivachnová západ križovatka s D1 vyžiada realizovať novú súbežnú komunikáciu s rýchlostnou cestou R1. Z uvedeného dôvodu vznikne významná priestorová bariéra šiestich jazdných pruhov (4 jazdné pruhy rýchlostnej cesty R1 a 2 jazdné pruhy súbežnej cesty I/18 v peáži s I/59) variantu 1 v porovnaní s Variantom 2 (4 jazdné pruhy R1) ktorý si nevyžaduje realizáciu súbežnej cesty I/18 v peáži s I/59.

Realizácia variantu 1 si vyžiada vyššie nároky na trvalé zábery ako pri variante 2. Vo variante 2 dochádza k zníženiu dopravnej záťaže Ružomberka, nakoľko R1 nie je realizovaná a teda cestná nákladná doprava z E77 je presmerovaná na R3.

Cesta I/59 súbežná s rýchlostnou cestou R3 Horná Orava

Variant 1 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať preložku cesty I/59, št.hr. SR/PR – Trstená.

Variant 2 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať preložku cesty I/59, št. hr. SR/PR - Trstená križovatka s R3 – cesta súbežná s R3.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie. Trasa cesty pretína SKUEV0222 Jelešňa, regionálny biokoridor – vodný tok Jelešňa, CHKO Horná Orava, SKCHVU008 Horná Orava, Ramsarskú lokalitu medzinárodného významu – Mokrade Oravskej kotliny.

Vo vyššom stupni projektovej prípravy bude potrebné aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotnom toku a jeho bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Nová cesta I. tr., Turiec – Horná Nitra v trase cestného ťahu III/2183 a II/519, obchvaty obcí a zmena zaradenia do tried ciest

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať rekonštrukciu cesty III/2183 v úseku Turčianske Teplice križovatka s I/65 - Turčianske Teplice križovatka západný obchvat rýchlostnej cesty

R3, v kategórii MZ 12,0. V návrhovom období realizovať preložky cesty III/2183 Budiš a Dubové a preložku cesty II/519 Jasenovo – hr. ŽSK/TNSK – (Nitrianske Pravno križovatka s I/64), a homogenizovať cestný ťah v kategórii C 9,5/60.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, zábery biotopov európskeho a národného významu, prvky ÚSES, maloplošné CHÚ, územie európskeho významu.

Hodnotený úsek cesty (obchvat obce Dubové) pretína rieku Turiec, ktorá predstavuje NPR Turiec (zároveň aj SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, SKUEV0960 Niva Turca, Ramsarskú lokalitu medzinárodného významu – mokrade Turca a nadregionálny biokoridor) a hydricko-terestrický biokoridor nadregionálneho významu – vodný tok Jasenica. Mostné objekty by mali byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Hodnotený úsek zasahuje do chráneného územia národnej sústavy ako aj európskej sústavy chránených území. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotnom toku a jeho bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd. V prípade zásahov do území Natura 2000 bude pred tým potrebné zrealizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Cesta II/487

Variant 1 navrhuje: nová cesta I.tr. v trase cestný ťah II/487, v návrhom období zmena zaradenia do tried ciest (Veľké Karlovice) – št.hr. SR/ČR - Makov – Čadca – Krásno nad Kysucou – Nová Bystrica – Oravská Lesná – Ťapešovo – Trstená – Suchá Hora - št. hr. SR/PR – (Chocholov), cesta celoštátnej úrovne. Cesta II/487, vo výhľadovom období realizovať obchvaty obcí, Vysoká nad Kysucou, Turzovka/Vyšný koniec. Cesta II/487, v návrhovom období realizovať obchvaty obcí, Podvysoká, Olešná, Staškov, Raková - Čadca križovatka s I/11.

Variant 2 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať obchvaty obcí, Vysoká nad Kysucou Turzovka/Vyšný koniec. V návrhovom období realizovať obchvaty obcí, Podvysoká, Olešná, Staškov, Raková, Čadca - Čadca križovatka s I/11.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, prvky ÚSES, CHKO Kysuce, CHVO Beskydy a Javorníky. Navrhované obchvaty pretínajú: regionálny biokoridor – rieka Kysuca, nadregionálny biokoridor Kysuca.

Mostné objekty by mali byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do lokalít výskytu obojživelníkov, biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotnom toku a jeho bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Časť hodnotených úsekov zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka ciest nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na

ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Časť hodnotených úsekov zasahuje do CHKO Kysuce. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do lokalít výskytu obojživelníkov, biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotnom toku a jeho bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo takmer identické. Rozdiel vo variantoch je v parametroch homogenizácie v úsekoch kde nie sú plánované obchvaty obcí a to v prípade V1 ide o kategóriu C 11,5 vo V2 C 9,5. Realizácia variantu 1 si vyžiada vyššie nároky na trvalé zábery ako pri variante 2.

Cesta II/520

Variant 1 navrhuje: nová cesta I.tr. v trase cestný ťah II/487, II/520. Cesta II/520, vo výhľadovom období realizovať obchvaty obcí Zborov nad Bystricou, Tvrdošín, Liesek, Hladovka – Suchá Hora št.hr. SR/PR.

Variant 2 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať obchvaty obcí, Krásno nad Kysucou križovatka s D3 - obchvat Zborov nad Bystricou, - obchvat Tvrdošín – Tvrdošín križovatka s I/59 - obchvat Liesek - obchvat Vitanová.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, prvky ÚSES, CHKO Kysuce, CHVO Beskydy a Javorníky. Navrhované trasy a obchvaty pretínajú: nadregionálny biokoridor Kysuca, terestrický regionálny biokoridor Chotárny kopec – Javorské, hydricko-terestrický regionálny biokoridor – vodný tok Bystrica, regionálny biokoridor Klubinský potok, terestrický regionálny biokoridor Lutiša - Veľká Rača, terestrický regionálny biokoridor Vychylovka-Harvelka-Riečnica - Veľká Rača, regionálny biokoridor – vodný tok Biela Orava, regionálny biokoridor – vodný tok Mútňanka, nadregionálny biokoridor Minčol - Oravská priehrada, nadregionálny biokoridor – vodný tok Orava, regionálny biokoridor – vodný tok Oravica, regionálny biokoridor – vodný tok Jelešňa. V zmysle dokumentácie „Katalóg opatrení pre zabezpečenie priechodnosti dopravnej infraštruktúry pre živočíchy v pilotnom území Kysuce - Malá Fatra - Strážovské vrchy (6/2019)“ by mal byť v území medzi obcami Klubina a Zborov vybudovaný ekodukt s parametrami pre stredne veľké a veľké cicavce. Presnú lokalizáciu a parametre ekoduktu je nevyhnutné riešiť v spolupráci so ŠOP SR. V rámci ÚPN je potrebné vytvoriť v tomto priestore územnú rezervu pre navrhovaný ekodukt. Mostné objekty by mali byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavené opatreniami proti stretom s vtáctvom. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do lokalít výskytu obojživelníkov, biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotnom toku a jeho bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Osobitnú pozornosť bude potrebné venovať trasovaniu v blízkosti s územiaми európskeho významu SKUEV0833 Sútok Kysuce s Bystricou, SKUEV0835 Stredný tok Bystrice, SKUEV0777 Starobystrické prenovcové pramenisko, ako aj v blízkosti maloplošných CHÚ – PP Vychylovské prahy a Ramsarské lokality medzinárodného významu – Mokrade Oravskej kotliny a Rieka Orava a jej prítoky.

Časť hodnotených úsekov zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka ciest nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na

ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Časť hodnotených úsekov zasahuje do CHKO Kysuce a CHKO Horná Orava (územie zároveň predstavuje SKCHVU008 Horná Orava). Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do lokalít výskytu obojživelníkov, biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotnom toku a jeho bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo takmer identické. Rozdiel vo variantoch je v parametroch homogenizácie v úsekoch kde nie sú plánované obchvaty obcí a to v prípade V1 ide o kategóriu C 11,5 vo V2 C 9,5. Vo V1 sú obchvaty navrhované až po Suchú Horu št.hr. SR/PR, na rozdiel od V2, kde sú navrhované len po Vitanovú. Realizácia variantu 1 si vyžiada vyššie nároky na trvalé zábery ako pri variante 2. Cesta je trasovaná v území, kde sa nachádzajú významné chránené územia z hľadiska národnej ako aj európskej a medzinárodnej sústavy chránených území a mokradí, preto bude nevyhnutné venovať osobitnú pozornosť príprave projektov pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do CHÚ a biotopov národného a európskeho významu.

Cesta II/583, II/583 A

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať preložku cesty Stráža a obchvaty obcí Krasňany a Belá. Vo výhľadovom období realizovať preložku cesty Párnica križovatka s I/70.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, prvky ÚSES, prvky národnej a európskej sústavy chránených území, CHVO Beskydy a Javorníky.

Navrhovaný obchvat pretína územie európskeho významu SKUEV0221 Varínka (územie zároveň predstavuje PP Krasniansky luh, regionálne biocentrum Krasniansky luh a OP NP Malá Fatra). Vo vyššom stupni projektovej prípravy bude potrebné vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

Trasa cesty pretína regionálny hydricko-terestrický biokoridor – potok Varínka. Mostný objekt by mali byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom.

Navrhovaný obchvat pretína koridor, ktorý je situovaný na konci obce Stráža (v smere od Žiliny) a jeho šírka dosahuje približne 250 m (využívajú ich stredne veľké a veľké cicavce). Biokoridor je ohrozený rozširovaním zástavby. Na ceste bude potrebné umiestniť výstražné dopravné značky s cieľom upozorniť vodičov na zvýšenie pozornosti a odporúčané zníženie rýchlosti. Zároveň by bolo vhodné v rámci ÚPN vytvoriť v tomto priestore územnú rezervu pre zachovanie koridoru.

Obchvat Párnice je trasovaný v OP NP Malá Fatra, ktoré zároveň predstavuje chránené vtáčie územie SKCHVU013 Malá Fatra, územie európskeho významu SKUEV0252 Malá Fatra (kontakt s územím). Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do lokalít výskytu obojživelníkov, biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby.

Obchvat pretína vodný tok Zázrivka, ktorý spolu s riekou Oravou, do ktorej sa pod Párnice vlieva, predstavujú mokrad' medzinárodného významu - Rieka Orava a jej prítoky. Mostný objekt by mal byť navrhnutý s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Celý hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka ciest nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Hodnotené obchvaty obcí zasahujú, resp. sú v kontakte s chránenými územiami národnej sústavy ako aj európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do lokalít výskytu obojživelníkov, biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotnom toku a jeho bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na obyvateľstvo v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Cesta II/584 Habovka, Liptovské Matiašovce

Variant 1 a 2 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať obchvaty obcí Habovka a Liptovské Matiašovce.

Vplyvy predstavujú hlavne záber PP, LP, hluk, imisie, kontakt s prvkami ÚSES.

Trasa obchvatu Habovky je v kontakte s OP TANAP, v kontakte s regionálnym biokoridorom Studený potok. Obchvat obce Liptovské Matiašovce pretína vodný tok Suchý potok - hydricko-terestrický regionálny biokoridor.

Z hľadiska celkového hodnotenia úseku neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotený úsek nezasahuje do žiadneho chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území. Nie je predpoklad narušenia biokoridorových funkcií prvkov ÚSES. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do lokalít výskytu obojživelníkov, biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy bezprostrednom okolí vodných tokov, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Cesta II/584 Liptovský Mikuláš

Variant 1 nenavrhuje v tomto úseku žiadnu preložku cesty, nakoľko sa v tomto priestore nenavrhuje žiadna preložka železničnej trate.

Variant 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať preložky cesty v úsekoch Liptovský Mikuláš/Liptovská Ondrášová – preložka v trase premiestnenej železničnej trate - Liptovský Mikuláš/Palúdzka – peáž s preložkou cesty I/18 – Liptovský Mikuláš/Demänová.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, prvky ÚSES, OP NP Nízke Tatry.

Preložka cesty prechádza v blízkosti severného okraja OP NP Nízke Tatry a pretína regionálny biokoridor - tok Jalovčanka a nadregionálny biokoridor – rieka Váh. Mostný objekt by mali byť navrhnutý s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom.

Z hľadiska celkového hodnotenia posudzovaného úseku neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotený úsek nezasahuje do žiadneho chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do lokalít výskytu obojživelníkov, biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotnom toku a jeho bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo variantu 2 významnejšie ako pri variante 1.

Cesta II/584

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať preložku cesty Liptovský Mikuláš/Demänová.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, hluk, imisie, OP NP Nízke Tatry.

Trasa cesty prechádza severným okrajom OP NP Nízke Tatry, a v blízkosti CHA Demänovská slatina a regionálneho biokoridoru – tok Demänovka. Navrhovaná trasa nezasahuje do žiadneho maloplošného chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území. Možno predpokladať nepriame vplyvy na CHA a biokoridor. Trasa cesty je lokalizovaná prevažne na ornej pôde, na niekoľkých miestach pretína líniové prvky nelesnej drevinnej vegetácie. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Cesta I/64, I/64a, I/64b mimo mesta Žilina

Variant 1 navrhuje: nová cesta II. tr. v trase I/64, v návrhovom období zmena zaradenia do tried ciest. V návrhovom období realizovať homogenizáciu parametrov cesty v trase súčasnej cesty v úseku Žilina/Metro - Žilina/Bytčica – Rajecké Teplice – Rajec – hr. ZASK/TNSK – (Nitrianske Pravno).

Variant 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať preložku cesty I/64, Kľače križovatka so súčasnou I/64 - Rajec – Šuja križovatka so súčasnou I/64 a preložku cesty v úseku Fačkovské sedlo – hr. ŽSK/TNSK (– Kľačno). Vo výhľadovom období realizovať preložku cesty Fačkov.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, prvky ÚSES, chránené vtáčie územie, CHVO.

Trasa v jednom úseku pretína a v ďalšej trase je v kontakte s hydrickým regionálnym biokoridorom - vodný tok Rajčianka. Mostný objekt by mal byť navrhnutý s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom. Trasa zasahuje do regionálneho biokoridoru Slnčné skaly – Kozol, regionálneho biokoridoru Sádocký vrch – Kľak a nadregionálneho biokoridoru Strážov - Kľak. V období prípravných prác projektov bude potrebné vypracovať štúdiu migrácie priechodnosti dopravnej infraštruktúry pre živočíchy a na základe nej vykonať úpravu technického riešenia stavby.

Trasa zasahuje do chráneného vtáčieho územia SKCHVU013 Malá Fatra. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Celý hodnotený úsek zasahuje do CHVO Strážovské vrchy. Výstavba a prevádzka ciest nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska porovnania variantov, v prípade variantu 1 ide len o homogenizáciu parametrov cesty v trase súčasnej cesty, vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo sa predpokladajú len minimálne.

V prípade variantu 2 negatívne vplyvy budú významnejšie ako pri variante 1. Ide hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, prvky ÚSES, chránené vtáčie územie, CHVO. Trasa zasahuje do chráneného vtáčieho územia SKCHVU013 Malá Fatra a v súčasnosti nie je možné odhadnúť významnosť vplyvov. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na obyvateľstvo v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva a v tomto smere je pozitívnejšie vnímaný variant 2.

Cesta I/64, úsek Lietavská Lúčka križovatka D1 – Porúbka

Variant 1 nenavrhuje obchvaty obcí.

Variant 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať obchvat Lietavská Lúčka a Porúbka v úseku, Lietavská Lúčka križovatka D1 – Porúbka križovatka so súčasnou trasou cesty I/64, v kategórii MR 11,5/80.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, prvky ÚSES. Trasa v jednom úseku pretína a v ďalšej trase je v kontakte s hydrickým regionálnym biokoridorom - vodný tok Rajčianka. Mostný objekt by mal byť navrhnutý s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom. Trasa prechádza v blízkosti PR Slnčné skaly (územie zároveň predstavuje územie európskeho významu SKUEV0667 Slnčné skaly) a v blízkosti PP Turská skala. Predpokladajú sa len vplyvy počas obdobia výstavby (hluk, prach, imisie).

Z hľadiska celkového hodnotenia posudzovaného úseku neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotený úsek nezasahuje do žiadneho chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo variantu 2 významnejšie hlavne vo forme trvalých a dočasných záberov. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na obyvateľstvo v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva a v tomto smere je pozitívnejšie vnímaný variant 2.

Nová Cesta II. tr., Západné Tatry, zmena zaradenia do tried ciest

Variant 1 a 2 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať preložky a súvislú rekonštrukciu cestného ťahu III/2311 a III/2312 (súčasť Tatranského okruhu), Vitanová križovatka s II/520 – Oravice – Zuberec križovatka s II/584.

Preložky predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, prvky ÚSES, TANAP, OP TANAP, SKUEV0307 Tatry, Ramsarskú lokalitu medzinárodného významu – Rieka Orava a jej prítoky. Trasa zasahuje do regionálneho biokoridoru - vodný tok Oravica, do regionálneho terestrického biokoridoru – Skorušina – Magura, do regionálneho terestrického biokoridoru Tatry – Skorušina, do regionálneho biokoridoru – Studený potok. Mostné objekty by mal byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom. Trasa zasahuje do TANAP a jeho ochranného pásma, a je v kontakte s územím európskeho významu SKUEV0307 Tatry.

Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd. Mierne zvýšenie nepriaznivých vplyvov na životné prostredie je možné očakávať počas realizácie výstavby (hlučnosť, prašnosť a podobne), jedná sa však o krátkodobé vplyvy. Preložky, modernizácia a rekonštrukcia jestvujúcich štátnych ciest bude mať priaznivý dopad na zvýšenie bezpečnosti a plynulosti dopravného systému, na posilnenie environmentálnych aspektov dopravy, na eliminovanie rizík klimatických zmien na cestnú infraštruktúru (zvýšenia únosnosti, odstránenie bodových závad vozovky, spevnenie krajníc a svahov cestného telesa, odvodnenie a vybudovanie bezpečnostných prvkov dopravnej infraštruktúry.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Nová cesta II. tr., Vodná nádrž Liptovská Mara, zmena zaradenia do tried ciest

Variant 1 a 2 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať rekonštrukciu a preložky cesty v trase cestného ťahu III/2201 a III/2213, Liptovský Michal križovatka s I/18 – Bešeňová - Liptovský Potok - Liptovská Sielnica križovatka s II/584.

Vplyvy predstavujú hlavne: zábery PP, LP, hluk, imisie, prvky ÚSES (NRBc 18 Liptovská Mara, nadregionálny biokoridor – rieka Váh, regionálny biokoridor – Suchý potok), SKCHVU050 Chočské vrchy, PP Bešeňovské travertíny, CHA Sielnický borovicový háj.

Trasa cesty je navrhovaná v blízkosti vyššie uvedených CHÚ a ÚSES. Rekonštrukcie ciest nepredstavujú významnejšie riziko pre predmety ochrany chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Nová cesta II. tr., Horná Orava Novoť, v návrhovom období zmena zaradenia do tried ciest

Variant 1 navrhuje: v návrhovom období realizovať rekonštrukciu a homogenizáciu parametrov cesty v trase cesty III/2270, Zakamenné križovatka s II/520 – Novoť – (št.hr. SR/PR – Ujsoly), cesta nadregionálneho významu.

Variant 2 nenavrhuje žiadne zmeny, ostáva pôvodný stav ciest.

Vplyvy predstavujú hlavne: zábery PP, LP, hluk, imisie, CHKO Horná Orava, SKCHVU008 Horná Orava, nadregionálny biokoridor Veľká Rača - Pilsko. K záberom a zásahom do CHÚ dôjde pravdepodobne len v bezprostrednej blízkosti cesty III/2270, preto nie je predpoklad významného ovplyvnenia CHÚ. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Variant 2: cesta III/2270 Zakamenné – Novoť – hr. SR/PR ostáva v pôvodnom stave bez zmeny. Vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo sa nepredpokladajú, resp. nemenia sa voči súčasnému stavu.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo v prípade variantu 1 väčšieho rozsahu. Cieľom návrhu variantu 1 je snaha zmierniť konflikt cesty I/78 s jadrom mesta Námestovo preradením tried ciest I/78 Ťapešovo – Námestovo – Oravská Polhora št.hr. SR/PR do siete ciest II. triedy a zároveň zaradenie do siete ciest II. triedy paralelnej cesty III/2270 Zakamenné – Novoť – št.hr. SR/PR. V prípade, že dôjde k nárastu dopravy na uvedenej ceste po jej úprave, negatívne sa to prejaví na nárastom hluku a imisií ako aj zdraví obyvateľstva.

Nová cesta II. tr., Horná Orava Námestovo, v návrhovom období zmena zaradenia do tried ciest

Variant 1 navrhuje: v návrhovom období realizovať rekonštrukciu a homogenizáciu parametrov cesty v trase cesty I/78, Ťapešovo križovatka s II/520 – Námestovo – Oravská Polhora – št. hr. SR/PR.

Vplyvy predstavujú hlavne: zábery PP, LP, hluk, imisie, prvky ÚSES (regionálne biokoridory Biela Orava, Polhoranka, nadregionálny biokoridor Pilsko – Babia hora). Mostné objekty by mal byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavený opatreniami proti stretom s vtáctvom. V území boli identifikované CHÚ: CHKO Horná Orava, SKCHVU008 Horná Orava, SKUEV0658 Ústie Bielej Oravy, Ramsarská lokalita medzinárodného významu – Mokrade Oravskej kotliny. K záberom a zásahom do CHÚ pravdepodobne nedôjde, nakoľko je navrhované len rekonštrukcia a homogenizácia cesty, preto nie je predpoklad

významného ovplyvnenia CHÚ. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Variant 2: I/78, Ťapešovo križovatka s II/520 – Námestovo – Oravská Polhora – št. hr. SR/PR ostáva v pôvodnom stave bez zmeny. Vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo sa nepredpokladajú, resp. nemenia sa voči súčasnému stavu.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo v prípade variantu 1 väčšieho rozsahu. Cieľom návrhu variantu 1 je snaha zmierniť konflikt cesty I/78 s jadrom mesta Námestovo preradením tried ciest I/78 Ťapešovo – Námestovo – Oravská Polhora št.hr. SR/PR do siete ciest II. triedy a zároveň zaradenie do siete ciest II. triedy paralelnej cesty III/2270 Zakamenné – Novot – št.hr. SR/PR. V prípade, že dôjde k nárastu dopravy na uvedenej ceste po jej úprave, negatívne sa to prejaví na nárastom hluku a imisií ako aj zdraví obyvateľstva.

Cesta I/78

Variant 1 v tomto úseku ponecháva súčasné dopravné prepojenie.

Variant 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať preložku cesty v úseku Oravský Podzámok križovatka s I/59 – preložka Sedlo Príslop – Hruštín. Vo výhľadovom období realizovať preložku Hruštín, Babín, Lokca – Lokca križovatka s II/520.

Vplyvy predstavujú hlavne zábery PP, LP, hluk, imisie, ÚSES - pretína terestrický nadregionálny biokoridor – Minčol – Oravská priehrada.

Z hľadiska celkového hodnotenia posudzovaného úseku neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do lokalít výskytu obojživelníkov, biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy vo vodných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo vzhľadom na rozsah variantu 2 významnejšie ako pri variante 1.

Nová cesta III. tr. Dolné Kysuce, pravobrežná rieky Kysuca

Variant 1 v tomto úseku nenavrhuje žiadne dopravné prepojenie.

Variant 2 navrhuje: vo výhľadovom období realizovať stavby nových úsekov cesty III. tr. prepájajúcich súčasné cesty III/2014, III/2053, III/2095 a homogenizovať novú cestu III. tr. v úseku Krásno nad Kysucou – Dunajov – Ochodnica – Kysucké Nové Mesto – Rudinka – Žilina/Vranie križovatka s preložka I/11.

Vplyvy predstavujú hlavne: zábery PP, LP, hluk, imisie. Trasa pretína prvky ÚSES – regionálny biokoridor Kazická Kýčera – Ľadonhora, nadregionálny biokoridor – rieka Kysuca, regionálny biokoridor Vrchrieka – Kysuca, nadregionálny biokoridor – Kysucká vrchovina, nadregionálny biokoridor – Javorníky, trasa prechádza v blízkosti PR Rochovica (priame vplyvy sa nepredpokladajú).

Z hľadiska celkového hodnotenia posudzovaného úseku neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do lokalít výskytu obojživelníkov, biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy vo vodných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Celý hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka cesty nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska celkového hodnotenia neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Z hľadiska prevádzky možno očakávať lokálne zhoršenie stavu životného prostredia v dôsledku zvýšenia hluku a emisií, oproti súčasnemu stavu. Benefitom môže byť čiastočné odľahčenie cesty I/11.

Z hľadiska porovnania variantov 1 (súčasný stav) a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo v prípade variantu 2 mierne väčšieho rozsahu, na druhej strane je cieľom odľahčenie cesty I/11.

13.1.2 Železničná doprava

Konvenčná železničná trať v úsekoch Žilina – Vrútky - Ružomberok - Liptovský Mikuláš/Palúdz, Liptovský Hrádok - hr. ŽSK/PSK

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom období realizovať kompletnú modernizáciu konvenčnej železničnej a intermodálnej hlavnej trate I. kategórie č. 180 (106 A, 105 A) na traťovú rýchlosť 160 km/h v úsekoch, Žilina – Vrútky - Ružomberok - Liptovský Mikuláš/Palúdz, Liptovský Hrádok - hr. ŽSK/PSK.

Realizácia úseku Žilina - Vrútky - Kraľovany - Ružomberok

Modernizácia nebola zatiaľ realizovaná, nakoľko nie je známe presné plánované trasovanie modernizovanej trate, súčasne s projektovou dokumentáciou bude potrebné identifikovať územia národnej sústavy chránených území, územia Natura 2000 a chránené vodohospodárske územia. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a aktualizovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Trať v Žiline – pri celulózke prechádza riekou Váh (biokoridor nadregionálneho významu) na pravú stranu toku. V oblasti Varína prechádza okrajom územia európskeho významu, tokom Varínka (genofondová lokalita Vodný tok Varínka a Struháreň), za Varínom okolo genofondových lokalít Asfaltový lom pri Nezbudskej lúčke a Okraj lesa pri Strečne. V Strečnianskom meandri prechádza trať cez ochranné pásmo Národného parku Malá Fatra (chránené vtáčie územie Malá Fatra - SKCHVU013, regionálny biokoridor Ekotón Krivánskej Fatry, biocentrum Krivánska Malá Fatra, nadregionálny biokoridor Prepojenie hrebeňom Lúčanskej Fatry), v tomto úseku trať prechádza z pravej na ľavú stranu rieky Váh (nadregionálny biokoridor) za Nezbudskou Lúčkou a prekračuje Domašínsky meander tunelom (NPR Domašínsky meander), pravou stranou Váhu v meandri prechádza hranica NP Malá Fatra (územie európskeho významu Malá Fatra - SKUEV0252, tiež NPR Starý hrad a genofondová lokalita a NPR Krivé, genofondová lokalita Panošina), samotný Váh v tomto úseku predstavuje územie európskeho významu Strečnianske meandre Váhu - SKUEV0665. Pred Vrútkami

trať prechádza v tesnej blízkosti genofondových lokalít; Za Hoskorou, Pod Dzuránovou, Ústie Kozinského potoka a pravý breh Váhu, Dubná skala, Za Váhom. Vo Vrútkach trať prechádza nadregionálny biokoridor rieky Turiec, pred Turanmi prechádza riekou Váh (genofondové lokality Dolný tok Kantorského potoka, Na pltisku – Medzi medzami, Turany – Dlhé) a medzi Turanmi a Krpeľanmi prechádza regionálnym biokoridorom Trusalová – Podhradie (blízko genofondová lokalita Turianske rovne, prechádza cez genofondovú lokalitu Hrabiny.

Kraľoviansky meander prechádza trať po pravej strane Váhu, pri Krpelianskej priehrade prechádza hranicou ochranného pásma NP Veľká Fatra a takmer okrajom ochranného pásma NP Malá Fatra (genofondová lokalita a PP Šútovská epigenéza). Za vodnou nádržou prechádza tunelom (PP Kraľoviansky meander) a ďalej hranicou územia európskeho významu Malá Fatra - SKUEV0252 (NP Malá Fatra). V tomto úseku Váh predstavuje územie európskeho významu Váh (SKUEV0253) až po vodnú nádrž Bešeňová. Za Kraľovanmi prechádza trať riekou Orava (CHA rieka ORAVA – UEV Orava - SKUEV0243). Ďalej prechádza hranicou UEV Šíp (SKUEV0252) (OP NP Malá Fatra), v tomto úseku prechádza aj okrajom PR Močiar (UEV Močiar - SKUEV0663 a genofondová lokalita). Pred Švošovom prechádza trať hranicou biocentra regionálneho významu Havran - Ostré a za Švošovom biokoridorom nadregionálneho významu Veľká Fatra – Chočské vrchy – Malá Fatra. Pred Ivachnovou trať prechádza okolo (najbližšie menej ako 20 m) prírodnej rezervácie Ivachnovský luh a na severnom okraji Bešeňovej okolo (najbližšie menej ako 50 m) prírodnej pamiatky Bešeňovské travertíny a nadregionálnym biokoridorom Ďumbierske Nízke Tatry – Chočské vrchy.

Keďže úsek trate pretína mnohé chránené územia (národnej aj európskej sústavy) a prvky ÚSES prípadne prechádza v ich tesnej blízkosti hlavne v oblasti Strečnianskeho a Kraľovianskeho meandra, bude potrebné vypracovať vplyvy na tieto územia a aktualizovať ich hodnotenie podľa 24/2006 Z.z. V oblasti križovania trate s tokmi (premostenia) by sa mali vybudovať prvky umožňujúce migráciu živočíchov. Zásahy do chránených území a prvkov ÚSES by sa mali minimalizovať a nemali by sa v oblasti vysádzať nepôvodné druhy vegetácie. Rovnako je potreba minimalizovať zásahy do tokov (korytá, brehy, brehová vegetácia) a realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd. V intravilánoch miest a obcí by mali byť vybudované protihlukové steny.

Realizácia úseku Paludza – Liptovský Hrádok

Modernizácia trate spočíva v skvalitnení jej technických parametrov prostredníctvom zvýšenia jej technickej vybavenosti integráciou moderných a progresívnych prvkov. Návrh modernizácie traťového úseku súčasne zohľadňuje zvýšenie traťovej rýchlosti na rýchlosť min. 160 km/hod s parametrami do 200 km/hod. Súčasný účel a význam činnosti zostanú zachované, tzn. bude zachovaný charakter celoštátnej dráhy slúžiacej verejnej železničnej doprave. Navrhované trasovanie železničnej trate zohľadňuje jestvujúcu polohu ŽST Liptovský Hrádok, ďalej pokračuje v novej polohe - preložka trate začína v sžkm 247,148 (nžkm 240,067) a končí v sžkm 263,476 (nžkm 258,650), preložená trať pôjde po ľavej strane rieky Váh.

Preložená trať bude prechádzať od vodnej nádrže Liptovská Mara až k Liptovskému Jánu pozdĺž diaľnice D1. Od západného okraja Liptovského Mikuláša (Palúdzal) bude cez okraj ochranného pásma Národného parku Nízke Tatry v úseku dlhom približne 8 km (od Závažnej Poruby tiež cez chránenú vodohospodársku oblasť Nízke Tatry), od samotnej hranice parku bude vzdialená viac ako 2 km. Hranica chráneného vtáčieho územia a územia európskeho významu Nízke Tatry je viac-menej súbežná s hranicou národného parku, maloplošné chránené územia sa v blízkosti novej trate nenachádzajú. V oblasti Liptovského Hrádku v súčasnosti prechádza trať po hranici Biosférickej rezervácie Tatry. Trať bude prechádzať pri obci Podtureň cez biokoridor regionálneho významu riekou Váh (v Galovianskej zátoke po jej hranici), v oblasti západného okraja Liptovského Mikuláša cez biokoridor regionálneho významu tok Demänovka a pri Liptovskom Hrádku cez biokoridor nadregionálneho významu tok Belá. Trať by nemala zasahovať do genofondových lokalít v tejto oblasti – Luh pod borovou Siťou, Mokradľ Porubského potoka, nárazníková zóna od týchto lokalít by

mala byť určená na základe terénneho prieskumu. Trať je v kontakte s územím Biosférickej rezervácie Tatry. Upravované a nové premostenia cez biokoridory – toky a ďalšie ľavostranné prítoky Váhu by mali umožňovať migráciu živočíchov, rovnako zásah do brehovej vegetácie a úprava korýt týchto tokov by sa mali minimalizovať. V oblasti prechodu trate cez obce alebo v ich blízkosti bude potrebné vybudovať protihlukové steny (Podtureň, Liptovský Ján, Závažná Poruba). Pri modernizácii bude potrebné postupovať podľa zákona o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov - 305/2018 Z.z. a dodržiavať obmedzenia a opatrenia na ochranu vôd. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby.

Nakoľko sa jedná o modernizáciu technickej infraštruktúry trate možno pri prevádzke očakávať skvalitnenie služieb v oblasti verejnej železničnej dopravy čo môže mať vplyv na preferovanie verejnej osobnej dopravy nad individuálnou automobilovou dopravou, čo môže mať pozitívny vplyv na plynulosť a bezpečnosť dopravy, na zníženie emisií v ovzduší, ako aj zlepšenie prístupu dopravy pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie, čo sa priaznivo prejaví aj na zdravotnom stave obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Terminál intermodálnej dopravy a zriaďovacej stanice Žilina - Teplička nad Váhom

Variant 1 a 2 navrhuje : kompletizovať stavbu terminálu intermodálnej dopravy a realizovať dostavbu zriaďovacej stanice a nadväzujúcej železničnej infraštruktúry.

Hlavným cieľom navrhovanej činnosti je modernizácia technickej infraštruktúry trate, pre dosiahnutie parametrov dohody AGC –Európska dohoda o medzinárodných železničných magistrálach (1985) a AGTC –Európska dohoda o najdôležitejších trasách medzinárodnej kombinovanej dopravy (1993), keďže železničná trať Žilina –Čadca (je súčasťou VI. PAN-európskeho dopravného koridoru) a železničná trať Bratislava –Čierna nad Tisou (leží na koridore č. V. vetve Va) sú zaradené medzi tranzitné medzinárodné koridory na území SR, ako súčasť PAN-európskeho dohovoru. Avšak, dotknuté úseky nespĺňajú kritériá modernizovaných tratí, ktoré sa Slovenská republika zaviazala medzinárodnými dohovormi plniť. Začlenenie je podmienené splnením technických podmienok a dosiahnutím parametrov spomínaných dohôd s najväčším dôrazom na rýchlosť prepravy. Ďalším účelom navrhovanej činnosti je odstránenie morálne zastaranej nevyužívanej železničnej infraštruktúry v ŽST Žilina, zriaďovacej stanici Žilina a ŽST Varín, keďže dňa 4. marca 2012 bola spustená prevádzka v novej zriaďovacej stanici Žilina –Teplička. Do druhej novej stanice boli presunuté všetky výkony z existujúcich vlakových staníc vo Vrútkach, Žiline a Žiline –zriaďovacej stanici. Výstavba by mala byť v štádiu výberu zhotoviteľa stavby a samotná výstavba ukončená v roku 2021.

Hodnotený projekt nezasahuje do žiadneho chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území, žiadneho vodohospodársky chráneného územia. Trať pri Žilinskej teplárni a Budatíne prechádza mostným objektom cez nadregionálny biokoridor rieky Váh a tiež prechádza relatívne blízko tohto koridoru po celej svojej dĺžke. Trať v oblasti Strážova pretína regionálny biokoridor Vodný tok a niva Rajčianky. Stavba by nemala zasiahnuť do biokoridoru pri Vodnom diele Žilina a okolitej brehovej vegetácie a tiež do prítokov Kotrčiná a Gbeliansky potok. Okolo biokoridoru by malo byť nárazníkové pásmo určené na základe terénneho prieskumu. Rovnako je nežiaduce ďalej zasahovať do veľmi zúženej brehovej vegetácie rieky Váh v oblasti obce Strážov. Premostenie trate cez tok Varínka, Gbeliansky potok, rieky Váh (pri teplárni a pri Budatíne), tok Rajčianka by malo umožňovať migráciu živočíchov. Obec Mojš by mala byť chránená pred hlukom zo zriaďovacej stanice protihlukovými stenami. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Vysokorýchlostná železničná trať sever - juh

Variant 1 a 2 navrhuje vo výhľadovom období realizovať vysokorýchlostnú trať na trase (Katovice- št. hr. SR/PR) - Skalité – Oščadnica - Žilina – hr. ŽSK/TNSK – (Bratislava – št. hr. SR/A Viedeň).

Presné trasovanie vysokorýchlostnej železničnej trate v súčasnosti nie známe, preto bude nevyhnutné projektovej príprave venovať dostatočnú pozornosť, vypracovať dokumentáciu EIA, identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Vzhľadom na kumuláciu niekoľkých existujúcich a navrhovaných líniových dopravných prvkov v tomto priestore bude nevyhnutné zrealizovať opatrenia pre zabezpečenie priechodnosti dopravnej infraštruktúry pre živočíchy vo forme ekoduktov s parametrami pre stredne veľké a veľké cicavce. Presnú lokalizáciu a parametre ekoduktov je nevyhnutné riešiť v spolupráci so ŠOP SR. V rámci ÚPN je potrebné vytvoriť v tomto priestore územnú rezervu pre navrhovaný ekodukt.

Konvenčná železničná trať Krásno nad Kysucou – Čadca - št.hr. SR/PR, v úseku Čadca - Skalité – št.hr. SR/PR

Variant 1 a 2 navrhuje : v návrhovom období realizovať kompletnú modernizáciu konvenčnej železničnej a intermodálnej hlavnej trate I. kategórie č. 127 (106 D) a č. 129 (114 B) na traťovú rýchlosť 120 km/h, Krásno nad Kysucou – Čadca - št.hr. SR/PR, v úseku Čadca - Skalité – št.hr. SR/PR.

Projekt bude riešiť modernizáciu zabezpečovacieho a oznamovacieho zariadenia, modernizáciu konštrukcie železničnej trate, trakčného vedenia a elektrických inštalácií, výstavbu nástupíšť, výstavbu a rekonštrukciu železničných mostov, priepustov, podchodov ako i ďalšiu modernizáciu, s cieľom zvýšiť spoľahlivosť a bezpečnosť železničnej infraštruktúry, zvýšiť úroveň pohodlia a príťažlivosti železníc, splniť požiadavky stanovených medzinárodnými dohodami AGC a AGTC.

Vplyvy predstavujú hlavne vplyvy hluku a imisná záťaž, zábery PP, LP, zábery biotopov európskeho a národného významu, križovanie s prvkami ÚSES, CHVO Beskydy a Javorníky, kontakt s SKUEV0833 Sútok Kysuce s Bystricou.

Trasa železničnej trate pretína terestrický regionálny biokoridor Klokočov – Javorské – Vreščovský Beskyd, pretína terestrický nadregionálny biokoridor Veľký Polom – Skalité – Rieka a na niekoľkých miestach premoštuje rieku Kysuca, ktorá predstavuje nadregionálny biokoridor. V pomerne úzkom priestore je kumulácia viacerých líniových prvkov: cesta I/11, dvojkoľajová železničná trať č. 127 Žilina - Čadca – št. hranica SR/ČR, plánovaná R5. V rámci uvedeného úseku bol identifikovaný migračný koridor, v rámci ktorého je navrhovaný ekodukt, ktorý by mal byť realizovaný v zmysle TP 067 aby plnil svoju funkciu a zmiernil negatívne dopady na migráciu živočíchov.

Trasa železničnej trate pretína terestrický regionálny biokoridor Vysoká nad Kysucou – Oščadnica. Migračnú bariéru predstavujú paralelne prebiehajúce cesty I/11 a I/11A s vysokou intenzitou dopravy, plánovaná diaľnica D3. Ich bariérový efekt umocňuje aj železničná trať Čadca – Krásno nad Kysucou, ktorá predstavuje v rámci Kysúc jeden z dvoch úsekov s najvyššou mortalitou zveri na železnici. V uvedenom úseku by bolo vhodné umiestniť ekodukt ponad železnici (s vhodným oplatením) a zachovať priechodnosť pod mostným objektom na ceste I/11, ktorý je vhodný pre veľké šelmy.

Mostné objekty predstavujú určitý bariérový prvok hlavne pre vtáctvo viazané na vodné prostredie, preto by mali byť vybavené prvkami, ktoré budú minimalizovať prípadné strety s vtáctvom. Bariérový vplyv nepredstavuje taký významný zásah do biokoridorov aby došlo k podstatnému zhoršeniu jeho

funkcií. V oblasti križovania trate s hydrickými biokoridormi by sa mali vybudovať prvky umožňujúce migráciu živočíchov.

Modernizácia môže predstavovať zásahy do biotopov národného a európskeho významu. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Osobitnú pozornosť bude potrebné venovať v mieste kontaktu trate s územím európskeho významu SKUEV0833 Sútok Kysuce s Bystricou a minimalizovať zásahy do chráneného územia.

Celý hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka železníc nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska celkového hodnotenia ide hlavne o vplyvy hluku a imisná záťaž, ktoré sú viazané hlavne na obdobie výstavby. Vzhľadom na to, že modernizácia je viazaná na koridor súčasnej trate, nie je predpoklad negatívnych vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia. Z hľadiska budúcej prevádzky však skvalitnenie služieb v oblasti verejnej železničnej dopravy čo môže mať vplyv na preferovanie verejnej osobnej dopravy nad individuálnou automobilovou dopravou, čo môže mať pozitívny vplyv na plynulosť a bezpečnosť dopravy, na zníženie emisií v ovzduší, ako aj zlepšenie prístupu dopravy pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie, čo sa priaznivo prejaví aj na zdravotnom stave obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Hraničná železničná stanica s významom pre medzinárodnú kombinovanú dopravu Čadca

Variant 2 nerieši žiadne návrhy (nulový variant).

Variant 1 navrhuje rekonštrukciu železničnej stanice.

Projekt rieši rekonštrukciu výpravnej budovy – exteriéru a interiéru (fasáda, strecha, presklené časti). Súčasťou bude aj obnova exteriéru ostatných budov v stanici (administratívne budova, ústredné stavadlo a stanovište vonkajšieho výpravcu) a priľahlých spevnených plôch. Projekt má byť ukončený v roku 2020.

Nakoľko sa jedná o infraštruktúrne opatrenia spočívajúce v rekonštrukcii dopravnej vybavenosti (rekonštrukcia železničných budov) možno pri realizácii opatrení očakávať mierne zvýšenie nepriaznivých vplyvov na životné prostredie (hlučnosť, prašnosť, odpady a podobne), jedná sa však o krátkodobé vplyvy viazané na obdobie rekonštrukcie, lokalizované na samotnú budovu a jej bezprostredné okolie. Hodnotený projekt nezasahuje do žiadneho chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území.

Z hľadiska prevádzky ide o skvalitnenie služieb v oblasti verejnej železničnej dopravy čo môže mať vplyv na preferovanie verejnej osobnej dopravy nad individuálnou automobilovou dopravou, čo môže mať pozitívny vplyv na plynulosť a bezpečnosť dopravy, na zníženie emisií v ovzduší, ako aj zlepšenie prístupu dopravy pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie, čo sa priaznivo prejaví aj na zdravotnom stave obyvateľstva.

Vzhľadom na to, že vo variante 2 nie sú žiadne návrhy a ostáva súčasný nezmenený stav, t.j. nulový variant, možno hodnotiť vplyvy variantu 1 ako významnejšie v porovnaní s variantom 2.

Konvenčná železničná trať Vrútky – Dolná Štubňa - Horná Štubňa – hr. ŽSK/BBSK – (Banská Bystrica)

Vo variante 1 realizovať v návrhovom období revitalizáciu železničnej trate. Vo variante 2 realizovať modernizáciu a elektrifikáciu železničnej trate v úseku Vrútky – Dolná Štubňa – Horná Štubňa, v návrhovom období realizovať revitalizáciu železničnej trate v úseku Horná Štubňa – hr. ŽSK/BBSK

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: Ochranného pásma NP Veľká Fatra, SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, SKCHVU033 Veľká Fatra, NPR Turiec a jeho OP, Ramsarská lokalita Mokrade Turca.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Turiec, regionálne biocentrum Medzi vodami, nadregionálny biokoridor Turiec, nadregionálne biokoridory Blatnický potok, Kláštor pod Znievom – Mošovce, Trebostovo – Záborie, ekotón Veľkej Fatry.

Časť hodnoteného úseku zasahuje CHVO Veľká Fatra. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sa javí ako vhodnejší variant 2 kde dôjde k elektrifikácii trate na určitom úseku čoho dôsledkom bude pokles emisií a prachových častí čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Konvenčná železničná trať Horná Štubňa – hr. ŽSK/TNSK – (Prievidza)

Variant 1 a 2 navrhuje: revitalizáciu železničnej trate, vrátane železničných staníc.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, NPR Turiec a jeho OP, Ramsarská lokalita Mokrade Turca.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Turiec, nadregionálny biokoridor Turiec.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Konvenčná železničná trať Žilina – Rajec

Variant 2 nerieši žiadne návrhy (nulový variant).

Variant 1 navrhuje revitalizáciu železničnej trate.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: SKUEV0667 Slnčné skaly, PR Slnčné skaly, PP Turská skala, PP Poluvsianska skalná ihla.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: regionálne biocentrum Slnčné skaly, regionálne biokoridory Vodný tok a niva Rajčianky, Prepojenie Kozol – Súľovské skaly.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Vzhľadom na to, že vo variante 2 nie sú žiadne návrhy a ostáva súčasný nezmenený stav, t.j. nulový variant, možno hodnotiť vplyvy variantu 1 ako významnejšie v porovnaní s variantom 2.

Konvenčná železničná trať Čadca - Makov

Vo variante 1 realizovať v návrhovom období revitalizáciu železničnej trate. Vo variante 2 realizovať modernizáciu a elektrifikáciu železničnej trate, vrátane železničných staníc.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: CHKO Kysuce, SKUEV0831 Zemanovská sihla.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálny biokoridor NRBk II, regionálny biokoridor RBk V.

Časť hodnoteného úseku zasahuje CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sa javí ako vhodnejší variant 2 kde dôjde k elektrifikácii trate na určitom úseku čoho dôsledkom bude pokles emisií a prachových častí čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Konvenčná železničná trať Kraľovany – Trstená

Vo variante 1 realizovať v návrhovom období revitalizáciu železničnej trate. Vo variante 2 realizovať modernizáciu a elektrifikáciu železničnej trate, vrátane železničných staníc.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: NP Malá Fatra a jeho ochranného pásma, SKUEV0663 Šíp, SKUEV0243 Orava, SKUEV0253 Váh, SKUEV0252 Malá Fatra, SKCHVU013 Malá Fatra, NPR Biela skala a jej OP, CHA Rieka Orava, Ramsarská lokalita Rieka Orava a jej prítoky.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: biosferické biocentrum Malá Fatra, nadregionálne biocentrum Šíp, regionálne biocentrá Červená skala, Háj – Kyčera, Osičiny, Párnické štrkoviská, nadregionálny biokoridor Rieka Orava, regionálne biokoridory Oravica, Tatry – Kopec – Budín.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sa javí ako vhodnejší variant 2 kde dôjde k elektrifikácii trate na určitom úseku čoho dôsledkom bude pokles emisií a prachových častí čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Konvenčná železničná trať Horná Štubňa – hr. ŽSK/BBSK – (Hronská Dúbrava)

Variant 1 a 2 navrhuje: revitalizáciu železničnej trate, vrátane železničných staníc.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, NPR Turiec a jeho OP, Ramsarská lokalita Mokrade Turca.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Turiec, nadregionálne biokoridory Vodný tok Turiec, Handlová – Turček.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Terminály kombinovanej dopravy Ružomberok/Lisková,

Presná lokalizácia terminálu nie je určená. V území sa nachádza územie európskeho významu rieka Váh (SKUEV0253), ktorá je zároveň biokoridor nadregionálneho významu. V projektovej príprave bude nevyhnutné vypracovať hodnotenie vplyvov na ŽP (EIA) a identifikovať prípadné negatívne dopady a navrhnúť opatrenia.

Z hľadiska prevádzky ide o skvalitnenie služieb v oblasti kombinovanej dopravy, čo môže mať pozitívny vplyv na plynulosť a bezpečnosť dopravy, na zníženie emisií v ovzduší.

Prekladiská kombinovanej dopravy RoLo Trstená.

Presná lokalizácia prekladiska nie je určená. V území sa nachádza regionálny biokoridor – vodný tok Oravica, Ramsarská lokalita – Rieka Orava a jej prítoky. V projektovej príprave bude nevyhnutné vypracovať hodnotenie vplyvov na ŽP (EIA) a identifikovať prípadné negatívne dopady a navrhnúť opatrenia.

Z hľadiska prevádzky ide o skvalitnenie služieb v oblasti kombinovanej dopravy, čo môže mať pozitívny vplyv na plynulosť a bezpečnosť dopravy, na zníženie emisií v ovzduší.

13.1.3 Letecká doprava

Medzinárodné, verejné, civilné letisko Žilina v k.ú. Dolný Hričov

Variant 1 a 2 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch. Vo variante 2 sa navyše navrhuje predĺženie vzletovej a pristávacej dráhy letiska. Variant 2 navyše navrhuje, predĺženie vzletovej a pristávacej dráhy letiska.

OP letiska Žilina (okrem ochranného pásma kritické proti laserovému žiareniu) zasahuje do: CHKO Strážovské vrchy, SKUEV0256 Strážovské vrchy, SKCHVU028 Strážovské vrchy, NPR Súľovské skaly a jeho ochranného pásma, PR Rochovica, PP Súľovský hrádok, PP Hričovská skalná ihla, PP Hričovské rify.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrá Súľovské skaly, Ľadonhora – Brodnianka, regionálne biocentrá Kľukany, Saksová – Veľká skala, Buková, Vrchová, Váh pri Predmieri, nadregionálne biokoridory Rieka Váh, Rieka Kysuca, prepojenie Súľovské skaly – Ľadonhora, , regionálne biokoridory ekotón Nízkych Javorníkov Mikšová - Lalinok, Kazická Kýčera – Rochovica, ekotón Súľovských vrchov a severného okraja Strážovských vrchov, Javorníky, údolie a vodný tok Rovnianky, údolie a vodný tok Petrovičky, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Časť ochranného pásma zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Prevádzka letiska nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

V prípade rozširovania letiska, resp. zvyšovania kapacity bude potrebné vypracovať hlukovú štúdiu a podrobne vyhodnotiť vplyvy na dotknuté obyvateľstvo v blízkosti letiska.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo významnejšie vo variante 2 kde sa navrhuje predĺženie vzletovej a pristávacej dráhy letiska.

Medzinárodné, verejné, civilné letisko Jasná v k.ú. Dúbrava

Variant 1 a 2 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch.

OP letiska Žilina zasahuje do: ochranného pásma NP Nízke Tatry a ochranné pásma NP Veľká Fatra, SKUEV0060 Chraste.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES : regionálne biokoridor Chraste, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

V prípade rozširovania letiska, resp. zvyšovania kapacity bude potrebné vypracovať hlukovú štúdiu a podrobne vyhodnotiť vplyvy na dotknuté obyvateľstvo v blízkosti letiska.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Vnútroštátne, verejné, civilné letisko Martin v k.ú. Tomčany

Variant 1 a 2 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch.

OP letiska Martin zasahuje do : ochranného pásma NP Malá Fatra a ochranné pásma NP Veľká Fatra, SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, NPR Turiec a jeho ochranného pásma, Ramsarskej lokality Mokrade Turca.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Turiec, regionálne biocentrum Bukovina, nadregionálny biokoridor rieka Váh, nadregionálny biokoridor Turiec, regionálne biokoridory Sklabinský Podzámok – Bukovina, Trebostovo - Záborie, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Časť ochranného pásma zasahuje do CHVO Veľká Fatra. Prevádzka letiska nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

V prípade rozširovania letiska, resp. zvyšovania kapacity bude potrebné vypracovať hlukovú štúdiu a podrobne vyhodnotiť vplyvy na dotknuté obyvateľstvo v blízkosti letiska.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Vnútroštátne, verejné, civilné letisko Ružomberok v k.ú. Lisková

Variant 1 a 2 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch.

OP letiska Ružomberok zasahuje do: ochranného pásma NP Nízke Tatry, SKUEV0253 Váh, SKCHVU050 Chočské vrchy, PR Turické dubiny, PR Mohylky, PR Ivachnovský luh, PP Bešeňovské travertíny, PP Skalná päšť, ochranné pásmo NPP Liskovská jaskyňa.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Chočské vrchy, regionálne biocentrá Há, Ivachnovský luh, nadregionálny biokoridor rieka Váh, nadregionálny biokoridor Ďumbierske Nízke Tatry – Chočské vrchy, regionálne biokoridory Sklabinský Podzámok – Bukovina, Trebostovo - Záborie, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

V prípade rozširovania letiska, resp. zvyšovania kapacity letov bude potrebné vypracovať hlukovú štúdiu a podrobne vyhodnotiť vplyvy na dotknuté obyvateľstvo v blízkosti letiska.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Osobitné letisko využívané pre lietanie a letecké práce Dolná Štubňa

Variant 1 a 2 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch.

OP letiska Dolná Štubňa zasahuje do : SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, SKUEV0960 Niva Turca, NPR Turiec a jeho ochranného pásma, Ramsarskej lokality Mokrade Turca.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Turiec, nadregionálne biokoridor Vodný tok Turiec, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Z hľadiska prevádzky nebude mať letisko zásadné vplyvy na životné prostredie.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Osobitné letisko využívané pre lietanie a letecké práce Košťany

Variant 1 a 2 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch.

OP letiska Košťany zasahuje do: SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, NPR Turiec a jeho ochranného pásma, Ramsarskej lokality Mokrade Turca.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Turiec, regionálne biokoridor Trebostovo - Záborie, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Z hľadiska prevádzky nebude mať letisko zásadné vplyvy na životné prostredie.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Osobitné letisko využívané pre lietanie a letecké práce Dúbrava

Variant 2 nerieši žiadne návrhy (nulový variant).

Variant 1 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch.

OP letiska Dúbrava zasahuje do: SKUEV 0960 Niva Turca.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálny biokoridor Vodný tok Turca.

Z hľadiska prevádzky nebude mať letisko zásadné vplyvy na životné prostredie.

Vzhľadom na to, že vo variante 2 nie sú žiadne návrhy a ostáva súčasný nezmenený stav, t.j. nulový variant, možno hodnotiť vplyvy variantu 1 ako významnejšie v porovnaní s variantom 2.

Osobitné letisko využívané pre lietanie a letecké práce Liptovský Ondrej

Variant 1 a 2 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch.

OP letiska Liptovský Ondrej zasahuje do: SKCHVU030 Tatry.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: regionálne biocentrum Brestovina.

Z hľadiska prevádzky nebude mať letisko zásadné vplyvy na životné prostredie.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Vnútroštátny, neverejný, civilný heliport vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou v Žiline

Variant 1 a 2 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch.

Heliport nezasahuje do žiadneho prvku ochrany prírody ani prvku ÚSES.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Vnútroštátny, neverejný, civilný heliport v Liptovskej nemocnici s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu v Liptovskom Mikuláši

Variant 1 a 2 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch.

Ochranné pásmo heliportu zasahuje do regionálneho biokoridoru Demänovka.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Vnútroštátny, neverejný, civilný heliport v Dolnooravskej nemocnici s poliklinikou MUDr. L. N. Jégého v Dolnom Kubíne

Variant 1 a 2 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch.

Heliport nezasahuje do žiadneho prvku ochrany prírody ani prvku ÚSES.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Vnútroštátny, neverejný, civilný heliport v Ústrednej vojenskej nemocnici SNP v Ružomberku

Variant 1 nerieši žiadne návrhy (nulový variant).

Variant 2 navrhuje: rešpektovať v návrhovom aj výhľadovom období lokalizáciu leteckej infraštruktúry, letísk a stavieb v ich ochranných pásmach definovaných Dopravným úradom SR, rešpektovať jej funkciu v území, realizovať stavby, rekonštrukcie leteckej infraštruktúry vykonávané na existujúcich pozemkoch.

Heliport nezasahuje do žiadneho prvku ochrany prírody ani prvku ÚSES.

Vzhľadom na to, že vo variante 1 nie sú žiadne návrhy a ostáva súčasný nezmenený stav, t.j. nulový variant, možno hodnotiť vplyvy variantu 2 ako významnejšie v porovnaní s variantom 1.

13.1.4 Vodná doprava

Vážska vodná cesta Komárno - Žilina

Variant 1 a 2 navrhuje: rešpektovať a vo výhľadovom období realizovať Vážsku vodnú cestu Komárno – Žilina v trase koryta, vodných nádrží a elektrárenského kanálu rieky Váh; rešpektovať a vo výhľadovom období realizovať verejný prístav P 81 – 11 Žilina/Strážov.

Trasa ovplyvňuje hlavne nadregionálny biokoridor – rieku Váh. Obdobiu prípravy projektov je potrebné venovať dostatočnú pozornosť, identifikovať a vyhodnotiť prípadné zásahy do chránených území národnej sústavy prípadne európskej sústavy chránených území, prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Vo vyššom stupni projektovej prípravy bude potrebné vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, pre úseky, ktoré zasahujú do území sústavy Natura 2000. Osobitnú pozornosť bude potrebné venovať vplyvom na migráciu vodných a na vodu viazaných živočíchov.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Prieplavné prepojenie riek E 81 Váh – E 30 Odra

Variant 1 navrhuje: rešpektovať a vo výhľadovom období realizovať prieplav v koridore rieky Kysuca a Čerňanka vrátane vodných nádrží, mostov a tunelov; vo výhľadovom období realizovať verejný prístav P 81 – 12 Čadca.

Variant 2 nerieši žiadne návrhy (nulový variant).

Trasa ovplyvňuje hlavne nadregionálny biokoridor – rieku Kysuca. Obdobiu prípravy projektov je potrebné venovať dostatočnú pozornosť, identifikovať a vyhodnotiť prípadné zásahy do chránených území národnej sústavy prípadne európskej sústavy chránených území, prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Vo vyššom stupni projektovej prípravy bude potrebné vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, pre úseky, ktoré zasahujú do území sústavy Natura 2000. Osobitnú

pozornosť bude potrebné venovať vplyvom na migráciu vodných a na vodu viazaných živočíchov a realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Vzhľadom na to, že vo variante 2 nie sú žiadne návrhy a ostáva súčasný nezmenený stav, t.j. nulový variant, možno hodnotiť vplyvy variantu 1 ako významnejšie v porovnaní s variantom 2.

13.1.5 Cyklistická doprava

Vážsky cyklistický koridor (VAH CK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je obojstranne situovaný v údolí rieky Váh a v rámci Vážskeho sídelného pásu, a v rámci severnej časti Sídelnej sústavy Turčianskej kotliny a Sídelnej sústavy Liptovskej kotliny, v úsekoch hr. ŽSK/TNSK – Bytča – Kotešová - Žilina – VD Žilina - Strečno – Lipovec – Sučany - Kraľovany – Hubová – Ružomberok/Likavka – Liptovská Teplá - Liptovská Sielnica – Liptovský Mikuláš – Liptovský Hrádok – Kráľová Lehota - VN Čierny Váh – hr. ŽSK/PSK, vetva Kráľová Lehota – Hybe – Važec – hr. ŽSK/PSK.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: NP Malá Fatra a jeho ochranného pásma, SKUEV0252 Malá Fatra, SKUEV 0665 Strečnianske meandre Váhu, SKCHVU013 Malá Fatra, NPR Krivé, NPR Starý hrad, PP Domašínsky meander, PP Šútovská epigenéza, SKUEV0663 Šíp, NP Veľká Fatra (vrátane OP), PR Ivachnovský luh, CHA Sielnický borovicový háj, CHA Ratkovo, NP Nízke Tatry (vrátane OP), SKCHVU018 Nízke Tatry, SKUEV0310 (SKUEV0310) Kráľovohoľské Tatry (nadregionálne biocentrum), SKUEV0296 Turková (NPR).

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: provinciálne biocentrum Krivánska Malá Fatra, regionálny biokoridor Ekotón Krivánskej Fatry, nadregionálny biokoridor – rieka Váh, regionálne biokoridory Kolárovičský potok, vodný tok Rovnianka, vodný tok Belá, nadregionálne biocentrum Liptovská Mara, regionálne biokoridory Čierny Váh, a Biely Váh, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Časť hodnoteného úseku zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky, CHVO Nízke Tatry, CHVO Veľká Fatra. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Kysucký cyklistický koridor (KYS CK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je obojstranne situovaný v údolí riek Kysuca a Čiernanka a v rámci Kysuckého sídelného pásu, v úsekoch Žilina – Kysucké Nové Mesto – Dunajov - Krásno nad Kysucou – Oščadnica – Čadca - Čierne – Skalité št.hr. SR/PR/ČR – Skalité/Serafínov št.hr. SR/PR.

Cyklotrasa je situovaná v území, v ktorom platí 1. stupeň ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Nezasahuje do žiadneho územia národnej sústavy chránených území, ani do území európskej sústavy chránených území Natura 2000 (SKCHVU – chránené vtáčie územia, SKUEV – územia európskeho významu). Prechádza v tesnej blízkosti SKUEV0833 Sútok Kysuce a Bystricou. Predpoklad zásahu do niekoľkých prvkov ÚSES, napr.: premostenie Kysuce, ktorá predstavuje nadregionálny biokoridor, terestrický nadregionálny biokoridor Škorča - Tábor, ďalej terestrický regionálny biokoridor Klubina - Chotárny kopec, hydricko-terestrický regionálny biokoridor vodný tok Bystrica, terestrický regionálny biokoridor Vysoká nad Kysucou – Oščadnica, hydricko-terestrický nadregionálny biokoridor – vodný tok Kysuca a Čierňanka, terestrický nadregionálny biokoridor Veľký Polom - Skalité - Rieka. Realizáciou uvedených úsekov nie je predpoklad ohrozenia, resp. obmedzenia biokoridorovej funkcie uvedených prvkov ÚSES.

Celý hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Hornokysucký cyklistický koridor (HKY CK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je obojstranne situovaný v údolí riek Kysuca, Bystrica, Vychylovka a v rámci Kysuckého sídleneho pásu, v úsekoch Makov – Turzovka – Čadca – Oščadnica - Krásno nad Kysucou – Stará Bystrica – Nová Bystrica – Vychylovka – hr. CA/NO.

Cyklotrasa pretína regionálny biokoridor – rieka Kysuca a nadregionálny biokoridor Kysuca a Čierňanka. Celý hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení. Hodnotený úsek nezasahuje do chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území. Prechádza v tesnej blízkosti SKUEV0833 Sútok Kysuce a Bystricou. Predpoklad zásahu do niekoľkých prvkov ÚSES napr. terestrický nadregionálny biokoridor Škorča - Tábor, ďalej terestrický regionálny biokoridor Klubina - Chotárny kopec, hydricko-terestrický regionálny biokoridor vodný tok Bystrica, terestrický regionálny biokoridor Vysoká nad Kysucou – Oščadnica, hydricko-terestrický nadregionálny biokoridor – vodný tok Kysuca a Čierňanka, terestrický nadregionálny biokoridor Veľký Polom - Skalité - Rieka. Realizáciou uvedených úsekov nie je predpoklad ohrozenia, resp. obmedzenia biokoridorovej funkcie uvedených prvkov ÚSES.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Hornooravský cyklistický koridor (HOR CK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je obojstranne situovaný v údolí riek Biela Orava, Orava a Oravica a v rámci severnej časti Oravského sídleneho pásu, v úsekoch hr. CA/NO – Oravská Lesná – Ťapešovo – Oravská priehrada – Ústie nad Priehradou - Trstená – Vitanová – Suchá Hora - št.hr. SR/PR, vetva Ťapešovo - Námestovo – Bobrov – št.hr. SR/PR, vetva Ústie nad Priehradou – Trstená – št.hr. SR/PR.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: CHKO Horná Orava, CHKO Kysuce, SKUEV0304 Oravská vodná nádrž, SKUEV 0658 Ústie Bielej Oravy, SKUEV0777 Starobystrické prenovcové pramenisko, SKCHVU008 Horná Orava, Ramsarská lokalita Mokrade Oravskej kotliny.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: provinciálne biocentrum Výchylovka - Riečnica, nadregionálne biocentrá Kriváň - Surdíky, Hladovské bory – Suchohorské bory – Rudné, regionálne biocentrá Oravská vodná nádrž a okolie, Jelesňa, regionálne biokoridory Sosnina – Surdíky, Oravská Lesná – Krušetnica, Oravská Lesná – Zákamenné, Ťapešovo – Lokca, Bobrov – Jablonka, Alúvium Bielej Oravy, Polhoranky, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Časť hodnoteného úseku zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Terchovský cyklistický koridor (TER CK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je obojstranne situovaný v údolí rieky Varínka a v rámci Varínskeho sídleneho pásu, v úsekoch VD Žilina – Varín – Krasňany - Belá – Terchová.

Navrhovaná cyklotrasa pretína územie európskeho významu SKUEV0221 Varínka (územie zároveň predstavuje PP Krasniansky luh, regionálne biocentrum Krasniansky luh a OP NP Malá Fatra), zasahuje do SKCHVU013 Malá Fatra. Trasa na niekoľkých miestach pretína regionálny hydricko-terestrický biokoridor – potok Varínka.

Celý hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Oravský cyklistický koridor (ORA CK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je obojstranne situovaný v údolí rieky Orava a v rámci Oravského sídlenného pásu, v úsekoch Kraľovany – Párnica – Dolný Kubín – Oravský Podzámok – Tvrdošín – Trstená – št.hr. SR/PR, vetva Dolný Kubín – Vyšný Kubín - Jasenová – Studničná – Komjatná – Hubová, vetva Jasenová – Likavka/Ružomberok, vetva Vyšný Kubín – Osádka – Lúčky – Liptovská Teplá.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: NP Malá Fatra a jeho ochranného pásma, SKUEV0663 Šíp, SKUEV0243 Orava, SKUEV0252 Malá Fatra, SKCHVU050 Chočské vrchy, SKCHVU013 Malá Fatra, CHA Rieka Orava, Ramsarská lokalita Rieka Orava a jej prítoky.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: biosferické biocentrum Malá Fatra, provinciálne biocentrum Choč, nadregionálne biocentrum Chočské vrchy, regionálne biocentrá Biela skala, Osičiny, Párnico štrkoviská, nadregionálny biokoridor Rieka Orava, nadregionálny biokoridor Veľká Fatra – Choč – vrchy Malá Fatra, regionálne biokoridory Oravica, Studený potok, Tatry – Kopec – Budín, Trsteník - Šíp, Minčol – Sopúšky – Orava - Hrnčárky, Minčol Sopúšky - Orava, Hrnčárky - Choč, Hrnčárky - Ostrá a Tupá skala ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Rajecký cyklistický koridor (RAJ CK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je obojstranne situovaný v údolí rieky Rajčianka a v rámci Vážskeho a Rajeckého sídlenného pásu, v úsekoch Žilina - Rajecké Teplice – Rajec.

Vedenie cyklotrasy v smere Žilina (žel. stanica Záriečie) - Rajecké Teplice - Bánová, Bytčica, Lietavská Lúčka, Lietava, Porúbka, Lietavská Svinná, Turie, mestská časť Rajeckých Teplíc - Polúvsie nad Rajčiankou, Rajecké Teplice) v dĺžke cca 14,41 km. Cyklotrasa vedie po miestnych, účelových komunikáciách, či poľných cestách, popri železničnej trati, popri vodnom toku, alebo je budovaná ako úplne nová, teda ako samostatné teleso umiestnené v teréne v závislosti od priestorových, finančných a majetkoprávných možností.

Cyklotrasa je navrhovaná v tesnom dotyku s PP Poluvsianska ihla a územím Natura 2000 – SKUEV 0667 Slnčné skaly (územie zároveň predstavuje PR Slnčné skaly a regionálne biocentrum – Slnčné skaly). Cyklotrasa na niekoľkých miestach premoštuje rieku Rajčianka, ktorá predstavuje regionálny biokoridor.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Martinský cyklistický koridor (MTY CK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je

obojstranne situovaný v údolí rieky Turiec a v rámci Sídelskej sústavy Turčianskej kotliny, v úsekoch Lipovec - Vrútky – Martin – Košťany – Turčianske Teplice.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: ochranné pásmo NP Malá Fatra, SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, NPR Turiec, Ramsarská lokalita Mokrade Turca.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Turiec, nadregionálny biokoridor Turiec, regionálny biokoridor Trebostovo - Záborie, regionálne biokoridor Vodný tok Teplica, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Fatransko – Oravský cyklistický koridor (FOR CTK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je situovaný vo vidieckom a prírodnom priestore a v rámci subregiónov cestovného ruchu Terchovská dolina a Kysucká Vrchovina, v úsekoch Varín – Dolná Tižina – Terchová – Zázrivá – Oravská Lesná/Flajšová - Oravská Lesná, vetva Zázrivá – Párnica.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: NP Malá Fatra a jeho ochranného pásma, CHKO Horná Orava, SKUEV0252 Malá Fatra, SKUEV0221 Varínka, SKUEV0251 Zázrivské lazy, SKCHVU008 Horná Orava, SKCHVU013 Malá Fatra, Ramsarská lokalita Rieka Orava a jej prítoky, NPR Tiesňavy, PR Veľká Lučivná.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: biosferické biocentrum Malá Fatra, nadregionálne biocentrum Minčol, nadregionálne biocentrum Zázrivské lazy, nadregionálny biokoridor Javorinka - Minčol, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Časť hodnoteného úseku zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Malofatranský cyklistický koridor (MFA CTK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je situovaný vo vidieckom a prírodnom priestore a v rámci Malofatranského podhorského sídelného pásu (v subregióne cestovného ruchu Rajecká dolina), v úsekoch Varín – Strečno – Stráňavy – Kunerad – Kamenná Poruba – Rajecká Lesná - Fačkov – Čičmany – hr. ŽSK/TNSK, vetva Rajec - Veľká Čierna – hr. ŽSK/TNSK.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: CHKO Strážovské vrchy, SKUEV0256 Strážovské vrchy, SKCHVU013 Malá Fatra, SKCHVU028 Strážovské vrchy.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Strážov – Sádecké vrchy, regionálne biocentrum Lúky pri Rajčianke, nadregionálny biokoridor rieka Váh, regionálne biokoridory Prepojenie Kozol – Súľovské vrchy, Prepojenie Súľovské vrchy – Strážovské vrchy, Vodný tok a niva Rajčianky, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Časť hodnoteného úseku zasahuje do CHVO Strážovské vrchy. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Veľkofatranský cyklistický koridor (VFA CTK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je situovaný vo vidieckom a prírodnom priestore a v rámci Veľkofatranského podhorského sídelného pásu, v úsekoch Sučany – Turčianska Štiavnička – Belá-Dulice – Blatnica – Mošovce – Turčianske Teplice – Horná Štubňa – Sklené - hr. ŽSK/TNSK, vetva Horná Štubňa – Turček - hr. ŽSK/BBSK.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: NP Veľká Fatra a jeho ochranného pásma, SKUEV0238 Veľká Fatra Fatra, SKCHVU033 Veľká Fatra, CHA Mošovské aleje, NPR Starý hrad, PP Domašínsky meander, PP Šútovská epigenéza, SKUEV0663 Šíp, NP Veľká Fatra (vrátane OP), PR Ivachnovský luh, CHA Sielnický borovicový háj, CHA Ratkovo, NP Nízke Tatry (vrátane OP), SKCHVU018 Nízke Tatry, SKUEV0310 (SKUEV0310) Kráľovohoľské Tatry (nadregionálne biocentrum), SKUEV0296 Turková (NPR).

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: provinciálne biocentrum Bralná Fatra, nadregionálne biocentrum Turiec, nadregionálne biokoridory Územie Handlová - Turček, Vodný tok Turiec, Vtáčnik, regionálne biokoridory Kantorský potok, Blatnický potok, Kláštor pod Znievom – Mošovce, Trebostovo – Záborie, Vodný tok Teplica, Katova skala – Sklabinský hrad – Nad Baštou, ekotón Veľkej Fatry Blatnica – Sklabiňa, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Časť hodnoteného úseku zasahuje CHVO Veľká Fatra. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Nízkotatranský cyklistický koridor (NTA CTK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je situovaný vo vidieckom a prírodnom priestore a v rámci Nízkotatranského podhorského sídelného pásu (v subregiónoch cestovného ruchu Demänovská dolina a Horný Liptov), v úsekoch Ružomberok

– Liptovské Sliače – Partizánska Ľupča – Pavčina Lehota – Podtureň- Liptovský Hrádok –Dovalovo - Liptovská Kokava – Podbanské – hr. ŽSK/PSK.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: NP TANAP a jeho ochranného pásma, NP NAPANT a jeho ochranného pásma, SKUEV0141 Belá, SKUEV0302 Ďumbierske Tatry, SKUEV0306 Pod suchým hrádkom, SKCHVU018 Nízke Tatry, SKCHVU030 Tatry.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Tatry, nadregionálne biocentrum Ďumbierske Nízke Tatry, regionálne biocentrum Chrastné, nadregionálny biokoridor Belá, nadregionálny biokoridor Ďumbierske Tatry – Chočské vrchy, regionálny biokoridor Váh, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Časť hodnoteného úseku zasahuje do CHVO Nízke Tatry. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Západotatranský cyklistický koridor (ZTA CTK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je situovaný vo vidieckom a prírodnom priestore a v rámci subregiónov cestovného ruchu Studený Potok a Svorad, v úsekoch Vitanová – Zuberec – Kvačany – Podbanské – hr. ŽSK/PSK, vetva Kvačany - Liptovská Sielnica.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: Biosferickej rezervácie Tatry, NP TANAP a jeho ochranného pásma, SKUEV0145 Medzi bormi, SKUEV0141 Belá, SKUEV0307 Tatry, SKUEV0192 Prosečné, SKUEV0306 Pod suchým hrádkom, SKCHVU030 Tatry, SKCHVU050 Chočské vrchy, NPR Osobitá, NPR Kôprová dolina, NPR Važecká Dolina, NPR Kvačianska dolina.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: biosferické biocentrum Tatry, nadregionálne biocentrum Prosečné, regionálne biocentrum Jelešňa, regionálne biocentrum Magura, nadregionálny biokoridor Belá, regionálne biokoridory Suchý potok, Jalovecký potok, Tatry – Kopec – Budín, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Liptovsko - Horehronský cyklistický koridor (LHY CTK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je situovaný vo vidieckom a prírodnom priestore a v rámci subregiónu cestovného ruchu Horný Liptov, v úsekoch Vodná nádrž Čierny Váh – dolina Ipoltica – hr. ŽSK/BBSK.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do: NP Nízke Tatry, SKUEV0310 Malá Kraľovoňská Tatry, SKCHVU018 Nízke Tatry

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Kraľovohoľské Tatry, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Časť hodnoteného úseku zasahuje CHVO Nízke Tatry. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva,

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Donovalský cykloturistický koridor (DON CTK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je situovaný vo vidieckom a prírodnom priestore a v rámci na území subregiónu cestovného ruchu Revúcka dolina, v úsekoch Likavka/Ružomberok – Liptovská Osada – hr. ŽSK/BBSK – Donovaly.

Cyklotrasa je z časti už realizovaná, dôjde k legalizácii a doplnení úsekov. Navrhovaná cyklotrasa je trasovaná v blízkosti, resp. zasahuje do NP Veľká Fatra (vrátane OP), NAPANT (vrátane OP), SKUEV0164 Revúca (CHA Revúca, regionálny biokoridor, genofondová lokalita), SKCHVU018 Nízke Tatry, SKUEV0197 Salatín, SKUEV0198 Zvolen, SKCHVU033 Veľká Fatra. Zásah do nadregionálneho biokoridoru Ďumbierske Nízke Tatry – Veľká Fatra, predpokladaný je aj zásah do biotopov národného a európskeho významu.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

Javornícko-Beskydský cyklistický koridor (JBS CTK)

Variant 1 a 2 navrhuje: v návrhovom aj výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu, šírkové a smerové usporiadanie, rešpektovať rezerváciu územia pre stavby nových úsekov. Koridor je situovaný vo vidieckom a prírodnom priestore a v rámci subregiónu cestovného ruchu Horné Kysuce, v úsekoch (Veľké Karlovice) - št. hr.SR/ČR – Makov/Kasárne – Veľké Rovné/Semeteš - Ochodnica/Petránky – Zákopčie/Griečovci - Čadca/Husárik - Čadca, vetva Čadca – Čadca/Podzávoz - Čadca/Milošová – št.hr. SR/ČR, vetva Čadca/Podzávoz – Čadca/Čadečka – Skalité – Oščadnica.

Predpoklad trasovania v blízkosti, resp. zásah do CHKO Kysuce, NPR Veľký Javorník, SKUEV0642 Javornický hrebeň, SKUEV 0836 Zákopčianske lúky, SKUEV0839 Kolárovičské lúky, SKUEV0833 Sútok Kysuce s Bystricou.

Predpokladaný je aj zásah do prvkov ÚSES: nadregionálne biocentrum Veľký Javorník, regionálne biocentrum Raková – Vlčov – Blažková chotárný kopec, nadregionálny biokoridor NRBk I, NRBk II, NRBk IV, regionálny biokoridor – RBk2, ako aj do biotopov národného a európskeho významu.

Časť hodnoteného úseku zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zníženia cestnej dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

CYKLISTICKÁ DOPRAVA - Sumarizácia environmentálnych vplyvov

Z hľadiska celkového hodnotenia cyklotrás neboli identifikované výrazné negatívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Hodnotený úsek na niektorých miestach zasahuje do chránených území národnej sústavy prípadne európskej sústavy chránených území. Z pohľadu migrácie nie je predpoklad, že cyklo dopravné trasy budú vytvárať bariéru, cyklotrasy budú voľne priechodné, nebudú oplatené, osvetlené a budú realizované premostenia s dostatočným profilom.

Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Vo vyššom stupni projektovej prípravy bude potrebné vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, pre úseky, ktoré zasahujú do území sústavy Natura 2000 a tieto neboli posúdené. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať prípadné zásahy vo vodných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd. Mostné objekty by mali byť navrhnuté s dostatočnou výškou a parametrami pre bezkolízny prechod živočíchov a vybavené opatreniami proti stretom s vtáctvom.

Časti hodnotených úsekov zasahuje do CHVO. Výstavba a prevádzka cyklotrás nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Z hľadiska budúcej prevádzky všetky navrhované opatrenia prispievajú ku skvalitneniu cyklistickej infraštruktúry a následne i k zvýšeniu podielu cyklistickej dopravy, čo môže mať za následok zníženie celkového znečistenia ovzdušia automobilovou dopravou a hlavne zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva s následným pozitívnym dopadom na jeho zdravie (obezita, kardiovaskulárne choroby a podobne) a z pohľadu bezpečnosti prispievajú k zníženiu dopravnej nehodovosti, čo sa taktiež pozitívne prejaví aj na zdraví obyvateľstva.

13.1.6 Verejná osobná doprava

Do Variantov 1 a 2 sú zhodne premietnuté odporúčané riešenia projektu Integrovaného dopravného systému Žilinského kraja, (ďalej len „ID ŽK“) a SURDM ŽSK.

Optimálna funkčnosť ID ŽK predstavuje najvyššiu strategickú prioritu kraja v oblasti zabezpečenia dopravnej dostupnosti územia. Je viazaná na uvádzané strategické dokumenty a nariadenia vyššej legislatívnej úrovne EK a stotožňuje sa s ňou i odborná verejnosť participujúca na vypracovaní nového Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja ŽSK 2021+ (ďalej len „PHSR ŽSK 2021“).

Integrovaný dopravný systém Žilinského kraja (ďalej len „ID ŽK“) ; V návrhovom i výhľadovom období chrániť a rešpektovať existujúcu a plánovanú dopravnú infraštruktúru zaradenú do projektu ID ŽK, pozostávajúcu z plôch

- Terminálov integrovanej dopravy T ID ŽK ktoré sú funkčne a priestorovo previazané so železničnými a autobusovými stanicami a obvykle obsahujú parkovacie a odstavné plochy automobilovej dopravy, parkovacie plochy a zariadenia cyklistickej dopravy, plochy pešej dopravy a plochy objektov prevádzkovej vybavenosti terminálov,

- Autobusových a železničných staníc a zastávok,
- Záchytných parkovísk automobilovej a cyklistickej dopravy v priestoroch železničných zastávok.

Stavby ID ŽK

- V návrhovom a výhľadovom období realizovať stavby, rekonštrukcie a modernizácie železničných a autobusových staníc, terminálov ID, Bytča, Žilina, Varín, Martin, Vrútky, Kľačany, Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Liptovský Hrádok, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou, Čadca, Rajecké Teplice, Rajec, Turčianske Teplice, Turzovka, Makov, Dolný Kubín, Tvrdošín, Trstená, Námestovo.
- V zmysle projektov ID ŽK v návrhovom a výhľadovom období realizovať stavby záchytných parkovacích plôch automobilovej a cyklistickej dopravy na železničných zastávkach ŽK, na vstupoch do stredísk v subregiónoch cestovného ruchu Terchovská dolina, Pod Chočom, Oravská priehrada, Studený Potok, Revúcka dolina, Demänovská dolina, Liptovská Mara, Horný Liptov, Svorad, Bocianská dolina, Horné Kysuce, Kysucká vrchovina, Rajecká dolina, Turiec.
- V zmysle projektov ID ŽK v návrhovom a výhľadovom období uprednostniť výstavbu záchytných parkovacích plôch automobilovej dopravy vybavených zariadeniami pre alternatívny pohon automobilov, umožňujúci zriadenie nízkoemisných a bezemisných zón v urbanizovanom území sídiel a na území subregiónov a stredísk cestovného ruchu.

Nakoľko sa jedná o infraštruktúrne opatrenia spočívajúce v rekonštrukcii dopravnej vybavenosti možno pri realizácii opatrení očakávať mierne zvýšenie nepriaznivých vplyvov na životné prostredie (hlučnosť, prašnosť, odpady a podobne), jedná sa však o krátkodobé vplyvy viazané výhradne na obdobie rekonštrukcie a výstavby.

Z hľadiska celkového hodnotenia návrhov neboli identifikované výrazné pozitívne vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia hlavne kvôli zníženiu dopravnej záťaže na cestnej sieti, plynulosťou a bezpečnosťou dopravy, zníženiu objemov produkcie škodlivín dopravou a v konečnom dôsledku zlepšením kvality životného prostredia.

Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 sú vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii.

13.2 Komplexné posúdenie vplyvov návrhov verejného technického vybavenia

V rámci hodnotenia vplyvov návrhov verejného technického vybavenia na životné prostredie a zdravie obyvateľstva boli na základe dostupných podkladov vyhodnotené priemety územných koridorov vyplývajúcich zo strategických dokumentov dotknutých správcov a ich pripravovaných zámerov. Presné posúdenie vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva bude možné až po stanovení ich presnej trasy.

Zásobovanie elektrickou energiou a plynom

Návrhy výstavby vedení VVN a plynofikácie v Žilinskom kraji sú prehľadne spracované v kap. B.I.4 (SoH). V rámci záväznej časti konceptu ÚPN R ŽK je navrhované podporovať rozvoj plynofikácie územia kraja, chrániť koridory existujúcich a navrhovaných plynovodov a plynárenských zariadení. Zvýšiť percento plynofikácie obcí v kraji v ekonomicky efektívnych oblastiach a v územiach so zvýšenými požiadavkami na ochranu životného prostredia (národné parky, ich OP, CHKO a pod.). Zriaďovať zásobovacie VTL a STL prepožiovacie sústavy plynovodov hlavne v okresoch Námestovo,

Ružomberok, Liptovský Mikuláš. Vytvoriť územné podmienky pre realizáciu plynárenských zariadení, prípadne ich rekonštrukciu a pri využívaní územia chrániť vybudované plynárenské zariadenia predpísanými ochrannými pásmami.

Všeobecne je možné pri výstavbe elektrických vedení a plynovodov predpokladať, negatívne vplyvy na biotu, CHÚ, prvky ÚSES. Počas prevádzky predstavujú el. vedenia nezanedbateľný rušivý vplyv na scenériu krajiny a jej využívanie. Všetky navrhované projekty, ktoré spĺňajú prahové hodnoty v zmysle prílohy č. 8 k zákonu č. 24/2006 Z.z. (EIA), by mali byť posúdené v zmysle uvedeného zákona EIA. V spolupráci s prevádzkovateľom elektrických vedení a ŠOP SR by mali byť vedenia zabezpečené tak, aby boli minimalizované negatívne dopady na vtáctvo.

V rámci konceptu riešenia ÚPN R ŽK sú návrhy výstavby vedení VVN a plynifikácie v Žilinskom kraji riešené v jednom variante.

Zásobovanie elektrickou energiou

Nové elektrické vedenie ZVN 400 kV v koridore existujúceho vedenia V404 Varín – št. hr. SR/ČR (Nošovice)

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia pretína: regionálny biokoridor – Kazická Kyčera - Ľadonhora, regionálny biokoridor – Vrchrieka - Kysuca, nadregionálny biokoridor – Javorníky, regionálny biokoridor – rieka Kysuca, nadregionálny biokoridor – Jablunkovské medzihorie. Trasa nezasahuje do žiadneho územia národnej ani európskej sústavy chránených území. Trasa vedenia zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka el. vedení nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

V zmysle záverečného stanoviska EIA (zo dňa 19.01.2021) správa o hodnotení inovácie vedenia V404 Varín – št. hr. SR/ČR, ani písomné stanoviská, či odborné posúdenia nepreukázali skutočnosti, ktoré by znamenali spoločensky neprijateľné riziko vážneho poškodenia životného prostredia či ohrozenia zdravia obyvateľstva, prípadne by znemožňovali realizáciu navrhovanej činnosti.

Koncept riešenia ÚPN R ŽK navrhuje vedenie 400 kV riešiť variantne, v koridore existujúceho vedenia V404 Varín - Nošovice a v novej trase. Pre novú trasu, prípadne modifikácie pôvodnej trasy bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľstva v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Zdvojenie severnej vetvy v úseku od ES L. Mara po ES Sp. N. Ves v koridore existujúceho 220 kV vedenia V273

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia pretína: OP NP Nízke Tatry, OP TANAP, regionálny biokoridor – Demänovka, nadregionálny biokoridor – Váh, územie európskeho významu SKUEV0141 Belá (územie zároveň predstavuje regionálny biokoridor), regionálny biokoridor – Ďumbierske Nízke Tatry – Machy, územie európskeho významu SKUEV0142 Hybica (územie zároveň predstavuje regionálny biokoridor), regionálny biokoridor – Tatry – Kozie chrbty, územie európskeho významu SKUEV0143 Biely Váh (územie zároveň predstavuje nadregionálny biokoridor - Váh). Trasa vedenia zasahuje do CHVO Nízke Tatry – východná časť. Výstavba a prevádzka el. vedení nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Trasu vedenia prípadne jej alternatívy bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Rezervovať koridor pre výstavbu nového medzištátneho vedenia ZVN 2x400 kV Varín – štátna hranica SR/PR (Byczyna)

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia pretína: regionálny biokoridor – Kazická Kyčera - Ľadonhora, regionálny biokoridor – Vrchriea - Kysuca, nadregionálny biokoridor – Javorníky, regionálny biokoridor – Chotárny kopec - Javorské, nadregionálny biokoridor Kysuca, regionálny biokoridor – Javorské – Veľká Rača, okrajom zasahuje do regionálneho biocentra – Javorské, nadregionálny biokoridor – Kysucké Beskydy. Trasa nezasahuje do žiadneho územia národnej ani európskej sústavy chránených území. Trasa vedenia zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka el. vedení nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Trasu vedenia prípadne jej alternatívy bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV z ES Čadca – ES Turzovka, vrátane ES

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia pretína: regionálny biokoridor – rieka Kysuca, nadregionálny biokoridor Kysuca. Trasa nezasahuje do žiadneho územia národnej ani európskej sústavy chránených území. Trasa vedenia zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka el. vedení nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do lokalít výskytu obojživelníkov, biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Z hľadiska prevádzky sa negatívne vplyvy na životné prostredie nepredpokladajú.

Zabezpečiť koridor pre nové nadzemné vedenie 110 kV Turzovka – Kysucké Nové Mesto.

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia pretína: nadregionálny biokoridor – Javorníky, regionálny biokoridor – Vrchriea - Kysuca, nadregionálny biokoridor – Kysucká vrchovina. Trasa nezasahuje do žiadneho územia národnej ani európskej sústavy chránených území.

Trasa vedenia zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka el. vedení nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Trasu vedenia prípadne jej alternatívy bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV Sučany- Turčianske Teplice, vrátane ES

Trasa vedenia je od ES Sučany po úsek medzi obcami Necpaly a Ďanová vedená v jednom koridore. Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia nezasahuje do žiadneho územia národnej ani európskej sústavy chránených území, ani do žiadneho prvku ÚSES. Následne sa trasa po ES Turčianske Teplice rozdeľuje na 2 alternatívy: južnú trasu a severnú trasu. Severná trasa pretína územie európskeho významu SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok (územie zároveň predstavuje regionálny biokoridor - Blatnický potok a mokraď medzinárodného významu – mokrade Turca), regionálny biokoridor – Turiec – Veľká Fatra, regionálny biokoridor – Teplica.

Južná trasa pretína územie európskeho významu SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok (územie zároveň predstavuje regionálny biokoridor - Blatnický potok a mokraď medzinárodného významu – mokrade Turca), regionálny biokoridor – Turiec – Veľká Fatra, chránený areál Mošovské aleje, zasahuje do okraja NPR Rakšianske rašelinisko (územie je súčasťou: územia európskeho významu SKUEV0238 Veľká Fatra, SKCHVU033 Veľká Fatra, NP Veľká Fatra, provinciálneho biocentra Veľká Fatra).

Trasu vedenia a alternatívy bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA). Na základe dostupných podkladov je možné predpokladať významnejšie vplyvy na biotu a CHÚ južnej trasy v porovnaní so severnou.

Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV Varín – Terchová, vrátane ES.

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia pretína: PP Krasniansky luh (územie zároveň predstavuje: SKUEV0221 Varínka, OP NP Malá Fatra, regionálny biokoridor - Varínka), chránené vtáčie územie SKCHVU013 Malá Fatra, regionálny biokoridor – Biely vrch – Krivánska Fatra.

Trasa vedenia zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka el. vedení nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Trasu vedenia prípadne jej alternatívy bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV Vavrečka – Námestovo, vrátane ES.

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia pretína: CHKO Horná Orava, chránené vtáčie územie SKCHVU008 Horná Orava, regionálny biokoridor – Vahanov – Oravská priehrada, nadregionálne biocentrum – Oravská priehrada, mokraď medzinárodného významu – mokrade Oravskej kotliny.

Trasu vedenia prípadne jej alternatívy bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV Liptovská Mara – Sv. Kríž Jasná, vrátane ES.

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia pretína: OP NP Nízke Tatry. Trasa el. vedenia nezasahuje do žiadneho územia európskej sústavy chránených území.

Trasu vedenia prípadne jej alternatívy bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Vybudovanie nového nadzemného vedenia 110 kV VE Sučany – ES Sučany.

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia pretína: OP NP Malá Fatra, nadregionálny biokoridor – Váh. Trasa el. vedenia nezasahuje do žiadneho územia európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť možné vplyvy na avifaunu, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

Zabezpečiť koridor pre nové nadzemné vedenie pre 2x110 kV vedenie v súbehu s existujúcim vedením V7001

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia pretína: OP NP Malá Fatra, nadregionálny biokoridor – Váh. Trasa el. vedenia nezasahuje do žiadneho územia európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť možné vplyvy na avifaunu, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

Zabezpečiť koridor pre nové nadzemné vedenie 110 kV Sučany – Lisková – Medzibrod

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa el. vedenia predpokladá: zásahy do území národnej a európskej sústavy chránených území (napr.: SKUEV0238 Veľká Fatra, NP Nízke Tatry (vrátane OP NP), NP Veľká Fatra (vrátane OP NP), SKUEV0164 Revúca, CHA Revúca, SKCHVU033 Veľká Fatra, SKUEV0198 Zvolen, SKCHVU018 Nízke Tatry, SKUEV0302 Ďumbierske Tatry), zásahy do prvkov ÚSES (napr.: biocentrum provincionálneho významu Ďumbierske Nízke Tatry, hydricko-terestrický regionálny biokoridor – vodný tok Revúca, nadregionálny biokoridor Ďumbierske Nízke Tatry – Veľká Fatra, regionálny biokoridor Ďumbierske Nízke Tatry – Zvolen, nadregionálny biokoridor – Váh, regionálny biokoridor – Veľká Fatra-Ostré, provincionálne biocentrum - Veľká Fatra, regionálny biokoridor – Veľká Fatra-Krivánska Fatra, regionálny biokoridor – Kantorský potok).

Trasa vedenia zasahuje do CHVO Nízke Tatry – západná časť a CHVO Veľká Fatra. Výstavba a prevádzka el. vedení nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Trasu vedenia prípadne jej alternatívy bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Zásobovanie plynom

Koncept riešenia ÚPN R ŽK vo výkrese č. 5 „Výkres koncepcie technického vybavenia - energetika“ rieši navrhovanú distribučnú sieť prevádzkovanú SPP-D, vrátane výhľadových koridorov VTL plynovodov (územná rezerva). Na území ŽSK do systému distribučnej siete je zaradený aj STL plynovod s označením STL2, ktorý vzhľadom na systém osídlenia, resp. terénne danosti územia v niektorých častiach ŽSK predstavuje najvhodnejší spôsob zabezpečenia územia plynom.

VTL Turčianske Teplice – Horná Štubňa

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP, v území neboli identifikované žiadne územia národnej ani európskej sústavy chránených území, ani prvky ÚSES. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť prípadné zábery biotopov a inventarizácie drevín.

VTL Dolný Hričov – Žilinská Lehota

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP/LP, v území neboli identifikované žiadne územia národnej ani európskej sústavy chránených území, ani prvky ÚSES. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť prípadné zábery biotopov a inventarizácie drevín.

VTL Zázrivá – Lokca (územná rezerva)

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP/LP, trasa pretína: OP NP Malá Fatra, regionálny biokoridor – Biela Orava, SKUEV0251 Zázrivské lazy (územie zároveň predstavuje regionálne biocentrum), CHKO Horná Orava, SKCHVU008 Horná Orava, SKCHVU013 Malá Fatra, SKUEV0662 Vasiľovská hoľa, nadregionálne biocentrum Minčol. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na CHÚ, prvky ÚSES, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

VTL Vavrečka – Krušetnica

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP/LP, trasa pretína: regionálny biokoridor – Biela Orava, CHKO Horná Orava, SKCHVU008 Horná Orava. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na CHÚ, prvky ÚSES, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

VTL Námestovo (územná rezerva)

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP/LP, trasa pretína: CHKO Horná Orava, SKCHVU008 Horná Orava, regionálny biokoridor – Vahanov – Oravská priehrada. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na CHÚ, prvky ÚSES, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

VTL Námestovo – Rabča

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP/LP, trasa pretína: CHKO Horná Orava, SKCHVU008 Horná Orava, SKUEV0304 Oravská vodná nádrž, Mokrade Oravskej kotliny, regionálny biokoridor – Vahanov – Oravská priehrada, nadregionálne biocentrum – Oravská priehrada, regionálny biokoridor – Polhoranka. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na CHÚ, prvky ÚSES, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

STL Abramová – Borcová

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP, trasa pretína: NPR Turiec (územie zároveň predstavuje Mokrade Turca, SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, nadregionálne biocentrum – Turiec). Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na CHÚ, prvky ÚSES, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

STL Žabokreky – Belá-Dulice

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP, v území neboli identifikované žiadne územia národnej ani európskej sústavy chránených území, ani prvky ÚSES. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť prípadné zábery biotopov a inventarizácie drevín.

STL Žabokreky – Dražkovce – Turč. Jaseno - Sklabiňa

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP, v území neboli identifikované žiadne územia národnej ani európskej sústavy chránených území, ani prvky ÚSES. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť prípadné zábery biotopov a inventarizácie drevín.

STL Hvozdnica – Štiavnik

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP, v území neboli identifikované žiadne územia národnej ani európskej sústavy chránených území, ani prvky ÚSES. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť prípadné zábery biotopov a inventarizácie drevín. Plynovod zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka plynovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

STL Lipovec

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP, trasa pretína: OP NP Malá Fatra, nadregionálny biokoridor – Váh. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na CHÚ, prvky ÚSES, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

STL Ružomberok – Lipt. Revúce

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP/LP, trasa pretína: NP Nízke Tatry, regionálny biokoridor – Revúca, SKUEV0197 Salatín, SKCHVU018 Nízke Tatry, SKCHVU033 Veľká Fatra, SKUEV0238 Veľká Fatra, nadregionálny biokoridor Ďumbierske Nízke Tatry, SKUEV0164 Revúca, provincionálne biocentrum Veľká Fatra, Plynovod zasahuje do CHVO Veľká Fatra. Výstavba a prevádzka plynovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej

akumulácie vôd v platnom znení. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na CHÚ, prvky ÚSES, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

STL Lipt. Sliače – Lipt. Hrádok

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP/LP, trasa pretína: regionálny biokoridor – Ďumbierske Nízke Tatry - Háj, OP NP Nízke Tatry, regionálny biokoridor – Demänovka, nadregionálny biokoridor – Váh. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na CHÚ, prvky ÚSES, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

STL Hruštín – Lokca

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP, v území neboli identifikované žiadne územia národnej ani európskej sústavy chránených území, ani prvky ÚSES. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť prípadné zábery biotopov a inventarizácie drevín.

STL Krušetnica – Zákamenné

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP/LP, trasa pretína: CHKO Horná Orava, SKCHVU008 Horná Orava. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na CHÚ, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

STL Zákamenné – Oravská Lesná

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP/LP, trasa pretína: CHKO Horná Orava, SKCHVU008 Horná Orava, regionálny biokoridor – Biela Orava. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na CHÚ, prvky ÚSES, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

STL Zákamenné – Novot'

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP/LP, trasa pretína: CHKO Horná Orava, SKCHVU008 Horná Orava. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť vplyvy na CHÚ, zábery biotopov a inventarizácie drevín.

Zásobovanie pitnou vodou

Podľa Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Žilinského kraja je stanovenie základnej koncepcie optimálneho rozvoja zásobovania pitnou vodou a odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd sídel Žilinského kraja a zahŕňa zhodnotenie jestvujúceho stavu v zásobovaní vodou a odkanalizovaní miest a obcí s návrhom výhľadového riešenia do roku 2027.

Na základe Plánu rozvoja verejných vodovodov sa navrhuje realizovať tri základné ciele: výstavbu verejných vodovodov v obciach bez vodovodu, zvýšenie počtu obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov a zabezpečiť bezproblémové zásobovanie obyvateľov pitnou vodou bez negatívnych dopadov na životné prostredie. Okrem budovania nových vodovodov v obciach bez vodovodu a dobudovania sietí tam, kde je vodovod v prevádzke, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť aj poruchám na vodovodných sieťach a rekonštrukciám poruchových sietí. V rámci konceptu riešenia ÚPN R ŽK sú návrhy verejných vodovodov a kanalizácií v Žilinskom kraji riešené v jednom variante. Všetky navrhované projekty, ktoré spĺňajú prahové hodnoty v zmysle prílohy č. 8 k zákonu č. 24/2006 Z.z. (EIA), by mali byť posúdené v zmysle uvedeného zákona EIA. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať trvalé a dočasné zábery na PP, LP, prípadné zásahy do CHÚ, do biotopov národného a európskeho významu, v prípadoch, kedy dôjde k zásahom do území Natura 2000 vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby.

V oblasti zásobovania vodou je navrhované podporovať rozvoj skupinových vodovodov pre zásobovanie obyvateľov a uvažovaný územný rozvoj zabezpečením výstavby týchto stavieb:

Oravská vodárenská spoločnosť (OVS) - stavby súvisiace s napojením obcí Breza, Brezovica, Krušetnica, Zákamenné, Novoť, Lomná, Rabčice, Sihelné, Rabča, Mútne, Oravská Lesná, možnosť napojenia ďalších obcí Oravské Veselé, alternatívne napojenie obcí Oravská Polhora.

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, stavby súvisiace s napojením uvedených obcí zasahujú do chráneného vtáčieho územia SKCHVU008 Horná Orava, ktoré je zároveň územím CHKO Horná Orava. Stavba zasahuje do územia európskeho významu SKUEV0659 Koleňovo. Prvky ÚSES, ktoré uvedené stavby pretínajú sú: biocentrum regionálneho významu Rašeliniská údolia Polhoranky, biokoridory regionálneho významu Novoť-Zákamenné, Oravská Lesná-Zákamenné, Alúvium Mútnianky, Polhoranky, Alúvium Klinianky a Breza-Beňadovo. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

SKV Hladovka – Suchá Hora s napojením na OSV.

Vplyvy predstavujú zábery PP (príp. LP), trasa vodovodu pretína regionálny biokoridor Jelešňa. Trasa vodovodu nezasahuje do žiadneho chráneného územia ani do európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Napojenie obce Beňadovo na SKV Or. Veselé - Mútne, resp. alternatívne na OSV.

Vplyvy predstavujú zábery PP (príp. LP), trasa vodovodu pretína chránené vtáčie územie SKCHVU008 Horná Orava, ktoré je zároveň územím CHKO Horná Orava. Trasa zasahuje do biokoridoru regionálneho významu Alúvium Mútnianky a do regionálneho biokoridoru Breza-Beňadovo. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Vybudovanie vodovodu v obci Dolný Vadičov prepojenie na vodovod Horný Vadičov

Vplyvy predstavujú dočasné zábery PP, v území neboli identifikované žiadne územia národnej ani európskej sústavy chránených území, ani prvky ÚSES. Pred výstavbou bude potrebné vyhodnotiť prípadné zábery biotopov a inventarizácie drevín. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Prepojenie obce Nesluša na SKV KMN

Vplyvy predstavujú zábery PP, trasa vodovodu nezasahuje do chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území. Nezasahuje ani do žiadneho prvku ÚSES. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu

a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Prepojenie MČ Oškerda Kysuckého Nového Mesta (nedostatočná výdatnosť VZ) na SKV Žilina

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa vodovodu pretína nadregionálne biocentrum Ľadonhora – Brodnianka a biokoridor nadregionálneho významu Rieka Kysuca. Trasa vodovodu nezasahuje do žiadneho chráneného územia ani do európskej sústavy chránených území. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Prepojenie m.č. Korcháň obce Raková na SKV Žilina

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa vodovodu zasahuje do CHKO Kysuce, v tesnej blízkosti sa nachádza územie európskeho významu SKUEV0838 Rakovsko-milošovské rašelinisko. Vodovod pretína nadregionálny biokoridor NRBk I a regionálny biokoridor RBk I a RBK V. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Riešiť vybudovanie prepojenia Nezbudská Lúčka na SKV Gbeľany

Vplyvy predstavujú zábery PP (príp. LP), trasa vodovodu pretína chránené vtáčie územie SKCHVU013 Malá Fatra, územie európskeho významu SKUEV0221 Varínka a SKUEV0252 Malá Fatra aj územie NP Malá Fatra. Trasa zasahuje do biokoridoru regionálneho významu Vodný tok Varínka – Struháreň a do regionálneho biokoridoru Ekotón Krivánskej Fatry, taktiež zasahuje do biocentra biosferického významu Malá Fatra. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

SKV Turčianske Teplice, prívod vody z VN Turček, výhľad

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, v bezprostrednej blízkosti trasy vodovodu preteká rieka Turiec, ktorá je územím európskeho významu SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok, Ramsarskou lokalitou, Národnou prírodnou rezerváciou, nadregionálnym biocentrom, nadregionálnym biokoridorom. Vodovod pretína aj regionálny biokoridor Vodný tok Teplica.

Vplyv predstavujú hlavne blízkosť rieky Turiec. Projekt bude potrebné posúdiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA). Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Prepojenie vodovodu Mútne - Oravské Veselé, výhľad

Vplyvy predstavujú zábery PP, trasa vodovodu pretína chránené vtáčie územie SKCHVU008 Horná Orava, ktoré je zároveň územím CHKO Horná Orava. Trasa zasahuje do biokoridoru regionálneho významu - Veselianka. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Vodné nádrže – návrh

Všeobecne je možné predpokladať pri výstavbe vodných nádrží (VN) významné vplyvy na režim povrchových tokov ako aj chránených území. V rámci konceptu sú navrhované nádrže: Garajky (vodný tok Ipoltica), VN Oravská Polhora (Polhoranka), VN Ľubochňa (Ľubochňanka), VN Rusnákovci (Klubinský potok). V rámci konceptu riešenia ÚPN R ŽK sú návrhy výstavby vodných nádrží v Žilinskom kraji riešené v jednom variante.

VN Oravská Polhora (Polhoranka)

Vplyvy predstavujú hlavne: zásahy do regionálneho biokoridoru Polhoranka, CHKO Horná Orava, SKCHVU008 Horná Orava. Projekt bude potrebné posúdiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA). Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

VN Garajky (vodný tok Ipoltica)

V rámci nadregionálnych vzťahov pripravovať realizáciu VN Garajky, veľkokapacitného zdroja pre Spišsko-popradskú vodárenskú sústavu s dotáciou vody pre SKV Liptovský Mikuláš, prívod z VN Garajky do prívodu Kráľova Lehota - Liptovský Mikuláš (potenciálne ohrozené zdroje Kráľova Lehota, Liptovská Porúbka).

Vplyvy predstavujú hlavne: zásahy do nadregionálneho biocentra Kráľovohoľské Nízke Tatry, NP Nízke Tatry, SKUEV310 Kráľovohoľské Tatry, SKCHVU018 Nízke Tatry. Projekt bude potrebné posúdiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA). Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na územia

sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Nízke Tatry - východ. Výstavba a prevádzka vodných nádrží nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

VN Ľubochňa (Lubochňanka)

Vplyvy predstavujú hlavne: zásahy do provinciálneho biocentra Veľká Fatra, NP Veľká Fatra, SKUEV0238 Veľká Fatra, SKCHVU033 Veľká Fatra. Projekt bude potrebné posúdiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA). Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Veľká Fatra. Výstavba a prevádzka vodných nádrží nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

VN Rusnákovci (Klubinský potok)

Vplyvy predstavujú hlavne: zásahy do regionálneho biocentra Gorilová Kykúľa a CHKO Kysuce. Projekt bude potrebné posúdiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA). Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, minimalizovať zásahy v samotných tokoch a ich bezprostrednom okolí, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka vodných nádrží nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Ochrana proti povodňam

Na ochranu proti povodňam sú v návrhu zahrnuté potrebné úpravy tokov, vrátane ich ohradzovania, resp. budovania poldrov. Zoznam projektov vodárenskej infraštruktúry v povodí Váhu je uvedený v kap. B.I.2 (SoH). Návrh zahŕňa aj rezervovanie územia poldra Dvorec na rieke Turiec pre ochranu aglomerácie Martin – Vrútky a Radôstka na potoku Radôstka.

Pri príprave projektov je potrebné prihliadať k aktuálnym Plánom manažmentu povodňových rizík a vyhodnotiť možné dopady vo vzťahu k existencii prípadného povodňového rizika a povodňového ohrozenia v dotknutých územiach. Pri výstavbe bude potrebné rešpektovať podmienky povodňovej ochrany v súlade s ustanoveniami zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení

neskorších predpisov. Jednotlivé stavebné objekty bude potrebné navrhnuť tak, aby sa v dotknutých územiach nezmenili odtokové pomery a nebola ovplyvnená povodňová ochrana územia. Navrhované prvky nesmú vytvárať prekážky prechodu veľkých vôd. Počas ich výstavby bude potrebné vypracovať povodňový plán zabezpečovacích prác, v zmysle § 10 zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami. V rámci konceptu riešenia ÚPN R ŽK sú návrhy ochrany proti povodňam v Žilinskom kraji riešené v jednom variante. Všetky navrhované projekty, ktoré spĺňajú prahové hodnoty v zmysle prílohy č. 8 k zákonu č. 24/2006 Z.z. (EIA), by mali byť posúdené v zmysle uvedeného zákona EIA.

Minerálne, geotermálne a banské vody

V koncepte ÚPN R ŽK sa predpokladá, že po odbornom zachytení a úprave okolia prameňov môžu tieto slúžiť verejnosti na pitie v pitných pavilónoch, alebo ako záchytný turistický bod.

Zoznam projektov vodárenskej infraštruktúry, ktoré boli hodnotené v procese EIA podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, obsahuje navrhované činnosti za obdobie:

- prvého Plánu rozvoja VVaVK – roky 2006-2015 pre územie Slovenskej republiky (schváleného v roku 2006)
- prvej aktualizácie Plánu rozvoja VVaVK – roky 2015-2027 pre územie Slovenskej republiky - (schváleného v roku 2015)

Okres Žilina:

- Rajecké Teplice – hotel Baník, hydrogeologický vrt RTB-1
- Aquapark Stone – Kamenná Poruba

Okres Ružomberok:

- Odber geotermálnej vody z vrtu ZGL-1 a FBe-1 v Bešeňovej
- Odber geotermálnej vody z vrtu FGTB-1 v Bešeňovej

Okres Liptovský Mikuláš:

- ATLADIA WELLNESS AREAL, Partizánska Ľupča
- Odber geotermálnej vody z vrtu ZGL-3 v Liptovskej Kokave

V Žilinskom kraji nemajú ložiskové a banské vody výraznejší podiel na celkovej vodnej bilancii.

Opustené banské diela v Malužinej, oblasti od Vyšnej Boce po Chabenec a Magurka drénujú puklinové vody, ktorých množstvá nie sú známe. Na ložisku Liptovská Dúbrava je zvodnenie pomerne veľké. Priemerné výtoky zo štôlní Emerich, Svätopluk, Hlavný prekop, Spodná Ignác štôlna a Bielopotocká štôlna predstavujú 26,6 l.s⁻¹.

Nie sú známe zvodnenia na ložisku sedimentárnych železných rúd v oblasti Západných Tatier v okolí Oravice ani na ložisku Nižné Matejkovo v Ľubochňianskom žulovom masíve. V ložisku starej ťažby kremeňa v Beskydách v okolí Klokočova vyteká z dvoch starých štôlní cca 1,0 l.s⁻¹ banských vôd.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Konkrétne ciele rozvoja verejných kanalizácií:

- Zabezpečiť vyhovujúce odvádzanie a primerané čistenie odpadových vôd zo všetkých aglomerácií nad 2 000 EO,
- Zabezpečiť priebežne v aglomeráciách pod 2000 EO, kde je vybudovaná stoková sieť, primerané čistenie odpadových vôd,
- Zabezpečiť riešenie odvádzania vôd z povrchového odtoku v aglomeráciách v súlade s požiadavkami právnej úpravy,

- Zabezpečiť technicky, organizačne a ekonomicky pripraviť riešenie čistenia odpadových vôd pre aglomerácie pod 2 000 EO.

V rámci konceptu riešenia ÚPN R ŽK sú návrhy odvádzania a čistenia odpadových vôd v Žilinskom kraji riešené v jednom variante. Všetky navrhované projekty, ktoré spĺňajú prahové hodnoty v zmysle prílohy č. 8 k zákonu č. 24/2006 Z.z. (EIA), by mali byť posúdené v zmysle uvedeného zákona EIA. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať trvalé a dočasné zábery na PP, LP, prípadné zásahy do CHÚ, do biotopov národného a európskeho významu, v prípadoch, kedy dôjde k zásahom do území Natura 2000 vypracovať hodnotenie vplyvov stavby na územia sústavy Natura 2000 v zmysle článku 6.3 a 6.4 smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby.

Pre aglomerácie viac ako 10 000 EO :

Bytča, vybudovanie kanalizácie v obciach Kolárovice, Kotešová, Petrovice, Veľké Rovné, Hlboké nad Váhom, Štiavnik a v m.č. Bytče, intenzifikácia ČOV Bytča a pripojenie aglomerácie Hvozdnica (zrušenie ČOV Hvozdnica)

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa kanalizácie a intenzifikácia ČOV pretína CHKO Kysuce, regionálne biocentrum Buková, regionálny biokoridor údolie a vodný tok Petrovičky, regionálny biokoridor Ekotón Vysokých Javorníkov Štiavnik – Dlhé Pole, regionálny biokoridor Ekotón Nízkych Javorníkov Mikšová – Lalinok, regionálny biokoridor Údolie a vodný tok Rovnianky. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Krásno nad Kysucou, vybudovanie kanalizácie v obciach Klubina, Nová Bystrica, Oščadnica, Radôstka, Stará Bystrica, Zborov nad Bystricou, Čadca - miestna časť Horelica, v miestnych častiach Krásna nad Kysucou, rekonštrukcia ČOV Krásno nad Kysucou

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa kanalizácie pretína CHKO Kysuce, nadregionálny biokoridor NRBk II okresu Čadca, nadregionálny biokoridor NRBk III okresu Čadca, regionálny biokoridor RBk II okresu Čadca, regionálny biokoridor RBk VI okresu Čadca. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Kysucké Nové Mesto, vybudovanie kanalizácie v obciach Dolný Vadičov, Horný Vadičov, Dunajov, Lodno, Kysucký Lieskovec, Lopušné Pažite, Nesluša, Povina, Rudina, Rudinka, Rudinská a Oškerda (miestna časť Kysuckého Nového Mesta), rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV Kysucké Nové Mesto

Vplyvy predstavujú zábery PP, trasa kanalizácie a rekonštrukcia ČOV pretína nadregionálne biocentrum Ľadonhora – Brodnianka, nadregionálny biokoridor NRBk II okresu Čadca, nadregionálny

biokoridor Rieka Kysuca. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Liptovský Mikuláš, dostavba kanalizácie v meste Liptovský Mikuláš, v obci Beňadiková, Bobrovec, Jalovec, Trstenné, Závažná Poruba rekonštrukcia kanalizácie v Demänovskej Doline

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa kanalizácie pretína NP Nízke Tatry, chránené vtáčie územie SKCHVU018 Nízke Tatry, územie európskeho významu SKUEV0302 Ďumbierske Tatry, Národnú prírodnú rezerváciu a jej ochranné pásmo Demänovská dolina, Ramsarskú lokalitu Jaskyne Demänovskej doliny, nadregionálne biocentrum Ďumbierske Nízke Tatry, regionálny biokoridor Váh, regionálny biokoridor Jalovecký potok. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Nízke Tatry - východ. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení. Trasu kanalizácie prípadne jej rekonštrukciu bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Martin, vybudovanie kanalizácie v obciach Lipovec, Podhradie, Ratkovo, Trebostovo, Trnovo, Turčianske Kľačany, v meste Vrútky, v starej časti obce Krpeľany

Vplyvy predstavujú zábery PP, LS, trasa kanalizácie pretína NP Malá Fatra, biosferické biocentrum Krivánska Malá Fatra, nadregionálny biokoridor Rieka Váh, nadregionálny biokoridor Turiec, regionálny biokoridor Ekotón Krivánskej Fatry, regionálny biokoridor Trebostovo – Záborie. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Vybudovanie verejnej kanalizácie v obci Šútovo s napojením na VK v obci Krpeľany

Vplyvy predstavujú zábery PP, LS, trasa kanalizácie pretína NP Malá Fatra, regionálny biokoridor Ekotón Krivánskej Fatry. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Námestovo, vybudovanie kanalizácie v obciach Oravská Polhora, Rabča, Rabčice, Sihelné, Vavrečka, Novoť, Oravské Veselé, Hruštín, Hruštín m.č. Vaňovka, Zákamenné, Breza, Krušetnica, Babín, Lomná, vo výhľade Bobrov, Mútne, Oravská Lesná (zrušenie obecných ČOV Bobrov, Mútne, Oravská Lesná)

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa kanalizácie a novo navrhovanej ČOV pretína CHKO Horná Orava, chránené vtáčie územie SKCHVU008 Horná Orava, Ramsarská lokalita Mokrade Oravskej kotliny, regionálne biocentrum Rašeliniská údolia Polhoranky, regionálne biocentrum Rašeliniská

údolia Bielej Oravy, nadregionálny biokoridor Polhoranky, regionálny biokoridor: Hruštinky, Oravská Lesná – Krušetnica, Oravská lesná – Zákamenné, Alúvium Klinianky, Alúvium Bielej Oravy, Breza – Beňadovo. Alúvium Veselianky. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Pre aglomerácie viac ako 2 000 EO

Sedliacka Dubová, vybudovanie kanalizácie v obciach Sedliacka Dubová, Dlhá nad Oravou, pričlenenej obci Chlebnice a spoločnú ČOV Sedliacka Dubová

Vplyvy predstavujú zábery PP, trasa kanalizácie pretína územie európskeho významu SKUEV0243 Orava, Chránený areál Rieka Orava, Ramsarská lokalita Rieka Orava a jej prítoky. Trasa zasahuje do nadregionálneho biokoridoru Orava, regionálneho biokoridoru Bacharová – Orava – Davčovka – Osičiny. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Kysucký Lieskovec, vybudovanie kanalizácie v obciach Dunajov, Lodno, Ochodnica, dobudovanie kanalizácie v obci Kysucký Lieskovec, rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV Kysucký Lieskovec

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa kanalizácie pretína nadregionálny biokoridor Kysuca, nadregionálny biokoridor NRBK II okresu Čadca. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Východná, vybudovanie kanalizácie v obciach Východná, Hybe a spoločnú ČOV Východná

Vplyvy predstavujú zábery PP, trasa kanalizácie a novo navrhovanej ČOV pretína biosferickú rezerváciu Tatry, OP NP TANAP, OP NP Nízke Tatry, územie európskeho významu SKUEV0142 Hybica, Chránený areál Revúca, provincionálne biocentrum Veľká Fatra, regionálny biokoridor Hybica. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Vážec, vybudovanie obecnej kanalizácie a ČOV

Vplyvy predstavujú zábery PP, trasa kanalizácie a novo navrhovanej ČOV pretína územie európskeho významu SKUEV0143 Biely Váh, regionálny biokoridor Biely Váh. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Nízke Tatry - východ. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Liptovská Teplá, vybudovanie kanalizácie v obciach Bešeňová, Potok, Ivachnová, Kalameny (pričlenená obec), Liptovské Sliache, Ludrová, Likavka, Štiavnica, rekonštrukcia a rozšírenie ČOV Liptovská Teplá

Vplyvy predstavujú zábery PP, trasa kanalizácie a novo navrhovanej ČOV pretína OP NP Nízke Tatry, územie európskeho významu SKUEV0253 Váh, , regionálne biocentrum Zvolen, nadregionálny biokoridor Rieka Váh, nadregionálny biokoridor Ďumbierske Nízke Tatry – Chočské vrchy. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Vybudovanie ČOV a kanalizácie pre obce Liptovská Lužná, Liptovská Osada, Liptovské Revúce

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa kanalizácie a novo navrhovanej ČOV pretína NP Veľká Fatra, OP NP Nízke Tatry, chránené vtáčie územie SKCHVU033 Veľká Fatra, územie európskeho významu SKUEV0164 Revúca, Chránené areál Revúca, provincionálne biocentrum Veľká Fatra, regionálne biocentrum Zvolen, regionálny biokoridor rieka Revúca, regionálny biokoridor Ďumbierske Nízke Tatry - Žiar. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Nízke Tatry - západ. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení. Trasu kanalizácie prípadne jej rekonštrukciu a vybudovanie ČOV bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Vybudovanie kanalizácie v obciach Stankovany, Hubová, Ľubochňa, Švošov a spoločnú ČOV Stankovany

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa kanalizácie a novo navrhovanej ČOV pretína NP Veľká Fatra, OP NP Veľká Fatra, územie európskeho významu SKUEV0253 Váh, územie európskeho významu SKUEV0238 Veľká Fatra, Prírodná rezervácia Rojkovské rašelinisko, Prírodná pamiatka a jej OP Rojkovská travertínová kopa, nadregionálny biokoridor Rieka Váh, nadregionálny biokoridor Veľká Fatra – Choč – vrchy Malá Fatra. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Veľká Fatra. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení. Trasu kanalizácie prípadne jej rekonštrukciu a vybudovanie ČOV bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Liptovská Osada, dobudovanie kanalizácie v obciach Liptovské Revúce , Liptovská Osada, spoločnú ČOV Liptovská Osada

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa kanalizácie a novo navrhovanej ČOV pretína NP Veľká Fatra, OP NP Nízke Tatry, chránené vtáčie územie SKCHVU033 Veľká Fatra, územie európskeho významu SKUEV0164 Revúca, Chránený areál Revúca, provincionálne biocentrum Veľká Fatra, regionálne biocentrum Zvolen, regionálny biokoridor rieka Revúca, regionálny biokoridor Ďumbierske Nízke Tatry - Žiar. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Nízke Tatry - západ. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení. Trasu kanalizácie prípadne jej rekonštrukciu a vybudovanie ČOV bude potrebné vyhodnotiť v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA).

Turčianske Teplice, vybudovanie kanalizácie v obciach Horná Štubňa, Háj a Rakša

Vplyvy predstavujú zábery PP, trasa kanalizácie pretína NP Veľká Fatra. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Rajec, vybudovanie kanalizácie v obciach Ďurčiná, Fačkov, Malá a Veľká Čierna, Rajecká Lesná, Šuja, rekonštrukcia kanalizácie a ČOV Rajec

Vplyvy predstavujú zábery PP, LS, trasa kanalizácie pretína územie regionálneho biokoridoru Vodný tok a niva Rajčianky. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Dlhé Pole, Divina, Divinka, Horný Hričov, Svederník, vybudovanie kanalizačného zberača s čistením odpadových vôd na SČOV Žilina

Vplyvy predstavujú zábery PP, LP, trasa kanalizácie pretína regionálneho biokoridoru Rieka Váh a Ekotón Nízkych Javorníkov Mikšová – Lalinok. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Hodnotený úsek zasahuje do CHVO Beskydy a Javorníky. Výstavba a prevádzka vodovodov nie je v území CHVO obmedzená alebo limitovaná, nevyhnutné je však dodržiavať príslušné opatrenia na ochranu vôd definované v zákone č. 305/2018 Z.z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v platnom znení.

Pre aglomerácie menej ako 2 000 EO :

Výstavba novej ČOV Liptovská Sielnica

Vplyvy predstavujú zábery PP, LS, navrhovaný areál ČOV zasahuje do regionálneho biokoridoru Suchý potok. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného

a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Vybudovanie kanalizácie v obci Slovenské Pravno s napojením na stavbu Odkanalizovanie obcí Budiš, Dubové, Jasenovo, Liešno, Rudno, Kaľamenová

Vplyvy predstavujú zábery PP, trasa kanalizácie pretína Národnú prírodnú rezerváciu a jej OP Turiec, územie európskeho významu SKUEV0960 Niva Turca, Ramsarskú lokalitu Mokrade Turca, nadregionálny biokoridor Vodný tok Turiec, nadregionálny biokoridor Vodný tok Jasenica, regionálny biokoridor Ekotón Žiaru Ondrášová – Jasenovo, regionálny biokoridor Ekotón žiaru Budiš – Sklené. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Mošovce, vybudovanie verejnej kanalizácie

Vplyvy predstavujú zábery PP, LS, trasa kanalizácie pretína NP Veľká Fatra, Chránený areál Mošovské aleje. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

Vybudovanie verejnej kanalizácie v obci Trnovo

Vplyvy predstavujú zábery PP, trasa kanalizácie nezasahuje do chráneného územia národnej sústavy ani európskej sústavy chránených území, nezasahuje ani do žiadneho prvku ÚSES. Pred výstavbou bude potrebné identifikovať prípadné zásahy do biotopov národného a európskeho významu a inventarizovať dreviny rastúce mimo les v zábere stavby. Obdobiu výstavby bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, minimalizovať obdobie výstavby, realizovať opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd.

IV. NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Územnoplánovacia dokumentácia komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, zosúladzuje záujmy a činnosti ovplyvňujúce územný rozvoj, životné prostredie a ekologickú stabilitu, a ustanovuje regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia.

Opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie musia vychádzať predovšetkým z princípov (trvalo) udržateľného rozvoja. Z hľadiska dosiahnutia udržateľného rozvoja regiónov treba za základný strategický cieľ považovať zabezpečenie takého socioekonomického rozvoja, ktorý je zameraný na dosiahnutie kvalitnej životnej úrovne obyvateľstva, na elimináciu starých a na prevenciu vzniku nových environmentálnych problémov, a ktorý je v súlade s prírodným, sociálnym a ekonomickým potenciálom regiónu.

Realizácia viacerých cieľov a opatrení na regionálnej úrovni je však v priamej väzbe na vytvorení celospoločenských podmienok. Ide predovšetkým o opatrenia v rámci nadstavbovej sféry – ekologizácia ekonomických a legislatívnych nástrojov, ekologizácia spoločenského vedomia – zabezpečenie systému vzdelávania, výchovy a pod.

V úrovni územnoplánovacej dokumentácie celého samosprávneho kraja možno opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie definovať len rámcovo v podobe regulatívov a zásad, ktoré budú vyhlásené všeobecne záväzným nariadením Žilinského samosprávneho kraja. Navrhnuté regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia určujú zásady využívania územia pre jednotlivé pozemky zahrnuté do urbanistických blokov tak, aby ich aplikáciou bolo možné usmerňovať výstavbu v súlade s požiadavkami na racionálne využitie územia a zároveň dodržať požiadavky na zachovanie kvalitného životného prostredia.

V koncepte strategického dokumentu je návrh Záväznej časti, v ktorej sú stanovené záväzné zásady a regulatívy územného rozvoja Žilinského kraja v 10 oblastiach, pričom sú navyše aj osobitne uvedené verejnoprospešné stavby. Štruktúra zásad a regulatív konceptu ÚPN VÚC Žilinského kraja:

1. Zásady a regulatívy koncepcie rozvoja v širších vzťahoch
2. Zásady a regulatívy štruktúry osídlenia
3. Zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania
4. Zásady a regulatívy starostlivosti o ŽP
5. Zásady a regulatívy ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability
6. Zásady a regulatívy zachovania kultúrneho dedičstva
7. Zásady a regulatívy využívania prírodných zdrojov a iného potenciálu územia
8. Zásady a regulatívy stanovenia chránených častí krajiny
9. Zásady a regulatívy verejného dopravného vybavenia
10. Zásady a regulatívy verejného technického vybavenia
11. Zoznam verejnoprospešných stavieb

Pre strategický dokument bol podľa §19 ods. c) zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov bolo v predchádzajúcej etape spracované optimálne priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia s prihliadnutím na krajinnoekologické, kultúrno-historické a sociálno-ekonomické podmienky, tzn. krajinnoekologický plán. V rámci prieskumov a rozborov územného plánu regiónu Krajinnoekologický plán (KEP) spracoval Inštitút priestorového plánovania v septembri roku 2020. KEP obsahuje aj konkrétne opatrenia na zabezpečenie ekologickej stability a biodiverzity, na ochranu prírodných a kultúrno-

historických zdrojov, na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva a tiež na zlepšenie pôsobenia štruktúry vnímania krajiny. Časť opatrení z KEP-u bola prenesená do návrhu zásad a regulatív v záväznej časti ÚPN VÚC Žilinského kraja v zmysle vyššie uvedenej štruktúry.

Opatrenia a požiadavky na rozvoj sídelnej štruktúry

- Podporovať urbanistickú koncepciu rozvoja, ktorá je založená na definovaných ťažiskách osídlenia, centrách osídlenia s ich prirodzeným zázemím a na rozvojových osiach.
- Podporovať vytváranie vyváženého polycentrického princípu rozvoja sídelnej štruktúry, založeného na stanovení hierarchizovaných úrovní centier osídlenia národnej, nadregionálnej a regionálnej úrovne.
- Zamedziť vytváraniu samostatných sídelných celkov a rozvojových území vo voľnej krajine (územne oddelených od existujúceho zastavaného územia sídla) a zamedziť reťazeniu sídiel (formou líniovej zástavby).
- Podporovať zvyšovania miery polyfunkcie existujúcich území a zamedzenie umiestňovania monofunkčných obytných rozvojových území v ťažiskových územiach (najmä jadrové a prímestské pásma).
- Podporovať v rázovitých obciach zachovanie tradičného vidieckeho a laznického charakteru urbanizácie, ako aj udržiavanie a obnovenie pôvodnej architektúry.
- S podporou koncentračno urbanistických tendencií kompaktného územného rozvoja zamedziť územnému zrastaniu sídiel v medzisídelnom priestore s cieľom zachovania otvorenej krajiny a zabezpečenia konektivity krajiny podľa stanovených minimálnych vzdialeností medzi najbližšími zastavanými územiami dvoch alebo viacerých obcí

VARIANT 1

- ✓ v jadrovom pásme a v pridruženom centre bez obmedzení,
- ✓ v prímestskom pásme minimálne 450 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- ✓ v okrajovom pásme minimálne 600 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- ✓ vo vidieckom priestore minimálne 750 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- ✓ v prírodnom prostredí minimálne 1,5 km.

VARIANT 2

- ✓ v jadrovom pásme a v pridruženom centre bez obmedzení,
- ✓ v prímestskom pásme minimálne 300 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- ✓ v okrajovom pásme minimálne 400 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- ✓ vo vidieckom priestore minimálne 500 m (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- ✓ v prírodnom prostredí minimálne 1 km.
- Pri územných plánoch obcí podporovať priestorovo rovnovážny a kompaktný územný rozvoj sídiel, ktorý predstavuje priamu, bezprostrednú nadväznosť nových rozvojových území (plôch) na existujúce zastavané územie obce, s cieľom zamedziť živelnému územnému rozvoju podľa stanovených maximálnych percentuálnych zmien (rozšírenia) zastavaných území obcí za dve desaťročia (od schválenia územnoplánovacej dokumentácie obce):

VARIANT 1

- ✓ obce v jadrovom pásme a v pridruženom centre bez obmedzení,
- ✓ obce v prímestskom pásme maximálne 8 % (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- ✓ obce v okrajovom pásme a vo vidieckom priestore maximálne 6 % (okrem obcí v prírodnom prostredí),
- ✓ obce v prírodnom prostredí maximálne 3 %.

VARIANT 2

- ✓ obce v jadrovom pásme a v pridruženom centre bez obmedzení,
 - ✓ obce v prímestskom pásme maximálne 12 % (okrem obcí v prírodnom prostredí),
 - ✓ obce v okrajovom pásme maximálne 10 % (okrem obcí v prírodnom prostredí),
 - ✓ obce vo vidieckom priestore maximálne 8 % (okrem obcí v prírodnom prostredí),
 - ✓ obce v prírodnom prostredí maximálne 4 %.
- zamedziť na území národných parkov a ich ochranných pásiem
 - umiestňovanie výrobných území a zmiešaných území,
 - umiestňovanie úplne nových rozvojových území,
 - možné len rozšírenie existujúcich obytných a rekreačných území v priamej, bezprostrednej priestorovej nadväznosti s maximálnym rozšírením zastavaného územia do 2 ha za dve desaťročia.

Opatrenia a požiadavky na rozvoj rekreácie, cestovného ruchu a kúpeľníctva

- Rešpektovať jedinečnosť prírodného prostredia kraja ako nevyhnutnú podmienku optimálneho fungovania rozvoja cestovného ruchu, ktorý sa v rozhodujúcej miere viaže na prírodné prostredie kraja. Podporovať aktivity súvisiace so starostlivosťou o krajinu a s aktívnym spôsobom jej ochrany. V navrhovaných a existujúcich chránených územiach s 5. stupňom ochrany, v zónach A rešpektovať bezzásahový režim ochrany ako aj zónach B so 4. stupňom ochrany.
- Nadviazať pri riešení rozvoja cestovného ruchu na susediace územia Slovenska Poľsko a Česko s využitím dopravných sietí a vzájomných cezhraničných socioekonomických väzieb.
- Pri rozvoji rekreácie a cestovného ruchu využívať komparatívne a konkurenčné výhody jeho historických regiónov Liptov, Orava, Turiec, Kysuce), hlavne v oblasti prírodného a kultúrneho dedičstva.
- Zvyšovať kvalitatívnu úroveň existujúcich stredísk cestovného ruchu, lokalizovaných na území Národných parkov, ochranných pásmach národných parkov a chránených krajinných oblastiach, bez výrazného plošného rozširovania s dôrazom na environmentálnu a ekologickú únosnosť územia.
- Vytvoriť funkčno-priestorový systém rekreácie a cestovného ruchu v územnom členení so zameraním sa na najvýznamnejšie územia rekreácie a cestovného ruchu s dôrazom na krátkodobý pobyt miestnych obyvateľov a účastníkov turizmu; spájať podľa možností jednotlivé zariadenia do väčších celkov a vytvárať polyfunkčné centrá aj s turistickou, rekreačnou a širšou voľnočasovou funkciou.
- Zohľadňovať požiadavky na krátkodobú (jednodennú a koncom týždňovú) rekreáciu obyvateľov regiónu. Dobudovať jestvujúce prímestské rekreačné zóny, a založiť nové prímestské rekreačné zóny, s rekreačnými lesmi a s vybavenosťou pre pohybové a relaxačné aktivity, s cieľom znížiť tlak na najatraktívnejšie turistické a kúpeľné centrá, ako je Vrátna dolina a Rajecké Teplice pri Žiline, Martinské hole pri Martine, Malinô Brdo pri Ružomberku a Demänovská dolina pri Liptovskom Mikuláši.
- Pri zámeroch budovania nových a rozširovania existujúcich zjazdových tratí a súvisiacej infraštruktúry rešpektovať ako limitujúci faktor dôsledky klimatickej zmeny, najmä v nižšie položených zimných strediskách pod 1000 m n.m., a limity vyplývajúce z území zaradených v európskej sieti Natura 2000 a z osobitne chránených častí prírody a krajiny. Výstavbu zjazdových tratí a súvisiacej infraštruktúry uskutočňovať mimo navrhovaných a existujúcich chránených území s 5. stupňom ochrany a navrhovaných a existujúcich zón A národných

parkov a zón B so 4. stupňom ochrany. Vylučuje sa výstavba krytých zjazdových tratí a komplexov.

- Chránené územie národnej siete a územia sústavy Natura 2000 prednostne využívať na prírodný turizmus, letnú poznávaciu turistiku. V nadväznosti na terénne danosti tieto územia využívať v prípustnej miere pre zimné športy a letné vodné športy, len ak sú v súlade s dokumentami starostlivosti o tieto územia.
- V obciach nachádzajúcich sa v chránených územiach prírody národnej a európskej siete, umiestňovať nové a rozširovať jestvujúce rekreačno–športové areály a stavby len v hraniciach zastavaného územia obce podľa schválených ÚPN O.
- Pri rozvoji rekreácie a cestovného ruchu pri vodných nádržiach (napr. Liptovská Mara, Oravská priehrada a pod) akceptovať prioritné účely vodnej stavby, rešpektovať prevádzkové hladiny vodných nádrží. Zachovať ochranné lesy a navrhnuť nové plochy na zalesnenie, s cieľom zabránenia abrázii brehov. Zabezpečiť verejný (rekreačný) celospoločenský záujem využitia územia.
- Zohľadniť sústavu turistických nástupných bodov (východísk turisticko/cykloturistických trás) lokalizovaných mimo hraníc CHÚ (najmä v podhorských sídelných pásoch a v prevažujúcom prírodnom prostredí), do ktorých umiestniť zodpovedajúce služby, vrátane záchytných parkovísk a oddychových plôch.
- Rešpektovať obce ležiace vo vnútorných územiach pohorí napr. Oravská Vrchovina (Oravské Veselé, Mútne, Beňadovo), Západné Tatry (Zuberec), Krivánska Fatra (Zázrivá), Nízke Tatry (Liptovská Osada, Liptovská Lúžna, Malužiná, Nižná a Vyšná Boca), ako obce so špecifickou rekreačnou funkciou a zároveň dôsledne chrániť krajinný ráz týchto obcí.
- Zariadenia cestovného ruchu a poskytovanie služieb prioritne umiestňovať v zastavaných územiach existujúcich stredísk cestovného ruchu, pričom rozvoj viazať na limity technickej infraštruktúry a ochrany prírody. Do voľnej krajiny umiestňovať len vybavenosť, ktorá sa bezprostredne viaže na rekreačné činnosti, ktoré sú závislé od prírodných daností a zamedziť vytváraniu tzv. „turistických get“ v území.
- Podporovať prepojenie kúpeľného a relaxačného turizmu s poznávacím turizmom a rozvíjať v nich ekologické druhy dopravy
- Na území obcí s jedinečným krajinným obrazom alebo s jedinečnou prírodnou krajinou, najmä kde je predpoklad zvýšenej turistickej návštevnosti, minimalizovať dopad dynamickej a statickej dopravy, nerozširovať cestnú sieť.
- Využívať potenciál geotermálnej energie na báze termálnych vôd pre rekreáciu a cestovný ruch v geotermálnej oblasti Žilinskej kotliny, Turčianskej kotliny, Liptovskej kotliny a Skorušinskej panvy pri rešpektovaní záujmov ochrany prírody a zdrojov pitných vôd.
- Podporovať aktivity súvisiace s rozvojom vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach najmä na Kysuciach, Orave a v Turci
- Dobudovať sieť turistických informačno-propagačných centier a návštevníckych centier rekreácie a turizmu v okresných sídlach kraja a východiskových centrách cestovného ruchu
- Rozvíjať vzájomné väzby regionálne významných subregiónov CR, lokalizovaných na území NP alebo CHKO.
- Obmedzovať vhodným urbanistickým riešením možný negatívny dopad ložísk na rekreačné priestory a osídlenie.

Opatrenia na ochranu pôdy

- Pri zábere a ochrane poľnohospodárskej pôdy je potrebné postupovať v súlade so zákonom č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Ochrana poľnohospodárskej pôdy pri nepoľnohospodárskom využití je zabezpečená ochranou najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu BPEJ (NV č. 58/2013 Z. z.). Plošné rozmiestnenie najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v danom území je potrebné zvažovať pri výbere variantov trás dopravnej infraštruktúry. Vyňatie lesných pozemkov z plnenia funkcií lesov v zmysle § 5 a § 7 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov o trvalom vyňatí z plnenia funkcií lesov trvalou zmenou využitia lesného pozemku, o trvalom vyňatí z plnenia funkcií lesov trvalou zmenou druhu pozemku, o dočasnom vyňatí z plnenia funkcií lesov na dobu maximálne do 20 rokov a o obmedzení využívania funkcií lesov.
- Zabezpečovať ochranu pôdných zdrojov vhodným a racionálnym využívaním poľnohospodárskej a lesnej krajiny, a to aj s dôrazom na zamedzovanie erózie pôdy
- dobudovať a modernizovať prírodné liečebné kúpele medzinárodného a celoštátneho významu Rajecké Teplice, Turčianske Teplice, Lúčky a Liptovský Ján,
- využiť predpoklady na vybudovanie prírodných liečebných kúpeľov celoštátneho významu Slaná Voda,
- zachovať súčasnú liečebnú funkciu v existujúcich zdravotníckych zariadeniach kúpeľnej starostlivosti a v odborných liečebných ústavoch,
- podporovať ťažiskové územia kúpeľného a zdravotného cestovného ruchu - kúpeľné miesta Korytnica, Kunerad, Rajecké Teplice, Lúčky, Liptovský Ján a Turčianske Teplice za súčasného rešpektovania ochrany vnútorných kúpeľných území,

Opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd

Ekologicky optimálne využívanie podzemných vôd sa zabezpečí realizáciou opatrení určených na základe rizikovej analýzy, ktorej obsahom je najmä:

- posúdenie dodržiavania miery súčasného využívania všetkých zdrojov hodnoteného územia ako celku,
- zhodnotenie a posúdenie miery využívania jednotlivých – konkrétnych vodárensky využívaných zdrojov (vrty, studne, pramene, vodárenské nádrže a toky),
- podrobné zhodnotenie miery vzájomného ovplyvňovania využívaných vodných zdrojov, resp. miery možného dopadu exploatovaných zdrojov podzemných vôd na prirodzené výstupy podzemných vôd (pramene) a na hladiny podzemných vôd v rámci hodnoteného územia a zhodnotenie tohto dopadu na prietokový režim v tokoch,
- posúdenie doterajšieho spôsobu exploatácie podzemných vôd podľa kritérií hydroekologických limitov,
- na základe výsledkov dosiahnutých z predchádzajúcich posúdení stanovenie maximálne exploatovaných množstiev podzemných vôd u využívaných zdrojov a uplatňovanie týchto kritérií – limitov aj pri návrhu odoberaného množstva u perspektívnych, ešte nevyužívaných vodných zdrojov.
- preferovať výstavbu protipovodňovej ochrany územia a nenavrhovať v inundačnom území tokov také aktivity, ktoré sú v rozpore s podmienkami stanovenými v zákone o ochrane pred povodňami.

Na optimálne využívanie zdrojov je potrebné dodržiavať tieto zásady:

- prehodnotiť využiteľné množstvá podzemných vôd z hľadiska dosiahnutia dobrého stavu vôd (chemického a kvantitatívneho) so zohľadnením vplyvu klimatických zmien podľa oblasti povodí,
- rešpektovať zásady ochrany povrchových a podzemných vodných zdrojov
- zabezpečiť pre malé vodné zdroje na území kraja ďalší hydrogeologický prieskum na takej úrovni, aby mohli byť využívané na lokálne zásobovanie pitnou vodou,
- zabezpečiť efektívnejšie využívanie spolupôsobenia podzemných a povrchových vôd,
- nepovoľovať využívanie podzemných zdrojov vody na iné než pitné účely,
- vypracovať prehľad ohrozených zdrojov podzemných i povrchových vôd, ktorých významnosť si vyžaduje zvýšenú mieru ochrany,
- minimalizovať riziko mimoriadneho a havarijného znečistenia vôd, najmä -prostredníctvom preventívnych a kontrolných opatrení,
- na základe odborného posúdenia vodohospodárov a najmä orgánov na ochranu zdravia, kvalitatívne nevhodné a rizikové vodné zdroje postupne vyradiť z vodárenského systému a pripraviť kapacitne postačujúce náhradné vodné zdroje.
- vykonať prieskum jestvujúcich lokálnych skupinových vodných zdrojov v jednotlivých obciach
- vykonať ich kvalitatívne a kvantitatívne vyhodnotenie, podľa výsledkov hodnotenia navrhnúť ich využívanie alebo odstránenie
- u odstavených skupinových vodných zdrojov vytvoriť podmienky na ich pripojenie na verejný vodovod.
- podporovať riešenie delenej prevádzky pitnej a úžitkovej vody ako jeden z ekonomických stimulov na úsporu spotreby pitnej vody.
- Rešpektovať vodné zdroje s vodárenským využitím dodržiavaním podmienok určených vodoprávnym rozhodnutím príslušného vodárenského zdroja v ich ochranných pásmach, ako aj primeraným limitovaním činností v širšom území s osobitným dôrazom na ochranu a trvalú udržateľnosť podzemných vôd.
- Rešpektovať vyhlásené chránené vodohospodárske oblasti (CHVO) Beskydy – Javorníky, Strážovské vrchy, Veľká Fatra a Nízke Tatry).
- Rešpektovať ochranné pásma prírodných liečivých vôd Martin, Liptovská Osada (Korytnica-kúpele), Lúčky, Turčianske Teplice, Rajecké Teplice a prírodných minerálnych vôd Budiš, Kláštor pod Znievom, Martin, Mošovce, Socovce, Korytnica,
- Potenciálne rizikové zátopové územia považovať za nevhodné z hľadiska umiestňovania budúcich investícií.
- Rešpektovať a zachovať vodné plochy, sieť vodných tokov a vodohospodársky významné plochy zabezpečujúce retenciu vôd v krajine.

Opatrenia na ochranu ovzdušia

- podporovať prechod na vykurovanie z obnoviteľných zdrojov energie na úkor fosílnych zdrojov energií
- podporovať a zvýhodňovať prostriedky verejnej dopravy s cieľom obmedzovať individuálnu cestnú dopravu

- zavádzať formy integrovanej dopravnej infraštruktúry
- zvyšovať energetickú účinnosť verejných budov miestnych a regionálnych samospráv

Opatrenia na ochranu prírody a krajiny

- Rešpektovať a zohľadňovať veľkoplošné chránené územia prírody, ako aj právne vymedzené maloplošné chránené územia prírody a ich ochranné pásma ležiace na území ŽK.
- Rešpektovať a zohľadniť v ŽK bilaterálnu biosférickú rezerváciu Tatranský národný park (spoločne s Poľskom), vyhlásená v rámci programu Človek a biosféra (Man and the Biosphere) Organizácie spojených národov pre výchovu, vedu a kultúru (UNESCO).
- Rešpektovať a zohľadňovať sústavu chránených území členských krajín Európskej únie Natura 2000, (chránené vtáčie územia a územia európskeho významu), na ktoré sa vzťahuje územná ochrana.
- Rešpektovať požiadavky ochrany prírody a krajiny vyplývajúce z medzinárodných dohovorov (Bonnský, Bernský, Ramsarský, Haagský, Dunajský, Karpatský, Dohovor o krajine rady Európy, Dohovor o biodiverzite a pod.)
- Rešpektovať územia národne významných mokradí.
- V chránených územiach, najmä kde je predpoklad zvýšenej turistickej návštevnosti, minimalizovať dopad dynamickej a statickej dopravy s potrebou zohľadnenia právnych predpisov v oblasti ochrany chránených území prírody a ochrany národných kultúrnych pamiatok.
- Do území so štvrtým a piatym stupňom územnej ochrany podľa zákona o ochrane prírody neumiestňovať žiadne nové funkčné plochy.
- Rešpektovať krajinu ako základnú zložku kvality života ľudí v mestských i vidieckych oblastiach, v chránených, všedných i narušených územiach, a považovať ju za základný prvok ich priestorovej identity.
- Uplatniť pri formovaní krajinného obrazu riešeného územia ustanovenia Dohovoru o krajine rady Európy, ktorý vytvára priestor pre formovanie územia na estetických princípoch krajinárskej kompozície a na princípoch aktívnej ochrany hodnôt - prírodné, kultúrohistorické bohatstvo, jedinečné panoramatické scenérie pohorí (napr. Veľká, Malá Fatra, Nízke Tatry, Javorníky a pod) , obytný, výrobný, športovo-rekreačný, kultúrno-spoločenský a krajinársky potenciál územia.
- Pri územnom rozvoji dbať o zachovanie a podporu významných a charakteristických črt krajiny, ktoré vyplývajú z jej prírodného usporiadania (lesné porasty, vodné toky a plochy s brehovými porastmi a sprievodnou vegetáciou, mokradňové lokality, trávovo-bylinné spoločenstvá a pod.) historického dedičstva (drobné sakrálne objekty v krajine vrátane vegetačných prvkov, historické parky a záhrady, aleje a stromoradia, historické krajinné štruktúry, ovocné sady a pod.).
- Podporovať proces revitalizácie krajiny a ochrany prírodných zdrojov v záujme zachovania a udržania charakteristických znakov krajiny a hodnôt krajinného obrazu.
- Podporovať zachovanie pôvodných lesov v nivách riek, ako aj zachovanie pôvodnej nelesnej drevinovej vegetácie, najmä pozdĺž vodných tokov a vodných plôch a zabezpečiť ich revitalizáciu pri dodržaní protipovodňových preventívnych opatrení.
- Podporovať výsadbu nelesnej drevinovej vegetácie a trvalých trávnych porastov v poľnohospodárskej krajine

- Rešpektovať a zachovať vodné plochy, sieť vodných tokov, vrátane starých meandrov a mŕtvych a slepých ramien a tiež vodohospodársky významné plochy, zabezpečujúce retenciu vôd v krajine.
- Stabilizovať spodnú hranicu lesov a zvýšiť ich biodiverzitu ako ekotónovú zónu les - bezlesie, podporovať extenzívne leso-pasienkárске využívanie podhorských častí, s cieľom zachovania krajinárskeho a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou.
- Nespôsobovať pri územnom rozvoji fragmentáciu lesných ekosystémov.
- Zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinnej štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec), prednostne na území chránených krajinných oblastí
 - chrániť pred optickým znehodnotením stavebnou činnosťou lokality, tvoriace charakteristické krajinné panorámy,
 - v rámci regulácie funkčných plôch stanoviť rámec architektonických požiadaviek na stavby podľa tradičnej miestnej architektúry,
 - pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniovom zábere krajiny, alebo inom technickom diele prioritne rešpektovať krajinný obraz, biodiverzitu, chránené biotopy a prvky ÚSES,
 - v územných plánoch obcí identifikovať a chrániť významné pohľadové horizonty a dominanty
- Zabezpečiť pri reštrukturalizácii krajiny, vrátane projektov pozemkových úprav, podmienky pre uplatňovanie zásad tvorby krajiny s rešpektovaním špecifických foriem osídlenia a historických krajinných štruktúr v typickom charaktere poľnohospodárskej krajiny.
- zamedziť umiestňovanie nových obytných, rekreačných, výrobných a zmiešaných území alebo ich rozšírenie v územiach ochrany prírody a Natura 2000 so 4. a 5. stupňom ochrany vrátane ich ochranných pásiem
- Rešpektovať územné vyčlenenie hraníc chránených území, podporovať ich vyznačenie v teréne a dodržiavať ustanovenia vyplývajúce z predmetného stupňa ochrany.
- Podporovať opatrenia vyplývajúce z programov starostlivosti o chránené územia, vrátane chránených vtáčích území, území európskeho významu a chránených stromov, programy záchrany pre vybrané druhy rastlín a živočíchov a opatrenia vyplývajúce z revízií osobitne chránených častí prírody a krajiny.
- Na území s prvým stupňom ochrany dbať na zachovanie priaznivého ekologického stavu mokradí, biotopov a druhov národného a európskeho významu a zabezpečiť opatrenia proti šíreniu invázných druhov rastlín a živočíchov.
- Rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásma všetkých druhov a foriem, ktoré sú stanovené podľa osobitných právnych predpisov alebo v zmysle rozhodnutí dotknutých orgánov.
- Rešpektovať ochranné pásma chránených území, vrátane vytvorenia podmienok na ich vyznačenie v teréne; územný rozvoj podmieniť rešpektovaním týchto „nárazníkových zón“ najmä v kontakte s plochami výstavby.
- V blízkosti územia národných parkov a chránených území, v blízkosti jaskýň a v ich ochranných pásmach, chránených územiach s 3. a vyšším stupňom neotvárať a opätovne nespúšťať do prevádzky lomy predovšetkým z dôvodu ochrany fauny nachádzajúcej sa v už dlhodobo opustených ťažobných priestoroch.

Opatrenia na ochranu a zachovanie územného systému ekologickej stability

- Rešpektovať a zohľadňovať všetky v riešenom území vymedzené skladobné prvky územného systému ekologickej stability (ÚSES), predovšetkým biocentrá provinciálneho (PBc) a nadregionálneho (NRBc) významu a biokoridory provinciálneho (PBk) a nadregionálneho (NRBk) významu.
- Zohľadniť prvky regionálnych územných systémov ekologickej stability (RÚSES) okresov kraja (upravované v ÚPN R) a priestorové vymedzenie skladobných prvkov v podobe biocentier a biokoridorov regionálnej úrovne, spresniť a doplniť v územných plánoch obcí o prvky lokálnej úrovne.
- Podporovať ekologicky optimálne využívanie územia a obnovenie funkčného územného systému ekologickej stability (USES), biotickej integrity krajiny a biodiverzity,
- Podporovať spracovanie miestnych územných systémov ekologickej stability (MÚSES), vrátane implementácie navrhovaných aktivít a ekostabilizačných opatrení do územných plánov obcí, vyplývajúcich z RÚSES okresov.
- Vytvárať a zabezpečiť územnotechnické podmienky pre ekologicky optimálne využívanie územia, vrátane obnovenia funkčného územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity.
- Zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznú ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, prioritne v oblastiach flyšových vrchovín a hornatín a na pôdach ohrozených vodnou eróziou neodstraňovať vegetačný kryt.
- Pre celé územie ŽK vypracovať migračnú štúdiu živočíchov v spolupráci so ŠOP SR, ktorá zhodnotí problémové kolízne miesta, priechodnosť územím, vytipuje základné migračné profily a navrhne parametre migračných objektov;
- Zabezpečiť realizáciu technických opatrení umožňujúcich priechodnosť existujúcich prekážok na vodných tokoch, ako aj na existujúcich a navrhovaných líniových stavbách v krajine pre migrujúce živočíchy v podobe rybovodov a ekoduktov – zelené mosty (napr. podchody, nadchody);
- V regionálne významných koridoroch migrácie zveri ponechať dostatočne široký úsek bez zastavania a oplotenia, tieto opatrenia preniesť do ÚPD miest a obcí, vrátane zachovania územnej rezervy lokálne významných biokoridorov, zachovať jestvujúce nadchody a podchody vhodné pre migráciu veľkých šeliem, neumiestňovať elektrické ohradníky v koridore migračných trás;
- Podporovať výsadbu pôvodných druhov drevín a krovín na plochách náchylných na eróziu. Podporovať revitalizáciu upravených tokov na území ŽK, kompletizovať alebo doplniť sprievodnú vegetáciu výsadbou domácich pôvodných druhov drevín a krovín pozdĺž tokov, zvýšiť podiel trávnych porastov na plochách okolitých mikrodepresií, v neprehľadných miestach križovaní s migračnými koridormi vykonať prebierku drevín na zvýšenie dohľadovej vzdialenosti pre vodičov, v líniiach migračných trás vtáctva používať nízkonapäťové osvetlenie komunikácií s tienением,
- Preferovať prírode blízke revitalizačné opatrenia a neinvazívne zásahy v krajine.
- Rešpektovať a zachovať v riešení vodné prvky v krajine (sieť vodných tokov, vodných plôch, mokrade) a s nimi súvisiace biokoridory a biocentrá. Chrániť biodiverzitu riečnych ekosystémov a presadzovať obnovu a rozširovanie priestoru pre vodné toky a mokrade.

- Podporovať biologickú revitalizáciu vodných tokov prírode blízkymi postupmi s vysokými ekologickými štandardmi s cieľom posilnenia biodiverzity a ekologických funkcií riek ako dôležitých biotopov v krajine.
- Rešpektovať opatrenia z „Plánu manažmentu povodňových rizík v čiastkových povodiach SR“ s dôrazom na prírode blízky prístup a premietnuť limitné prvky z „Máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika vodných tokov SR“. Presadzovať princípy udržateľnej, ekologickej a efektívnej ochrany pred povodňami s prihliadnutím na zmenu klímy a biodiverzitu ekosystémov.

Opatrenia a požiadavky kladené na predpokladanú ťažbu nerastných surovín:

Z hľadiska surovinovej politiky Slovenskej republiky v Žilinskom kraji je potrebné:

- podľa § 15 ods. 1 banského zákona sú povinné orgány územného plánovania a spracovatelia územno-plánovacej dokumentácie pri územno-plánovacej činnosti vychádzať z podkladov o zistených a predpokladaných výhradných ložiskách a sú povinní navrhovať riešenie, ktoré je z hľadiska ochrany a využitia nerastného bohatstva a ďalších verejných záujmov najvýhodnejšie,
- dodržať ustanovenia § 18 a § 19 banského zákona tak, aby bola zabezpečená ochrana výhradných ložísk proti znemožneniu alebo sťaženiu ich dobývania a podľa § 17 ods. 5 a § 26 ods. 3 banského zákona vyznačiť hranice chránených ložiskových území a dobývacích priestorov v územno-plánovacej dokumentácii,
- podľa § 18 ods. 1 banského zákona v záujme ochrany nerastného bohatstva sa nesmú v chránenom ložiskovom území zriaďovať stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, pokiaľ sa na to nedalo záväzné stanovisko podľa banského zákona, akceptovať, že podľa § 16 ods. 1 banského zákona sa ochrana výhradného ložiska proti znemožneniu alebo sťaženiu jeho dobývania zabezpečuje určením chráneného ložiskového územia,
- v blízkosti území a územiach záujmu ochrany prírody najmä národných parkov otváranie a opätovné spúšťanie prevádzky dlhodobo opustených ťažobných priestorov (lomov, kameňolomov, banských diel a pod.) povoľovať až na základe posúdenia vplyvov na životné prostredia podľa platnej legislatívy,
- vzhľadom na súčasné a predpokladané využívanie ložísk územia v blízkosti chránených ložiskových území a dobývacích priestorov nevyužívať na obytné, prípadne rekreačné účely,
- akceptovať a zahrnúť do plánov rozvoja výhody a príležitosti vyplývajúce z poznania nerastného potenciálu územia, ktoré je síce podľa § 16 ods. 1 a 2 banského zákona chránené proti znemožneniu alebo sťaženiu jeho dobývania zabezpečené chráneným ložiskovým územím, ale často je vnímané ako príťaž, a nie ako príležitosť na rozvoj,
- vytvoriť podmienky pre vypracovanie regionálnej surovinovej politiky ŽK, ktorej hlavným vykonávacím nástrojom je stanovenie priestorových limitov a časových termínov pre dobývanie nerastných surovín v ÚPN R ŽK pri rešpektovaní únosnosti územia (V rámci časovo vymedzeného obdobia sa záväzne určí, ktoré z ložísk nerastných surovín v riešenom území budú otvorené, v akom rozsahu a poradí bude prebiehať ťažba, ukončovanie ťažby, sanačné a rekultivačné práce. Takýmto prístupom sa výrazne zníži celková okamžitá záťaž územia, ale aj tlak na súčasnú otváрку ložísk, hlavne na územiach s koncentrovaným výskytom ložísk nerastných surovín. Zároveň bude nastavený status právnej istoty pre rozvoj obcí a pre ostatné aktivity využívajúce územie.), vytvoriť podmienky pre podrobnejšie opísanie oblasti týkajúcej sa ťažby a spracovania nerastných surovín, a to najmä vo vzťahu k surovinovej politike SR, ktorá má byť orgánmi samosprávy následne rozpracovaná na podmienky regiónu.

Opatrenia v oblasti odpadového hospodárstva

- Implementovať princíp rozšírenej zodpovednosti výrobcov do systému triedeného zberu komunálnych odpadov pre zložky komunálnych odpadov, na ktoré sa uplatňuje princíp rozšírenej zodpovednosti výrobcov,
- podporovať financovanie projektov zameraných na budovanie malých kompostární v obciach, v ktorých je budovanie takýchto zariadení účelné,
- podporovať financovanie projektov na predchádzanie vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov formou domáceho a komunitného kompostovania,
- pokračovať v zavádzaní triedeného zberu kuchynského, reštauračného odpadu a biologicky rozložiteľných odpadov z verejnej a súkromnej zelene a záhrad na základe štandardov triedeného zberu pre biologicky rozložiteľné komunálne odpady,
- podporovať financovanie projektov na modernizáciu existujúcich kompostární a bioplynových staníc o hygienizačné jednotky umožňujúce spracovávanie biologicky rozložiteľných kuchynských a reštauračných odpadov,
- podporovať financovanie projektov zameraných na budovanie bioplynových staníc, ktoré budú bioplyn vyrábať v prevažnej miere z kuchynských a reštauračných komunálnych biologicky rozložiteľných odpadov,
- podporovať výrobu alternatívnych palív vyrobených zo zmesového komunálneho odpadu v rámci podpory využívania obnoviteľných zdrojov energie vtedy, ak nie je environmentálne vhodné ich materiálové zhodnotenie,
- podporovať financovanie projektov zameraných na budovanie bioplynových staníc, ktoré budú bioplyn vyrábať výlučne alebo v prevažnej miere z biologicky rozložiteľných odpadov.
- Podporovať zámery vedúce k znižovaniu odpadu, ako aj zabezpečujúce jeho zhodnocovanie.
- Zabezpečiť separovaný zber jednotlivých zložiek s cieľom znižovania množstva komunálneho odpadu.
- Podporovať rozvoj modernej infraštruktúry a vybavenia pre odpadové hospodárstvo, akými sú
 - hlavne výstavba a modernizácia zberných dvorov,
 - modernizácia a rozširovanie kontajnerových stanovišť, zvyšovanie miery recyklácie a separácie odpadu,
 - organizovaný zber nebezpečného odpadu, podpora vytvárania zariadení na dočasné uloženie nebezpečného odpadu.
- Vytvárať v sídlach územnotechnické podmienky pre zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu.
- Podporovať zariadenia na energetické zhodnocovanie odpadu, činnosti obehového hospodárstva, ako aj centrá cirkulárnej ekonomiky, založené na technologicky modernom a ekologicky prijateľnom zhodnocovaní odpadov.
- Znižovať množstvo skládkovaných komunálnych odpadov a zvyšovať mieru prípravy na opätovné použitie.

Opatrenia na zmiernenie dôsledkov zmeny klímy

Opatrenia v sídlach

- V ÚPD – zamedziť nevhodnej zástavbe a inej činnosti v miestach rizika záplav (pluviálnych a fluviálnych)
- Podpora prírodných opatrení na zadržiavanie vody (mimo zosuvných území) , v obdobiach výdatných alebo nadmerných zrážok na využitie v obdobiach nedostatku (Podpora zachytávania a infiltráciu zrážkovej vody do podlažia (mimo zosuvných území) pomocou prvkov zelenej infraštruktúry a prvkov technického charakteru, resp. ich zachytenie zrážkovej vody a jej sekundárne využívanie na úžitkové účely (napr. pomocou budovania záchytných zariadení na zrážkové vody s možnosťou využívania na závlahy v dobe sucha alebo na úžitkovú vodu v budovách)
- Obmedzenie vytvárania nepriepustných plôch v urbanizovanom priestore, ustúpiť od odkanalizovania zrážkových vôd z komunikácií a zo stavieb (vyspádovaním viesť vodu do plôch zelene do vsaku),
- Zvýšenie inundačnej a retenčnej kapacity krajiny, vytvorenie retenčných kapacít na zachytávanie prívalových vôd pri rešpektovaní geologickej stavby a zachovaní podmienok stability územia

Opatrenia - Poľnohospodárstvo

- implementácia a dodržiavanie protierózných a iných poddoochránarských opatrení;
- znížiť výmeru veľkoblôkov ornej pôdy a zabezpečiť diverzitu pestovaných plodín
- vhodná skladba kultivarov, rezistentných, adaptabilných alebo nových odrôd)
- regulácia vodného režimu pody vrátane obnovy jestvujúcich a prípadné budovanie nových zavlažovacích zariadení,

Opatrenia - Krajina a lesy

- Zabezpečiť ochranu a obnovu mokradí, obnovovať mokrade a meandrovanie tokov
- Zabezpečiť identifikáciu a ochranu lokalít potenciálnych podzemných zdrojov vody
- Upraviť drevinové zloženie s cieľom zvyšovania odolnosti porastov voči suchu a znižovania zraniteľnosti biotickými a abiotickými činiteľmi. Podporiť druhovú a genetickú diverzitu porastov
- Upraviť rubné doby zraniteľných drevín s cieľom zníženia výmery rizikových vekových štádií a urýchlenia zmeny drevinového zloženia.
- Vhodne integrovať adaptačné opatrenia do koncepcie rekonštrukcie porastov a manažmentu kalamitných situácií v oblastiach so zhoršeným stavom lesa a pretrvávajúcimi kalamitami škodcov (Orava, Kysuce)
- Likvidácia invázných druhov

Adaptačné opatrenia smerujúce k zníženiu rizika zosuvov

- V ÚPD – zamedziť nevhodnej zástavbe a inej činnosti v miestach zosuvov
- Urbanizované a záujmové územia potenciálne náchylné na svahové pohyby stabilizovať aj za pomoci výsadby vegetácie s použitím vhodných pôvodných druhov rastlín, krovín a stromov (s hlbokým zakorenением sa stabilizuje územie proti erózii a čiastočne proti zosuvom)

Adaptačné opatrenie v energetike

- zvýšenie odolnosti energetických zdrojov pri extrémnych prejavoch počasia

Adaptačné opatrenia – zeleň v sídlach

- zaradenie druhov drevín, ktoré budú lepšie znášať suchá (uprednostňovať domáce dreviny),
- zvýšená rôznorodosť (diverzifikácia) druhovej a vekovej štruktúry stromov
- zabezpečenie prevádzkovej bezpečnosti stromov (odolnosť voči zlomu a vývratom) -osobitne pri rastúcich drevín pri kritickej infraštruktúre
- vyvarovanie sa vysádzaniu niektorých potenciálne invazívne sa chovajúcich drevín ,ktorých šírenie je podporené zvyšujúcou sa teplotou (zoznam potenciálne inváznych druhov ŠOP SR).
- zaradenie nových druhov (taxónov), ktoré doposiaľ neboli pre naše súčasné podmienky vhodné (napr. kvôli vyšším nárokom na teplotu) s prihliadnutím na riziko invazívnosti
- väčšie uplatnenie krátkovekých taxónov stromov, a to nielen ako dočasných, ale i cieľových drevín
- nepoužívať sadenice zbytočne vyspelé/vzrastlé a vypestované v nadmerne priaznivých podmienkach, ktoré majú horšiu adaptačnú schopnosť vzhľadom na nepriaznivé podmienky trvalého stanovišťa
- zabezpečiť čo najvhodnejšie stanovištné podmienky s čo najmenšou závislosťou na pravidelnej starostlivosti
- zavedenie mulčovania ako ochrany pred presušením
- pravidelná kontrola/odstraňovanie inváznych a expandujúcich nepôvodných druhov, systematické, dlhodobé mapovanie, monitorovanie výskytu populácií inváznych druhov.

V. POROVNANIE VARIANTOV ZOHľadNÚJÚCICH CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU VRÁTANE POROVNANIA S NULOVÝM VARIANTOM

1. TVORBA SÚBORU KRITÉRIÍ A URČENIE ICH DÔLEŽITOSTI NA VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU

Pri riešení rôzne orientovaných environmentálnych problémov sa rozhodnutia vykonávajú na základe požadovaných cieľov riešenia. Cieľom hodnotenia bude vybrať optimálne riešenia, alebo optimálny variant riešenia v procesoch posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. V tejto úrovni územnoplánovacej dokumentácie regiónu možno stanoviť zásady pre výber kritérií pre tieto hodnotenia. Kritériá by mali vychádzať z požiadaviek udržateľného rozvoja a klimaticky akceptovateľných riešení, ktoré označujú formu takého spoločenského rozvoja, ktorý zohľadňuje a rešpektuje prírodné podmienky. Teda hlavným cieľom udržateľnosti je zosúladienie územného a socioekonomického rozvoja s ochranou prírody, prírodných a kultúrnohistorických zdrojov a životného prostredia. K základným kritériám udržateľného rozvoja popri spoločenskom rozvoji patrí (Izakovičová, Z., Miklós, L., Drdoš, J., 1997):

- Zachovanie celkovej ekologickej stability krajiny ako najvšeobecnejšej komplexnej podmienky zachovania genofondu, biologickej rôznorodosti, stálosti, rovnováhy, pružnosti a prirodzeného fungovania ekosystémov a tým aj podmienok prirodzenej produkčnej schopnosti krajiny. Celková ekologická stabilita krajiny je podmienená najmä podielom plôch v rôznom stave prirodzenosti, ich priestorovým usporiadaním, spôsobom využívania a stupňom ochrany. Zachovanie ekologickej stability sa preto deje predovšetkým ekologickou optimalizáciou priestorovej štruktúry krajiny vhodným rozmiestnením krajinných prvkov v priestore, ich vhodným využitím, prípadne aj ochranou. Ochrana a racionálne využívanie prírodných zložiek (prírodných a kultúrno-historických zdrojov), najmä vzduchu, vody, pôdy, biotických zdrojov, nerastných zdrojov. Stav prírodných zdrojov je určený ich množstvom, zdravotným stavom kvality, produkčnou schopnosťou, prítomnosťou cudzorodých látok. Ich ochrana a racionálne využívanie sa deje jednak optimálnym usporiadaním objektov a činností v území, jednak optimalizáciou technologických procesov výrobných odvetví ako ustanovením regulatívov ich využívania.
- Ochrana bezprostredného životného prostredia človeka úzkom slova zmysle (t. j. prostredia, kde sa človek zdržuje) - udržanie kvality vzduchu, pitnej vody, potravinového reťazca, oslabenie nepriaznivých vplyvov ako sú hluk, žiarenie, vibrácie, odpady, vylepšenie estetiky prostredia (architektúra, zeleň) a pod. Môžeme ich nazvať faktormi životného prostredia. Ich stav je určený hodnotou nepriaznivého faktora (objem, štruktúra, koncentrácia, úroveň atď.). Ochrana životného prostredia pred nepriaznivými vplyvmi spočíva predovšetkým v optimalizácii technologických procesov výrobných odvetví, dopravy, služieb, stavebníctva, architektúry a pod. Označujeme ju aj ako ochrana zložiek životného prostredia.
- Zabezpečenie určitej kvality ľudského života - najmä zabezpečenie uspokojovania základných existenčných (bývanie, práca, zaopatrenie sa a pod.) a rozvojových potrieb obyvateľstva (vzdelávanie, kultúra, rekreácia, liečba, náboženská a politická sloboda a pod.). Realizáciu tohto cieľa možno dosiahnuť súčinnosťou ekonomických a legislatívnych opatrení zabezpečujúcich plnenie základných ľudských práv pre všetkých, zabezpečenie sociálnej rovnosti, spravodlivé rozdeľovanie pôžitkov zo zdrojov a pod. V hodnotení a vnímaní kvality života významnú úlohu zohrávajú aj subjektívne faktory, preto v tejto oblasti dôležitú úlohu

plní aj výchova a vzdelávanie formujúce hodnotovú orientáciu v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

- Zabezpečenie sociálnej a kultúrnej diverzity na Zemi - vychádzajúcej z rešpektovania národnostných, náboženských a kultúrno-historických špecifik jednotlivých spoločenstiev, formujúcich jednotlivé regióny sveta. Tento cieľ možno zabezpečiť podobne ako predchádzajúci najmä ekologizáciu a humanizáciou nadstavbovej sféry, najmä súčinnosťou ekonomických, legislatívnych nástrojov a humanizáciou spoločenského vedomia. Pri ochrane kultúrohistorických pamiatok hmotného charakteru pozitívnu úlohu môže zohrať aj krajinnoekologická optimalizácia územia ako i technológie rešpektujúce ochranu uvedených pamiatok.

Týmto spektrom základných kritérií (trvalo) udržateľného rozvoja prechádza požiadavka na udržanie takého stavu, aby umožňoval zdravý rozvoj ľudskej populácie alebo aby aspoň nespôsobil riziká pre zdravie obyvateľov, resp. aby priniesol klimaticky a ekologicky prijateľné riešenia. V tejto úrovni spracovania územnoplánovacej dokumentácie (Koncept územného plánu región) nemožno definovať konkrétne kvantifikovateľné kritériá pre porovnanie variantov. Pri hodnotení investičných zámerov však spracovateľský kolektív navrhuje pre porovnanie variantov preferovať tieto kritériá:

- Synergické pôsobenie mitigačných, ako aj preventívnych opatrení na klimatickú zmenu;
- Komplexné multikriteriálne pôsobenie aspektov územného, strategického a krajinnoekologického plánovania;
- Vplyvy na ovzdušie a miestnu klímu;
- Vplyvy na geologické pomery;
- Vplyvy na hydrologické pomery;
- Vplyvy na pôdu;
- Vplyvy na chránené územia prírody;
- Vplyvy na prvky územného systému ekologickej stability;
- Vplyvy na obyvateľstvo, vrátane zdravia;
- Vplyv riešenia na krajinný obraz územia;
- Systém integrovanej verejnej dopravnej obsluhy;
- Miera koncentrácie aktivít v území.

2. POROVNANIE VARIANTOV

Externé faktory a predpoklady pre formovanie variantov

Rekapitulácia a prehľad externých faktorov (procesov a tendencií) pozostáva z predpokladov vývoja v oblastiach, ktoré majú zásadný vplyv na formovanie variantov rozvoja, na ktoré však územný plán regiónu nemá priamy dosah.

Tab. 54 Prehľad externých faktorov pre jednotlivé oblasti a porovnanie variantov

OBLASŤ	VARIANT 1 KONZERVATÍVNY SCENÁR	VARIANT 2 PROGRESÍVNY SCENÁR
EXT. PROCESY A TENDENCIE	Negatívne až stagnačné	Stagnačné až pozitívne
Demografické tendencie	Negatívny demografický vývoj podľa prognózy do roku 2040: • Úbytok populácie regiónu • Znižujúci sa prirodzený prírastok regiónu (výnimka NO) • Vyrovnané migračné saldo (pozitívne saldo v	Neutrálny (čistočne pozitívny) demografický vývoj na základe rozvojového územného potenciálu: • Stabilizácia až mierny nárast populácie • Prirodzený prírastok blízko pod nulou • Pozitívne migračné saldo

Územný plán regiónu Žilinského kraja
Správa o hodnotení strategického dokumentu

OBLASŤ	VARIANT 1 KONZERVATÍVNY SCENÁR	VARIANT 2 PROGRESÍVNY SCENÁR
	ZA, BY, TR) • Pokles produktívneho obyvateľstva • Pokračujúci proces starnutia populácie	
Štátne a regionálne politiky	Pokračujúci súčasný trend – minoritné zmeny v štátnych a regionálnych politikách a ich pomalá implementácia (záverom návrhového horizontu) v oblastiach bytovej, sociálnej, environmentálnej a iných politik. Nekontrolovaná pracovná emigrácia.	Adekvátne zmeny v štátnych a regionálnych politikách a ich implementácia v rámci návrhového horizontu: • Zmena bytovej politiky (podpora nájom. bývania) • Zmena sociálnej politiky (podpora PP a spomalenia starnutia populácie) • Podpora pracovnej imigrácie a návratu občanov SR späť domov • Zmena environmentálnych politik, ktoré umožnia účinnejšiu kontrolu a zavádzanie ŽP prospešných riešení
Ekonomické tendencie	Pokračujúca ekonomická kríza s predpokladom zotavenia (na záver návrhového horizontu): • Mierne zvýšenie nezamestnanosti • Ekonomická stagnácia výrobných podnikov a služieb • Stagnácia poskytovania verejných služieb v súčasnom sídelnom a dopravnom kontexte	Postupné zotavovanie ekonomiky (do konca návrhového horizontu): • Stabilizácia nezamestnanosti • Rozvoj výrobných podnikov a služieb • Zvýšenie adaptability pracovnej sily na nové potreby • Využitie inovácií pre rozvoj a udržateľné zhodnotenie potenciálu ŽSK • Pozvoľný rozvoj verejných služieb v súlade s prirodzenou sídelnou a dopravnou gravitáciou regiónov SR a ŽSK (Aplikácia Reformy verejných služieb Polycentrický scenár)
Environmentálne tendencie	Pomalé limitovanie znečisťovania ŽP: • Voda a ovzdušie – mierne zníženie emisií a znečistenia • Pôda – mierne spomalenie záberov pôdy • EZ – stagnujúci stav	Zníženie znečistenia zložiek ŽP: • Ovzdušie – výrazné zníženie emisií z autodopravy (vozidlá s alternatívnym pohonom) a priemyslu • Podpora verejnej hromadnej dopravy osôb • Zníženie prepravnej náročnosti verejného systému aplikáciou rozvoja verejných služieb v súlade s prirodzenou sídelnou a dopravnou gravitáciou regiónov SR a ŽSK • Voda – zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd, preverenie a prehodnotenie nevyužívaných vodných zdrojov • Pôda – pokračujúce zábery pôdy • EZ – sanovaná väčšina EZ s vysokou prioritou
Dopady zmeny klímy	Veľmi vážne dopady podľa socioekonomických scenárov SSP3 Regionálna rivalita alebo SSP4 Nerovnosti • Výskyt extrémov počasia, prívalových povodní, vodnej a veternej erózie a sucha. • Riziko zosuvov a skal. zrútení; riziko kolapsu environmentálnych záťaží. • Ohrozenie ekosystémov, znižovanie biodiverzity, zmeny v distribúcii druhov a riziko ich vymierania; znižovanie celkovej ekologickej stability územia. • Ohrozenie stability siete chránených území a prvkov ochrany prírody. • Pokles podzemných a povrchových vôd, pokles zásob pitnej vody v niektorých častiach regiónu. • Ohrozenie infraštruktúry a zhoršenie bezpečnosti a plynulosti dodávky energie.	Vážne dopady podľa socioekonomických scenárov SSP2 Stredná cesta alebo SSP1 Udržateľný vývoj

OBLASŤ	VARIANT 1 KONZERVATÍVNY SCENÁR	VARIANT 2 PROGRESÍVNY SCENÁR
	• Ohrozenie jednotlivých dopravných systémov extrémami počasia (napr. teplo, záplavy). • Zvýšené ohrozenie sídiel environmentálnymi, bezpečnostnými a zdravotnými rizikami a zvyšujúca sa energetická náročnosť sídiel. • Pokles zimného cestovného ruchu, skrátenie lyžiarskej sezóny a iných zimných aktivít, väčší rozvoj letného turizmu s negatívami ako sucho a vlny horúčav.	

Navrhovaný koncept riešenia ÚPN R ŽK bol vypracovaný v 2 variantoch budúceho rozvoja kraja.

Variant 1 - Konzervatívny scenár, vyplývajúci z komplexnej územnej analýzy a predpokladov demografického a socioekonomického vývoja, vo všeobecnosti sa predpokladá stagnácia resp. mierny rast. Ťažiskom koncepcie variantu je orientácia na existujúce zastavané územia obcí, vo zvyšovaní kvality a komplexity urbánnych prostredí (obslužných, sociálnych a pracoviskových funkcií), najmä kvality verejných komunikačných priestorov, v zvyšovaní kvality medzisídelných spojovacích línii a znižovaní dochádzkových vzdialeností. Fundamentálnym cieľom je v tomto kontexte, dobudovanie dopravnej infraštruktúry (vzhľadom na rastúcu mobilitu obyvateľstva) a technickej infraštruktúry pre minimalizáciu negatívnych dopadov na životné prostredie a záberov pôdy s vysokou bonitou.

Variant 2 - Progresívny scenár, koncipovaný ako viac optimistický, založený na využití rozvojového územného potenciálu obcí, vo všeobecnosti sa predpokladá vyvážený rast. Z hľadiska štruktúry osídlenia sa v tomto variante predpokladajú heterogénne procesy (prechod zo štádia suburbanizácie do štádia reurbanizácie), pričom do roku 2040 sa zameriava na zvrátenie poklesu až čiastočný nárast miery urbanizácie najmä v dôsledku nastavených požiadaviek reurbanizácie a podpory koncentračných tendencií. V najviac rozvinutých aglomeráciách miest (krajského mesta, príp. okresných miest) sa očakáva tendencia vracania sa obyvateľov do centier miest, čo povedie k zvýšenému tlaku na zahusťovanie urbanizovaného územia miest.

Nulový variant

Nulový variant predstavuje stav, ktorý by nastal, ak by sa strategický dokument neprijal. V tomto prípade by aj naďalej ostal v platnosti územný plán z roku 2017 – 2018, kedy boli vypracované ZaD č. 5 ÚPN VÚC Žilinského samosprávneho kraja, ktoré boli schválené zastupiteľstvom Žilinského samosprávneho kraja uznesením č.5/2018 a záväzná časť bola vyhlásená všeobecne záväzným nariadením Žilinského samosprávneho kraja č. 49/2018 zo dňa 19.03.2018 o záväzných častiach Zmien a doplnkov č. 5 ÚPN VÚC ŽK.

Predmetom Zmien a doplnkov č. 5 ÚPN VÚC ŽK bola potreba upresnenia polohy regionálnych cyklotrás, definovania vybraných cyklodopravných trás ako verejnoprospešné stavby a vyhodnotenie dôsledkov ich budovania na zábery poľnohospodárskej pôdy.

Návrhový horizont ÚPN R ŽK je stanovený do roku 2040, **výhľadový horizont** po roku 2040.

Nastavenie variantov rozvoja vychádza z uvedených externých faktorov a východísk, pričom charakter samotných variantov nie je protikladný, skôr na základe rozpracovaných pesimistických/optimistických scenárov vývoja sa líši v škále a intenzite navrhovaných intervencií.

Tab. 55 Porovnanie variantov a navrhovaných intervencií

OBLASŤ	VARIANT 1 KONZERVATÍVNY SCENÁR (STAGNÁCIA/MIERNY RAST)	VARIANT 2 PROGRESÍVNY SCENÁR (VYVÁŽENÝ RAST)
ŠTRUKTÚRA OSÍDLENIA		
Ťažiská osídlenia	- Stabilizácia žilinsko-martinského ťažiska osídlenia, vrátane pridružených centier - Stabilizácia liptovskomikulášsko-ružomersko-dolnokubínského ťažiska osídlenia a rozčlenenie na pásma - Rozšírenie tvrdošínsko-námestovské ťažiska osídlenia o okrajové pásmo	- Posilnenie žilinsko-martinského ťažiska osídlenia s prolongáciou na pridružené centrá - Stabilizácia liptovskomikulášsko-ružomersko-dolnokubínského ťažiska osídlenia a rozčlenenie na pásma - Rozšírenie tvrdošínsko-námestovské ťažiska osídlenia o okrajové pásmo
Rozvojové osi	- Rešpektovanie hierarchie rozvojových osí špecifikovaných v zmysle KURS 2001 v znení ZD č. 1 KURS 2011 - Doplnenie subregionálnych sídelných rozvojových osí	
Centrá osídlenia	- Rešpektovanie hierarchie centier osídlenia špecifikovaných v zmysle KURS 2001 v znení ZD č. 1 KURS 2011 - Podpora súčasných prirodzených kooperačných väzieb centier osídlenia - Doplnenie subregionálnych centier osídlenia	- Posilnenie dvojice miest Liptovský Mikuláš a Ružomberok na centrum celoštátneho významu - Širší rozvoj kooperačných väzieb centier osídlenia - Doplnenie subregionálnych centier osídlenia
ÚZEMNÝ ROZVOJ		
Urbanizácia	- Podpora koncentračných tendencií a usmernenie dekoncentračných tendencií - Stabilizácia miery urbanizácie - Spomaľovanie suburbanizácie (zamedzenie dezurbanizácie) a podpora reurbanizácie	- Podpora najmä koncentračných tendencií - Podpora zvyšovania miery urbanizácie - Zamedzenie suburbanizácie a podpora reurbanizácie
Územný rozvoj sídiel	V nadväznosti na demografické a socioekonomické predpoklady vývoja: - predpoklad realizácie do 10 % rozvojových obytných území v schválených ÚPN obcí - výrazné spomalenie tempa extenzívneho územného rozvoja obcí, podpora intenzifikácie sídiel - spomalenie územného zrastania a reťazenia sídiel, vyššia ochrana medzisídelných priestorov	V nadväznosti na demografické a socioekonomické predpoklady vývoja: - predpoklad realizácie do 30 % rozvojových obytných území v schválených ÚPN obcí - spomalenie miery extenzívneho územného rozvoja obcí, podpora intenzifikácie sídiel - spomalenie územného zrastania a reťazenia sídiel a ochrana medzisídelných priestorov
DOPRAVA		
	- Realizácia všetkých úsekov D1 na území ŽSK okrem Turany – Hubová, dokončená vo výhľadovom období - Realizácia len vybraného úseku D3 Žilina/Brodno – Kysucké Nové Mesto - Realizácia R3 v plnom šírkovom profile vo vybraných úsekoch na Turci, v smere na Kremnicu - Limitovaná úroveň funkčnosti IDS ŽSK - Modernizácie železničnej trate Žilina – Vrútky a Lipt. Mikuláš – Poprad, Krásno nad Kysucou – Čadca – ČR/PR, bez rekonštrukcií regionálnych železničných tratí a staníc - Rekonštrukcie prieťahov/ obchvaty cesty I., II.a III.tr v nehnutnom rozsahu	- Realizácia všetkých úsekov D1 a D3 na území ŽSK - Realizácia R3 na Orave a Turci v smere Tur. Teplice – Banská Bystrica - Modernizácie železničnej trate Žilina – Vrútky - Lipt. Mikuláš – Poprad, Krásno nad Kysucou – Čadca – ČR/PR, regionálnych tratí, železničných staníc a terminálov - Funkčný IDS ŽSK - TNSK - Rekonštrukcie prieťahov/ obchvaty cesty I., II.a III.tr v optimalizovanom rozsahu

3. VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU

Územný plán sa v etape konceptu riešenia posudzuje v zmysle zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Podľa § 9 ods. 6 písm. a) Zákona č. 24/2006 Z. z., ako aj v kontexte rozsahu hodnotenia príslušného úradu životného prostredia, je tak prílohou konceptu územného plánu regiónu Správa o hodnotení strategického dokumentu SEA. Následne prebehnú dve paralelné prerokovania. Podľa stavebného zákona bude prerokovaný variantný návrh strategického dokumentu, ktorým je koncept ÚPN R ŽK, a podľa Zákona č. 24/2006 Z. z., bude prerokovaná Správa o hodnotení strategického dokumentu. Oba procesy spolu so všetkými pripomienkami budú vyhodnotené. Následne bude spracovaný odborný posudok k správe o hodnotení územnoplánovacej dokumentácie a následne aj Záverečné stanovisko z posúdenia strategického dokumentu. Výsledok procesu posudzovania by mal byť formulovaný v Záverečnom stanovisku z posúdenia strategického dokumentu od Okresného úradu Žilina - odbor starostlivosti o životné prostredie. Záverečné stanovisko bude vydané na základe správy o hodnotení, odborného posudku a súboru stanovísk všetkých subjektov zúčastnených v procese posudzovania vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie, ako aj v zmysle prerokovania vlastného územného plánu. Zároveň možno očakávať, že záverečné stanovisko v prípade potreby odporučí do územného plánu zapracovať, prepracovať alebo upraviť aj konkrétne pozmeňujúce návrhy.

Výstupy z posúdenia strategického dokumentu budú zapracované do Územného plánu regiónu v nasledujúcej etape invariantného Návrhu riešenia. Keďže Návrh územného plánu regiónu bude v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. (stavebný zákon) opätovne prerokovaný, dotknuté orgány budú mať možnosť skôr požadované a akceptované odporúčania aj odkontrolovať a v prípade potreby vzniesť ďalšie podnety. Týmto spôsobom vznikne návrh územného plánu regiónu, upravený podľa vyhodnotenia pripomienok k návrhu. Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja tak vznikne ako kolektívna dohoda všetkých aktérov územného plánovania.

Pre oba varianty je cieľom rozvoja Žilinského kraja nevyhnutné zabezpečiť: plnohodnotné zapojenie Žilinského kraja do medzinárodných a celoslovenských sídelných, ekologických a hospodárskych štruktúr; vyvážený rozvoj kraja z hľadiska sídelných, socioekonomických, územnotechnických, environmentálnych a krajinno-ekologických aspektov; stanoviť zásady a regulatívy štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania a funkčného využívania územia z hľadiska jeho trvalo udržateľného a vyváženého rozvoja urbanizácie, priemyslu, poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, vodného hospodárstva, environmentálnej ekológie a cestovného ruchu. Stanoviť zásady a regulatívy usporiadania verejného dopravného vybavenia, starostlivosti o životné prostredie, územného systému ekologickej stability, tvorby krajiny a ochrany kultúrnych pamiatok, pamiatkových rezervácií a pamiatkových zón. Vytváranie rovnocenných životných podmienok v mestských a vidieckych priestoroch a územných predpokladov pre zlepšenie kvality života, životného prostredia pri zachovaní ekologickej stability a únosnosti územia. Uplatňovanie princípov trvalej udržateľnosti územia, ochrany a tvorby krajiny a životného prostredia, ako aj zachovania a rozvíjania kultúrneho dedičstva, zdôraznenie špecifik kultúrno-historických regiónov kraja a špecifik kraja vyplývajúcich najmä z lokalizácie na susedné prihraničné regióny (polohového potenciálu v Európe v súvislosti s otvorenými možnosťami schengenského priestoru Európskej únie).

Varianty sa navzájom líšia takmer vo všetkých oblastiach a hlavné rozdiely sú prevažne:

1. vo filozofii koncepcného prístupu rozvoja kraja, prezentovaný v koncepcii sídlenej štruktúry;
2. v demografických vstupoch a z toho vyplývajúcich predpokladaných prognózných scenároch rozvoja;
3. dopravnej koncepcii rozvoja.

V ostatných oblastiach rozvoja je evidentný rozdiel v časovom horizonte realizácie (návrh/výhľad).

Vzhľadom na to, že variant 1 predpokladá stagnáciu, respektíve miernu regresiu vo väčšine z analyzovaných oblastí, na druhej strane sa vytvára priestor pre orientáciu rozvoja "do vnútra", čo predstavuje dôraz na zvyšovanie kvalitatívnej úrovne všetkých rozvojových oblastí v rámci územia kraja. Vo variante 2 sa predpokladá priaznivejší celkový rozvoj a zvyšovanie miery urbanizácie. Všeobecne je možné vyhodnotiť vplyvy variantu 1 na obyvateľstvo ako miernejšie, resp. na súčasnej úrovni. Na druhej strane realizácia návrhov variantu 2 umožní progresívnejší rozvoj a využitie rozvojového územného potenciálu obcí za podmienok dodržania zásad a regulatív definovaných v záväznej časti ÚPN R ŽK.

Z hľadiska rozvoja urbanizácie predstavuje významný vplyv územné zrastanie sídiel v medzi-sídelnom priestore a značné obmedzenie konektivity krajiny. Koncept ÚPN R ŽK tento problém rieši stanovením minimálnych vzdialeností medzi najbližšími zastavanými územiami dvoch alebo viacerých obcí. Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 možno pozitívnejšie hodnotiť návrhy vo variante 1, kde sú definované pásma o 50% väčšie ako pri variante 2, čo bude mať pozitívnejší vplyv na konektivitu krajiny. Treba však vždy prihliadať na konkrétnu lokalitu ako aj na štruktúru a využívanie krajiny.

Negatívne vplyvy predstavuje aj živelný územný rozvoj, kedy nové rozvojové plochy nenadväzujú na existujúce zastavané územie. Koncept ÚPN R ŽK tento problém rieši stanovením maximálnych percentuálnych zmien (rozšírenia) zastavaných území obcí za dve desaťročia (od schválenia územnoplánovacej dokumentácie obce). Z hľadiska porovnania variantov 1 a 2 možno pozitívnejšie hodnotiť návrhy vo variante 1, kde sú definované max. percentuálne zmeny mierne nižšie ako pri variante 2. Treba však vždy prihliadať na konkrétnu obec ako aj na štruktúru a využívanie krajiny v jej bezprostrednom okolí.

Rozdiely vo variantoch boli zaznamenané v návrhu koncepcie verejného dopravného vybavenia regionálneho významu, ktoré sa v riešení jednotlivých požiadaviek líšia v závislosti od celkovej koncepcie návrhu. **Variant 1** je založený na plnej akceptácii riešení uvedených v Záväznej časti KURS 2001 v znení KURS 2011. V prípade problematík, ktoré nie sú predmetom riešení v Záväznej časti KURS 2001 v znení KURS 2011 Variant 1 postupuje podľa schválených rozvojových plánov správcov a vlastníkov predmetnej dopravnej infraštruktúry. **Variant 2** rieši zachovanie výsledných riešení dopravných problematík podľa odporúčaného variantu krajskej dopravnej stratégie plánu trvalo udržateľnej mobility SURDM ŽSK.

Vzhľadom na značný rozsah návrhu koncepcie verejného dopravného vybavenia boli jednotlivé návrhy a ich varianty podrobne vyhodnotené a porovnané v kap. C.III.13.1. Časť návrhov dopravnej infraštruktúry má vplyvy variantov 1 a 2 na životné prostredie a obyvateľstvo identické, nakoľko sa nelíšia ani v časovej ani priestorovej realizácii. Časť návrhov sa líši v období realizácie variantov (návrh/výhľad), prípadne jeden z variantov ostáva bez zmeny (súčasný stav). Hlavne pri návrhoch cestnej dopravy sú vplyvy na biotu, ako aj trvalé zábery pôd významnejšie ako vo variante, kde nie sú navrhované žiadne úpravy. Na druhej strane je cieľom návrhov zlepšenie dopravnej obslužnosti územia, zníženie dopravného zaťaženia miest a obcí, realizácia obchvatov obcí čo budú pozitívne vnímať hlavne obyvatelia týchto obcí. Z hľadiska prevádzky možno očakávať pozitívne vplyvy na životné prostredie v dôsledku zvýšenia bezpečnosti a plynulosti dopravy (pokles emisií a prachových častíc z dopravy, mierne zníženie hlučnosti z prevádzky), čo sa pozitívne odrazí aj na zdraví obyvateľstva. Na základe vyhodnotenia vplyvov variantov návrhu koncepcie verejného dopravného vybavenia nie je možné všeobecne odporučiť variant 1 alebo variant 2, ale je potrebné vybrať najvhodnejší variant pri každom jednom konkrétnom návrhu, ktorý bol vyhodnotený v kap. C.III.13.1. a tento ďalej rozpracovať v ďalšej etape ÚPN R ŽK.

Na základe komplexného hodnotenia predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie, vrátane zdravia a odhad ich významnosti, v kontexte porovnania variantov zohľadňujúcich ciele a geografický rozmer strategického dokumentu, vrátane porovnania s nulovým

variantom, možno záverom do etapy Návrhu Územného plánu regiónu Žilinského kraja odporučiť na dopracovanie **variant 1**, ktorý môže byť na základe vyjadrení a verejných prerokovaní v prípade niektorých územných častí kraja valorizovaný aj o aspekty z **variantu 2**, hlavne čo sa týka variantov návrhu koncepcie verejného dopravného vybavenia.

VI. METÓDY POUŽITÉ V PROCESE HODNOTENIA VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE A SPÔSOB A ZDROJE ZÍSKAVANIA ÚDAJOV O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Pri hodnotení vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie bolo do úvahy vzaté predovšetkým hodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie vybraných funkčných plôch, stavieb a činností navrhnutých v rámci riešenia územného plánu a odhad ich významnosti v zmysle príslušných častí zákona č. 24/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov, na základe poznania krajiny a bioty riešeného územia. V procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie sa vychádzalo zo známych publikovaných informácií o území, vrátane environmentálnych dokumentácií ŽK, dostupných dokumentácií EIA projektov vypracovaných v rámci ŽK, z vlastných poznatkov posudzovateľa o území, z konzultácií s odborníkmi so ŠOP SR a zo skúseností s obdobnými dokumentáciami, ako i z limitov určených všeobecne záväznými právnymi predpismi a záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie.

VII. NEDOSTATKY A NEURČITOSTI V POZNATKOCH, KTORÉ SA VYSKYTLI PRI VYPRACÚVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ

Územnoplánovacia činnosť je permanentnou činnosťou. Orgán územného plánovania sústavne sleduje, či sa nezmenili územno-technické, hospodárske a sociálne predpoklady, na základe ktorých bola navrhnutá koncepcia organizácie územia. Ak dôjde k zmene predpokladov, alebo je potrebné umiestniť verejnoprospešné stavby, orgán územného plánovania obstará doplnok alebo zmenu územnoplánovacej dokumentácie, prípadne vypracovanie novej územnoplánovacej dokumentácie.

Neurčitosti poznatkov sa odvíjajú teda z podstaty územnoplánovacej činnosti ako sústavného procesu reagujúceho na meniace sa podmienky a usmerňujúceho rozvoj daného územia.

VIII. VŠEOBECNE ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

Všeobecne záverečné zhrnutie je uvedené v Prílohe č. 4 predkladanej správy o hodnotení.

IX. ZOZNAM RIEŠITEĽOV A ORGANIZÁCIÍ, KTORÉ SA NA VYPRACOVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ PODIEĽALI, ICH PODPIS (PEČIATKA)

Spracovateľ:

ENVICONSLT spol. s r.o.
Obežná 7
010 08 Žilina

Spracovateľský kolektív:

Mgr. Peter Hujo
Mgr. Peter Kurjak, PhD.
Ing. Milan Hodas

X. ZOZNAM DOPLŇUJÚCICH ANALYTICKÝCH SPRÁV A ŠTÚDIÍ, KTORÉ SÚ K DISPOZÍCII U NAVRHOVATEĽA A KTORÉ BOLI PODKLADOM NA VYPRACOVANIE SPRÁVY O HODNOTENÍ

1 ZOZNAM PRÍLOH

Textové prílohy:

Príloha č. 1 Prehľad maloplošných chránených území na území ŽK

Vzhľadom na značný rozsah chránených území ŽK boli tieto vložené do samostatnej prílohy SoH.

Príloha č. 2 Vyhodnotenie bodov rozsahu hodnotenia strategického dokumentu

OÚ Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie, Oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja, rozhodnutím č. OU-ZA-OSZP2-2021/018622-150/Gr zo 17. 05. 2021 určil rozsah hodnotenia strategického dokumentu „Územný plán regiónu Žilinského kraja“.

V prílohe sú uvedené jednotlivé body rozsahu hodnotenia a vysvetlenie ako sa spracovateľ SoH s nimi vysporiadal s uvedením odkazu na príslušnú kapitolu.

Príloha č. 3 Vyhodnotenie stanovísk zaslaných k oznámeniu o strategickom dokumente

V rámci prerokovania Oznámenia o strategickom dokumente, ktoré bolo pre ÚPN R ŽK spracované v zmysle § 5 a prílohy č. 2 zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, boli doručené stanoviská, ktoré sú uvedené v prílohe č. 3, s vyhodnotením, ktoré obsahuje spôsob zapracovania pripomienky v strategickom dokumente, ako aj odkaz na príslušnú kapitolu.

Príloha č. 4 Všeobecne záverečné zhrnutie

Všeobecne záverečné zhrnutie je uvedené v Prílohe č. 4 predkladanej správy o hodnotení.

2 ZOZNAM HLAVNÝCH POUŽITÝCH MATERIÁLOV

AŽ PROJEKT s. r. o., 2022. Územný plán regiónu Žilinského kraja, Koncept, Smerná časť.

AŽ PROJEKT s. r. o., 2022. Územný plán regiónu Žilinského kraja, Koncept, Závazná časť.

BEZÁK, I., IZAKOVIČOVÁ, Z., MIKLÓS, L. a kol. 2010. Reprezentatívne typy krajiny Slovenska. Bratislava: Ústav krajinnej ekológie SAV, 180 s. ISBN 978-80-89325-15-3.

ČÍŽEK, P., SMOLÁROVÁ, H., GLUCH, A. 2002. Prognózy radónového rizika. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

ČURLÍK, J., ŠEFČÍK, P. 2002. Kontaminácia pôd. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

FRANKO, O., REMŠÍK, A., FENDEK, M. a kol. Atlas geotermálnej energie Slovenska. Bratislava: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, 2010. Dostupné na internete: <http://apl.geology.sk/atlasge>.

HENSEL, K., KRNO, I. 2002. Zoogeografické členenie: Limnický biocyklus. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

HRAŠNA, M., KLUKANOVÁ, A. 2002. Inžinierskogeologická rajonizácia. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

IZAKOVIČOVÁ, Z., MIKLÓS, L., DRDOŠ, J., 1997: Krajinnookologické podmienky trvalo udržateľného rozvoja. Veda, Bratislava, 186 pp.

JEDLIČKA, L., KALIVODOVÁ, E. 2002. Zoogeografické členenie: Terestrický biocyklus. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

KLUKANOVÁ, A. a kol., 2002: Vybrané geodynamické javy. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

Krajský pamiatkový úrad Žilina. Evidencia národných kultúrnych pamiatok na Slovensku. Dostupné na internete: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/evidencia-narodnych-kulturnych-pamiatok-na-slovensku>.

LAPIN, M., FAŠKO, P., MELO, M., ŠŤASTNÝ, P., TOMLAIN, J., 2002. Klimatické regióny. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

MIČIAN, Ľ., 1977. *Všeobecná pedogeografia*. Skriptá PríFUK, Bratislava, 154 s.

MAGLOCKÝ, Š. 2002. Potenciálna prirodzená vegetácia. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

MALÍK, P., ŠVASTA, J. 2002. Hlavné hydrogeologické regióny. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

MAZÚR, E., ČINČURA, J., KVITKOVIČ, J. 1980. Geomorfológia. Atlas SSR SAV, SUGK, Bratislava.

MAZÚR, E., LUKNIŠ, M. 1986. Geomorfologické členenie SSR a ČSSR, M 1 : 1 000 000. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

MICHALKO, J. a kol. 1986. Geobotanická mapa ČSSR. Slovenská socialistická republika. Textová časť a mapy. VEDA, vydavateľstvo SAV, Bratislava, 162 s.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030. Dostupné na internete: <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2019/06/Strategia-digitalnej-transformacie-Slovenska-2030.pdf>.

MŽP SR, SAŽP SR. 2019. Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2019. Dostupné na internete: <https://www.enviroportal.sk/uploads/report/10661.pdf>.

NCZISK. Zdravotnícka ročenka 2020. Dostupné na internete: https://www.nczisk.sk/Documents/rocenky/2020/Zdravotnicka_rocenka_Slovenskej_republiky_2020.pdf.

OÚ ZA. 2017. Program odpadového hospodárstva na roky 2016-2020.

Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky (aktualizácia 2013).

Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027.

PLESNÍK, P. 2002. Fytogeograficko-vegetačné členenie. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

Šály, R. 1978. Pôda, základ lesnej produkcie. Bratislava: Príroda, 1978. 1. vydanie, 235 s.

SAŽP. 2022. Informačný systém environmentálnych záťaží, 2022. Dostupné na internete: <https://envirozataze.enviroportal.sk/>.

SHENK, V., A KOL., 2002. Seizmické ohrozenie v hodnotách makroseizmickej intenzity. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

SHMÚ, 2019: Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike. Dostupné na internete: https://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/2019_Sprava_o_KO_v_SR_v2.pdf.

SHMÚ, 2021: Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike. Dostupné na internete: https://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/2021_Sprava_o_KO_v_SR.pdf.

SHMÚ. Ročná správa o emisiách z veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia za roky 2017 a 2019. Dostupné na internete: <https://www.shmu.sk/sk/?page=997>.

Stratégia udržateľného rozvoja dopravy a mobility Žilinského samosprávneho kraja, I. – III. etapa riešenia projektu Analýza, Apríl 2019 – Január 2021: Žilinská univerzita, VÚD a. s., daque.

Žilinský samosprávny kraj. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2021+, Analytická časť.

<http://apl.geology.sk/geofond/zosuvy/>

<http://datacube.statistics.sk/>

http://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_SK_WIN/pl5001rr/v_pl5001rr_00_00_00_sk

<http://www.air.sk/neis.php>

<http://www.paleolocalities.com/index.php/site/mapa>.

<http://www.sodbtn.sk/obce/index.php>

<http://www.sopsr.sk/cinnost/biotopy/mokrade/MokrSlov/prehladokresy.htm>

<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=3&lang=sk>

<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=20&do=search>

<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=4&do=search>

<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=4&do=search>

<http://www.vuvh.sk/>

<https://apl.geology.sk/geofond/loziska2/>

<https://www.enviroportal.sk/stromy>

<https://www.shmu.sk>

https://www.shmu.sk/sk/?page=1614&id=&rok=2021&mesiac=12&extra_typ_mesacne=1

<https://www.sopsr.sk/web/?cl=1601>

XI. DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV PODPISOM (PEČIATKOU) OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU NAVRHOVATEĽA

1 MIESTO A DÁTUM SPRACOVANIA

Žilina, 03.11.2022

2 POTVRDENIE ZA SPRACOVATEĽA SPRÁVY O HODNOTENÍ

Mgr. Peter Hujo
ENVICONSLT spol. s r.o.

3 POTVRDENIE ZA OBSTARÁVATEĽA

Ing. Erika Jurinová
predsedníčka Žilinského samosprávneho kraja

Za spracovateľa:

Mgr. Peter Hujo
konateľ
ENVICONSLT spol. s r.o.

Za obstarávateľa:

Ing. Erika Jurinová
predsedníčka
Žilinský samosprávny kraj